

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

İLKOKUL VE ORTAOKUL DÜZEYİNDE SOSYAL
BİLGİLER KAPSAMINDAKİ ÖĞRETİM
PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRMALI OLARAK
İNCELENMESİ

Tuğba Cevriye ÖZKARAL

DOKTORA TEZİ

Danışman

Prof. Dr. Güngör KARAUĞUZ

Konya-2015

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

İLKOKUL VE ORTAOKUL DÜZEYİNDE SOSYAL
BİLGİLER KAPSAMINDAKİ ÖĞRETİM
PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRMALI OLARAK
İNCELENMESİ

Tuğba Cevriye ÖZKARAL

DOKTORA TEZİ

Danışman

Prof. Dr. Güngör KARAUĞUZ

Konya-2015

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Tuğba Cemre ÖZKARAL
	Numarası	128 302 043 003
	Ana Bilim / Bilim Dalı	İlköğretim / Sosyal Bilgiler Eğitimi
	Programı	Doktora
	Tezin Adı	İlkokul ve Ortaokul Düzeyinde Sosyal Bilgiler Kapsamındaki Öğretim Programlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Öğrencinin imzası
(İmza)

DOKTORA TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Tuğba Canrıye ÖZKARAL
	Numarası	128302043003
	Ana Bilim / Bilim Dalı	İlköğretim / Sosyal Bilgiler Eğitimi
	Programı	Doktora
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Gönçer KARALUĞUZ
	Tezin Adı	İlkokul ve Ortaokul Düzeyinde Sosyal Bilgiler Kapsamındaki Öğretim Programlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan başlıklı bu çalışma ...24./...07./...2015 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı	Danışman ve Üyeler
Prof. Dr. Gönçer Karaluguz	Danışman
Doç. Dr. Mustafa YAVUZ	Üye
Doç. Dr. Ali MEYDAN	Üye
Doç. Dr. Ayşe MENTİŞTAS	Üye
Doç. Dr. Cemal GÜYEN	Üye

İmza

ÖN SÖZ

Her geçen gün küreselleşme gibi kavramlar daha yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu durum bizleri farklı ülkelerin öğretim programlarını karşılaştırmalı olarak inceleme konusunda teşvik etmektedir. Öğretim programlarına evrensel bir boyutta bakabilmek önem arz etmektedir. Bu araştırma Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya’da yer alan ilkokul ve ortaokul düzeyinde sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarının amaç, içerik, öğrenme-öğretme süreci, ölçme ve değerlendirme boyutları açısından incelenmesini ve bunların karşılaştırılmasını amaçlamaktadır. Benzerlik ve farklılıkların belirlenmesi hedeflenmiştir. Ayrıca, ülkemizde uygulanan sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarına hangi unsurların kazandırılabilceğine dair tespitler yapılmıştır.

Araştırmanın başından sonuna kadar bana kıymetli zamanlarını harcayan ve fikirlerine her zaman ihtiyaç duyacağım değerli hocam, tez danışmanım Prof. Dr. Güngör KARAUĞUZ’a; çok sayıda ülkeyi içeren karşılaştırmalı bir çalışma yapma konusunda bana özgüven veren, düşünceleriyle ufku açan değerli hocam Doç. Dr. Mustafa YAVUZ’a; doktora öğrenimim boyunca ve tezimin her aşamasında bana destek veren ve yol gösteren değerli hocam Doç. Dr. Ayşe MENTİŞ TAŞ’a; bilgi ve deneyimlerini benimle paylaşan değerli hocam Doç. Dr. Bülent TARMAN’a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, beni akademik hayata yönlendiren ve teşvik eden, tezimin her aşamasında yardımlarını esirgemeyen abim Metin ÖZKARAL’a şükranlarımı sunarım.

Tuğba Cevriye ÖZKARAL

KONYA, 2015

Öğrencinin	Adı Soyadı	Tuğba Cevriye ÖZKARAL
	Numarası	128302043003
	Ana Bilim / Bilim Dalı	İlköğretim Sosyal Bilgiler Eğitimi
	Programı	Doktora
	Tez Danışmanı	Prof.Dr. Güngör KARAUGUZ
Tezin Adı	İLKOKUL VE ORTAOKUL DÜZEYİNDE SOSYAL BİLGİLER DERSİ KAPSAMINDAKİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ	

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya’da uygulanan ilkokul ve ortaokul düzeyinde sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarını amaç, içerik, öğrenme-öğretme süreci, ölçme ve değerlendirme boyutları açısından incelemek ve bunları karşılaştırmak, benzerlik ve farklılıkları tespit edebilmektir. Ülkemizde uygulanmakta olan sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarına ilişkin birtakım yeni fikirlerin oluşması ve uygulanması da amaç edinilmiştir.

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Araştırmanın kaynak ve materyallerini Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya’da yer alan ilkokul ve ortaokul düzeyinde sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programları oluşturmaktadır. Veriler “doküman incelemesi” yöntemiyle elde edilmiştir. Araştırmacı tarafından öğretim programları İngilizce ’den Türkçe ’ye çevrilmiştir. Verilerin analizinde, bir nitel araştırma tekniği olan betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır.

Sonuç olarak araştırmada ele alınan öğretim programlarının amaç, içerik, öğrenme-öğretme süreci, ölçme ve değerlendirme boyutları bakımından benzer

özelliklerinin ağırlıkta olduğu ancak bazı farklılıkları da içerdikleri saptanmıştır. Tespit edilen farklılıklara dayanılarak, ülkemizde uygulanmakta olan sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarında şu konularda program geliştirme çalışmalarına ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir: Ebeveyn ve diğer aile üyeleri ile ilişkiler, mutlu bir aile kurma, iyi arkadaşlıklar kurma, sigara kullanımı, alkoliklik, çocuk suçları, uyuşturucu eğitimi, mesleki eğitim, iş seçimi, tüketici eğitimi, yolsuzlukla mücadele, çevre kirliliği ve koruma, kanser eğitimi, sürdürülebilirlik, ekolojik okuryazarlık, matematiksel okuryazarlık, finansal okuryazarlık, tarihsel okuryazarlık. Gerçek dünya sorunlarını çözme konusunda öğrencilere beceriler kazandırılması amacıyla da program geliştirme çalışmalarına ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğretim programları, sosyal bilgiler, karşılaştırmalı eğitim.

Öğrencinin	Adı Soyadı	Tuğba Cevriye ÖZKARAL
	Numarası	128302043003
	Ana Bilim / Bilim Dalı	İlköğretim Sosyal Bilgiler Eğitimi
	Programı	Doktora
	Tez Danışmanı	Prof.Dr. Güngör KARAUĞUZ
Tezin İngilizce Adı	COMPARATIVE ANALYSIS OF SOCIAL STUDIES EDUCATION PROGRAMS IN THE LEVEL PRIMARY AND SECONDARY	

SUMMARY

The purpose of this education is to analyze and compare the aim, contents, learning-teaching process, evaluation dimensions and also determine the similarities and differences of the social studies education programs in Turkey, Canada (Ontario), Finland, Republic of Estonia, Republic of Korea, Hong Kong, the South African Republic and Australia. Furthermore it has been aimed to create and apply some new ideas about the social studies education program applied in our country.

The qualitative research method has been used in the study. The material is made up of education programs within social studies and primary schools and secondary schools in Turkey, Canada (Ontario), Finland, Republic of Estonia, Republic of Korea, Hong Kong, the South African Republic and Australia. Data has been obtained with "document analysis" method. The education programs has been translated from English to Turkish by the researcher. Descriptive analysis method, which is a qualitative research technique, has been used in the analysis of the data.

In conclusion, it has been determined that the education programs have not only predominant similarities, but also some differences in terms of purpose, content, learning-teaching process, evaluation and assessment dimensions. In light of the differences determined, it is thought that the education programs in social studies

applied in our country needs development studies: Relations between parents and other family members, starting a happy family, having good friendships, smoking, drinking, child crimes, drug education, occupational education, occupation selection, consumer education, fighting against corruption, environmental pollution and protection, cancer education, sustainability, ecological literacy, mathematical literacy, financial literacy, historical literacy. Also studies to gain skills to students in terms of problem solving real life issues can be made.

Key Words: Education programs, social studies, comparative education.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
Bilimsel Etik Sayfası	ii
Tez Kabul Formu	iii
Önsöz	iv
Özet	v
Summary	vii
İçindekiler	ix
Kısaltmalar ve Simgeler Sayfası	xxi
Tablolar Listesi	xxiii
1. BÖLÜM: GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Alt Problemler	3
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Araştırmanın Amacı	4
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.6. Varsayımlar	5
1.7. Tanımlar	5
2. BÖLÜM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ÇALIŞMALAR	7
2.1. Sosyal Bilgiler Nedir?	7
2.1.1. Sosyal Bilgiler ve Sosyal Bilimler İlişkisi	9
2.1.2. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yaklaşımlar	11
2.1.3. Sosyal Bilgilerin Tarihsel Gelişimi	12
2.2. Karşılaştırmalı Eğitim	14
2.2.1. Karşılaştırmalı Eğitim Nedir?	14
2.2.2. Karşılaştırmalı Eğitimin Gelişmesi	15
2.3. Ülkelerin Eğitim Sistemleri ve Sosyal Bilgiler Kapsamındaki	
Öğretim Programları	18
2.3.1. Türkiye	19
2.3.2. Kanada (Ontario)	20
2.3.3. Finlandiya	22
2.3.4. Estonya Cumhuriyeti	22

2.3.5. Kore Cumhuriyeti	23
2.3.6. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi	25
2.3.7. Güney Afrika Cumhuriyeti	26
2.3.8. Avustralya	27
2.4. İlgili Çalışmalar	28
2.4.1. Makaleler	28
2.4.2. Tezler	29
3. BÖLÜM: YÖNTEM	34
3.1. Kaynak ve Materyaller	34
3.2. Verilerin Toplanması ve Analizi	36
3.3. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği	38
4. BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM	39
4.1. <i>Birinci alt probleme ilişkin bulgular ve yorumları</i>	<i>41</i>
4.1.1. Türkiye “Hayat Bilgisi”, “Sosyal Bilgiler”, “Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük”, “Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi” Öğretim Programlarının Amaçları	41
4.1.1.1. Türkiye Hayat Bilgisi (1-2-3. sınıf) Öğretim Programının Amaçları	41
4.1.1.2. Türkiye Sosyal Bilgiler (4-5-6-7. Sınıf) Öğretim Programının Amaçları	41
4.1.1.3. Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük (8.Sınıf) Öğretim Programının Amaçları	42
4.1.1.4. Türkiye Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi (8.sınıf) Öğretim Programının Amaçları	43
4.1.2. Kanada (Ontario) Sosyal Bilgiler, Tarih, Coğrafya Öğretim Programının Amaçları	44
4.1.2.1. Kanada (Ontario) Sosyal Bilgiler (1-2-3-4-5-6.sınıf) Dersinin Amaçları	44
4.1.2.2. Kanada (Ontario) Tarih (7-8.sınıf) Dersinin Amaçları	44
4.1.2.3. Kanada (Ontario) Coğrafya (7-8.sınıf) Dersinin Amaçları	45
4.1.3. Finlandiya Ulusal Öğretim Programında Sosyal Bilgiler, Tarih, Biyoloji ve Coğrafya, Coğrafya, Sağlık Eğitimi Derslerinin	

Amaçları	45
4.1.3.1. Finlandiya Sosyal Bilgiler (7-8-9. sınıflar) Dersinin Amaçları	45
4.1.3.2. Finlandiya Tarih (5-6-7-8-9.sınıf) Dersinin Amaçları	46
4.1.3.3. Finlandiya Biyoloji ve Coğrafya (5-6. sınıf) Dersinin Amaçları	46
4.1.3.4. Finlandiya Coğrafya (7-8-9.sınıf) Dersinin Amaçları	47
4.1.3.5. Finlandiya Sağlık Eğitimi (7-8-9.sınıf) Dersinin Amaçları	47
4.1.4. Estonya Cumhuriyeti Sosyal Bilgiler (1-2-3-4-5-6-7-8-9.sınıf) Öğretim Programının Amaçları	48
4.1.5. Kore Cumhuriyeti Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Amaçları	49
4.1.5.1. Kore Cumhuriyeti Sosyal Bilgiler (3-4-5-6-7-8-9-10. Sınıf) Dersinin Amaçları	49
4.1.5.2. Kore Cumhuriyeti Tarih (8-9-10. Sınıf) Dersinin Amaçları	50
4.1.6. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Bireysel, Sosyal ve Beşeri Bilimler Eğitimi (Sosyal Bilgiler, Tarih, Coğrafya, Vatandaşlık Eğitimi, Ekonomi ve Halkla İlişkiler, Yaşam ve Toplum, Din Eğitimi) Öğretim Programlarının Amaçları	51
4.1.6.1. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Sosyal Bilgiler (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programının Amaçları	51
4.1.6.2. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Tarih (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programının Amaçları	52
4.1.6.3. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Coğrafya (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programının Amaçları	52
4.1.6.4. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Vatandaşlık Eğitimi (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programının Amaçları	53
4.1.6.5. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Ekonomi ve Halkla İlişkiler (Ortaokul 1-2-3.	

Sınıf Öğretim Programının Amaçları	54
4.1.6.6. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Yaşam ve Toplum (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programının Amaçları	54
4.1.6.7. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Din Eğitimi (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programının Amaçları	55
4.1.7. Güney Afrika Cumhuriyeti Sosyal Bilimler (4-5-6.sınıf) Öğretim Programının Amaçları	55
4.1.8. Avustralya Beşeri ve Sosyal Bilimler (Tarih, Coğrafya, Vatandaşlık Eğitimi, Ekonomi ve Ticaret) Öğretim Programının Amaçları	59
4.1.8.1. Avustralya Tarih (Ana sınıf, 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10.sınıf) Öğretim Programının Amaçları	59
4.1.8.2. Avustralya Coğrafya (Ana sınıf, 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10.sınıf) Öğretim Programının Amaçları	59
4.1.8.3. Avustralya Vatandaşlık ve Yurttaşlık Eğitimi (3-4-5-6-7-8-9-10.sınıf) Öğretim Programının Amaçları	60
4.1.8.4. Avustralya Ekonomi ve Ticaret (5-6-7-8-9-10.sınıf) Öğretim Programının Amaçları	60
4.1.9. Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya’da Yer Alan İlkokul ve Ortaokul Düzeyinde Sosyal Bilgiler Kapsamındaki Öğretim Programlarının “Amaçlar” Bakımından Benzerlik ve Farklılıkları	61
4.2. İkinci alt probleme ilişkin bulgular ve yorumları	68
4.2.1. Türkiye “Hayat Bilgisi”, “Sosyal Bilgiler”, “Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük”, “Vatandaşlık ve Demokrasi” Öğretim Programlarının İçerikleri	68
4.2.1.1. Türkiye Hayat Bilgisi (1-2-3.sınıf) Öğretim Programının İçeriği	68
4.2.1.2. Türkiye Sosyal Bilgiler (4-5-6-7.sınıf) Öğretim	

Programının İçeriği	69
4.2.1.3. Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük (8.Sınıf) Öğretim Programının İçeriği	73
4.2.1.4. Türkiye Vatandaşlık ve Demokrasi (8.sınıf) Öğretim Programının İçeriği	74
4.2.2. Kanada (Ontario) Sosyal Bilgiler, Tarih, Coğrafya Öğretim Programının İçeriği	76
4.2.2.1. Kanada (Ontario) Sosyal Bilgiler (1-2-3-4-5-6.sınıf) Dersinin İçeriği	76
4.2.2.2. Kanada (Ontario) Tarih (7-8.sınıf) Dersinin İçeriği	77
4.2.2.3. Kanada (Ontario) Coğrafya (7-8.sınıf) Dersinin İçeriği	77
4.2.3. Finlandiya Ulusal Öğretim Programında Sosyal Bilgiler, Tarih, Biyoloji ve Coğrafya, Coğrafya, Sağlık Eğitimi Derslerinin İçeriği	77
4.2.3.1. Finlandiya Sosyal Bilgiler (7-9.sınıf) Dersinin İçeriği	77
4.2.3.2. Finlandiya Tarih (5-6-7-8-9.sınıf) Dersinin İçeriği	78
4.2.3.3. Finlandiya Biyoloji ve Coğrafya (5-6.sınıf) Dersinin İçeriği	81
4.2.3.4. Finlandiya Coğrafya (7-8-9.sınıf) Dersinin İçeriği	82
4.2.3.5. Finlandiya Sağlık Eğitimi (7-8-9.sınıf) Dersinin İçeriği	82
4.2.4. Estonya Cumhuriyeti Sosyal Bilgiler Öğretim Programının İçeriği (1-2-3-4-5-6-7-8-9.sınıf)	83
4.2.5. Kore Cumhuriyeti Sosyal Bilgiler (3-4-5-6-7-8-9-10. sınıf) Öğretim Programının İçeriği	86
4.2.6. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Bireysel, Sosyal ve Beşeri Bilimler Eğitimi (Sosyal Bilgiler, Tarih, Coğrafya, Vatandaşlık Eğitimi, Ekonomi ve Halkla İlişkiler, Yaşam ve Toplum, Din Eğitimi) Öğretim Programlarının İçeriği	90
4.2.6.1. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Sosyal Bilgiler (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programının İçeriği	90

4.2.6.2. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Tarih (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programının İçeriği	95
4.2.6.3. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Coğrafya (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programının İçeriği	96
4.2.6.4. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Vatandaşlık Eğitimi (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programının İçeriği	97
4.2.6.5. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Ekonomi ve Halkla İlişkiler (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programının İçeriği	98
4.2.6.6. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Yaşam ve Toplum (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programının İçeriği	99
4.2.6.7. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Din Eğitimi (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programının İçeriği	99
4.2.7. Güney Afrika Cumhuriyeti Sosyal Bilimler (4-5-6.sınıf) Öğretim Programının İçeriği	100
4.2.8. Avustralya Beşeri ve Sosyal Bilimler (Tarih, Coğrafya, Vatandaşlık Eğitimi, Ekonomi ve Ticaret) Öğretim Programının İçeriği	102
4.2.8.1. Avustralya Tarih (Ana sınıf, 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10.sınıf) Öğretim Programının İçeriği	102
4.2.8.2. Avustralya Coğrafya (Ana sınıf, 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10.sınıf) Öğretim Programının İçeriği	108
4.2.8.3. Avustralya Vatandaşlık ve Yurttaşlık Eğitimi (3-4-5-6-7- 8-9-10.sınıf) Öğretim Programının İçeriği	116
4.2.8.4. Avustralya Ekonomi ve Ticaret (5-6-7-8-9-10.sınıf) Öğretim Programının İçeriği	120

4.2.9. Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Estonya, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya’da Yer Alan İlkokul ve Ortaokul Düzeyinde Sosyal Bilgiler Kapsamındaki Öğretim Programlarının “İçerik” Bakımından Benzerlik ve Farklılıklar	123
4.3. Üçüncü alt probleme ilişkin bulgular ve yorumları	132
4.3.1. Türkiye “Hayat Bilgisi”, “Sosyal Bilgiler”, “Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük”, “Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi” Öğretim Programlarının Öğrenme-Öğretme Süreci	132
4.3.1.1. Türkiye Hayat Bilgisi (1-2-3.sınıf) Öğretim Programının Öğrenme- Öğretme Süreci	132
4.3.1.2. Türkiye Sosyal Bilgiler (4-5-6-7. sınıf) Öğretim Programının Öğrenme- Öğretme Süreci	135
4.3.1.3. Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük (8.Sınıf) Öğretim Programının Öğrenme- Öğretme Süreci	138
4.3.1.4. Türkiye Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi (8.Sınıf) Öğretim Programının Öğrenme- Öğretme Süreci	139
4.3.2. Kanada (Ontario) Sosyal Bilgiler, Tarih, Coğrafya Öğretim Programının Öğrenme-Öğretme Süreci	141
4.3.3. Finlandiya Ulusal Öğretim Programında Öğrenme-Öğretme Süreci	142
4.3.4. Estonya Cumhuriyeti Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Öğrenme-Öğretme Süreci (1-2-3-4-5-6-7-8-9.sınıf)	143
4.3.5. Kore Cumhuriyeti Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Öğrenme-Öğretme Süreci	144
4.3.5.1.Kore Cumhuriyeti Sosyal Bilgiler (3-4-5-6-7-8-9-10. sınıf) Dersi Öğrenme-Öğretme Süreci	144
4.3.5.2. Kore Cumhuriyeti Tarih (8-9-10.sınıf) Dersi	

Öğrenme-Öğretme Süreci	144
4.3.6. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Bireysel, Sosyal ve Beşeri Bilimler Eğitimi (Sosyal Bilgiler, Tarih, Coğrafya, Vatandaşlık Eğitimi, Ekonomi ve Halkla İlişkiler, Yaşam ve Toplum, Din Eğitimi) Öğretim Programlarında Öğrenme-Öğretme Süreci	145
4.3.6.1. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Sosyal Bilgiler (Ortaokul 1-2-3.sınıf) Öğretim Programında Öğrenme-Öğretme Süreci	145
4.3.6.2. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Tarih (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programında Öğrenme-Öğretme Süreci	145
4.3.6.3. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Coğrafya (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programında Öğrenme-Öğretme Süreci	146
4.3.6.4. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Vatandaşlık Eğitimi (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programında Öğrenme-Öğretme Süreci	147
4.3.6.5. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Ekonomi ve Halkla İlişkiler (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programında Öğrenme-Öğretme Süreci	147
4.3.6.6. Hong Kong Yaşam ve Toplum (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programında Öğrenme-Öğretme Süreci	148
4.3.6.7. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Din Eğitimi (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programında Öğrenme-Öğretme Süreci	149
4.3.7. Güney Afrika Cumhuriyeti Sosyal Bilimler (4-5-6.sınıf) Öğretim Programında Öğrenme-Öğretme Süreci	149
4.3.8. Avustralya Beşeri ve Sosyal Bilimler (Tarih, Coğrafya, Vatandaşlık Eğitimi, Ekonomi ve Ticaret) Öğretim Programlarının Öğrenme- Öğretme Süreçleri	150
4.3.8.1. Avustralya Tarih (Ana sınıf, 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10.sınıf)	

Öğretim Programında Öğrenme-Öğretme Süreci	150
4.3.8.2. Avustralya Coğrafya (Ana sınıf, 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10. sınıf) Öğretim Programında Öğrenme-Öğretme Süreci	150
4.3.8.3. Avustralya Vatandaşlık ve Yurttaşlık Eğitimi (3-4-5-6-7-8-9-10.sınıf) Öğretim Programında Öğrenme-Öğretme Süreci	151
4.3.8.4. Avustralya Ekonomi ve Ticaret (5-6-7-8-9-10.sınıf) Öğretim Programında Öğrenme-Öğretme Süreci	151
4.3.9. Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya'da Yer Alan İlkokul ve Ortaokul Düzeyinde Sosyal Bilgiler Kapsamındaki Öğretim Programlarının “Öğrenme-Öğretme Süreci” Bakımından Benzerlik ve Farklılıkları	152
<i>4.4. Dördüncü alt probleme ilişkin bulgular ve yorumları</i>	<i>159</i>
4.4.1. Türkiye “Hayat Bilgisi”, “Sosyal Bilgiler”, “T. C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük”, “Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi” Öğretim Programlarında Ölçme ve Değerlendirme	159
4.4.1.1. Türkiye Hayat Bilgisi (1-2-3. sınıf) Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme	159
4.4.1.2. Türkiye Sosyal Bilgiler (4-5-6-7.sınıf) Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme	160
4.4.1.3. Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük (8.Sınıf) Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme	161
4.4.1.4. Türkiye Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi (8.sınıf) Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme	161
4.4.2. Kanada (Ontario) Sosyal Bilgiler, Tarih, Coğrafya Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme	162
4.4.3. Finlandiya Ulusal Öğretim Programında Sosyal Bilgiler, Tarih, Biyoloji ve Coğrafya, Coğrafya, Sağlık Eğitimi Derslerinde	

Ölçme ve Değerlendirme	163
4.4.3.1. Finlandiya Sosyal Bilgiler (7-8-9.sınıf) Dersinde Ölçme ve Değerlendirme	163
4.4.3.2. Finlandiya Tarih (5-6-7-8-9.sınıf) Dersinde Ölçme ve Değerlendirme	164
4.4.3.3. Finlandiya Biyoloji ve Coğrafya (5-6. sınıf) Dersinde Ölçme ve Değerlendirme	165
4.4.3.4. Finlandiya Coğrafya (7-8-9.sınıf) Dersinde Ölçme ve Değerlendirme	166
4.4.3.5. Finlandiya Sağlık Eğitimi (7-8-9.sınıf) Dersinde Ölçme ve Değerlendirme	167
4.4.4. Estonya Cumhuriyeti Sosyal Bilgiler (1-2-3-4-5-6-7-8-9. sınıf) Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme	168
4.4.5. Kore Cumhuriyeti Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme	169
4.4.5.1. Kore Cumhuriyeti Sosyal Bilgiler (3-4-5-6-7-8-9-10. sınıf) Dersinde Ölçme ve Değerlendirme	169
4.4.5.2. Kore Cumhuriyeti Tarih (8-9-10.sınıf) Dersinde Ölçme ve Değerlendirme	170
4.4.6. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Bireysel, Sosyal ve Beşeri Bilimler Eğitimi (Sosyal Bilgiler, Tarih, Coğrafya, Vatandaşlık Eğitimi, Ekonomi ve Halkla İlişkiler, Yaşam ve Toplum, Din Eğitimi) Öğretim Programlarında Ölçme ve Değerlendirme	171
4.4.6.1. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Sosyal Bilgiler (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme	171
4.4.6.2. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Tarih (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme	172
4.4.6.3. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Coğrafya (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim	

Programında Ölçme ve Değerlendirme	172
4.4.6.4. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Vatandaşlık Eğitimi (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme	174
4.4.6.5. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Ekonomi ve Halkla İlişkiler (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme	174
4.4.6.6. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Yaşam ve Toplum (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme	175
4.4.6.7. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Din Eğitimi (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme	176
4.4.7. Güney Afrika Cumhuriyeti Sosyal Bilimler Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme	176
4.4.8. Avustralya Beşeri ve Sosyal Bilimler (Tarih, Coğrafya, Vatandaşlık Eğitimi, Ekonomi ve Ticaret) Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme	181
4.4.8.1. Avustralya Tarih (Ana sınıf, 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10.Sınıf) Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme	181
4.4.8.2. Avustralya Coğrafya (Ana sınıf, 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10.sınıf) Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme	182
4.4.8.3. Avustralya Vatandaşlık ve Yurttaşlık Eğitimi (3-4-5-6-7-8-9-10.sınıf) Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme	183
4.4.8.4. Avustralya Ekonomi ve Ticaret (5-6-7-8-9-10.sınıf) Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme	184
4.4.9. Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel	

İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya’da Yer Alan İlkokul ve Ortaokul Düzeyinde Sosyal Bilgiler Kapsamındaki Öğretim Programlarının “Ölçme ve Değerlendirme” Bakımından Benzerlik ve Farklılıkları	185
5. BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	191
KAYNAKÇA	203
ÖZGEÇMİŞ	212

KISALTMALAR VE SİMGELER SAYFASI

ACARA	Australian Curriculum Assessment and Reporting Authority
DBERSA	Department of Basic Education Republic of South Africa
CAI	Computer-assisted Instruction
CD-ROM	Compact Disc Read-Only Memory
IIE	The Internet in Education
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
MECF	Ministry of Education and Culture Finland
MEHRDK	Ministry of Education and Human Resources Development Korea
MEO	Ministry of Education Ontario
REMER	Republic of Estonia Ministry of Education and Research
NAP	National Assessment Program
NCEE	National Center On Education and The Economy
NCSS	National Council for the Social Studies
NIE	Newspaper in Education
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development

TCDCHK The Curriculum Development Council Hong Kong

UNESCO United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

UNICEF United Nations International Children's Emergency Fund

TABLOLAR LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 2.1. Sosyal Bilimler ve Ele Aldıkları Boyutlar	10
Tablo 2.2. Sosyal Bilgiler Öğretimi İçin Üç Geleneksel Yaklaşım	12
Tablo 2.3. Ülkelerine Göre Karşılaştırmalı Eğitimin Öncüleri	16
Tablo 2.4. Kanada Eğitim Sisteminin Yapısı	21
Tablo 2.5. Kore Cumhuriyeti Eğitim Sisteminin Yapısı	24
Tablo 3.1. Araştırmanın Kaynak ve Materyalleri	35
Tablo 4.1. Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Hong Kong, Güney Afrika ve Avustralya'da Yer Alan İlkokul, Ortaokul Düzeyinde ve Sosyal Bilgiler Kapsamındaki Öğretim Programları ve Kapsadığı Sınıflar	40
Tablo 4.2. Güney Afrika Sosyal Bilimler Öğretim Programındaki Tarih Dersinin Özel Amaçları ve Becerileri (4-5-6.sınıf)	56
Tablo 4.3. Güney Afrika Sosyal Bilimler Öğretim Programındaki Coğrafya Dersinin Özel Amaçları ve Becerileri (4-5-6.sınıf)	58
Tablo 4.4. Türkiye Hayat Bilgisi (1-2-3.sınıf) Öğretim Programının Temaları	68
Tablo 4.5. Türkiye Sosyal Bilgiler (4-5-6-7.sınıf) Öğretim Programlarının İçeriği	69
Tablo 4.6. Türkiye Sosyal Bilgiler (4-5. sınıf) Öğretim Programının Doğrudan Verilecek Becerileri	71
Tablo 4.7. Türkiye Sosyal Bilgiler (6-7. sınıf) Öğretim Programının Doğrudan Verilecek Becerileri	71
Tablo 4.8. Türkiye Sosyal Bilgiler (4-5. sınıf) Öğretim Programının Doğrudan Verilecek Değerleri	72
Tablo 4.9. Türkiye Sosyal Bilgiler (6-7. sınıf) Öğretim Programının Doğrudan Verilecek Değerleri	73
Tablo 4.10. Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük (8.Sınıf) Öğretim Programının Üniteleri	74

Tablo 4.11. Türkiye Vatandaşlık ve Demokrasi (8.sınıf) Öğretim Programının Temaları	75
Tablo 4.12. Kanada (Ontario) Sosyal Bilgiler (1-2-3-4-5-6.sınıf) Dersinin İçeriği	76
Tablo 4.13. Finlandiya Sosyal Bilgiler (7-9.sınıf) Dersinin İçeriği	78
Tablo 4.14. Finlandiya Tarih (5-6.sınıf) Dersinin İçeriği	79
Tablo 4.15. Finlandiya Tarih (7-9.sınıf) Dersinin İçeriği	80
Tablo 4.16. Finlandiya Biyoloji ve Coğrafya (5-6.sınıf) Dersinin İçeriği	81
Tablo 4.17. Finlandiya Coğrafya (7-8-9.sınıf) Dersinin İçeriği	82
Tablo 4.18. Finlandiya Sağlık Eğitimi (7-8-9.sınıf) Dersinin İçeriği	83
Tablo 4.19. Estonya Cumhuriyeti Sosyal Bilgiler Öğretim Programının İçeriği (Bireysel, Sosyal ve Sağlık Eğitimi)	84
Tablo 4.20. Estonya Cumhuriyeti Sosyal Bilgiler Öğretim Programının İçeriği (Tarih)	85
Tablo 4.21. Estonya Cumhuriyeti Sosyal Bilgiler Öğretim Programının İçeriği (Vatandaşlık Eğitimi)	86
Tablo 4.22. Kore Cumhuriyeti Sosyal Bilgiler Öğretim Programının İçeriği	87
Tablo 4.23. Kore Cumhuriyeti Sosyal Bilgiler Öğretim Programının İçeriği- 2. Kısım (Tarih/ 8-9-10.sınıf)	89
Tablo 4.24. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Sosyal Bilgiler (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programının İçeriği	91
Tablo 4.25. Hong Kong Sosyal Bilgiler (Ortaokul 1. Sınıf) Öğretim Programının İçeriği	92
Tablo 4.26. Hong Kong Sosyal Bilgiler (Ortaokul 2. Sınıf) Öğretim Programının İçeriği	93
Tablo 4.27. Hong Kong Sosyal Bilgiler (Ortaokul 3. Sınıf) Öğretim Programının İçeriği	94
Tablo 4.28. Hong Kong Tarih (Ortaokul 1-2-3. Sınıf) Öğretim Programının İçeriği	95
Tablo 4.29. Hong Kong Coğrafya (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programında Ana Modüller ve Seçmeli Modüller	96

Tablo 4.30. Hong Kong Vatandaşlık Eğitimi (Ortaokul 1-2-3. Sınıf) Öğretim Programının İçeriği	97
Tablo 4.31. Hong Kong Ekonomi ve Halkla İlişkiler (Ortaokul 1-2-3. Sınıf) Öğretim Programının İçeriği	98
Tablo 4.32. Hong Kong Yaşam ve Toplum (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programının İçeriği	99
Tablo 4.33. Hong Kong Din Eğitimi (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programının İçeriği	99
Tablo 4.34. Güney Afrika Cumhuriyeti Sosyal Bilimler Öğretim Programının İçeriği (Tarih)	100
Tablo 4.35. Güney Afrika Cumhuriyeti Sosyal Bilimler Öğretim Programının İçeriği (Coğrafya)	101
Tablo 4.36. Avustralya Tarih Öğretim Programında Tarihsel Beceriler	102
Tablo 4.37. Avustralya Tarih Öğretim Programında Tarihsel Bilgi ve Anlayış	104
Tablo 4.38. Avustralya Coğrafya Öğretim Programında Coğrafi Bilgi ve Anlayış	108
Tablo 4.39. Avustralya Coğrafya Öğretim Programında Coğrafi Beceriler	114
Tablo 4.40. Avustralya Vatandaşlık ve Yurttaşlık Eğitimi Programında Bilgi ve Anlayış	116
Tablo 4.41. Avustralya Vatandaşlık ve Yurttaşlık Eğitimi Öğretim Programında Vatandaşlık Becerileri	119
Tablo 4.42. Avustralya Ekonomi ve Ticaret Öğretim Programında Bilgi ve Anlayış	120
Tablo 4.43. Avustralya Ekonomi ve Ticaret Öğretim Programında Beceriler	122
Tablo 4.44. Türkiye Hayat Bilgisi Dersinin Öğrenme ve Öğretme Sürecinde Dikkate Alınması Gereken Öğeler	133
Tablo 4.45. Türkiye Hayat Bilgisi Dersinin Temalara ve Sınıflara Göre Kavramları	134
Tablo 4.46. Türkiye Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Örnek Ünite Şemasında İlişkilendirmeler	137

Tablo 4.47. Türkiye Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Öğretim Programı ile Öğrencilere Kazandırılmak İstenen Beceri ve Değerler	140
Tablo 4.48. Finlandiya Tarih Dersinde Ölçme ve Değerlendirme Kriterleri (6. Sınıfın Sonunda)	164
Tablo 4.49. Finlandiya Tarih Dersinde Ölçme ve Değerlendirme Kriterleri (8. Sınıfın Sonunda)	165
Tablo 4.50. Finlandiya Biyoloji ve Coğrafya Dersinde Ölçme ve Değerlendirme Kriterleri (6. Sınıfın Sonunda)	166
Tablo 4.51. Finlandiya Coğrafya Dersinde Ölçme ve Değerlendirme Kriterleri (8. Sınıfın Sonunda)	167
Tablo 4.52. Finlandiya Sağlık Eğitimi Dersinde Ölçme ve Değerlendirme Kriterleri	168
Tablo 4.53. Güney Afrika Cumhuriyeti Sosyal Bilimler Öğretim Programı Değerlendirme Programları	179
Tablo 4.54. Güney Afrika Cumhuriyeti Sosyal Bilimler Öğretim Programı Başarı Seviyeleri	181

1. BÖLÜM

Bu bölümde çalışmanın problem durumu, alt problemleri, önemi, amacı, sınırlılıkları, varsayımları ve tanımları ele alınmıştır.

GİRİŞ

21. yüzyılda yaşanan bilgi ve iletişim teknolojisi alanındaki gelişmeler aynı zamanda toplumsal değişmelere yol açmaktadır. Bilişim teknolojisinin hızla yayılması giderek tüm toplumları etkilemekte ve değişime uğratmaktadır. Teknolojik gelişmelerin toplumsal değişimi hızlandırdığı çağdaş toplumlarda eğitime ilişkin öğelerin de sürekli yenilenmesi gereği ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin yalnızca günümüz için değil gelecek için de hazırlanarak değişime uyum sağlayacak şekilde yetiştirilmesi gerekmektedir. Öte yandan yeni iletişim teknolojisiyle birlikte dünya küreselleşmekte ve küreselleşme ülkeleri birbirlerinin eğitim sistemlerini inceleme konusunda zorlamaktadır.

Küreselleşmenin 1945-50 ve 1980 dönemi sonrasında büyük bir ivme kazandığı görülmüştür. Benzeri görülmemiş bir seviyeye ulaşmıştır. Bu durumun çeşitli nedenleri bulunmaktadır elbette. Küresel üretim süreçleri büyük bir dönüşüm yaşamıştır. Öte yandan, özellikle II. Dünya Savaşı sonrasında böyle büyük bir savaşın bir kez daha yaşanmamasını adına, siyasi küreselleşme ivme kazanmıştır. Ayrıca bir iletişim devrimi yaşanmıştır. 1980 sonrasında ise küreselleşmenin çevresel, demografik ve kültürel boyutları da dünya gündeminin ilk sıralarında yer almaya başlamıştır (Bayar, 2008). Küreselleşmenin etkisiyle 1990'lı yıllarda ihtiyaç duyulan insan tipi de farklılaşmıştır. Bu dönemde kendi dışında başka toplumları tanıyacak, dünyadaki yeni gelişmeleri sindirebilecek, uygulayabilecek, algılayıp yorumlayabilecek bireylere ihtiyaç duyulmuştur. Eğitim sistemlerinin, soğuk savaş sonrası oluşan uluslararası gelişmeler karşısında bireylerin ihtiyaç duyacağı yeni değerler ve bilgileri üretebilecek şekilde yapılanması gereği ortaya çıkmıştır. 1990'dan sonraki karşılaştırmalı eğitim çalışmaları ise bu ihtiyaçlara cevap vermeye

çalışmıştır (Erdoğan, 2012). Eğitimin uluslararası yönlerine odaklanan ancak ulusal eğitim sistemlerine de çözümler üretmeye yarayan çalışmalar sözkonusu olmuştur.

Teknolojik gelişmeler, göç olgusunun yaygınlaşması ve insanların gerek ekonomik gerek siyasi gerekse sosyokültürel nedenlerle doğdukları yerlerden başka yerlere, başka ülkelere yerleşmesi, ana yurtları ile yerleşim alanları arasında yaşadıkları çelişkileri ve değişimleri yansıtması, teknolojik gelişmeler ve anlık ileti yoluyla tüm dünyadaki gelişmelerin yansıtması gibi etkenler ulaşılmaz olanı ulaştırabilmiş, ülkeler arasındaki uçurum şeffaf bir perde haline dönüşmüştür (Aynal, 2012). İnsanların yaşamında büyük bir önem ve etkiye sahip olan eğitim de günümüzde yalnızca yerel, bölgesel ya da ulusal değil uluslararası özellikleri de barındıran bir unsur haline gelmiştir.

Karşılaştırmalı eğitim çalışmalarını etkileyen diğer unsurlar küreselleşme sürecinde önem kazanan Avrupa Birliği vb. topluluklardır. Özellikle içinde bulunduğumuz yıllarda Avrupa Birliği ile bütünleşme sürecinde eğitim ve öğretim anlayışında ve uygulamalarında, okulların öğretim programlarının yapılarında uyuma yönelik birtakım değişiklikler sözkonusudur. Yani, ülkemizin eğitim sisteminin başka ülkelerin eğitim sistemleri ile paralellik taşıması ve 21. yüzyılın ihtiyaçlarını karşılaması için bir kez daha gözden geçirilmesi gerekmektedir. Türkiye hem kendi eğitim sisteminin sorunlarını çözmek, hem de diğer ülkelerin eğitim sistemlerini bilmek durumundadır. Diğer ülkelerin eğitim sistemleri hakkında bilgi edinmek aynı zamanda kendi eğitim sisteminin üstün ve sınırlı yönlerini görebilme için gereklidir.

1.1.Problem Durumu

Çeşitli değişme ve gelişmelerden dolayı her program yeniden değerlendirilmekte ve gözden geçirilip düzenlenmektedir. Bu nedenle hiçbir zaman olup bitmiş bir programdan söz etmek mümkün değildir. Dolayısıyla farklı ülkelerin programlarını inceleyerek başarılı veya başarısız unsurlarını belirtmek program geliştirme açısından önem taşımaktadır. Öte yandan, küreselleşme olgusunun varlığı ve eğitime yön vermesi de bizleri farklı ülkelerin öğretim programlarını karşılaştırmalı olarak inceleme konusunda teşvik etmektedir. Öğretim programlarına

evrensel bir boyutta bakabilmek önem arz etmektedir. Bu bağlamda, sosyal bilgiler öğretiminin gelişmesi ve daha iyi bir konuma gelebilmesi için farklı ülkelerde uygulanan sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarının, programın temel öğelerine göre incelenmesi gerekmektedir. Böylece, dünyadaki sosyal bilgiler eğitimi ile ilgili bazı önemli bilgiler de elde edilecektir.

Öte yandan Lauwerys'a (1979) göre; karşılaştırmalı eğitim, belli eğitim problemlerinin çözümlenmesi adına, farklı kültürlerde eğitim sistemlerini inceler. Bu bağlamda eğitim politikasının tayinine yardımcı olan bir özelliğe sahiptir. Bu açıdan sosyal bilgiler gibi kapsamlı ve birçok ögeyi kapsayan bir alanın farklı kültürlerde nasıl ele alındığı büyük bir önem taşımaktadır. Bu nedenle sosyal bilgiler alanında karşılaştırmalı çalışmalar daha yaygın hale gelmelidir.

Bu araştırma, *“Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya’da uygulanmakta olan ilkökul ve ortaokul düzeyinde sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarının programın dört temel ögesine göre benzerlik ve farklılıkları nelerdir?”* ana problemi doğrultusunda gerçekleştirilecektir.

1.2. Alt Problemler

✓ Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya’da yer alan ilkökul ve ortaokul düzeyinde sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarının *amaçları ve amaçlar bakımından benzerlik ve farklılıkları nelerdir?*

✓ Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya’da yer alan ilkökul ve ortaokul düzeyinde sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarının *içerikleri hangi konulardan oluşmaktadır ve konular bakımından benzerlik ve farklılıkları nelerdir?*

✓ Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya'da yer alan ilkököl ve ortaokul düzeyinde sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarının *öğrenme-öğretme süreçleri hangi özellikleri taşımaktadır ve bu süreçler açısından benzerlik ve farklılıkları nelerdir?*

✓ Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya'da yer alan ilkököl ve ortaokul düzeyinde sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarının *ölçme ve değerlendirme boyutları hangi özellikleri taşımaktadır ve bu boyutlar bakımından benzerlik ve farklılıkları nelerdir?*

1.3. Araştırmanın Önemi

Araştırmada temsilen her kıtadan en az bir ülkeye yer verilmiştir. Böylece ülkelerin kültürünü, tarihini, kurumlarını aktaran ve yansıtan sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarının dünyanın farklı kıtalarında ve ülkelerinde hangi özellikleri taşıdıklarına dair bilgiler sunulmuştur. Bugüne kadar sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarıyla ilgili bütün kıtalardan örnekler içeren ve ilkököl, ortaokul düzeyini ele alan bir araştırmanın mevcut olmaması da bu çalışmanın yapılmasını önemli hale getirmektedir.

1.4. Araştırmanın Amacı

Araştırma, Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya'da uygulanmakta olan ilkököl ve ortaokul düzeyinde sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarının amaç, içerik, öğrenme-öğretme süreci, ölçme ve değerlendirme boyutları açısından incelenmesini ve bunların karşılaştırılmasını amaçlamaktadır. Benzerlik ve farklılıkların belirlenmesi hedeflenmektedir. Ülkemizde uygulanmakta olan sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarına ilişkin birtakım yeni fikirlerin oluşması ve uygulanması amaç edinilmiştir.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma; 2013/2014 eğitim öğretim yılında Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya'da uygulanmakta olan ilköğretim ve ortaokul düzeyinde sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programları ile sınırlıdır.

1.6. Varsayımlar

Bu çalışmada ele alınan derslerin sosyal bilgiler kapsamında olduğu varsayımından hareket edilmiştir. Bu dersler arasında Türkiye'de Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, hayat bilgisi, vatandaşlık ve demokrasi eğitimi; Kanada (Ontario) da tarih, coğrafya; Finlandiya'da tarih, biyoloji ve coğrafya, coğrafya, sağlık eğitimi; Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi'nde tarih, coğrafya, vatandaşlık eğitimi, ekonomi ve halkla ilişkiler, yaşam ve toplum, din eğitimi; Güney Afrika Cumhuriyeti'nde tarih, coğrafya; Avustralya'da ise tarih, coğrafya, vatandaşlık ve yurttaşlık eğitimi, ekonomi ve ticaret yer almaktadır.

1.7. Tanımlar

Sosyal bilgiler: Bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fizikî çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersi (Milli Eğitim Bakanlığı, 2005).

Eğitim programları: Programın amaçlarını gerçekleştirmek üzere düzenlenmiş hedefler, kapsam, eğitim durumları ve değerlendirme öğelerinden oluşan bir sistemdir (Erden, tarihsiz).

Karşılaştırma: Kişi ve nesnelerin benzer veya aynı yanlarını incelemek için kıyaslama, mukayese (Türk Dil Kurumu, 1992).

Karşılaştırmaalı Eğitim: Çeşitli toplumlarda, ülkelerde, bölgelerde ve tarihi dönemlerde uygulanan eğitim sistemlerini bazen bütün olarak bazen da bir kaç yönden karşılaştırarak ortak ve farklı yönleri tespit edip bundan eğitim teori ve pratiğinde, eğitim politikasında, eğitim planlamasında ve reformlarında, uluslararası ilişkilerin yumuşatılmasında ve bir barış ortamı sağlanmasında yararlanılmaya çalışılan bir bilimdir (Ergün,1985).

2. BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

Bu bölümde sosyal bilgiler kavramına, karşılaştırmalı eğitim konusuna, araştırmada yer alan ülkelerin eğitim sistemlerine ve ilgili çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. Sosyal Bilgiler Nedir?

Sosyal bilgiler, sosyal bilimlerin içinde yer alan ve farklı tanımlara sahip olan birçok disiplinden oluşmaktadır. Disiplinler arası ve çok disiplinli bir alandır. Bu bağlamda, sosyal bilgileri tanımlamak, coğrafya ya da tarih gibi bir disiplini tanımlamaktan elbette daha güçtür. Bu nedenle kısa ve herkes tarafından kabul edilebilen bir tanımın yapılması pek mümkün değildir (Öztürk & Otluoğlu, 2003; Doğanay, 2003).

Sosyal bilgiler terimi resmi olarak 1916 yılında Amerika’da Milli Eğitim Derneği’nin Orta Dereceli Okulları Yeniden Teşkilatlandırma Komisyonu Sosyal Bilgiler Komitesi tarafından kabul edilmiştir. Bu komite sosyal bilgileri “*konusu doğrudan doğruya insan toplumunun teşkilatına ve gelişimine ve sosyal birliklerin bir ögesi olması dolayısıyla insana dair olan bilgiler*” olarak tanımlamıştır. Bu tanım sosyal bilgiler için yapılan ilk tanım olmasından dolayı önem arz etmektedir (Moffatt, 1957; Günden, 1995; Safran, 2008).

ABD’de Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (National Council for the Social Studies) tarafından 1992 yılında yapılan sosyal bilgiler tanımı şöyledir:

Sosyal bilgiler, sosyal ve beşeri bilimleri vatandaşlık yeterliklerini geliştirmek amacıyla kaynaştıran bir çalışma alanıdır. Okul programı içinde sosyal bilgiler antropoloji, arkeoloji, ekonomi, coğrafya, tarih, hukuk, felsefe, siyaset bilimi, psikoloji, din ve sosyolojinin yanı sıra beşeri bilimler, matematik ve doğa bilimlerinden kendine mal ettiği içerik üzerinde sistematik ve eş güdümlü bir çalışma sağlar. Sosyal bilgilerin öncelikli amacı, karşılıklı olarak birbirine bağlı bir dünyada, kültürel farklılıkları olan demokratik bir toplumda, genç insanlara bilgiye dayalı ve mantıklı karar alabilme yeteneklerini geliştirmede yardımcı olmaktır (Aktaran: Öztürk, Deveci 2011).

Ontario sosyal bilgiler öğretim programında sosyal bilgiler disiplinler arası bir alan olarak ifade edilmiştir. Ekonomi, coğrafya, tarih, hukuk ve siyaset bilimi gibi sosyal ve beşeri bilimlerdeki bazı konulardan yararlandığı da belirtilmektedir (Ministry of Education Ontario, 2013).

Sosyal bilgiler ile ilgili bir diğer tanım Erden'e (tarihsiz) aittir. Ona göre sosyal bilgiler, ilköğretim okullarında iyi ve sorumlu vatandaş yetiştirmek amacıyla, sosyal bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı olarak, öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanıdır. Doğanay'a (2003) göreyse, sosyal ve insanla ilgili diğer bilimlerin içerik ve yöntemlerinden yararlanarak, insanın fiziksel ve sosyal çevresiyle etkileşimini zaman boyutu içinde disiplinler arası bir yaklaşımla ele alan, küreselleşen bir dünyada yaşamla ilgili temel demokratik değerlerle donatılmış, düşünen ve becerili demokratik vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlayan bir çalışma alanıdır. Ayrıca, sosyal bilgilerin iki temel ayırıcı özelliği bulunmaktadır. Bunlar vatandaşlık yeterliklerini kazandırmak için oluşu ve bütüncül, disiplinler arası bir alan oluşudur.

Sosyal bilgiler; sosyal bilimlerin bulgularını entegre edip öğrencilerin düzeyine göre basitleştiren, bunları kullanarak, öğrencilere sosyal yaşama uyum sağlamada ve sosyal sorunlara çözüm üretmede ihtiyaç duyacakları bilgi, beceri, tutum ve değerleri kazandırmayı amaçlayan bir yurttaşlık eğitim programıdır (Öztürk & Otluoğlu, 2003). Bununla birlikte bireyin incelenmesini, onun çevresiyle olan etkileşimini ve bu etkileşimin dünkü, bugünkü ve yarınki şekillerinin gözden geçirilmesini de kapsamaktadır. Sosyal bilgilerin en çok önemsedığı konulardan birisi, insanların birbiriyle ilişkilerinin öğrenilmesidir. İnsanların yalnızca birbirleriyle olan ilişkileri değil aynı zamanda sosyal kurumlarla, eşya ve dünya ile olan ilişkileri de önemli bir yere sahiptir. Sosyal bilgilerin esas çalışma alanları arasında insanların giyecek, yiyecek, korunma gibi ihtiyaçlarının karşılanması, toplumdaki gelenek ve göreneklerin bilinmesi, sosyal problemlerin çözümü ile ilgili yolların ve daha iyi yaşamayı sağlayacak koşulların araştırılması yer almaktadır (Günden, 1995). Sosyal bilgiler eğitiminin temel amacı ise öğrencilere mantıklı ve iyi kararlar alabilmeleri ve sorumluluk sahibi vatandaşlar olarak davranabilmeleri konularında yardımcı

olmaktır. İyi ve mantıklı kararlar alabilme; bilgi edinme, bu bilgiyi düşünme için analitik olarak kullanabilmeyi öğrenme, buna uygun duygular içinde olma ya da tepkide bulunma ve vatandaş olarak harekete geçmeye bağlıdır (Barth & Demirtaş, 1997). Diğer bir amacıysa, öğrencilerin demokratik değerleri benimsemiş vatandaşlar olarak içinde yaşadıkları topluma uyum sağlamaları ve bu bilgi birikimlerini yaşamlarına geçirebilecek donanımlar kazanmalarınıdır (MEB, 2005). Kore Cumhuriyeti sosyal bilgiler öğretim programına göreyse; sosyal bilgiler daha çok yaratıcı düşünme, yaratıcılık, muhakeme ve karar verme gibi konular üzerinde durmaktadır (Ministry of Education and Human Resources Development Korea, 2007).

2.1.1. Sosyal Bilgiler ve Sosyal Bilimler İlişkisi

Sosyal bilgilerin temeli sosyal bilimlerden oluşmaktadır. Bu çalışmada ele alınan öğretim programlarının bazıları sosyal bilgiler adı altında yer almaktadır. Ancak tarih, coğrafya, ekonomi gibi sosyal bilimlerin içerisinde yer alan disiplinlerin adını taşıyan programlar da mevcuttur.

Sönmez'e göre (1998) sosyal bilimler, insan tarafından üretilen gerçekle kanıtlamaya dayalı bağ kurma süreci ve bu sürecin sonunda elde edilen dirik bilgilerdir. Sosyal bilgiler ise toplumsal gerçekle kanıtlamaya dayalı bağ kurma süreci ve bunun sonunda elde edilen dirik bilgilerdir.

Sosyal bilimler, toplumla ilgili disiplinlerin belirli kurullarla bilimsel bir çerçevede incelenmesidir. Başka bir deyişle, sosyal bilimler insan ile ilgili ve insan yararına bilgiler üreten disiplinler topluluğudur. İnsan bilimleri ya da davranış bilimleri demek de mümkündür. Her bir sosyal bilim disiplini, insanın bir boyutunu inceleyerek, o alanla ilgili bilimsel bilgiler üretir. Üretilen bu bilgilerin çeşitli yollarla insanlarla buluşturulması gerekmektedir ve eğitim de bu yolların en önemlisini teşkil etmektedir. Sosyal bilgiler, sosyal bilimler alanında üretilen bilimsel bilgiyi kullanmaktadır. Ayrıca, sosyal bilgiler dersi sosyal bilimlerle ilgili disiplinleri birleştirerek öğrencilerin toplumsal olaylara bütüncül yaklaşımını sağlayabilmektedir. Sosyal bilimler içerisinde sayılabilecek disiplinlerden bazıları:

antropoloji, ekonomi, tarih, sosyoloji, siyaset bilimi, coğrafyadır (Doğanay, 2003; Safran, 2008; Kabapınar,2012; Tay,2010; Erden, Tarihsiz; Sönmez, 1998). Bu bilim dalları ve insanın hangi boyutunu ele aldıkları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 2.1. Sosyal Bilimler ve Ele Aldıkları Boyutlar

Antropoloji	İnsan ve bilim
Sosyoloji	İnsan ve toplum
Siyaset Bilimi	İnsan ve yönetim
Coğrafya	İnsan ve yer
Tarih	İnsan ve geçmiş zaman
Ekonomi	İnsan ve kaynakların paylaşımı
Psikoloji	İnsan ve davranışı

Kaynak: (Doğanay, 2003)

Gerçek yaşamda toplumsal olgu ve olayları yalnızca bir disiplin ile açıklamak mümkün olmayacaktır. Günümüzde meydana gelen toplumsal olayları, problemleri anlamak için sosyal bilimlerin hepsinden faydalanmak gerekmektedir. Toplumsal bir olaya neden olan birçok unsur bulunmaktadır ve bireyin bu olaya anlam verebilmesi ya da çözüm üretebilmesi için tüm bu unsurları ele alması gerekmektedir. Bu durum ancak sosyal bilimlerin içerdiği tüm disiplinler ile ilgili bilgi sahibi olmakla mümkün olabilmektedir. Bu bağlamda, ilköğretim okullarında tarih, coğrafya, politika, ekonomi, hukuk, antropoloji gibi disiplinlerden seçilmiş, basitleştirilmiş ve düzenlenmiş konulardan oluşan sosyal bilgiler dersine yer verilmektedir. Amaç ise çocuğun toplumsal olayları bir bütün olarak kavramasıdır (Erden, Tarihsiz). Sosyal bilimlerde üretilen bilimsel bilgi özel bir kitle olan öğrencilere sunulduğu için öğrencilerin yaş kuşağı, ilgi ve gereksinimleri ile hazır bulunuşluk düzeyi göz önünde bulundurulmalıdır. Sosyal bilgiler dersine, sosyal bilimlerin pedagojik ilkeler çerçevesinde özel bir kitle olan öğrenciler için basitleştirilmiş biçimi demek mümkündür (Kabapınar, 2012). Diğer önemli bir husus, sosyal bilimlerin insan ilişkilerini incelerken, sosyal bilgilerin bir okul eğitim programı olup, demokratik düzende vatandaşlık eğitimi programının bir bölümü olarak insan ilişkileri konusu üzerinde durmasıdır (Barth & Demirtaş, 1997).

Üzerinde durulması gereken konulardan bir diğere ise, sosyal bilgilerin tarih-coğrafya- yurttaşlık bilgisi konularının birleştirilmesinden oluşmuş bir ders olmamasıdır. Sosyal bilgilerde tarih coğrafya yurttaşlık konuları ağırlıklı bir şekilde yer almaktadır. Fakat bu yer alış, bireyin sosyal ve fiziki çevresinin ve bu çevreyle olan ilişkilerinin incelenmesinde doğal olarak bu üç ders konularından bazılarının ele alınması biçimindedir, mevcut konuların birleştirilmesi şeklinde değildir. Sosyal bilgilerde yalnızca tarih coğrafya yurttaşlık bilgisi alanlarına değil, ekonomi, sosyoloji gibi diğere sosyal bilim dallarına da girilir. Başka bir deyişle, sosyal bilgilerde bireyin sosyal ve fiziki çevresi ve bu çevreyle olan ilişkileri incelenirken, gerekli olan yerlerde, bireyin seviyesinde olmak üzere, diğere sosyal bilimlere de girilir (Günden, 1995).

2.1.2. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yaklaşımlar

Sosyal bilgiler dersiyle bireyler etkili bir vatandaş olarak yetiştirilmeye çalışılır, bu durum insanların deneyimlerini bir sonraki kuşağa aktarmalarıyla mümkündür. Bu aktarım ise bilimsel düşünme yöntemleri ile zamana bağlı olarak gerçekleşecektir. Bütün bu unsurlar geçmişten günümüze kadar sosyal bilgilerin değişik anlayışlar temel alınarak öğretilmesine sebep olmuştur. Barr, Barth ve Shermis, bu anlayış ve görüşleri üç farklı yaklaşım ya da gelenek olarak belirtmiş ve açıklamışlardır. Bu geleneksel üç yaklaşım; vatandaşlık aktarımı olarak sosyal bilgiler, sosyal bilim olarak sosyal bilgiler, yansıtıcı düşünme olarak sosyal bilgilerdir. İlk geleneksel yaklaşım vatandaşlık aktarımı olarak öğretilen sosyal bilgilerdir. En eski yaklaşımdır ve bu geleneksel yaklaşımın özünde, kültürün varlığını sürdürmesi için en gerekli bilgi, değer ve becerilerin bilinçli olarak verilmesi yer alır. Geçmiş öğrenme, geçmiş ve geleneklerle gurur duyma, sorumluluk alma, uygun davranışlar sergileme ve otoriteye bağlılık vatandaşlık aktarımı programının en önemli içeriğidir. İkinci yaklaşım olan sosyal bilgilerin sosyal bilim olarak öğretilmesi, öğretmenlerin vatandaşlık öğretimi amacıyla araştırma, inceleme yöntemleri ve sosyal bilimcilerin dünya görüşlerinden yararlanarak, öğrencileri ayrı disiplin alanlarında bilgilendirmesidir. Böylece çocuklar dünyayı sosyal bilimcilerin araştırdığı ve düşündüğü gibi anlamaya

çalışacaklardır. Yansıtıcı inceleme yaklaşımının odak noktasını araştırma –inceleme ve problem çözme oluşturur. Yöntem olarak sosyal bilim yaklaşımına benzer ancak sosyal bilim yaklaşımında içerik sosyal bilim dallarından seçilirken bu yaklaşımda içerik öğrencileri kişisel olarak etkileyen durumlara ilişkin konu ve sorunlardan seçilir. Genel amacı, öğrencilere kendilerini etkileyen sorunlar ve durumlar hakkında karar vermeyi öğrenmelerine yardımcı olmaktır (Tay, 2010; Doğanay, 2003, Barth & Demirtaş, 1997; Vinson & Ross, 2001; Barr & Barth & Shermis, 1978; Erden, Tarihsiz). Ülkemizdeki mevcut sosyal bilgiler öğretim programının bu üç geleneği de önemseydiği görülmektedir (MEB, 2005). Bu yaklaşımların özellikleri aşağıdaki tabloda özet halinde sunulmuştur.

Tablo 2.2. Sosyal Bilgiler Öğretimi İçin Üç Geleneksel Yaklaşım

Yaklaşımlar	Vatandaşlık Aktarımı Olarak Sosyal Bilgiler	Sosyal Bilim Olarak Sosyal Bilgiler	Yansıtıcı Düşünme Olarak Sosyal Bilgiler
Amaç	Karar vermede temel olmak üzere doğru/uygun değerleri geliştirmek	Sosyal Bilim kavram, süreç ve problemlerini öğrenmeye dayalı karar verme	Karar vermek ve problemler çözmek, yeni bilgiler üretmek
Yöntem	Aktarma	Buluş yoluyla öğrenme	Yansıtıcı problem çözme
Kapsam	Seçilmiş ve öğretmene yorumlanmış konular, değerler, inançlar, tutumlar	Ayrı ayrı ve bir bütün olarak sosyal bilim alanlarının yapısı, kavramları, problemleri ve süreçleri	Problemler

Kaynak: (Paykoç, 1995)

2.1.3. Sosyal Bilgilerin Tarihsel Gelişimi

Eğitimde sosyal bilgiler ilk defa 1916 yılında ABD’de, orta dereceli okulların programlarını yeniden düzenlemekle görevli olan bir komite tarafından resmen kullanılmıştır (Günden, 1995). Sosyal bilgiler, eğitim kurumlarına bir konu alanı olarak 20. yüzyılın başında ABD’de girmiştir. İlk sosyal bilgiler programları tarih, coğrafya ağırlıklı olarak uygulanmıştır ancak 1960’lı yılların başından 1970’li yılların ortasına kadar ağır eleştiriler söz konusu olmuştur ve “Yeni Sosyal Bilgiler” adı altında bir reform hareketi başlamıştır. Bu reform hareketiyle tarih ve

coğrafyanın ağırlığı azaltılmış ve sosyoloji, ekonomi, antropoloji, siyaset bilimi ile sosyal psikolojiye ağırlık verilmiştir. Fakat “Yeni Sosyal Bilgiler” yaklaşımı 1970’li yılların sonlarına doğru etkisini kaybetmiş ve başarısız olmuştur. Bu nedenle 1980’li yıllarda yeniden geleneksel yaklaşım benimsenmiştir. 1994 yılında ise ABD’de Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi, sosyal bilgiler programı için tematik standartlar belirlemiştir ve bundan sonraki programlar bu temel üzerinde oluşturulmuştur. Burada önem arz eden bir başka konu ise, sosyal bilgiler ABD’de doğmuş ve gelişmiş bir öğretim yaklaşımıdır ancak bu ülkenin eğitim sisteminden etkilenen başka ülkelerde de benimsenmiştir. Bunlar arasında Türkiye de bulunmaktadır (Erden, tarihsiz; Öztürk & Otluoğlu, 2003; Tay, 2010).

Disiplinler arası bir program yaklaşımı ve bir ders olarak sosyal bilgiler, Türkiye’de ilk kez 1960’lı yıllarda benimsenmiştir. Bu tarihten önce, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerinde bu dersin kapsamına giren disiplinlerin ilköğretim düzeyinde ayrı dersler olarak verildiği bilinmektedir. Cumhuriyet döneminde 1926, 1930, 1936 ve 1948 programlarında ayrı tarih, coğrafya ve yurttaşlık bilgisi derslerine yer verilmiştir. Bu dersler ilk kez 1962 yılında yayınlanan İlkokul Program Taslağı’nda, disiplinler arası bir yaklaşımla “Toplum ve Ülke İncelemeleri” adı altında birleştirilmiştir. 1968 yılında bu ders sosyal bilgiler adını almıştır. Sosyal bilgiler dersi 1968-1969 öğretim yılında bütün ilkokullara, 1970-1971 öğretim yılında da deneme niteliğinde ortaokullara resmen girmiştir. 1975 yılından itibaren de bütün ortaokullarda okutulmaya başlatılmıştır. Bu uygulama 1985 yılına kadar devam etmiştir. Bu tarihten itibaren Sosyal bilgiler dersi ilköğretim ikinci kademedeki milli tarih, milli coğrafya ve vatandaşlık bilgisi olarak verilmeye başlanmıştır. 1997-1998 öğretim sezonunda tekrar ilköğretim okullarında sosyal bilgiler dersinin okutulmasına başlanmıştır. Ancak, sosyal bilgiler üzerine yapılan program çalışmaları sonucunda 1998 yılında kabul edilen ve yayınlanan “İlköğretim Okulu Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı” uygulamadan kaldırılmıştır. Bunun yerine Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı’nın 12.07.2004 tarih ve 118 sayılı kararları ile ilköğretim sosyal bilgiler (4. ve 5. sınıf) dersi öğretim programı yenilenmiştir. Ayrıca, 30.06.2005 tarih ve 188 karar sayısıyla da ilköğretim sosyal bilgiler (6.ve 7. sınıflar) dersi öğretim programı yenilenerek uygulamaya konulmuştur. Bu

programlar yapılandırmacı ve öğrenci merkezli eğitim doğrultusunda hazırlanmıştır (Günden, 1995; Öztürk & Otluoğlu, 2003; Safran, 2008; Akdağ, 2009; Sönmez, 1998; Erden, Tarihsiz).

2.2. Karşılaştırmalı Eğitim

Bu çalışmada sekiz farklı ülkenin sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programları karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Böylece benzerlik ve farklılıklar tespit edilmiştir. Bu noktadan hareketle karşılaştırmalı eğitim ve gelişim süreci hakkında kısa bilgilere yer verilecektir.

2.2.1. Karşılaştırmalı Eğitim Nedir?

Karşılaştırmalı eğitim; eğitimde program geliştirme, eğitimde psikolojik hizmetler, eğitim yönetimi, eğitimde ölçme değerlendirme, yabancı ülkelerde eğitim, uluslararası eğitim, eğitim tarihi, eğitim sosyolojisi ve eğitim felsefesi gibi bir alt eğitim bilimi dalıdır (Ergün, 1985; Erdoğan, 2003). Karşılaştırmalı eğitim; eğitim konusunda farklı politikaları, eğitimle ilgili yasaları, eğitimin finansal kaynaklarını ve yapıları, diplomaları inceler. Ayrıca, *amaç, içerik, yöntemler, araç-gereçler, öğretim materyalleri, değerlendirme, öğrenci, öğretmen, yönetici, veli, denetleyici* ile ilgili tüm sorunları inceler. Bununla birlikte, karşılaştırmalı eğitim olguları iki ya da daha çok bölge, ülke ve kıtada inceler. Karşılaştırmalı bir çalışmanın amacı, eğitimi iyileştirmektedir. Bu nedenle de karşılaştırmalı eğitim yalnızca mevcut durumu irdelemekle kalmaz, geleceğe dönük önerilerde bulunur (Türkoğlu, 2012).

Karşılaştırmalı eğitim ile ilgili önemli hususlardan birisi normatif bir bilim olmaması ve incelediği olgular hakkında herhangi bir değer yargısı vermemeye çalışmasıdır (Ergün, 1985). Bir diğer önemli husus ise, karşılaştırmalı eğitimin kuru bir sistem kopyacılığı olmamasıdır (Erdoğan, 2003). Bir ülkede beliren eğitim sorunlarına çözüm getirmede karşılaştırmalı eğitim çalışmalarına yer verilmekte ve değişik ülkelerde benzer sorunların nasıl çözüldüğüne bakılmaktadır. Ancak, sorunları çözerken belli bir ülkenin yaptıklarının aynısını yaparak değil o ülkenin

kendi gerçeklerine göre en uygun çözüm yolunu bularak hareket etmek gerekir (Demirel, 1996).

Yabancı ülkelerde eğitim, karşılaştırmalı eğitime benzer ve onunla eşdeğer tutulan bir araştırma dalıdır. Bu bilim herhangi bir zamanda bir veya daha fazla yabancı ülkenin eğitim sistemlerini, kültür hayatlarını alır, ayrıntılı olarak tasvir eder. Karşılaştırma yapmak esas amaç olmadığından dolayı karşılaştırmalı eğitimden ayrılır (Ergün, 1985). Bununla birlikte, özellikle ülkemizde karşılaştırmalı eğitimin *eğitimde program geliştirme* içinde yer alması gerektiği şeklinde yaygın bir kanı hâkimdir. Oysa karşılaştırmalı eğitimin eğitimde program geliştirmeyle olan ilişkisi veya yakınlığı; eğitim yönetimi, eğitim tarihi, eğitim sosyolojisi, eğitim ekonomisi, hatta sosyoloji, ekonomi ve antropoloji gibi alanlarla olan yakınlığı kadardır. Karşılaştırmalı eğitimi özellikle eğitim yönetimi, eğitim tarihi, eğitim ekonomisi ve eğitimde program geliştirme gibi değişik alanlarla ilişkili olan bir disiplin olarak görmek mümkündür (Erdoğan, 2003).

2.2.2. Karşılaştırmalı Eğitimin Gelişmesi

Türkoğlu'na göre (2012), karşılaştırmalı eğitimin gelişmesi 19. yüzyıldan itibaren dört aşamada incelenebilir: Hazırlık Aşaması (Aristo-1880), Oluşum Aşaması (1880-1914), Kuram Aşaması (1914-1940), Araştırma Aşaması (1940-...).

Lauwerys'a (1979) göre; Eflatun'dan bu yana birçok filozof ve eğitimci karşılaştırmalı eğitim alanında faaliyet göstermiştir. Eflatun daha çok eğitimin amaçları üzerinde durmuş ancak Aristo anayasaları toplamış ve tahlil etmiştir. Eflatun "Devlet" adlı eserinde bir site düzeninden söz etmiş ve bu düzenin nasıl olması gerektiğini irdelenmiştir. Aristo bütün Yunan sitelerinin anayasalarını toplayarak analiz metotlu çalışmıştır. Ayrıca, Eflatun Isparta'nın eğitimi çok iyi olduğu için, Isparta ve Atina eğitimlerini karşılaştırmıştır ve bir bütünlük meydana getirmek istemiştir. Xenophon ise İran eğitimini iyi bilmektedir ve bu sistemin Yunanistan'da uygulanmasını istemiştir.

İlk çağlardan beri başka ülke ve toplumların eğitim sistemini incelemeye yönelik bazı çalışmalar yapılmasına rağmen, karşılaştırmalı eğitimin bir eğitim bilimi

dalı olmasına yönelik çabalar 19. yüzyılın sonlarında başlamıştır. Tamamen karşılaştırmalı eğitim eseri sayılabilecek ilk çalışmayı 1817'de Fransa'da M.-A.Jullien yayınlamıştır. Fransız gazeteci Marc Antoine Jullien 1817 yılında kaleme aldığı “Karşılaştırmalı Eğitim Üzerine Bir Çalışma Planı ve Öngörüşler” adlı eseriyle, birçok otorite tarafından ilk karşılaştırmalı eğitimci olarak kabul edilir (Ergün, 1985; Erdoğan, 2003; Demirel, 1996; Ültanır, 2000; Tükoğlu, 2012; Yüksel & Sağlam, 2012; Aynal, 2012). İkinci eser İngiltere'de P.Sandiford'un yayınladığı "Comparative Education, Studies of the Educational System of 6 Modern Countries" (1818) adlı eserdir. Almanya'da ise, Karşılaştırmalı Eğitim eseri olarak yayınlanan ilk eser olarak 1925'te E. Kriek'in "Menschenformung"u kabul edilmektedir (Ergün, 1985). Aşağıda tabloda ülkelerine göre karşılaştırmalı eğitimin öncüleri yer almaktadır.

Tablo 2.3. Ülkelerine Göre Karşılaştırmalı Eğitimin Öncüleri

Ülke	Karşılaştırmalı Eğitim Öncüleri	Yıl
Fransa	M.A. Jullien	1817
Kanada	P. Sandiford	1918
Almanya	E. Kriek	1925
ABD	I.L. Kandel	1933
İngiltere	J. A. Lawyers	1946
	N. Hans	1959
Türkiye	Fatma Varış	1967
	Kemal Aytaç	1970

Kaynak: (Aynal, 2012)

Yüksel ve Sağlam'a (2012) göre, tarihsel gelişim içinde araştırmacılar tarafından karşılaştırmalı eğitim çalışmalarında en çok kullanılan yöntemler şunlardır: Jullien yöntemi, tarihsel yöntem, işlevsel çözümleme yöntemi, sosyolojik yöntem/sorun inceleme yöntemi, analitik yöntem: Bereday modeli, nicel-istatistiksel yöntem, Bray ve Thomas yöntemi.

Karşılaştırmalı eğitimde değişik yaklaşımlar kullanılmıştır. Tek ve genel bir yöntem söz konusu değildir. Lauwerys'e göre “Ne ile ne karşılaştırılacaktır?” sorunu ile ilgili iki görüş bulunmaktadır. Bunlardan birisi, bir eğitim sisteminin karşılaştırılmasını, diğeri ise çeşitli eğitim sistemlerinin birbiriyle karşılaştırılmasını içermektedir. Eğitim sistemlerinin karşılaştırılmasında yatay ve dikey yaklaşım

olmak üzere iki yaklaşım vardır. Yatay yaklaşımda sistemlerin ayrı ayrı ve birlikte tüm unsurları incelenir. Dikey yaklaşımda ise tarihi evrim izlenir. Ayrıca problem çözme yaklaşımı ve örnek olay yaklaşımı da karşılaştırmalı eğitim araştırmalarında uygulanmıştır (Türkoğlu, 1983; Ültanır, 2000).

Karşılaştırmalı eğitimin bir bilim olma sürecinde şu üç aşama yaşanmıştır. Bunlar; önbilimsellik, tarihsel açıklayıcılık ve deneysel titizliktir. Bu aşamalardan doğan ve bunları takip eden modern aşamalar ise İnterkültürel Eğitim Bilimi ve giderek 20. yüzyılın son çeyreğinde adını duyuran Akreditasyon ile Toplam Kalite Yönetimi (=eşkredilendirme) yaklaşımıdır (Ültanır, 2000). 20. yüzyılın sonlarında dünyanın küçük bir köy haline dönüşmesi II. Dünya savaşından çıkan devletlerin rollerinin ve önceliklerinin değişmesi, yeni bilim alanlarının doğması ve diğer alanlarda yaşanan gelişmeler karşılaştırmalı eğitimi yakından etkilemiştir. Büyük sosyal bunalımların, uzun savaş yıllarının arkasından ülkelerin birbirlerinin eğitim sistemlerini inceleme, karşılaştırma ve böylece daha sağlam çözümlere ulaşma çabaları görülmüştür. Çünkü karşılaştırmalı eğitim sistemleri ve programları vb. gibi sürekli değişen ve gelişen konuları incelemektedir (Ergün, 1985; Yüksel & Sağlam, 2012).

Sömürgeciliğin sona ermesi, üçüncü dünya ülkelerinin bağımsızlıklarını elde etmeleri, gelişmekte olan ülkelerin yeni yollar aramaları karşılaştırmalı eğitimin alanını genişletmiştir. Karşılaştırmacı eğitimciler genç devletlerin eğitimlerinin gelişmesine katkıda bulunmuşlardır (Türkoğlu, 2012). UNESCO, UNICEF, OECD ve Dünya Bankası gibi uluslararası örgütler için Karşılaştırmalı Eğitim çalışmaları oldukça önem taşıyan bir bilim dalıdır. Karşılaştırmalı eğitimin öneminin farkına varmışlardır. Karşılaştırmalı eğitim alanındaki çalışmaların çoğu, bu kurumların istek ve ihtiyaçları çerçevesinde yapılmıştır (Erdoğan, 2003, Türkoğlu, 2012). İnsanlara her yerde aynı eğitim olanakları sağlamak ve dünyadaki cehaleti yenmek gibi temel amacı olan Birleşmiş Milletler UNESCO teşkilatının girişimleri karşılaştırmalı eğitim çalışmalarına büyük ivme kazandırmıştır (Demirel, 1996).

Türkiye’de karşılaştırmalı eğitimin adından akademik düzeyde bahsedilmesi 1960’lardan sonra başlamıştır. Karşılaştırmalı eğitim, alan olarak Türkiye’deki

eğitim bilimi çalışmalarında ilk defa Ankara niversitesine bağlı Eğitim Fakültesi'nde Fatma Varış ve iki yabancı profesörün -J.A.Lauwerys ve Kenneth Neff- katkısıyla 1967 yılında okutulan mukayeseli eğitim dersiyle başlamıştır. Bu bilim adamlarının ortaklaşa yazdıkları Mukayeseli Eğitim adlı kitap, bu alanda Türkçe yazılmış ilk eser olarak değerlendirilmektedir. 1970'lerden sonra da Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesi'ne bağlı bir ‘‘Mukayeseli Eğitim Araştırmaları Enstitüsü’’ kurulmuştur. Bu enstitünün kurucusu Kemal Aytaç'ın yazdığı ağdaş Eğitim Akımları, Avrupa Okul Reformları adlı eserler ve Karşılaştırmalı Eğitim zerine Bir alışma Planı ve ngrşler adlı tercüme ilk karşılaştırmalı eğitim çalışmaları arasındadır. 1984 yılında Adil Türkoğlu alanda ilk doktora tezi olarak bilinen ‘‘Türkiye ve Fransa'da Lise Programlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi’’ konulu çalışmasını kitaplaştırmıştır. Bu araştırmalar, Türk eğitimcileri için Avrupalı eğitim tarihlerini ve karşılaştırmalı eğitimcileri tanıtan bir köprü niteliği taşımaktadır. 1985'te Adil Türkoğlu'nun Fransa, İsviçre ve Romanya eğitim sistemlerini inceleyen eseri de Türkiye'de yayımlanan karşılaştırmalı eğitim çalışmaları için ilk önemli örneklerdendir. Ayrıca, Ferhan Oğuzkan'ın 1965 yılında J.F.Cramer ve G. S. Browne tarafından yazılan ‘‘Contemporary Education’’ adlı eseri 1982 yılında Türkçeye çevirmesi de Türkiye'deki karşılaştırmalı eğitim çalışmaları açısından önem taşımaktadır. İrfan Erdoğan tarafından 1995 yılında yazılan ‘‘ağdaş Eğitim Sistemleri’’ adlı eser de yine ayrı bir öneme sahiptir (Erdoğan, 2003; Aynal, 2012).

2.3. Ülkelerin Eğitim Sistemleri ve Sosyal Bilgiler Kapsamındaki ğretim Programları

Bu alışmada PISA gibi uluslararası sınavlarda başarılı olan ve ilk sıralarda yer alan ülkelere daha çok yer verilmiştir. Ayrıca temsilen her kıtadan en az bir ülkeye yer vermeye çalışılmıştır. Ülkelerin kültürünü, tarihini, kurumlarını aktaran ve yansıtan sosyal bilgiler dersinin ğretim programlarının dünyanın farklı kıtalarında ve ülkelerinde hangi özellikleri taşıdıklarına dair bilgiler sunabilmek adına bu

ülkelere yer verilmiştir. Bu kısımda ülkelerin eğitim sistemleri ve sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programları hakkında bazı genel bilgilere yer verilecektir.

2.3.1. Türkiye

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile eğitim sistemi ‘*örgün eğitim*’ (okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim) ve ‘*yaygın eğitim*’ olmak üzere iki ana bölümden oluşturulmuştur. *Okul öncesi eğitim*; isteğe bağlı olarak zorunlu ilköğretim çağına gelmemiş, 3-5 yaş grubundaki çocukların eğitimini kapsar. Mecburi ilköğretim çağı 6-13 yaş grubundaki çocukları kapsar. Bu çağ çocuğun 5 yaşını bitirdiği yılın eylül ayı sonunda başlar, 13 yaşını bitirip 14 yaşına girdiği yılın öğretim yılı sonunda biter. *İlköğretim kurumları*; dört yıl süreli ve zorunlu ilkokullar ile dört yıl süreli zorunlu ve farklı programlar arasında tercihe imkân veren ortaokullar ile imam hatip ortaokullarından oluşur. Ortaokullar ile imam-hatip ortaokullarında lise eğitimini destekleyecek şekilde öğrencilerin yetenek, gelişim ve tercihlerine göre seçimlik dersler oluşturulur. *Orta öğretim*; ilköğretime dayalı, en az dört yıllık zorunlu, örgün veya yaygın öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsar. Yükseköğretim; orta öğretime dayalı, en az iki yıllık yükseköğrenim veren eğitim kurumlarının tümünü kapsar. Yaygın eğitim ise, örgün eğitim yanında veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsar (MEB, 2014).

Türkiye’de sosyal bilgiler kapsamında “Hayat Bilgisi”, “Sosyal Bilgiler”, “Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük”, “Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi” adı altında öğretim programları bulunmaktadır. Bu programlarda genel olarak amaçlar maddeler halinde ve kazanımlar olarak belirtilmiş; içerik boyutunda öğrenme alanları, ünitelere yer verilmiş; öğrencileri aktif kılacak öğrenme öğretme süreci vurgulanmıştır. Ölçme değerlendirme konusunda da önemli bilgiler ve örneklere yer ayrılmıştır.

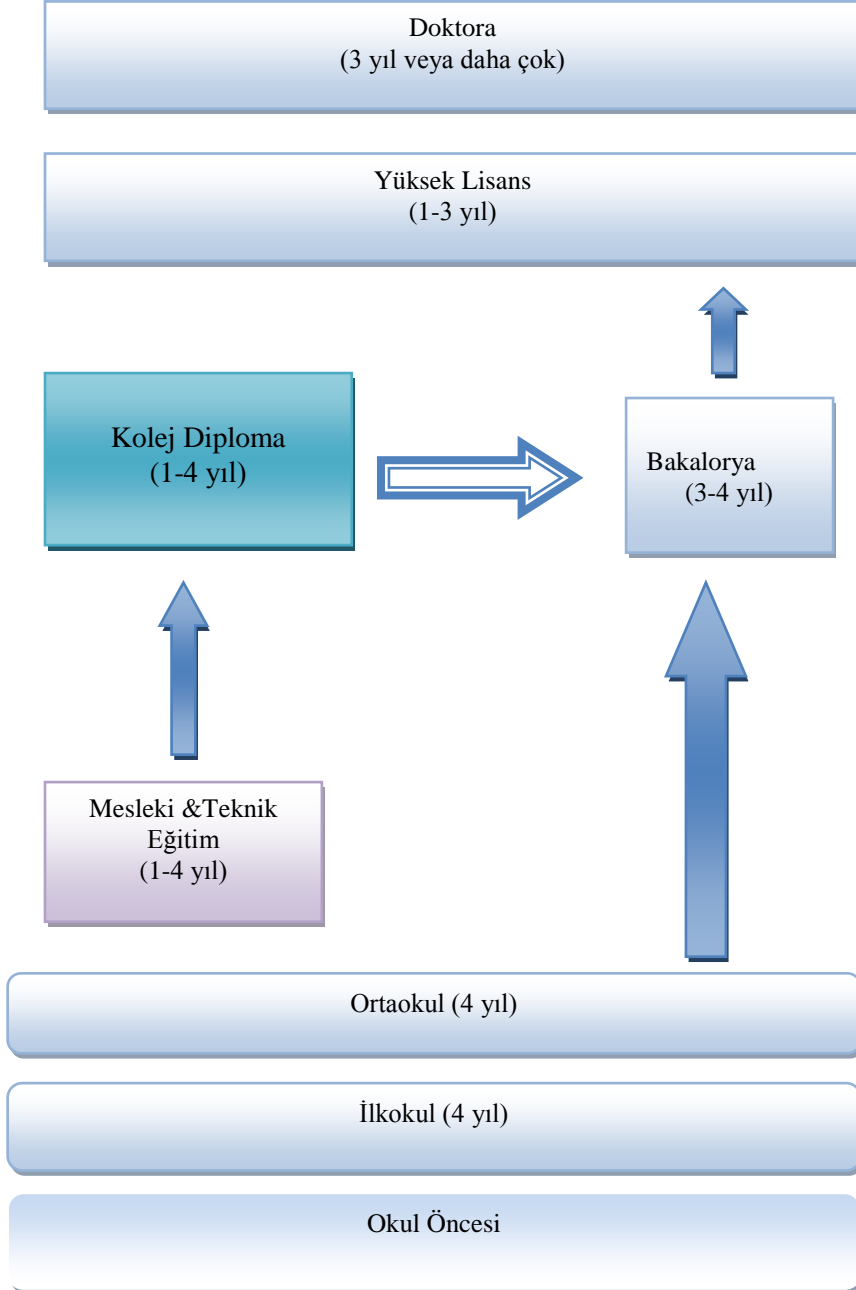
İlköğretim hayat bilgisi dersi öğretim programı, MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca oluşturulan Hayat Bilgisi Özel İhtisas Komisyonu tarafından geliştirilmiştir. Program 2009 yılında kabul edilmiştir. Öncelikle öğretmenlere,

eğitim yöneticilerine ve müfettişlere yol gösteren bir belge olarak hazırlanmıştır. Bununla birlikte programn, anne- babalara, velilere, ilgili diğer kişilere ve kurumlara yardımcı olacak nitelikte olduğu ifade edilmiştir. MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca hazırlanan 2004 ve 2005 yılında uygulamaya konulan ‘‘sosyal bilgiler’’ programlarında etkinlik temelli, ğrenci merkezli yapılandırmacı bir yaklaşımın benimsendiği görülmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi ğretim programı da MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca oluşturulan zel İhtisas Komisyonu tarafından geliştirilmiştir. Program 2006 yılında kabul edilmiştir. MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca hazırlanan ve 2010 yılında kabul edilen ilköğretim vatandaşlık ve demokrasi eğitimi dersi ğretim programı ise, bilginin taşıdığı değerini ve bireyin var olan deneyimlerini dikkate alan bir yaklaşımla hazırlanmıştır. Amaç etkinlik merkezli, öğrencinin kendi yaşantısını ve bireysel farklılıklarını dikkate alan, çevresiyle etkileşimine olanak sağlayan bir anlayışı yaşama geçirebilmektir.

2.3.2. Kanada (Ontario)

Kanada eğitim sisteminin en dikkat çekici özelliği yönetimin yerelleştirilmesi, sorumluluğun dağıtılmasıdır. Kanada 10 eyalet ve 3 bölgeden oluşmaktadır ve eğitim Kanada’nın bu eyalet ve bölgelerinin sorumluluğundadır. Bu eyaletlerden dördü Kanada’nın 5 milyon öğrencisinin yaklaşık %80’ine sahiptir: Ontario 2 milyon, Quebec 1 milyon, British Columbia 610 000 and Alberta 530 00 (OECD, 2011). Kanada’nın eğitim sisteminin yapısı aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 2.4. Kanada Eğitim Sisteminin Yapısı

Kaynak: (OECD, 2011)

Kanada'nın Ontario eyaletinde “sosyal bilgiler, tarih, coğrafya” adı altında bir program mevcuttur ve program bir bütün halindedir. 2013 yılında yayınlamış ve 2014 eğitim öğretim yılı itibariyle uygulanmaya başlanmıştır. 1. sınıftan 6. sınıfa kadar sosyal bilgiler dersleri bulunmaktadır. 7 ve 8. sınıflarda tarih ve coğrafya dersleri mevcuttur. Programda amaç, içerik, ölçme ve değerlendirme boyutları net bir şekilde ifade edilmiştir ancak öğrenme öğretme sürecine ilişkin bilgiler parça parça programın birçok yerinde yer almaktadır.

2.3.3. Finlandiya

Finlandiya'da eğitim, “Eğitim ve Kültür Bakanlığı”nın sorumluluğundadır. Eğitimde yerel özerklik oldukça yaygındır. Yerel yönetim belediyelerin sorumluluğundadır. Finlandiya'da belediyeler en çok okul öncesi ve temel eğitimin ihtiyacını karşılar. Zorunlu eğitim 7 yaşında başlar, 9 yıl sürer ve temel eğitim adı verilen tek yapılı bir sistemde sağlanır, ücretsizdir. Okul öncesi eğitim temel eğitimden önce bir yıl olarak planlanır. Lise eğitimi genel ve mesleki liseler tarafından sağlanır. Bu okullarda genel yaş 16-19 arasındadır. Üçüncü derece eğitim üniversiteler ve teknik üniversiteler tarafından sağlanır. Finlandiya'da yetişkin eğitimi ise resmi eğitim sistemi ve liberal yetişkin eğitimi içerisinde çeşitli merkezlerde mevcuttur (Ministry of Education and Culture, 2015; Basic Education Act, 1998).

Finlandiya'nın ulusal öğretim programı “Ulusal Eğitim Kurulu” tarafından çekirdek program olarak belirlenmiş ve 2004 yılında yayınlanmıştır. Belirlenen bu çekirdek öğretim programı içerisinde sosyal bilgiler, tarih, biyoloji ve coğrafya, coğrafya, sağlık eğitimi dersleri ayrı ayrı yer almaktadır. Bu derslerin amaç, içerik ve değerlendirme boyutlarına yer verilmiştir. Öğrenme öğretme süreci ile ilgili ayrıntılar ise genel olarak tüm dersler adına sunulmuştur.

2.3.4. Estonya Cumhuriyeti

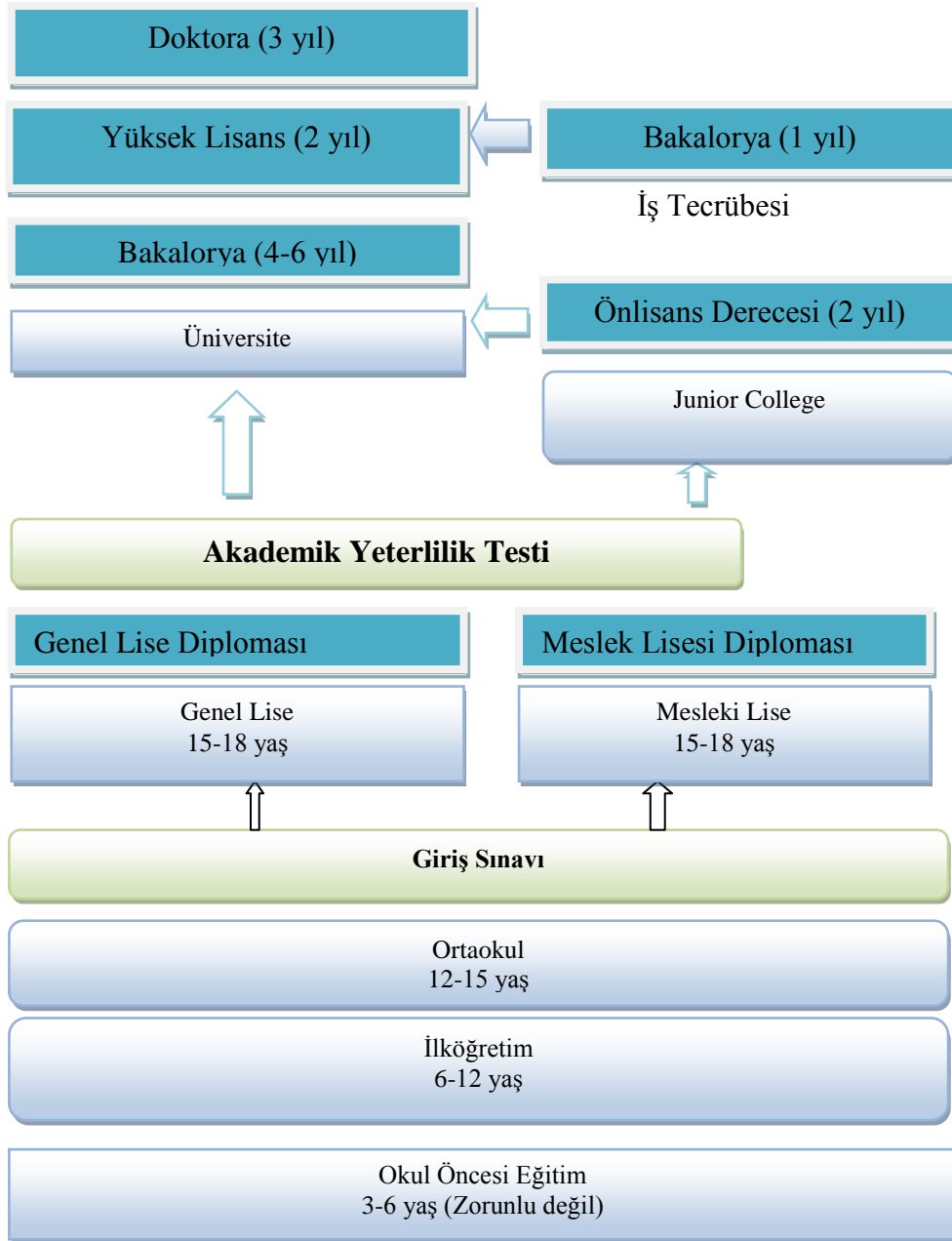
Estonya Cumhuriyeti eğitim sistemi “Eğitim ve Araştırma Bakanlığı” tarafından merkezi olarak yönetilir. Okul öncesi eğitimi için olanaklar yerel yönetimler tarafından sağlanmaktadır. İlkokul ve ortaokul eğitimi, 7 yaşında

başlayan ve 9 yıllık zorunlu eğitimi oluşturan tek yapılı bir sistem olarak organize edilmiştir. Üç aşamadan oluşmaktadır. Bunlar; birinci aşama 1-3. sınıf, ikinci aşama 4-6. sınıf ve üçüncü aşama 7-9. sınıftır. Lise eğitimi zorunlu değildir fakat toplumun büyük bir çoğunluğu bu eğitimi almaktadır. Yükseköğretim üniversiteler ve enstitüler tarafından sağlanmaktadır (Republic of Estonia Ministry of Education and Research, 2014).

Estonya Cumhuriyeti Ulusal Öğretim Programı (Temel Eğitim) 2011 yılında “Eğitim ve Araştırma Bakanlığı” tarafından yayınlanmıştır. Sosyal bilgiler bu program kapsamında yer almaktadır. Temel eğitim üç aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşama 1-2-3. sınıf; ikinci aşama 4-5-6. sınıf; üçüncü aşama ise 7-8-9. sınıfı kapsamaktadır. Sosyal bilgiler üç aşamada şu konuları içermektedir: Birinci aşamada bireysel, sosyal ve sağlık eğitimi konusu yer almaktadır. İkinci aşamada tarih; bireysel, sosyal ve sağlık eğitimi; vatandaşlık eğitimi konuları bulunmaktadır. Üçüncü aşamada yer alan konular ise ikinci aşama ile aynıdır. Din dersi ise seçmeli olarak sosyal bilgiler kapsamında yer almaktadır. Programda amaç, içerik, öğrenme öğretme süreci ve ölçme değerlendirme boyutları oldukça düzenli, başlıklar altında ve net bir şekilde ifade edilmektedir.

2.3.5. Kore Cumhuriyeti

Kore Cumhuriyeti’nde 6-15 yaş arasındaki çocukların okula gitmeleri gerekmektedir. İlköğretim 6, ortaokul ve lise 3’er yıldır. Ortaokulun bitmesiyle birlikte zorunlu eğitim sona ermektedir. Genel liseler ve mesleki/teknik liseler mevcuttur. Elit öğrenciler için çeşit alanlarda -müzik, yabancı dil, güzel sanatlar- uzmanlaşma okulları bulunmaktadır (National Center On Education and The Economy, 2014). Aşağıdaki tabloda Kore Cumhuriyeti eğitim sisteminin yapısı bulunmaktadır.

Tablo 2.5. Kore Cumhuriyeti Eğitim Sisteminin Yapısı

Kaynak: (NCEE, 2014)

Kore Cumhuriyeti'nde ilkokul ve ortaokul sosyal bilgiler öğretim programının bir bütün olarak 2007 yılında yayınlandığı görülmektedir. Ayrıca Kore Cumhuriyeti sosyal bilgiler öğretim programında içerik; tarih, coğrafya ve sosyal bilimler olmak üzere üç kategori altında sunulmuştur. Programın ikinci kısmında ise tarih dersinin amaçları, içeriği (8-9-10. sınıf), öğretme-öğrenme süreci ve değerlendirme boyutu ayrıntılı olarak yer almıştır.

2.3.6. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi'nde zorunlu eğitim 9 yıldır. İlkokul 6 yıl, ortaokul ise 3 yıl sürmektedir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu ilkokuldan önce 3 yıl anaokuluna gitmektedirler. Ortaokuldan sonra lise eğitimi 3 yılda tamamlanmaktadır. Bu eğitimin ardından sınavlar sözkonusudur (HKDSE/ İkincil Eğitim Diploma sınavları). Öğrenciler bu sınav sonuçlarına göre çeşitli kurumlar tarafından sunulan bir dizi lise sonrası, mesleki derslere katılım elde ederler. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi üniversitelerinden öğrencilerin yapısında bir değişim yaratmaları beklenmektedir. Bununla birlikte Hong Kong Eğitim Departmanı tarafından tedarik edilen okulların üç ana gruba ayrıldığı görülmektedir. Bunlar; kamu okulları, devlet destekli okullar ve özel okullardır. Ayrıca ilkokullar çok sayıda öğrenci ve yer eksikliği problemleriyle baş etme yöntemi olarak sabah ve öğleden sonra kısımlarına ayrılarak kullanılmaktadır (ITS, 2014).

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi'nde öğrenme alanlarından biri "Bireysel, Sosyal ve Beşeri Bilimler Eğitimi" olarak yer almaktadır. Sosyal bilgiler kapsamındaki öğeler bu öğrenme alanı içinde bulunmaktadır. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi öğretim programları, Öğretim Programı Geliştirme Konseyi tarafından hazırlanmıştır. Okullarda kullanılması için tavsiye niteliğindedir. Ortaokul 1-2-3. sınıfı kapsamaktadırlar.

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi sosyal bilgiler öğretim programı 1997 yılında yayınlanmıştır. Bu öğretim programı için iki uygulama modeli önerilmektedir. Model I, sosyal bilgiler için her hafta 2-3 ders saati ayırmak isteyen

okullar için bir programdır. Bu program kişinin kendisini, ailesi ve arkadaşlarını ve yerel toplumu anlaması için gerekli olan ana unsurları ve temel bilgileri içermektedir. Seçilen içerik toplumsal sorun odaklıdır. Model II ise, derse her hafta 5-6 ders saati ayırmak isteyen okullar için sosyal bilgilerin daha kapsamlı izlenen bir yoludur. Bilgi, kavram, beceri ve tutum gibi çeşitli öğrenme amaçları göz önünde bulundurulmuş ve birleştirilmiştir. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi tarih öğretim programı 1996, coğrafya öğretim programı 2011, vatandaşlık eğitimi öğretim programı 1998, yaşam ve toplum öğretim programı 2010, din eğitimi öğretim programı ise 1999 yılında yayınlanmıştır.

Genel olarak amaç, içerik, öğrenme öğretme süreci ve ölçme değerlendirme boyutları bu programlarda başlıklar halinde bulunmaktadır. Diğer ülkelerin sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarına göre oldukça ayrıntılı ve kapsamlı olduğu söylenebilir.

2.3.7. Güney Afrika Cumhuriyeti

Güney Afrika'da 2009 yılından beri Ulusal Eğitim Departmanı ikiye ayrılmaktadır. "Temel Eğitim Bakanlığı" ve "Yüksek Eğitim ve Öğretim Bakanlığı" adı altında iki bakanlık bulunmaktadır. Her iki bakanlık da ülkenin tamamında kendi eğitim düzeyinde sorumluluklara sahiptir. Bununla birlikte her dokuz ilin kendi eğitim müdürlüğü mevcuttur.

Güney Afrika'da eğitim 3 aşamadan oluşmaktadır. Bunlar; genel eğitim ve öğretim, ileri eğitim ve öğretim, yüksek eğitim ve öğretimdir. Zorunlu eğitim 7 yaşında başlamaktadır ve 15 yaşına kadar sürmektedir. 9. sınıfta zorunlu eğitim sonlanmaktadır. İleri eğitim 10-12. sınıf arasındadır ve meslek, iş hayatına yönelik eğitim ve öğretimi içermektedir. Örneğin teknik liseler, halk eğitim merkezleri bu kapsamdadır. Yüksek eğitim ve öğretim ise lisans, yüksek lisans, doktora eğitimini içermektedir (SouthAfrica.info, 2013).

Güney Afrika Cumhuriyeti sosyal bilimler öğretim programı 2011 yılında, Güney Afrika Temel Eğitim Departmanı tarafından yayınlanmıştır. Güney Afrika Cumhuriyetinde sosyal bilimler temel eğitimde ve orta seviyede yani 4-5-6. sınıf

seviyesinde yer almaktadır. Sosyal bilimler tarih ve coğrafyadan oluşmaktadır. Programda amaç, içerik, ölçme ve değerlendirme boyutları net bir şekilde ifade edilmiştir ancak öğrenme öğretme sürecine ilişkin bilgiler parça parça programın bazı bölümlerinde yer almaktadır.

2.3.8. Avustralya

Avustralya'da resmi eğitim anaokulu veya hazırlık niteliğindeki sınıf ile başlamaktadır. 12 yıl süren ilköğretim ve ikincil eğitim (ortaokul/lise) ile devam etmektedir. İkincil eğitimin sonunda, 12. sınıf öğrencileri lise eğitim sertifikasını almak için çalışırlar. Çünkü öğrencilerin birçok Avustralya üniversitesine ve teknik eğitim ve öğretim kurumlarına girebilmeleri için bu sertifika gerekmektedir. Ayrıca Avustralya'da eyaletlerde devlet tarafından işletilen okullar, devlet dışı eğitim otoriteleri, Katolik eğitim komisyonları ve bağımsız okul otoriteleri mevcuttur (The Australian Government Department of Education, 2014).

Beşeri ve sosyal bilimler Avustralya'nın öğrenme alanlarından biridir. Bu öğrenme alanı ise tarih ve coğrafya olmak üzere iki bölüm halindedir. Tarih öğretim programı 2010 yılında, coğrafya öğretim programı ise 2013 yılında eğitim bakanları tarafından onaylanmıştır. Tarih ve coğrafyanın dışında beşeri ve sosyal bilimler kapsamında vatandaşlık ve yurttaşlık bilgisi ile ekonomi ve ticaret yer almaktadır. Ancak bu iki öğretim programının kullanımı ile ilgili kararlar her eyalet ve bölgedeki ilgili yetkililer tarafından alınmaktadır. Bu dört programda amaçlar maddeler halinde yer alırken; içerik boyutu tablolar halinde ve ayrıntılı bir biçimde ifade edilmiştir. Öğrenme öğretme sürecine ilişkin bilgilere de yer verilmiştir ancak ölçme ve değerlendirme konusunda diğer ülkelerden farklı olarak başarı standartlarının ele alınması dikkat çekmektedir.

2.4. İlgili Çalışmalar

Bu bölümde Sosyal Bilgiler dersi öğretim programlarını karşılaştırmalı olarak inceleyen çalışmalara kısaca değinilmiştir. Araştırma makalelerine, yüksek lisans ve doktora tezlerine yer verilmiştir. Aşağıda bu araştırmalarla ilgili ayrıntılar yer almaktadır.

2.4.1. Makaleler

Yazıcı'nın (2009) "*Yeni Zelanda Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Bu Programın Türkiye'deki Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ile Karşılaştırılması*" isimli makalesinde, Yeni Zelanda sosyal bilgiler öğretim programı tanıtılmıştır. Bu program ile Türkiye'de yürürlükte olan Sosyal Bilgiler öğretim programı karşılaştırılarak, iki öğretim programı arasındaki benzerlik ve farklılıklar tespit edilmeye çalışılmıştır. İki ülkenin sosyal bilgiler öğretim programları yapı ve içerik açısından incelenmiştir. *Araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:* Yapı olarak her iki ülkenin sosyal bilgiler öğretim programları, öğrenme alanları kullanılarak oluşturulmuştur. Ancak Yeni Zelanda'da sosyal bilgiler öğretim programı, sosyal bilgiler süreçleri; Türkiye'de ise kavram, beceri ve değer boyutları üzerinden yapılandırılmıştır. Kavram ve değer boyutları ile değerlendirme sürecinin ülkemizde yürürlükte olan sosyal bilgiler öğretim programında, beceri boyutunun ise Yeni Zelanda sosyal bilgiler öğretim programında daha kapsamlı ve işlevsel bir biçimde oluşturulduğu belirtilmiştir. Sosyal bilgiler öğretim programlarında yer alan araç-gereçlerin ise benzer oldukları gözlenmiştir.

Merey, Kuş ve Karatekin (2012) "*Türkiye ve ABD İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının Değerler Eğitimi Açısından Karşılaştırılması*" adlı çalışmalarında, Türkiye ve ABD sosyal bilgiler öğretim programlarının değerler eğitimi açısından karşılaştırılmasını amaçlamışlardır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması modelinde gerçekleştirilmiştir. Veriler ise her iki ülkenin ilköğretim sosyal bilgiler öğretim programlarından doküman incelemesi yöntemi ile elde edilmiştir. Araştırma sonucunda Türkiye sosyal bilgiler öğretim programında duyarlılık, sorumluluk, dayanışma, bilimsellik, yardımseverlik,

vatanserverlik gibi bireysel ve toplumsal değerlerin daha çok vurgulandığı saptanmıştır. ABD sosyal bilgiler üretim programlarındaysa duyarlılık, bilimsellik, sorumluluk, yardımlaşma, gibi bireysel ve toplumsal değerlerin yanında bireysel haklara saygılı olma, çeşitlilik (farklılık), kamu yararı, çatışmaları nleme gibi demokratik değerlerin de sıkça vurgulandığı tespit edilmiştir.

şeker (2014) tarafından “*Singapur Sosyal Bilgiler retim Programı ve Bu Programın Türkiye Sosyal Bilgiler retim Programı ile Karşılaştırılması*” adlı çalışmada, Türkiye ve Singapur’un 2000’li yıllarda program geliştirme çalışmaları doğrultusunda yürürlüğe koydukları sosyal bilgiler üretim programlarının içeriği analiz edilmiştir. Benzerlik ve farklılıkları ortaya koymak amaç edinilmiştir. Araştırmada doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır ve nitel bir çalışmadır. Türkiye ve Singapur sosyal bilgiler üretim programlarında kazanım ve etkinliklere yer verildiği ayrıca bunların bilgi, beceri, değer ve kavram gibi konularla zenginleştirildiği görülmüştür. lme ve değerlendirmede ise genellikle süreç odaklılığın esas alındığı tespit edilmiştir.

2.4.2. Tezler

Gün (2007) “*Türkiye ve İngiltere İlkretim 4 ve 5. Sınıflar Sosyal Bilgiler Dersi retim Programlarının Karşılaştırılması*” adlı yüksek lisans tezinde, Türkiye ilköğretim 4 ve 5. sınıflar sosyal bilgiler dersi üretim programı ile İngiltere 4 ve 5. seviyeler sosyal bilgiler üretim programını karşılaştırarak benzerlik ve farklılıkları ortaya koymaya çalışmıştır. İngiltere’ de sosyal bilgiler dersi tarih, coğrafya ve vatandaşlık bilgileri dersi adı altında sunulduğu için araştırma bu üç derse ait üretim programlarını incelemiştir. *Sonuç olarak* iki ülkenin, içerik ve yönetim olarak birbirlerinden çok farklı eğitim sistemlerine sahip olduğu, İngiltere sosyal bilgiler üretim programının görece daha zengin ve esnek bir yapıya sahip olduğu ve Türkiye sosyal bilgiler üretim programının geliştirilmesinde ve uygulanmasında birtakım eksikliklerin mevcut olduğu saptanmıştır.

Yaşar (2007) tarafından yazılan “*Suudi Arabistan’daki Mutavassıt (Ortaokul)1. Sınıf Tarih, Coğrafya Ve Vatandaşlık Eğitimi Programları İle*

Türkiye’deki 6. sınıf Sosyal Bilgiler Eğitimi Programının Karşılaştırılması” adlı yüksek lisans tezinde, her iki ülkede uygulamada olan sosyal bilgiler eğitimi programı ile tarih, coğrafya, vatandaşlık eğitimi programları hedef, içerik, öğretme öğrenme süreci ve değerlendirme süreçleri açısından incelenmiştir. Yapılan araştırma sonucunda ulaşılan *sonuçlar* şunlardır: Suudi Arabistan eğitim sisteminde sosyal bilgiler dersi; tarih, coğrafya ve vatandaşlık başlığı altında üç ayrı ders olarak okutulmaktadır. Suudi Arabistan eğitim sisteminin her alanında ülkenin yönetim şekli olan teokratik krallığın yönlendirici etkileri görülmektedir. Türkiye’nin eğitim programının yapılandırıcılık yaklaşımına uygun olduğu, Suudi Arabistan’da orta birinci sınıfta okutulan peygamberin hayatı ve dört halife tarihi, fiziki coğrafya ve vatandaşlık dersi eğitim programlarının ise dini motiflerin etkisinde kalmış davranışçı yaklaşıma uygun olduğu görülmüştür.

İnci (2009) *“Türkiye Sosyal Bilgiler Programının Karşılaştırmalı İncelemesi (Kanada (Ontario), İrlanda, ABD (New York Kaliforniya), Finlandiya, Yeni Zelanda)”* adlı yüksek lisans tezinde; Türkiye sosyal bilgiler programı ile Kanada (Ontario eyaleti), İrlanda, Amerika Birleşik Devletleri (New York ve Kaliforniya eyaletleri), Finlandiya ve Yeni Zelanda sosyal bilgiler programlarını karşılaştırmıştır. Çalışmada programlar özellikle vizyon, amaç, öğrenme alanı, yaklaşım, yöntem, ölçme ve değerlendirme yöntemleri gibi konular açısından incelenmiş, benzerlik ve farklılıklar tespit edilmiştir. Çalışmanın amacı ise 2004 yılında yenilenen Türkiye Sosyal Bilgiler programının eksikliklerinin tespit edilerek iyileştirilmesine katkı sağlamaktır. Elde edilen *sonuçlar* şunlardır: Türkiye sosyal bilgiler programının çağa ve dünyada kabul edilen sosyal bilgiler eğitimi standartlarına büyük oranda uygun bir program olduğu tespit edilmiştir. Ancak, çok kültürlülük, aktif vatandaşlık, girişimcilik, anti-ayrımçı eğitim, sürdürülebilirlik, tarihe eleştirel bakış ve güncel olaylar ve sorunlar konularında geliştirilmeye gereksinim duyduğu da tespit edilmiştir.

Yüceer (2011) tarafından yazılan *“Danimarka ve Türkiye’de Uygulanan Sosyal Bilgiler Programlarının Analizi ve Karşılaştırılması”* adlı yüksek lisans tezinde; Danimarka eğitim sistemi, Danimarka’nın ve Türkiye’nin sosyal bilgiler programı ve

sosyal bilgiler programı kapsamına giren derslerin amaç, içerik, öğrenme-öğretme süreçleri ve değerlendirme boyutları, benzerlikleri ve farklılıkları yönünden karşılaştırılmıştır. Bu çalışmanın sonuçlarından hareketle, her iki ülkenin eğitim sistemini ve sosyal bilgiler programını geliştirmek ve daha nitelikli bir hale getirmek amaçlanmıştır. *Araştırmada şu bulgulara ulaşılmıştır:* Danimarka eğitim sistemi, eğitim alanında alınan kararlar, okul sistemi, ders saatlerinin uzunluğu ya da kısalığı, ders kitaplarının seçimi gibi hususlar bakımından Türkiye’den farklı olarak yerel izler taşımaktadır. Danimarka’nın sosyal bilgiler programında “Konu Ağı- Proje Merkezli Program Yaklaşımı” uygulanırken, Türkiye’nin sosyal bilgiler programında ise sarmal ve genişleyen çevre tasarımı uygulanmaktadır. Danimarka’nın ve Türkiye’nin sosyal bilgiler programının öğrenme alanları birbiri ile ilişkilidir ve içerik kazanımlarda hissedilmektedir. Danimarka’nın sosyal bilgiler programında ağırlıklı olarak Avrupa Birliği ile olan ilişkilere, terörizme ve çok kültürlülüğe değinilmektedir. Danimarka’nın sosyal bilgiler programında her sınıf düzeyinde özel amaçlar başlığı altında, Türkiye’nin sosyal bilgiler programında ise öğrenme alanları çerçevesinde kazanımlara yer verilmektedir. Her iki ülke özel amaçlar çerçevesinde birbirleriyle örtüşen kazanımlara sahiptir. Her iki ülkenin eğitim sisteminin genel amaçları etkin bir vatandaş yetiştirmektir.

Türkiye’nin sosyal bilgiler programında her sınıf düzeyinde öğrenme alanına ve bu öğrenme alanı çerçevesinde üniteler, kazanımlar, etkinlikler ile bu kazanım ve etkinliklere ilişkin açıklamalara yer verilmektedir. Danimarka’nın sosyal bilgiler programında ise daha çok dersler arası ilişkilendirmeler görülmektedir. Türk eğitim sisteminde, Türk milli eğitiminin amaçları, program düzeyinde genel amaçlar ve özel amaçlar olmak üzere üç ayrı amaç bulunmaktadır. Danimarka eğitim sisteminin amaçları da bu anlamda benzerdir, ancak Danimarka’nın program düzeyindeki amaçları “Slutmal” ve “Delmal” olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Danimarka ve Türkiye eğitim sisteminde öğrenci merkezlilik esastır. Danimarka eğitim sisteminde öğrenciler 9. sınıf düzeyine kadar sınav olmamaktadır, Türkiye’de ise öğrenciler her sınıf düzeyinde yazılı ve sözlü sınava girmek zorundadır.

Osmanoğlu (2012), Türkiye’de 6. ve 7. sınıf seviyeleri ile Mısır’da bu seviyelere denk düşen ilköğretim I. kademe 6. sınıf ile II. kademe 1. sınıf sosyal bilgiler öğretim programları ve ders kitaplarını karşılaştırmak amacıyla “*Türkiye Cumhuriyeti ve Mısır Arap Cumhuriyeti Sosyal Bilgiler Öğretim Programları ve Ders Kitaplarının Karşılaştırılması*” adlı doktora tezini yazmıştır. Araştırma bulgularına dayalı olarak ulaşılan *sonuçlar* ise şunlardır: Türkiye sosyal bilgiler öğretim programında, ilerlemecilik ve yeniden kurmacılık eğitim felsefelerini esas almıştır ancak amaç, içerik, eğitim durumu gibi temel bileşenleri üzerinde diğer felsefi akımların izleri de görülmektedir. Mısır sosyal bilgiler öğretim programı ise daha çok daimîcilik ve esasîcilik eğitim felsefelerinin etkisi altındadır. Sözü edilen felsefi yönelime paralel olarak Türkiye sosyal bilgiler öğretim programında yapılandırmacı öğrenme kuramı öne çıkmaktadır bununla birlikte davranışçılık akımı da –özellikle 6. sınıfta- etkilidir. Mısır sosyal bilgiler öğretim programında ağırlıklı olarak davranışçılığın etkili olduğu görülmektedir. Türkiye’de sosyal bilgiler öğretim programı amaçları, Mısır’dakinin aksine, I. kademe ve II. kademe için bütünleşik, genel ve daha öz olarak ifade edilmiştir. Türkiye sosyal bilgiler öğretim programında daha çok “sosyal bilimler” olarak sosyal bilgiler geleneği hâkimdir; ancak konuların doğasına göre “yansımali inceleme alanı” ve “vatandaşlık aktarımı” yaklaşımları da kullanılmıştır. Mısır sosyal bilgiler öğretim programında ise ‘vatandaşlık aktarımı’ geleneği ağırlıklı rolünü sürdürmektedir. Türkiye sosyal bilgiler öğretim programında sosyoloji, ekonomi ve disiplinler arası alanlarla ilgili amaçlara Mısır’a göre daha fazla yer verilmiştir. Mısır’da ise tarih ve coğrafya disiplinlerine daha çok yer verilmiştir. Türkiye’de eğitim durumları bakımından öğrenci merkezlilik benimsenmiştir. Ayrıca, Türkiye sosyal bilgiler öğretim programında Mısır’dakinin aksine süreci ölçmeye yönelik çoklu ve alternatif değerlendirme yöntemlerine yer verilmiştir.

Literatür taraması çerçevesinde, her kıtadan bir ya da birden fazla ülkenin sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarının ele alınmasına ve karşılaştırmalı olarak incelenmesine ilişkin bir çalışmanın yapılmadığı görülmektedir. Bu bağlamda, Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti ve

Avustralya'da uygulanmakta olan sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarının amaç, içerik, öğrenme-öğretme süreci, ölçme ve değerlendirme boyutları açısından incelenmesini ve bunların karşılaştırılmasını amaçlayan; temsilen her kıtadan en az bir ülkenin sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarına yer veren bu çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

3. BÖLÜM

YÖNTEM

Bu araştırmada nitel araştırma yönteminden yararlanılmıştır. Nitel araştırma, birtakım felsefi yönelim ve yaklaşımı kapsayan bir araştırma türüdür. Nitel araştırmanın kökleri antropoloji, sosyoloji, gazetecilik, eğitim, toplum hizmeti, sağlık, hukuk gibi çeşitli uygulama alanlarına uzanmaktadır. 1960 ve 1970'lerde bu konu etrafında özellikle metot üzerine odaklanan birçok yayın ortaya çıkmıştır. 20. yüzyılın son yıllarında nitel araştırma tek başına bir araştırma metodolojisi haline gelmiştir (Merriam, 2013). Nitel yöntemler derin ve ayrıntılı konularda çalışmaya imkân vermektedir (Patton, 2014).

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum (vaka) çalışması kullanılmıştır. Vaka çalışması, sınırlı bir sistemin derinlemesine betimlenmesi ve incelenmesidir. Nitel vaka çalışmalarının özellikleri arasında betimleme yer almaktadır. Betimleme vaka çalışması sonucunda elde edilen nihai ürünün, araştırılan olgunun zengin ve yoğun bir biçimde betimlenmesi olarak ifade edilmektedir (Merriam, 2013). Bir durum çalışmasında bulgular bölümü hem bir durumun betimlenmesini hem de durum çalışmasında araştırmacının ortaya çıkardığı tema veya konuları içermektedir (Creswell, 2013).

3.1.Kaynak ve Materyaller

Araştırmanın kaynak ve materyallerini Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya'da yer alan ilkokul ve ortaokul düzeyinde sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programları oluşturmaktadır. Aşağıdaki tabloda araştırmanın kaynak ve materyallerinin ayrıntıları yer almaktadır.

Tablo 3.1. Araştırmanın Kaynak ve Materyalleri

Ülkeler	Öğretim Programları
Türkiye	Hayat Bilgisi Sosyal Bilgiler Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi
Kanada (Ontario)	Sosyal Bilgiler Tarih Coğrafya
Finlandiya	Ulusal Öğretim Programı (Sosyal Bilgiler, Tarih, Biyoloji ve Coğrafya, Coğrafya, Sağlık Eğitimi)
Estonya Cumhuriyeti	Ulusal Öğretim Programı (Sosyal Bilgiler)
Kore Cumhuriyeti	Sosyal Bilgiler
Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi	Bireysel, Sosyal ve Beşeri Bilimler Eğitimi (Sosyal Bilgiler) (Tarih) (Coğrafya) (Vatandaşlık Eğitimi) (Ekonomi ve Halkla İlişkiler) (Yaşam ve Toplum) (Din Eğitimi)
Güney Afrika Cumhuriyeti	Sosyal Bilimler (Tarih, Coğrafya)
Avustralya	Beşeri ve Sosyal Bilimler (Tarih, Coğrafya, Vatandaşlık ve Yurttaşlık Eğitimi, Ekonomi ve Ticaret)

Kaynak: (MEB, 2009; MEB, 2004; MEB, 2005; MEB, 2006; MEB, 2010; MEO, 2013; Ministry of Education and Culture Finland, 2004; REMER, 2011; MEHRDK, 2007; The Curriculum Development Council Hong Kong, 1997a; TCDCHK, 1996; TCDCHK, 2011; TCDCHK, 1998; TCDCHK, 2010; TCDCHK, 1997b; Department of Basic Education Republic of South Africa, 2011; Australian Curriculum Assessment and Reporting Authority, 2010; ACARA, 2013a; ACARA, 2013b; ACARA, 2013b).

Araştırmanın kaynak ve materyalleri, nitel araştırma geleneğine uygun olan amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme tekniğine göre oluşturulmuştur. Her kıtadan en az bir ülkenin sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programları ele alınmıştır.

Amaçlı örnekleme nitel araştırmada kullanılan bir kavramdır. Bu araştırmacının bireyleri ve mekânları çalışma için seçmesi anlamına gelmektedir. Amaçlı örnekleme seçimindeki mantık, araştırmanın daha derinlemesine yapılabilmesi için bilgi zengini durumlar seçmektir. Maksimum çeşitlilik örnekleme ise nitel araştırmalarda oldukça yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu yaklaşım mekânlarda veya bireylerde farklı olan bazı kriterleri önceden belirlemeyi ve sonrasında kriterlere göre oldukça farklılık gösteren mekânların veya katılımcıların seçimini içermektedir. Amaç birçok farklılığı içeren ana temaları bulup tanımlamaktır. Genelde bir araştırmacının çalışmanın başlangıcında maksimum farklılığı sağlamak istediğinde seçilmekte, ideal bir nitel araştırmada bulguların farklı bakış açıları veya farklılıkları yansıtmaya olasılığını arttırmaktadır (Creswell, 2013; Patton, 2014).

3.2. Verilerin Toplanması ve Analizi

Nitel araştırmada, geleneksel olarak üç temel bilgi toplama şekli bulunmaktadır. Bunlar mülakat, gözlem, doküman ve eserlerin incelenmesidir (Merriam, 2013). Bu araştırmada veriler “doküman incelemesi” ile elde edilmiştir.

Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Nitel araştırmada doküman incelemesi tek başına bir veri toplama yöntemi olabileceği gibi diğer veri toplama yöntemleri ile birlikte de kullanılabilir. Dokümanlar, nitel araştırmalarda etkili bir şekilde kullanılması gereken önemli bilgi kaynaklarıdır. Bu tür araştırmalarda araştırmacı ihtiyacı olan veriyi gözlem veya görüşme yapmaya gerek kalmadan elde edebilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2011). Belgeler, becerikli ve hayal dünyası geniş olan bir araştırmacı için hazır bilgi kaynağıdır aynı zamanda (Merriam, 2013).

Doküman incelemesinin aşamaları; dokümanlara ulaşma, özgünlüğü (orjinallik) kontrol etme, dokümanları anlama, veriyi analiz etme, veriyi kullanmadır

(Yıldırım & Şimşek, 2011). Dokümanlar, bilgisayar ya da internet kullanılarak elektronik bir formatta elde edilebilir (Baş & Akturan, 2013). Bu araştırmanın dokümanları olan öğretim programları, bilgisayar ve internet kullanılarak elektronik bir formatta elde edilmiştir. Ayrıca, özgünlüğün sağlanması için dokümanlara ülkelerin eğitim bakanlıklarının resmi internet sitelerinden ulaşılmıştır. Dokümanlar elde edildikten sonra anlaşılması ve çözümlenmesi aşamasına gelmiştir. Araştırmacı tarafından Kanada (Ontario), Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya'nın öğretim programları İngilizce 'den Türkçe 'ye çevrilmiştir. Bu dokümanlar belirli bir sistem içerisinde ve birbirleriyle karşılaştırmalı olarak çözümlenmiştir.

Verilerin analizinde, bir nitel araştırma tekniği olan betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2011) göre, betimsel analizde elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenebileceği gibi, görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorular ya da boyutlar dikkate alınarak da sunulabilir. Amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler, önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve birtakım sonuçlara ulaşılır. Ortaya çıkan temaların ilişkilendirilmesi, anlamlandırılması ve ileriye yönelik tahminlerde bulunulması da, araştırmacının yapacağı yorumların boyutları arasında yer alabilmektedir. Betimsel analiz dört aşamadan oluşmaktadır. Aşamalar ise şunlardır: Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma, tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması, bulguların yorumlanması.

Bu çalışmada, veriler özellikle programın dört temel ögesi olan amaç, içerik, eğitim durumları (öğretme-öğrenme süreci), ölçme ve değerlendirme açısından çözümlenmiştir. Elde edilen bulgular sistematik bir biçimde betimlenmiştir. Daha sonra bu betimlemelerin yardımıyla benzerlik ve farklılıklar tespit edilmeye çalışılmıştır.

3.3. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Geçerlik ve güvenirlilik, türüne bakılmaksızın herhangi bir araştırmanın kavramsal çerçevesinin oluşturulması, verilerinin toplanması, analiz edilmesi ve yorumlanması ile bulgularının sunulması aşamalarını ilgilendiren önemli kaygılardır (Merriam, 2013). Nitel araştırmalarda geçerlik, araştırmacının araştırdığı olguyu, olduğu biçimiyle ve olabildiğince yansız gözlemesi anlamına gelmektedir. Ayrıca, toplanan verilerin ayrıntılı bir şekilde rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması nitel bir araştırmada geçerliğin önemli ölçütleri arasında yer almaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2011). Bu araştırmada geçerliğin sağlanabilmesi amacıyla öğretim programları olduğu biçimiyle ve yansız olarak incelenmiştir. Ayrıca, veriler ayrıntılı olarak rapor edilmiş ve sonuçlara öğretim programlarından alınan bilgilerin karşılaştırmalı olarak incelenmesi yoluyla ulaşılmıştır.

Miles ve Huberman'a göre (1994) dış güvenirlilik konusunda araştırmacının alabileceği önlemlerden birisi, araştırmanın temel aşamalarını sunmaktır. Öte yandan, araştırma sürecindeki kendi konumu ve yaklaşımı hakkında ayrıntılı ve açık bir şekilde bilgi vermesi gerekmektedir. LeCompte ve Goetz (1982) ise iç güvenirlilik konusunda izlenmesi gereken ilk stratejiyi toplanan verilerin betimsel bir yaklaşımla doğrudan sunulması olarak ifade etmişlerdir (Akt: Yıldırım & Şimşek, 2011). Bu çalışmada dokümanlar yoluyla elde edilen veriler öncelikle mantıklı ve anlaşılır bir biçimde, yorum katılmadan, ağırlıklı olarak tablolar halinde ve özetlenerek okuyucuya sunulmuştur. Böylece, okuyucu araştırmanın verilerini yorum katılmamış haliyle okuma fırsatı elde etmiştir. Daha sonra, yapılan yorumları ve ulaşılan sonuçları bu verilere göre değerlendirebilme imkânına kavuşmuştur.

4. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya'da uygulanan ilkokul ve ortaokul düzeyinde sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarının amaç, içerik, öğretme- öğrenme süreci, ölçme ve değerlendirme öğeleri ile benzerlik, farklılıkları yer alacaktır.

Öncelikle Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya'da yer alan ilkokul ve ortaokul düzeyinde sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programları ve onların kapsadığı sınıflara yer verilecektir. Aşağıda yer alan tabloda bu bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 4.1. Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya’da Yer Alan İlkokul, Ortaokul Düzeyinde ve Sosyal Bilgiler Kapsamındaki Öğretim Programları ve Kapsadığı Sınıflar

Ülke	Öğretim Programı	Kapsadığı Sınıflar
Türkiye	Hayat Bilgisi Sosyal Bilgiler Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi	1-2-3. sınıf 4-5-6-7. sınıf 8.sınıf 8.sınıf
Kanada (Ontario)	Sosyal Bilgiler Tarih Coğrafya	1-2-3-4-5-6.sınıf 7-8.sınıf 7-8.sınıf
Finlandiya	Ulusal Öğretim Programı (Sosyal Bilgiler) (Tarih) (Biyoloji ve Coğrafya) (Coğrafya) (Sağlık Eğitimi)	7-8-9. sınıf 5-6-7-8-9. sınıf 5-6. sınıf 7-8-9.sınıf 7-8-9.sınıf
Estonya Cumhuriyeti	Ulusal Öğretim Programı (Sosyal Bilgiler)	1-2-3-4-5-6-7-8-9.sınıf
Kore Cumhuriyeti	Sosyal Bilgiler	3-4-5-6-7-8-9-10. sınıf
Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi	Bireysel, Sosyal ve Beşeri Bilimler Eğitimi (Sosyal Bilgiler) (Tarih) (Coğrafya) (Vatandaşlık Eğitimi) (Ekonomi ve Halkla İlişkiler) (Yaşam ve Toplum) (Din Eğitimi)	Ortaokul 1-2-3. sınıf
Güney Afrika Cumhuriyeti	Sosyal Bilimler (Tarih-Coğrafya)	4-5-6.sınıf
Avustralya	Beşeri ve Sosyal Bilimler (Tarih, Coğrafya) (Vatandaşlık ve Yurtaşlık Bilgisi) (Ekonomi ve Ticaret)	Ana Sınıf ve 1-2-3-4-5-6-7-8-9- 10.sınıf 3-4-5-6-7-8-9-10. sınıf 5-6-7-8-9-10. sınıf

Kaynak: (MEB, 2009; MEB, 2004; MEB, 2005; MEB, 2006; MEB, 2010; MEO, 2013; MECF, 2004; REMER, 2011; MEHRDK, 2007; TCDCHK, 1997a; TCDCHK, 1996; TCDCHK, 2011; TCDCHK, 1998; TCDCHK, 2010; TCDCHK, 1997b; DBERSA, 2011; ACARA, 2010; ACARA, 2013a; ACARA, 2013b; ACARA, 2013b).

4.1. Birinci alt probleme ilişkin bulgular ve yorumları

Bu alt problem “ Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya’da yer alan ilkokul ve ortaokul düzeyinde sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarının amaçları ve amaçlar bakımından benzerlik ve farklılıkları nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir. Probleme ilişkin bulgular ve yorumları şu şekildedir:

4.1.1. Türkiye “Hayat Bilgisi”, “Sosyal Bilgiler”, “Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük”, “Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi” Öğretim Programlarının Amaçları

Türkiye hayat bilgisi, sosyal bilgiler, Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, vatandaşlık ve demokrasi eğitimi öğretim programlarında amaçlar iki boyutta ele alınmıştır. Bunlar programların genel amaçları ve ünite bazında belirtilen kazanımlarıdır. Aşağıda bu programların genel amaçlarına yer verilmiştir.

4.1.1.1. Türkiye Hayat Bilgisi (1-2-3. sınıf) Öğretim Programının Amaçları

Programın öncelikli amacı (MEB, 2009):

Öğrencilerin temel yaşam becerilerini kazanmalarına ve olumlu kişisel nitelikler geliştirmelerine yardımcı olmaktır. Ayrıca kendisiyle, toplumsal çevresiyle ve doğa ile barışık; kendini, milletini, vatanını ve doğayı tanıyan, koruyan ve geliştiren; gündelik yaşamda gereksinim duyulan temel bilgilere, yaşam becerilerine ve çağın gerektirdiği donanıma sahip; değişikliklere dinamik bir biçimde uyum sağlayabilecek kadar esnek; mutlu bireyler yetiştirmektir.

4.1.1.2. Türkiye Sosyal Bilgiler (4-5-6-7. Sınıf) Öğretim Programının Amaçları

Öğrenciler (MEB, 2004; MEB, 2005):

1. Özgür bir birey olarak fiziksel, duygusal özelliklerinin; ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varır.

2. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak, vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, ulusal bilince sahip bir vatandaş olarak yetişir.

3. Atatürk İlke ve İnkılâplarının, Türkiye Cumhuriyetinin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrar; lâik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olur.

4. Hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu gerekçeleriyle bilir.

5. Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öge ve süreçleri kavrayarak, milli bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul eder.

6. Yaşadığı çevrenin ve dünyanın coğrafi özelliklerini tanıyarak, insanlar ile doğal çevre arasındaki etkileşimi açıklar.

7. Bilgiyi uygun ve çeşitli biçimlerde (harita, grafik, tablo, küre, diyagram, zaman şeridi vb.) kullanır, düzenler ve geliştirir.

8. Ekonominin temel kavramlarını anlayarak, kalkınmada ve uluslararası ekonomik ilişkilerde ulusal ekonominin yerini kavrar.

9. Meslekleri tanır, çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli olduğuna inanır.

10. Farklı dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesnelere, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirler, değişim ve sürekliliği algılar.

11. Bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanır.

12. Bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlakı gözetir.

13. Birey, toplum ve devlet arasındaki ilişkileri açıklarken, sosyal bilimlerin temel kavramlarından yararlanır.

14. Katılımın önemine inanır, kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için kendine özgü görüşler ileri sürer.

15. İnsan hakları, ulusal egemenlik, demokrasi, lâiklik, cumhuriyet kavramlarının tarihsel süreçleri ve günümüz Türkiye'si üzerindeki etkilerini kavrayarak, yaşamını demokratik kurallara göre düzenler.

16. Farklı dönem ve mekânlardaki toplumlararası siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik etkileşimi analiz eder.

17. İnsanlığın bir parçası olduğu bilincini taşıyarak, ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık gösterir.

4.1.1.3. Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük (8.Sınıf)

Öğretim Programının Amaçları

Öğrenciler (MEB, 2006):

1. Atatürk'ün üstün askerlik, devlet adamlığı ve inkılapçı niteliklerini öğrenerek onun kişilik özelliklerini örnek alır.

2. Millî Mücadeleden hareketle, Türk milletinin özgürlük, bağımsızlık, vatanseverlik, millî birlik ve beraberlik anlayışı ile her türlü zorluğun üstesinden gelebileceğini kavrar.

3. Atatürk'ün önderliğinde gerçekleştirilen Türk İnkılabının tarihi anlamını ve önemini kavrar.

4. Dönemin ağır şartları dikkate alınmak suretiyle, Türk inkılablarının büyük güçlüklerle rağmen gerçekleştirildiğini kavrar.

5. Türk Millî Mücadelesi ve İnkılabının, millî ve milletler arası özelliklerini kavrayarak, başka milletlerce de örnek alındığını fark eder.

6. İnsan hakları, ulusal egemenlik, milliyetçilik, demokrasi, çağdaşlık, laiklik ve cumhuriyet kavramlarının Türk milleti için ifade ettiği anlamı ve bunların önemini kavrayarak yaşamını demokratik kurallara göre düzenler.

7. Atatürk İlke ve İnkılablarının Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrar; laik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olur.

8. Atatürk'ün dünya görüşünü ve düşüncelerini benimseyerek Atatürkçü düşünce sisteminin bir savunucusu olur.

9. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, ulusal bilince sahip bir vatandaş olarak yetişir.

10. Ülkesi ve milleti ile bölünmez bir bütün olan Türkiye Cumhuriyeti'nin dinamik temelini Atatürk İlke ve İnkılablarının oluşturduğunun bilincine varır.

11. Türkiye'nin jeopolitik önemini bölgesel ve küresel etkileri açısından değerlendirerek iç ve dış tehditlere karşı duyarlı olur.

12. Kanıta dayalı akıl yürütme yeteneklerini geliştirerek geçmişle günümüz arasında bağlantılar kurar ve bu bağlamda benzetmeler yapar.

13. Türk milletinin bir mensubu ve insanlığın bir parçası olduğu bilincini taşıyarak ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık gösterir.

14. Günümüzün ve geleceğin sorunlarına Atatürkçü bir yaklaşımla çözümler getirebilecek tutum, davranış ve beceriler kazanır.

4.1.1.4. Türkiye Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi (8.sınıf) Öğretim Programının Amaçları

Bu program ile öğrencilerin (MEB, 2010):

- Özgür, bağımsız, hoşgörülü, barıştan yana ve kendine güvenen bir birey olarak demokratik ve adaletli bir toplumun oluşmasına katkı sağlamaları,
- Paylaşılan ortak değerlerin korunması ve geliştirilmesinin önemini benimsemeleri,
- Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak temel hak ve özgürlüklerini kullanarak sorumluluklarını yerine getirmeleri,
- Etkin, sorumlu ve demokratik bir vatandaş olarak toplumsal yaşamın geliştirilmesi ve güçlenmesinde rol almaları,
- Demokratik katılımın ve demokratik yaşamın önemine inanarak kişisel ve toplumsal sorunların çözümüne katkı sunmaları,
- Demokrasi bilincine sahip bir birey olarak, demokratik tutum ve davranışlar geliştirerek demokrasiyi bir yaşam biçimi olarak benimsemeleri,
- Atatürk ilke ve inkılâplarının önemini kavrayarak demokratik bir Türkiye Cumhuriyeti Devletinin oluşmasına katkı sağlamaları,

- İnsanlığın bir parçası olduğu bilinci ile ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konularda duyarlılık göstermeleri amaçlanmaktadır.

4.1.2. Kanada (Ontario) Sosyal Bilgiler, Tarih, Coğrafya Öğretim Programının Amaçları

Kanada (Ontario) sosyal bilgiler, tarih, coğrafya öğretim programının genel amacı aktif, sorumluluk sahibi vatandaşlar yetiştirebilmektir. Bu bağlamda program vatandaşlık eğitimi üzerinde durmaktadır. Ders düzeyinde amaçlar da yer almaktadır. Ayrıca ünite bazında belirtilen genel ve özel beklentiler de sözkonusudur. Aşağıda ders düzeyinde amaçlara yer verilmiştir.

4.1.2.1. Kanada (Ontario) Sosyal Bilgiler (1-2-3-4-5-6.sınıf) Dersinin Amaçları

Kanada'nın Ontario eyaletinde sosyal bilgiler dersinin amaçları aşağıdakileri geliştirmek ve öğrencilerin bu yönde çalışmalarını sağlamaktır (MEO, 2013):

- Ben kimim ve biz kimiz bilinci
- Sorumluluk sahibi vatandaşlık anlayışı
- Geçmiş ve günümüzdeki yerel, ulusal ve dünya topluluklarındaki farklılıkları kavrama
- Doğal çevre ile insan toplulukları arasındaki karşılıklı ilişkiyi anlama
- Tarih, coğrafya, ekonomi, hukuk ve politikada ilerideki çalışmalara temel hazırlayan bilgi, beceri ve anlayış
- Merakı besleyen kişisel özellikler ve gelişmeleri, olayları incelemeyi olanaklı kılan beceriler

4.1.2.2. Kanada (Ontario) Tarih (7-8.sınıf) Dersinin Amaçları

Kanada'nın Ontario eyaletinde tarih dersinin amaçları aşağıdakileri geliştirmek ve öğrencilerin bu yönde çalışmalarını sağlamaktır (MEO, 2013):

- Zaman bilinci
- Güncel konularla birlikte eski toplumları, gelişmeleri ve olayları kavrama
- Farklı gruplardan insanların nasıl birbirini etkilediğini ve onların zaman içerisinde nasıl değişime uğradığını analiz etme

- Geçmiş toplumlardaki insanlarla empati kurma ve yaşantılarını anlama
- Birincil ve ikincil kaynaklardan bulgu analiz etme ve yorumlama yoluyla tarihsel okuryazarlık becerileri

4.1.2.3. Kanada (Ontario) Coğrafya (7-8. sınıf) Dersinin Amaçları

Kanada'nın Ontario eyaletinde coğrafya dersinin amaçları aşağıdakileri geliştirmek ve öğrencilerin bu yönde çalışmalarını sağlamaktır (MEO, 2013):

- Yer bilinci
- Yerel ve küresel ölçekte doğal ve beşeri çevrelerin, toplumların konumsal farklılıklarını ve özelliklerini kavrama
- Doğal ve beşeri çevreler ile toplumlar arasındaki ilişkileri analiz etme
- Harita, küre ve grafiklerin çeşitli türlerini oluşturma ve üç boyutlu teknolojileri kullanma, yorumlama, analiz etme yoluyla yer becerileri
- Hem doğal, beşeri çevrelere hem de toplumlara saygı gösterme ve değerini anlama

4.1.3. Finlandiya Ulusal Öğretim Programında Sosyal Bilgiler, Tarih, Biyoloji ve Coğrafya, Coğrafya, Sağlık Eğitimi Derslerinin Amaçları

4.1.3.1. Finlandiya Sosyal Bilgiler (7-8-9. sınıflar) Dersinin Amaçları

Finlandiya sosyal bilgiler öğretiminin genel amacı öğrencilere toplumda aktif ve sorumluluk sahibi birey olmaları konusunda rehberlik etmektir.

İlköğretim 7-9. sınıflarda okutulmakta olan sosyal bilgiler dersinin amaçları şunlardır (MECF, 2004):

- Sosyal bilginin doğası hakkında bir fikre sahip olma
- Toplum ve ekonomik yaşam hakkında bilgi elde etmeyi, bu bilgiyi eleştirel bir şekilde kullanmayı öğrenme
- Kamu hizmetleri hakkında bilgi edinme
- Çalışmaya değer vermeyi öğrenme
- Girişimciliğin temellerini öğrenme ve toplumsal refahın bir kaynağı olarak önemini anlama
- Sosyal kararların vatandaşların yaşamlarındaki etkilerini kavramaya başlama
- Sosyal katılıma ilgi duyma
- Toplumda sorumluluk sahibi tüketiciler ve bireyler olarak yeteneklerini gözden geçirmeyi ve geliştirmeyi öğrenme

- Eylemlerinin yasal sonuçlarını bilme

4.1.3.2. Finlandiya Tarih (5-6-7-8-9.sınıf) Dersinin Amaçları

5-6. sınıf öğrencileri (MECF, 2004):

- Araştırmanın yeni kaynakları ya da yöntemleri belirledikçe değişebilen, tarihçilerin yorumlamalarından oluşan tarihsel bilgiyi anlamaya başlayacaklardır.
- Tarih öncesi, geçmiş, antik çağ, orta çağ ve modern çağ kavramlarını doğru bir şekilde kullanacak; tarihi çağlara bölmenin çeşitli yollarını anlamaya başlayacaklardır.
- İnsanların hayatında önemli bir etkiye sahip olarak görülen - tarımın doğuşu gibi- değişimleri tasvir etmeyi ve kendi ailelerinin geçmişindeki değişimleri tanımlamayı öğreneceklerdir.
- Örneklerin yardımıyla tarihin devamlılığını tespit etmeyi öğreneceklerdir.
- Tarihsel değişimler için sebepler sunmayı öğreneceklerdir.

7-9. sınıf öğrencileri ise şunları öğrenecekler (MECF, 2004):

- Tarihsel bilgiyi elde etme ve kullanma
- Çeşitli kaynakları kullanma, onları kıyaslama
- Tarihsel bilginin farklı şekillerde yorumlanabildiğini anlama
- Beşeri faaliyetlerin amaçlarını ve etkilerini açıklama
- Bir yardımcı olarak tarihsel değişimde bilgiyi kullanma; gelecek alternatifleri değerlendirme

4.1.3.3. Finlandiya Biyoloji ve Coğrafya (5-6. sınıf) Dersinin Amaçları

Finlandiya'da 5-6. sınıfta biyoloji ve coğrafya dersleri bir başlık altında verilmiştir. Ayrıca, biyoloji ve coğrafya öğretimi 5-6. sınıf seviyesindeki sağlık eğitimini de kapsamaktadır.

Öğrenciler (MECF, 2004):

- Canlı türlerini ve bu türlerin yapılarını, yaşamlarını ve yaşam çevrelerine uyumlarını öğrenecekler.
- Bir bütün olarak bir popülasyonu algılamayı ve organizmalara ayırmayı öğrenecekler.
- Doğal çevrede dolaşmayı, gözlem yapmayı ve incelemelerde bulunmayı öğrenecekler.
- Yiyecek üretiminde doğaya bağlı olduklarını anlamaya başlayacaklar.

- Ekolojik okuryazarlıkları geliştirecek (bir çevre dostu olarak davranma, yerel çevrenin bakımını üstlenme, doğayı koruma)
- Bir insanın anatomisi ve yaşamsal fonksiyonları hakkında temel öğeleri bilecekler.
- Büyüme, gelişme, insan farklılıkları ve sosyal etkileşim ile ilgili sorulara kafa yoracaklar.
- Eylemlerinde sorumluluk alacaklar ve başka insanları dikkate alacaklar.
- Haritalar çizecek ve yorumlayacaklar ve coğrafi bilginin kaynakları olarak istatistikleri, diyagramları, resimleri ve elektronik mesajları kullanacaklar.
- Dünya haritasını kavrayacaklar ve temel terimlerini bilecekler.
- Avrupa coğrafyası ile dünyanın başka bölgeleri arasında ilişki kuracaklar ve başka ülkelerin insanlarına, kültürlerine olumlu bir tavır almayı takdir etmeyi öğrenecekler.

4.1.3.4. Finlandiya Coğrafya (7-8-9.sınıf) Dersinin Amaçları

Öğrenciler (MECF, 2004):

- Fiziki ve tematik haritaları kullanmayı, yorumlamayı ve diyagram, istatistik, literatür, haber kaynağı, elektronik mesaj, hava ve uydu fotoğrafları dahil olmak üzere fotoğraflar ile diğer coğrafi bilgi kaynaklarını kullanmayı öğrenecekler.
- Bölgelerin konumlarını belirlemeyi ve yerler arasındaki mesafeleri öğrenecekler.
- Dünyada gezegenlerle ilgili olayların etkilerini anlamaya başlayacaklar.
- Dünyanın yüzeyini yeniden şekillendiren faktörlerin tabiata etkisini anlamaya başlayacaklar.
- Finlandiya’da, Avrupa’da ve dünyada başka bir yerlerde doğa ile insan faaliyetleri arasındaki etkileşimi anlamaya başlayacaklar.
- Farklı kültürlerin özelliklerini ayırt etmeyi öğrenecekler ve yabancı ülkelere, bu ülkelerin insanlarına ve çeşitli kültürlerin temsilcilerine karşı olumlu bir tutum takınacaklar.
- Finlandiya’nın doğal ve inşa edilmiş çevrelerini öğrenmeye ve onlara değer vermeye başlayacaklar; bölgesel kimliklerini kavramayı öğrenecekler.
- Finlandiya’da her vatandaşın yaşam ortamını planlama ve geliştirmede nasıl bir etkiye sahip olabildiğini anlayacaklar.

4.1.3.5. Finlandiya Sağlık Eğitimi (7-8-9.sınıf) Dersinin Amaçları

Öğrenciler (MECF, 2004):

- Bireylerin büyümelerini, gelişimlerini ve ömürlerini tanımlayan özelliklerini ayırt etmeyi öğrenecekler ve gençlik boyunca devam eden fiziksel, sosyal ve psikolojik gelişimi anlayacaklar.
 - İnsan ilişkilerinin önemini anlamaya başlayacaklar.
 - Sağlık, engellilik ve hastalığa ilişkin değerlerin ve bakış açılarının yanı sıra, kendilerini ve insana ilişkin farklılıkları anlamaya başlayacaklar.
 - Sağlığı destekleyen veya hastalıklara sebep olan ana faktörleri tanımlamayı ve değerlendirmeyi ve sağlığa, güvenliğe ilişkin seçimleri belirlemeyi ve tartmayı öğrenecekler.
 - Sağlık, hastalık ve güvenlik ile ilgili durumlarda uygun davranacaklar; korunma ve destek için ihtiyaçları bilecekler; kendilerine ve çevrelerine özen gösterecekler.
 - Sağlık ve iyilik için önemli olan baş etme becerilerini bilecek, anlayacak ve geliştirecekler.
 - Çevrenin önemini, insanların yaşam tarzlarını, kültürlerini ve sağlık perspektifinden medyayı değerlendirecekler.
 - Sağlık ve hastalığa ilişkin kavramlardan ve bilgi edinme metodlarından faydalanacaklar.
 - Aile, okul, akran grubu ve toplum gibi toplulukların iyiliği için ön koşul olarak güvenin, kurallar ve anlaşmaların önemini anlayacaklar.

4.1.4. Estonya Cumhuriyeti Sosyal Bilgiler (1-2-3-4-5-6-7-8-9.sınıf) Öğretim Programının Amaçları

Estonya'nın sosyal bilgiler öğretim programı üç dersi içermektedir. Bunlar: bireysel, sosyal ve sağlık eğitimi; tarih; vatandaşlık eğitimidir.

Bireysel, sosyal ve sağlık eğitimi dersi, öğrencilerin aşağıdaki konuları anlamalarını ve bu konulara değer vermelerini amaçlamaktadır (REMER, 2011):

- 1) Sosyal beceriler
- 2) Fiziksel, manevi, duygusal ve sosyal gelişim
- 3) Sağlık ve sağlıklı yaşam tarzı
- 4) Riskli davranışı önleme ve güvenlik
- 5) Genel insani değerler: dürüstlük, başkalarını takdir etmek, sorumluluk ve adaletli olmak.

Temel eğitimde *tarih* öğretiminin amacı, öğrencilerde şu özellikleri geliştirmektir (REMER, 2011):

- 1) Geçmişe ilgi duyma
- 2) Belli bir dönemin önemli olay ve kişilerini bilerek Estonya, Avrupa ve dünya tarihine aşina olma
- 3) Kültür çeşitliliğine ve kültürel mirası koruma ve taşımada kendi rolüne değer verme

- 4) Tarihsel bilgiyi arama, genelleme yapma, yorumlama, kullanma ve eleştirel olarak yargılama
- 5) Doğru kaynaklardan belli başlı tarihi dönemleri değerlendirme; tarihsel gerçekler, yorumlamalar, düşünceler, gözlemler ve açık problemler arasında ayırım yapma; konuyla ilgili sorular sorma ve çözümler sunma
- 6) Sebep ve sonuç, benzerlik ve farklılık ile devamlılığın özünü anlama ve tarihsel olayları, süreçleri, ortamları analiz ederek kaynakların güvenilirliğini değerlendirme
- 7) İnsanların, düşüncelerin ve durumların farklılığını kabul etme; onların düşüncelerini formüle edip açıklama, faaliyetlerini değerlendirme ve hatalarını fark ederek düzeltme
- 8) Bilgi ve iletişim teknolojisi araçlarını ve farklı öğrenme tekniklerini kullanma

Temel eğitimde *vatandaşlık eğitimi* dersinin amacı, öğrencilerde şu özellikleri geliştirmektir (REMER, 2011):

- 1) Sosyal problemlere ilgili olma
- 2) İnsani değerleri benimseyerek günümüz toplumunda faaliyette bulunabilme
- 3) Hem yerel hem de ulusal düzeyde kalkınma politikası ve uygulamasına katılmayı bilme
- 4) İnsan hakları ve kanuna uygunluk, özgürlük ile sorumluluk arasındaki ilişki gibi demokrasi prensiplerine değer verme; başkalarına saygılı olma; farklılıklara değer verme; toplumun bütünlüğüne ve gelişimin sürdürülebilirliğine katkıda bulunma; yasalara dayanarak kuralların ihlal edilmesine karşı gelme
- 5) Estonya, Avrupa, dünya vatandaşı ve toplumun bir üyesi olarak kendini tanımlama

Programda yukarıda ifade edilen amaçların dışında ünite bazında belirtilen beklentiler de bulunmaktadır.

4.1.5. Kore Cumhuriyeti Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Amaçları

Kore Cumhuriyeti sosyal bilgiler öğretim programında amaçlar iki boyutta ele alınmıştır. Bunlar programın genel amaçları ve ünite bazında belirtilen beklentilerdir. Aşağıda genel amaçlara yer verilmiştir.

4.1.5.1. Kore Cumhuriyeti Sosyal Bilgiler (3-4-5-6-7-8-9-10. Sınıf) Dersinin Amaçları

Sosyal bilgiler dersi şu amaçları taşımaktadır (MEHRDK, 2007):

1. Öğrenciler sosyal olguları ve özelliklerini toplumdaki tarihsel gelişim, coğrafi çevre, politik, ekonomik ve sosyal sistemlerle ilişkili olarak öğrenirler.
2. Öğrenciler şehirlerinde ve ülkelerindeki hatta dünyadaki farklı bölgelerin coğrafi özelliklerini öğrenirler; insanlar ile doğal çevre arasındaki etkileşimi anlayarak farklı bölgelerdeki insanların yaşamlarının çeşitlilik gösterdiğini anlarlar.
3. Öğrenciler, Kore tarihi ve kültürünün eşsiz geleneklerinin farkına varırlar.
4. Öğrenciler demokratik bir toplumda çözümlenmesi gereken güncel problemlerin farkına varırlar.
5. Öğrenciler toplumsal olguları ve problemleri anlamaları için gerekli olan bilgiyi ve bilgi elde etme, inceleme, düzenleme ve faydalanma becerilerini geliştirirler. Aynı zamanda keşfetme, karar verme ve toplumsal problemlerin çözümüne katılma becerilerini de geliştirirler.
6. Öğrenciler demokratik bir yönde bireysel ve toplumsal yaşamlarını sürdürmeye çalışırlar. Toplumsal problemlere ilgi duyarlar ve ülkelerine, dünyaya aktif bir şekilde katkıda bulunurlar.

4.1.5.2. Kore Cumhuriyeti Tarih (8-9-10. Sınıf) Dersinin Amaçları

Kore Cumhuriyeti sosyal bilgiler öğretim programının ikinci bölümünde tarih yer almaktadır. Amaçlar ise şunlardır (MEHRDK, 2007):

Öğrenciler Kore ve dünya tarihini sistematik ve kapsamlı olarak kavrayabilecektir. Orijinal fikirler ve eleştirel düşünme becerileri geliştirebileceklerdir. Ayrıca, çağdaş dünyada bulunan problemlerin tarihi altyapılarını ve kaynaklarını fark edebileceklerdir. Anlam ve önemlerini inceleyebileceklerdir. Farklı kültür ve geleneklere saygı geliştirebilecektir.

4.1.6 Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Bireysel, Sosyal ve Beşeri Bilimler Eğitimi (Sosyal Bilgiler, Tarih, Coğrafya, Vatandaşlık Eğitimi, Ekonomi ve Halkla İlişkiler, Yaşam ve Toplum, Din Eğitimi Öğretim Programlarının Amaçları

4.1.6.1. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Sosyal Bilgiler (Ortaokul 1-2-3. Sınıf) Öğretim Programının Amaçları

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi sosyal bilgiler öğretim programında genel amaçlar ve çeşitli bilgi, beceri, değer/ tutumları kapsayan özel amaçlar bulunmaktadır.

Genel amaçlar şunlardır (TCDCHK, 1997a):

- Öğrencilerin kendilerini, toplumlarını, uluslarını ve dünyayı anlamalarına katkıda bulunacak fikirler ve beceriler geliştirmelerine, bilgiyi elde etmelerine yardımcı olmak.
- Öğrencilerin makul ve sağlam kararlar alabilmeleri için, insan davranışları ve değerleri hakkında açık ve eleştirel bir şekilde düşünmelerine yardımcı olmak.
- Dünyanın, kendi toplum ve uluslarının iyiliği ve düzelmesi için öğrencilere bilgi ve becerilerini kullanma ve sorumluluk duygusu geliştirme konusunda yardımcı olmak.

Özel amaçlar ise şu şekildedir (TCDCHK, 1997a):

- Bilgi
 - Öğrencilerin tatmin edici kişilerarası ilişkiler oluşturması ve kendi kendini anlaması için gerekli fikirler geliştirmesi amacıyla bireysel gelişim ile ilgili temel bilgileri elde etmelerine yardımcı olmak.
 - Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi toplumunu ve bazı yerel konuları daha iyi anlamaları için öğrencilere yardımcı olmak.
 - Çin kültürünün geçmişi ve Çin topraklarındaki yaşam hakkında temel bir anlayışa sahip olma konusunda öğrencilere yardımcı olmak.
 - Hong Kong Özel İdari Bölgesi ile Çin toprakları arasındaki ve Hong Kong Özel İdari Bölgesi ile dünya arasındaki ilişkileri anlama konusunda öğrencilere yardımcı olmak.
- Beceriler

Aşağıdaki yetenekleri geliştirmeleri konusunda öğrencilere yardımcı olmak amaçlanmaktadır:

 - Mevcut veri ve bilgilerle tespit yapma, sonuç çıkarma, yorumlama ve değerlendirme.
 - Mantıklı ve eleştirel bir biçimde akıl yürütme.
 - Problem çözme ve karar verme.

- Konuşma ve yazmada açık bir şekilde fikirlerini sunma ve çeşitli teknikler kullanma.
- Diğer toplumlara birlikte kendi toplumunun fikir ve değerlerini tanıma ve açıklama.
- Başkalarıyla iletişim.
- Değerler/Tutumlar
Aşağıdaki konularda öğrencilere yardımcı olmak amaçlanmaktadır:
 - Sosyal adaleti savunma ve insan onuruna saygıyı geliştirme
 - Açık fikirli ve tarafsız bir tutum geliştirme.
 - Kendilerini anlama, başkalarıyla uyum içinde yaşama ve başkalarına ilgi gösterme, onlara ilgi ve saygıyla davranma
 - Kamu işlerine katılma konusunda bir heves ve istek geliştirme.
 - Çin halkı ve Çin'e yönelik bir ilgi ve farkındalık hissi geliştirme.
 - Tüm insanların kültürlerine, değerlerine ve yaşam tarzlarına saygı duymayı geliştirme.

Yukarıda belirtilen genel ve özel amaçlar dışında programda ünite bazında belirtilen amaçlar da yer almaktadır.

4.1.6.2. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Tarih (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programının Amaçları

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi tarih öğretim programının amaçları şunlardır (TCDCHK, 1996):

1. Öğrencilerde geçmişe ilgi uyandırmak ve geliştirmek
2. Geçmiş bağlamında günümüzü anlamaları için öğrencilere yardım etmek
3. Öğrencilere dünyanın büyük kültürlerinin yanı sıra kendi toplum ve kültürlerini bilme ve kavrama konusunda katkıda bulunmak
4. Tarihçiler tarafından kullanılmış özgün becerileri öğrencilere tanıtarak onların zihnini çalıştırmak
5. Öğrencileri erişkin yaşamı ve vatandaşlığına hazırlamak

4.1.6.3. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Coğrafya (Ortaokul 1-2-3. Sınıf) Öğretim Programının Amaçları

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Coğrafya öğretim programının amaçları öğrencilerde şunları sağlamaktır (TCDCHK, 2011):

- a) Özellikle yerlerin mekânsal düzenlenmesinde ve insan ile çevre arasındaki etkileşimde mekân, yer ve çevre bilgi ve anlayışını geliştirmek
- b) Coğrafi bir tutum içerisinde düşünmek ve sorgulamak
- c) Coğrafi beceriler geliştirmek

d) Yaşadığı şehri, ülkeyi ve dünyayı iyileştirmek için gönüllü olan; beşeri kurumlar ve doğal çevrenin sürdürülebilir gelişimine katkıda bulunan, bilgili ve sorumluluk sahibi vatandaşlar

4.1.6.4. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Vatandaşlık Eğitimi (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programının Amaçları

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi vatandaşlık eğitimi öğretim programının genel amaçları şunlardır (TCDCHK, 1998):

1. Aile, toplum, ülke ve dünyanın iyileşmesine katkıda bulunmaya hazır olmaları için öğrencilerde olumlu vatandaşlık tutumları, değerleri ve aile, toplum ve ülkeye ait olma duygusu geliştirmek
2. Öğrencilere Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi toplumunun özelliklerini ve hukukun üstünlüğü, demokrasi, insan hakları, adaletin önemini anlamada ve günlük hayatta bu kavramları benimsemeye yardımcı olmak
3. Öğrencilerde eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri geliştirmek

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi vatandaşlık eğitimi öğretim programının bilgi, beceri ve tutum bağlamında amaçları ise şunlardır (TCDCHK, 1998):

➤ Bilgi

Öğrencilere aşağıdaki öğeleri anlamaları konusunda yardımcı olmak sözkonusudur:

- a) Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi'nin yerel koşulları, vatandaşların hak ve görevleri, yönetimin işleyişi ve yönetim ile halk arasındaki iletişim
- b) Çin kültürüne özgü nitelikler ve Çin yönetiminin yapısı
- c) Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi ve dünyayı ilgilendiren meseleler
- d) Hukukun üstünlüğü, demokrasi, insan hakları, adalet gibi vatandaşlıkla ilgili değerler

➤ Beceriler

Öğrencilere aşağıdaki becerileri geliştirme konusunda yardımcı olmak amaçlanmaktadır:

- a) Bilgi toplama, analiz etme, sentezleme, değerlendirme ve açıklama
- b) Eleştirel ve yaratıcı düşünme
- c) Problem çözme ve bağımsız muhakemeler yapma
- d) Etkili iletişim

➤ Tutumlar

Öğrencilere aşağıdaki tutumları geliştirme konusunda yardımcı olmak amaçlanmaktadır:

- a) Ülke ve dünyaya karşı ilgili olmak
- b) Farklı bakış açılarıyla problemleri düşünmeye gönüllülük
- c) Düşüncelerini açıklama cesareti
- d) Günlük yaşamda vatandaşlıkla ilgili değerleri yaşamaya gönüllü olma
- e) Kamu işlerine katılımı ve ülkeye katkıda bulunmada hevesli olma
- f) Topluma ve ülkeye aitlik hissi
- g) Farklı kültür, değer ve yaşam tarzlarına karşı açık görüşlülük ve tarafsızlık

4.1.6.5. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Ekonomi ve Halkla İlişkiler (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programının Amaçları

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi ekonomi ve halkla ilişkiler öğretim programının genel amacı; öğrencilerin mantıklı, hassas ve sorumluluk sahibi vatandaşlar olarak gelişmelerine yardımcı olmaktır. Özel amaçlar ise şunlardır:

1. Öğrencilere yaşadıkları toplumu bilme ve anlamada yardımcı olmak
2. Öğrencilere problemleri tanımlama yeteneğiyle birlikte bilgi toplama, yorumlama ve değerlendirme becerileri edinmelerinde yardımcı olmak
3. Öğrencilerin mantıklı, yaratıcı düşünme yeteneklerini ve gerekçelere bağlı olarak kararlar almalarını geliştirmek
4. Öğrencileri sosyal ve ekonomik problemleri çözmede birey, grup ve yönetimin çabalarını takdir etme konusunda teşvik etmek
5. Toplumun gelişmesi adına uygun aktivitelere katılımı teşvik ederek sosyal sorumluluk duygusu geliştirmek

4.1.6.6. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Yaşam ve Toplum (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programının Amaçları

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi yaşam ve toplum öğretim programının amaçları şunlardır (TCDCHK, 2010):

- a) Öğrencilerde olumlu bir kendini anlama geliştirme; günlük ve gelecekteki zorluklarla yüz yüze gelme yeteneğini geliştirme; onların hedef ve tutkularını takip etme
- b) Öğrencilerin kişisel ve toplumsal kaynakları kullanma konusunda uygun kararlar almasını sağlamak
- c) Öğrencilerin ilgili ve adaletli bir toplumun gelişmesine katkıda bulunan bilgili ve sorumluluk sahibi vatandaşlar haline gelmelerini sağlamak
- d) Yerel, ulusal ve küresel meselelere karşı öğrencilerde hassasiyet, ilgi ve endişe duygularını beslemek

4.1.6.7. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Din Eğitimi (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programının Amaçları

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi din eğitimi öğretim programının genel amaçları şunlardır (TCDCHK, 1997b):

- Öğrencilere dinlerin, inanç sistemlerinin yer ve önemini anlama konusunda olanak sağlamak
- Beşeri kültürlere ve yaşamın anlamını arayışlarında bireylere dinlerin/inanç sistemlerinin katkılarını anlama konusunda öğrencilere fırsatlar sunmak;
- Öğrencilere yaşamın içinde inançlı bir tutum arayışlarında yardımcı olmak

4.1.7. Güney Afrika Cumhuriyeti Sosyal Bilimler (4-5-6.sınıf) Öğretim Programının Amaçları

Güney Afrika Cumhuriyeti sosyal bilimler öğretim programı tarih ve coğrafyadan oluşmaktadır. Tarih zamanla toplumda gelişim ve değişimin incelenmesi olarak ifade edilmektedir.

Tarih dersinin amaçları Güney Afrika anayasasının değerlerini açıklama ve teşvik etme; vatandaşlık ile ilgili sorumlulukları ve sorumlu liderliği destekleme; önyargılara meydan okuyarak barış ve insan haklarını yüceltme; gençleri yerel, bölgesel, ulusal, kıtasal ve küresel sorumluluğa hazırlamadır. *Tarih dersinin özel amaçları* ise şunlardır (DBERSA, 2011):

- Geçmişini araştırmaya ilgi
- Geçmişini anlama, düşünme ve değerlendirme
- Tarihsel sorgulamaya dayalı becerileri üstlenme yeteneği
- Tarihsel kavramları anlama

Güney Afrika sosyal bilimler öğretim programındaki tarih dersinin diğer özel amaçları ve becerileri aşağıdaki tabloda eşleştirilerek sunulmuştur.

Tablo 4.2. Güney Afrika Sosyal Bilimler Öğretim Programındaki Tarih Dersinin Özel Amaçları ve Becerileri (4-5-6.sınıf)

Tarih Dersinin Özel Amaçları	Beceriler
Geçmiş hakkında çeşitli bilgi türlerini bulma	Metin, görsel materyal -resim, karikatür, televizyon ve filmler dâhil- şarkı, şiir ve mülakatlardan bilgileri bir araya getirmek; yazılı bilgilerin bir türünden daha fazlasını kullanma (kitap, dergi, gazete, internet sitesi)
İlgili bilgileri seçme	Kullanmak için önemli bilginin hangisi olduğu hakkında karar verebilme
Bilginin güvenilir olup olmadığı hakkında karar verme	Bilginin nereden geldiğini inceleyebilme (kim yazdı ya da oluşturdu vb. konular)
Geçmişte meydana gelen birşeyi birden çok bakış açısıyla görme	İki ya da daha fazla bakış açısıyla olay veya kişileri karşılaştırabilme
Geçmişteki olayların neden genellikle farklı bir şekilde yorumlandığını açıklama	Tarihçilerin, gazetecilerin, yazarların neden birbirlerinden farklı sonuçlara ulaştıklarını görebilme
Mevcut kanıtlara dayanarak geçmişte meydana gelenler hakkında tartışma	Tartışmalara katılabilmek ve geçmiş hakkında bakış açıları geliştirmek
Mantıksal çizgide, düzenli bir şekilde geçmişi yazma	Geçmişin bir parçasını yazabilme
Mirası ve onu korumanın önemini anlama	Bir ülkede, eyalette, şehirde, kasabada ve toplumda nasıl ve neden insanların ve olayların yad edildiğini açıklayabilme.

Kaynak: (DBERSA, 2011).

Güney Afrika sosyal bilimler öğretim programını oluşturan diğer önemli unsur Coğrafya'dır.

Coğrafya dersinin amaçları: Coğrafya dersi aşağıdaki unsurların incelemelerini içermekte ve hedeflemektedir (DBERSA, 2011):

- Mekânsal yapılar ve akımlar: Dünyadaki insanların ve yerleşim yerlerinin konumları
- Benzerlik ve farklılık: Çevreler ve yaşam tarzları nasıl karşılaştırılır, benzerlik ve farklılıkların sebepleri
- Hareket: İnsanlar, eşyalar, su, toprak, hava nasıl ve neden hareket eder ve değişir
- Dünya gezegeni: Toprak, su ve hava
- İnsan yerleşimi: İnsanlar nerede ve nasıl yaşar
- İnsan aktiviteleri: İnsanlar neler yapar, onları çevre nasıl etkiler ve onlar çevreyi nasıl etkiler
- Birbirine bağlı olma: İklim, bitki örtüsü, doğal hayat, kaynaklar ve insan yerleşim ve faaliyetleri arasındaki bağlar
- Değişim: İnsanların ve yerleşim yerlerinin doğası, değişmesi

Güney Afrika sosyal bilimler öğretim programındaki coğrafya dersinin özel amaçları ve becerileri aşağıdaki tabloda eşleştirilerek sunulmuştur.

Tablo 4.3. Güney Afrika Sosyal Bilimler Öğretim Programındaki Coğrafya Dersinin Özel Amaçları ve Becerileri (4-5-6.sınıf)

Coğrafya Dersinin Özel Amaçları	İlgili Becerilere Örnekler
Coğrafya öğretim programı öğrencilerde şu özellikleri geliştirmeyi amaçlar:	Öğrenciler şunları yapabileceklerdir:
Yaşadıkları dünyaya ilgili olma	1.Sorular sorma ve sorunlar tespit etme 2.Tartışma ve ilgiyle dinleme 3. Bilgiye başvurma ve toplama
Dünyada geçerli olan doğal güçler ve yerler hakkında sağlam genel bir bilgiye sahip olma	1.Bilgiyi özümsemek için kaynaklar okur ve onlardan yararlanır 2.İnsanlar, yerleşim yerleri ve ikisi arasındaki ilişki hakkında sorular cevaplamak, açıklamak için bilgiden faydalanma
Toplum ve doğal çevre arasındaki etkileşimi anlama	1.Düşünme, sentezleme ve bilgileri organize etme 2.Sebep ve sonuç; değişim ve süreklilik arasındaki bağları anlama 3. Farklı yaşam tarzlarını ve dünya görüşlerini onaylama ve takdir etme, değerlendirme
Bağımsız bir şekilde düşünme	1.Sorunları çözmek için coğrafi bilgilerden yararlanma 2.Meseleleri düşünüp taşınma ve tartışma 3.Farklı bakış açılarını ve önyargıları fark etme 4.Yeni bilgilere dayanarak kendi fikirlerini geliştirme 5. Problemlere çözümler önerme
Yaşadıkları gezegeni ve orada yaşayan tüm insanları önemseme	1.Gezegene ilişkin konularla ilgili olma 2. İnsanlara ve çevreye karşı sorumlu davranma
Bir dizi kaynakla –haritalar, veriler, fotoğraflar dâhil olmak üzere- çalışma ve anlama	1.Haritalar çizme ve kullanma 2.Metinler, atlaslar ve fotoğraflar gibi görsel kaynaklar dâhil diğer kaynaklardan bilgi alma ve tanımlama 3. Grafik, tablo ve diyagram türlerinde veri ve istatistiklerle çalışma 4. Farklı kaynaklar kullanarak bilgi eşleme
Kendi çevresindeki fenomenlerle yakın ilişkiler kurma ve gözleme	1.Alan araştırması üzerinden gözleme, görüşme ve kaydetme becerileri geliştirme 2.İnsanlarla görüşme ve sosyal becerileri uygulama 3.Verii işleme, yorumlama ve değerlendirme
Farklı kaynaklar kullanarak yerler, insanlar, olaylar ve konular üzerinde öğrenme	1.Sorular tasarlama ve düzenleme 2.Araştırma becerileri geliştirme ve uygulama 3.Bilgi analiz etme, işleme ve sunma
Fikirler ve bilgiler iletme	1.Açık ve bilinçli bir yönde konuşma 2.Tutarlı bir tarzda yazma 3.Haritalar, krokiler, basit resimler, grafikler ve akış diyagramı çizme 4. Mantıklı açıklamalar verme
Bilinçli kararlar alma ve yerinde uygulama	1. Bağımsız olarak ve işbirliği içinde çalışma 2.Sistemati olarak ve ciddi bir şekilde eylemler planlama ve değerlendirme

Kaynak: (DBERSA, 2011).

4.1.8. Avustralya Beşeri ve Sosyal Bilimler (Tarih, Coğrafya, Vatandaşlık Eğitimi, Ekonomi ve Ticaret) Öğretim Programının Amaçları

4.1.8.1. Avustralya Tarih (Ana sınıf, 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10.sınıf) Öğretim Programının Amaçları

Avustralya tarih öğretim programının amacı öğrencilerde şu özellikleri geliştirmeyi sağlamaktır (ACARA, 2010):

- Avustralya toplumu dâhil olmak üzere toplumları biçimlendiren güçleri ve geçmişi bilme, anlama ve değerlendirme
- Kanıt, süreklilik ve değişim, sebep ve sonuç, bakış açıları, empati, önem ve rekabetçi olma gibi tarihsel kavramları kullanma ve anlama
- Yorumlama, iletişim, kaynak kullanma ve analiz etme becerileri dâhil olmak üzere, tarihsel soruşturma üstlenecek kapasite

4.1.8.2. Avustralya Coğrafya (Ana sınıf, 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10.sınıf) Öğretim Programının Amaçları

Avustralya coğrafya öğretim programının amacı öğrencilerde şu özellikleri geliştirmeyi sağlamaktır (ACARA, 2013a):

- Bütün dünyadaki yerleşim yerlerine, insanlara, kültürlere ve çevrelere merak, ilgi ve saygı duyma
- Şehirleriyle birlikte Avustralya, Asya ve Dünya hakkında derin bir coğrafi bilgi
- Coğrafi kavramları kullanarak, coğrafi bir şekilde düşünme yeteneği
- Coğrafi araştırma metot ve becerilerinin becerikli, eleştiren ve yaratıcı kullanıcıları olma kapasitesi
- Bilinçli, sorumlu ve aktif vatandaş olma

4.1.8.3. Avustralya Vatandaşlık ve Yurttaşlık Eğitimi (3-4-5-6-7-8-9-10.sınıf) Öğretim Programının Amaçları

Avustralya vatandaşlık ve yurttaşlık eğitimi öğretim programının amacı öğrencilerde şu özellikleri geliştirmeyi sağlamaktır (ACARA, 2013c):

- Dinamik, çok kültürlü ve çok inançlı bir toplumla seküler demokratik bir ulus olarak Avustralya'nın şartlarında aktif ve bilinçli bir vatandaş olarak medeni yaşama hayat boyu bağlılık ve aitlik hissi
- Avustralya'nın demokratik yönetim sisteminin ve kanunlarının değerlerini, ilkelerini, kurumlarını ve uygulamalarını ve Avustralya yönetim ve toplumunda vatandaşların rolünü bilme, anlama ve takdir etme
- Çağdaş vatandaşları ve vatandaşlığı inceleme becerileri –sorgulama ve araştırma; analiz, sentez ve yorumlama; problem çözme ve karar verme; iletişim ve düşünme- ve Avustralya demokrasisine katılma sorumluluğunu geliştirme
- Yerel, bölgesel ve küresel bir seviyede kendi uluslarının şehir yaşamına katılım kapasiteleri ve eğilimleri

4.1.8.4. Avustralya Ekonomi ve Ticaret (5-6-7-8-9-10.sınıf) Öğretim Programının Amaçları

Avustralya ekonomi ve ticaret öğretim rogramının amacı öğrencilerde şu özellikleri geliştirmeyi sağlamaktır (ACARA, 2013b):

- Bireylerin ve toplumun gelişimine katkıda bulunacak girişimci davranış ve yetenekler
- İhtiyaç ve istekleri karşılamak için sınırlı kaynakları topluma tahsis etmenin yollarını anlama
- Üretici, çalışan ve tüketiciler olarak ekonomiye nasıl katkıda bulunabileceklerini anlama

- Avustralya ekonomisindeki iş ve ticaret çevrelerini ve onların küresel ekonomi ile ilişkilerini anlama
- Ekonomi ile ilgili uygulamalar yapmak için sorgulama ve yorumlama becerileri
- Ekonomi ile ilgili karar vermeyi ve rolünü kavrama
- Yerel, ulusal, bölgesel ve küresel ekonomiye aktif ve etik olarak katılmalarını olanaklı kılacak fikirler

4.1.9. Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya’da Yer Alan İlkokul ve Ortaokul Düzeyinde Sosyal Bilgiler Kapsamındaki Öğretim Programlarının “Amaçlar” Bakımından Benzerlik ve Farklılıkları

Türkiye hayat bilgisi öğretim programının temel amacı, öğrencilere temel yaşam becerilerini kazanmaları konusunda yardımcı olmaktır. Olumlu kişisel özelliklere sahip olmaları hedeflenmektedir. Sosyal bilgiler öğretim programındaysa, daha çok ulusal niteliklerin ön planda olduğu ancak evrensel bakış açısının da kazandırılmaya çalışıldığı görülmektedir. Bu doğrultuda, öğrencilerin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak, vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, ulusal bilince sahip bir vatandaş olarak yetişmesi amaçlanmaktadır. Bunların yanısıra hukuk kuralları, kültürel miras, insanlar ile doğal çevre arasındaki etkileşim, ulusal ekonomi, meslek bilgisi, harita vb. araçların kullanımı, bilgi ve iletişim teknolojileri, bilimsel ahlak, katılım, demokratik kurallar ve toplumlararası etkileşim gibi konulara ilişkin amaçlar da bulunmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programında ise daha çok Atatürk ve millî mücadele ile ilgili ifadelerin ön plana çıktığı görülmektedir. Ayrıca amaçlar arasında öğrencilerin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan,

sorumluluklarını yerine getiren, ulusal bilince sahip bir vatandaş olarak yetişmesi yine görülmektedir. İnsan hakları, ulusal egemenlik, milliyetçilik, demokrasi, çağdaşlık, laiklik ve cumhuriyet kavramları da ön plana çıkmaktadır. Öğrencilerin etkin, sorumlu ve demokratik bir vatandaş olmasını amaçlayan vatandaşlık ve demokrasi eğitimi öğretim programında ise ortak değerler, temel hak ve özgürlükler, sorumluluklar ve demokrasiye ilişkin öğeler üzerinden amaçlar mevcuttur.

Kanada (Ontario) sosyal bilgiler, tarih, coğrafya öğretim programının genel amacı aktif, sorumluluk sahibi vatandaşlar yetiştirebilmektir. Sosyal bilgiler dersinin amaçları arasında öğrencilerde sorgulama becerisi, sorumluluk bilinci geliştirmek ön plana çıkarken; tarih dersinde zaman bilinci, geçmişteki insanları anlama ve tarihsel okuryazarlık becerileri dikkat çekmektedir. Coğrafya dersinde ise yer bilinci, doğal ve beşeri çevreler, harita, küre, grafik becerileri ve bunların gelişmesi vurgulanmaktadır.

Finlandiya sosyal bilgiler öğretiminin genel amacı, öğrencilere toplumda aktif ve sorumluluk sahibi birey olmaları konusunda rehberlik etmektir. Tarih dersinde ise tarihi çağlara bölme, tarihin devamlılığını tespit etme gibi amaçlar görülmekte ve sınıf düzeyi arttıkça tarihsel bilgi üzerine farklı amaçlar sözkonusu olmaktadır. 5-6. sınıf düzeyindeki biyoloji ve coğrafya dersinde daha çok canlı türleri, doğal çevre, harita vb. beceriler, ekolojik okuryazarlık üzerine amaçlar yer almaktadır. 7-8-9. sınıflardaki coğrafya dersindeyse öğrenciler ülkelerini, Avrupa'yı ve dünyayı, farklı kültürleri tanıyacaklardır. Sağlık eğitimi dersine baktığımızda öğrencilerin sağlık, hastalık, engelli olma durumu gibi önemli konularda bilinçlenmeleri hedeflenmektedir.

Estonya Cumhuriyeti bireysel, sosyal ve sağlık eğitimi dersinde öğrencilerin bazı konuları anlamaları ve bunlara değer vermeleri amaçlanmaktadır. Bu konular arasında bireysel gelişim, sağlık ve sağlıklı yaşam tarzı, çeşitli insani değerler önem arz etmektedir. Tarih dersindeyse geçmişe ilgi duymaları; Estonya, Avrupa ve dünya tarihine aşina olmaları; tarihsel okuryazarlık becerileri edinmeleri hedeflenmiştir. Vatandaşlık eğitimi dersinde ise öğrencilerin sosyal problemlere duyarlı, insani

değerleri benimsemiş, katılımcı, saygılı, demokratik, gelişime katkıda bulunan birer birey olmaları için çaba gösterilmektedir.

Kore Cumhuriyeti sosyal bilgiler öğretim programında farklı bölgelerdeki insanların yaşamlarındaki çeşitlilik, Kore tarihi ve kültürü, güncel ve toplumsal problemler üzerine birtakım amaçlar sözkonusudur. Tarih dersinde ise öğrencilerin Kore ve dünya tarihini kavramaları ve günümüz dünyasındaki problemlerin tarihsel altyapılarını anlamaları amaçlanmaktadır.

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi sosyal bilgiler öğretim programının amaçlarına bakıldığında hem genel amaçların hem de çeşitli bilgi, beceri, değer/ tutumları kapsayan özel amaçların var olduğu görülmektedir. Öğrencilerin öncelikle kendilerini tanımaları daha sonra dış dünyayı tanıyıp algılamaları hedeflenmektedir. Sorumluluk duygusu geliştirmeleri de amaçlanan diğer öğelerden birini teşkil etmektedir. Özel amaçların bilgi boyutunda Çin kültürü ve toprakları, Hong Kong Özel İdari Bölgesi'ne ilişkin öğeler yer almaktadır. Akıl yürütme, problem çözme, iletişim gibi yeteneklerinin gelişmesi ise beceri boyutundaki özel amaçları temsil etmektedir. Değerler boyutundaysa daha çok saygı konusuna vurgulamaların yapıldığı görülmektedir. Tarih dersinde ise öğrencilerin geçmişe ilgi duymaları, geçmiş bağlamında günümüzü yorumlamaları amaçlanmaktadır.

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi coğrafya öğretim programında öğrencilerde yer/mekân bilincinin ve coğrafi becerilerin gelişmesi önemsenmektedir. Onların sorumluluk sahibi vatandaşlar olması ve bu bağlamda doğal çevrenin sürdürülebilir gelişimine katkıda bulunmaları amaçlanmaktadır. Vatandaşlık eğitiminde ise öğrencilerin olumlu vatandaşlık tutumları ile aitlik duygusu geliştirmeleri önem teşkil etmektedir. Ayrıca hukukun üstünlüğü, demokrasi, insan hakları, adalet gibi kavramların önemini anlamaları için öğrencilere yardımcı olmak amaçlanmaktadır. Daha önemlisi günlük hayatlarında bu kavramları benimsemeleri amaç edinilmiştir Öğrencilerin mantıklı, hassas ve sorumluluk sahibi vatandaşlar olarak gelişmelerine yardımcı olmak Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi ekonomi ve halkla ilişkiler öğretim programının genel amacı

olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte bu program sosyal sorumluluk duygusu geliştirme ve sosyal, ekonomik problemleri çözme konusunda başkalarını teşvik etme gibi önemli amaçları da ele almaktadır.

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi'nin yaşam ve toplum adlı öğretim programı; öğrencilerin bilgili ve sorumluluk sahibi vatandaşlar olmalarını hedeflemektedir. Aynı zamanda zorluklarla yüz yüze gelme becerisini geliştirmeleri amaçlanmaktadır. Yalnızca yerel değil ulusal, küresel meselelere karşı duyarlı olmaları da amaçlar arasında yer almıştır. Dinlerin, inanç sistemlerinin önemini, katkısını anlama konusunda öğrencilere fırsatlar sunmaya çalışan din eğitimi dersi ise inançlı bir tutum arayışında öğrencilere yardımcı olmayı amaç edinmiştir.

Güney Afrika sosyal bilimler öğretim programında tarih dersinin amaçları; öğrencileri sadece yerel, bölgesel değil aynı zamanda ulusal, kıtasal ve küresel sorumluluğa hazırlamaktır. Geçmiş anlama, araştırma, tarihsel sorgulamaya dayalı beceriler üstlenme gibi özel amaçlar da yer almaktadır. Coğrafya dersinde ise mekân, yer, çevre, yaşam tarzları, yerleşim yerleri ve etkenler, toplum ve doğal çevre arasındaki etkileşim gibi konulara ilişkin amaçlar öne çıkmaktadır.

Avustralya beşeri ve sosyal bilimler öğrenme alanı kapsamında yer alan tarih dersinde genel olarak; öğrencilerin geçmişi anlamaları, tarihsel kavramları kullanabilmeleri ve tarihsel sorgulama becerisine sahip olmaları amaçlanmaktadır. Coğrafya da ise öğrencilerin sorumluluk sahibi, aktif vatandaşlar olmaları yönünde çabalar söz konusudur. Küresel bir bakışı açısı göze çarpmaktadır. Bu bağlamda öğrencilerin bütün dünyadaki yerleşim yerlerine ilişkin ilgi duymaları hedeflenmektedir. Benzer bir şekilde kendi şehirleri, ülkeleri dışında dünya hakkında derin bir coğrafi bilgiye sahip olmaları da önemsenmektedir. Sosyal bilgiler kapsamındaki diğer öğretim programlarında olduğu gibi, öğrencilerin aktif ve bilinçli bir vatandaş olmaları yönündeki amaç vatandaşlık ve yurttaşlık eğitimi öğretim programında da öne çıkmaktadır. Demokrasiye ilişkin amaçların da önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir. Ekonomi ile ilgili öğelerin yer aldığı ekonomi ve ticaret

öğretim programındaysa; girişimcilik, sınırlı kaynaklar, küresel ekonomi gibi çeşitli konulara ilişkin amaçlar söz konusudur.

Yukarıda ifade edilen bilgiler çerçevesinde; Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya’da yer alan ilkokul, ortaokul düzeyinde ve sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarının amaçlar bakımından benzer özelliklerinin ağırlıkta olduğunu ancak bazı farklılıkları da içerdiklerini söylemek mümkündür.

Araştırmada ele alınan sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarının genel olarak amaçları “öğrencilerin aktif, sorumluluk sahibi ve bilinçli birer vatandaş olmalarına katkıda bulunmak” olarak saptanmıştır.

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika ve Avustralya gibi yerlerde “öğrencilerin geçmişe ilgi duymaları, geçmişini anlamaları ve tarihsel sorgulama yapmaları” tarih konularında öne çıkan benzer amaçlar arasındadır. Öğrencilerin tarihsel okuryazarlık becerisi kazanmaları ise Kanada (Ontario) ve Estonya’da amaçlar boyutunda ortak bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kore Cumhuriyeti’nde “öğrencilerin günümüz dünyasındaki problemlerin tarihsel altyapılarını anlamaları” adına amaçlar yer alırken; Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi’nde benzer bir şekilde “geçmiş bağlamında günümüzü anlama becerisi geliştirme” amacı da göze çarpmaktadır. Bu doğrultuda geçmiş ile günümüz arasında bağlantıların kurulması yönünde hedeflerin olduğunu söylemek mümkündür.

Coğrafya konularındaysa Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti’nde yer/ mekân/ çevre bilincinin kazanılması ve doğal çevre ile insanlar arasındaki etkileşimin kavranması adına amaçların yer aldığı görülmektedir.

Demokrasi, insan hakları, adalet gibi kavramlara ilişkin amaçları da öğretim programlarında çokça görmek mümkündür. Bununla birlikte programlarda, öğrencilere “evrensel bir bakış açısı kazandırma” amacı da gözlenmektedir. Tüm dünyayı ilgilendiren konulara, problemlere karşı duyarlı olmaları; yalnızca kendi ülke ve uluslarının değil, dünyadaki birbirinden farklı ülke ve toplumların özelliklerini de kavramaları hedeflenmektedir. Ülkelerin bu bakış açısını geliştirmeye yönelik amaçları aşağıda yer almaktadır.

Türkiye: İnsanlığın bir parçası olduğu bilincini taşıyarak, ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık gösterir. Türkiye'nin jeopolitik önemini bölgesel ve küresel etkileri açısından değerlendirerek iç ve dış tehditlere karşı duyarlı olur. İnsanlığın bir parçası olduğu bilinci ile ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konularda duyarlılık göstermeleri amaçlanmaktadır. **Kanada:** Geçmiş ve günümüzdeki yerel, ulusal ve dünya topluluklarındaki farklılıkları kavrama. Yerel ve küresel ölçekte doğal ve beşeri çevrelerin, toplumların konumsal farklılıklarını ve özelliklerini kavrama. **Finlandiya:** Avrupa coğrafyası ile dünyanın başka bölgeleri arasında ilişki kuracaklar ve başka ülkelerin insanlarına, kültürlerine olumlu bir tavır almayı takdir etmeyi öğrenecekler. Finlandiya'da, Avrupa'da ve dünyada başka bir yerlerde doğa ile insan faaliyetleri arasındaki etkileşimi anlamaya başlayacaklar. Farklı kültürlerin özelliklerini ayırt etmeyi öğrenecekler ve yabancı ülkelere, bu ülkelerin insanlarına ve çeşitli kültürlerin temsilcilerine karşı olumlu bir tutum takınacaklar. **Estonya Cumhuriyeti:** Belli bir dönemin önemli olay ve kişilerini bilerek Estonya, Avrupa ve dünya tarihine aşina olma. Estonya, Avrupa, dünya vatandaşı ve toplumun bir üyesi olarak kendini tanımlama. **Kore Cumhuriyeti:** Öğrenciler şehirlerinde ve ülkelerindeki hatta dünyadaki farklı bölgelerin coğrafi özelliklerini öğrenirler; insanlar ile doğal çevre arasındaki etkileşimi anlayarak farklı bölgelerdeki insanların yaşamlarının çeşitlilik gösterdiğini anlarlar. Kore ve dünya tarihini sistematik ve kapsamlı olarak kavrayabilecektir. **Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi:** Hong Kong Özel İdari Bölgesi ile Çin toprakları arasındaki ve Hong Kong Özel İdari Bölgesi ile dünya arasındaki ilişkileri anlama konusunda öğrencilere yardımcı olmak. Öğrencilere dünyanın büyük kültürlerinin yanı sıra kendi toplum ve kültürlerini bilme ve kavrama konusunda katkıda bulunmak. Yaşadığı şehri, ülkeyi

ve dünyayı iyileştirmek için gönüllü olan; beşeri kurumlar ve doğal çevrenin sürdürülebilir gelişimine katkıda bulunan, bilgili ve sorumluluk sahibi vatandaşlar yetiştirmek. Öğrencilere Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi ve dünyayı ilgilendiren meseleleri anlama konusunda yardımcı olmak. Ülke ve dünyaya karşı ilgili olmak. Yerel, ulusal ve küresel meselelere karşı öğrencilerde hassasiyet, ilgi ve endişe duygularını beslemek. **Güney Afrika:** Gençleri yerel, bölgesel, ulusal, kıtasal ve küresel sorumluluğa hazırlamak. Dünyadaki insanların ve yerleşim yerlerinin konumlarını incelemek. **Avustralya:** Öğrencilerde şu özellikleri geliştirmek amaç edinilmiştir: Bütün dünyadaki yerleşim yerlerine, insanlara, kültürlere ve çevrelere merak, ilgi ve saygı duyma. Şehirleriyle birlikte Avustralya, Asya ve Dünya hakkında derin bir coğrafi bilgi. Avustralya ekonomisindeki iş ve ticaret çevrelerini ve onların küresel ekonomi ile ilişkilerini anlama. Yerel, bölgesel ve küresel bir seviyede kendi uluslarının şehir yaşamına katılım kapasiteleri ve eğilimleri. Yerel, ulusal, bölgesel ve küresel ekonomiye aktif ve etik olarak katılmalarını olanaklı kılacak fikirler.

Ülkelerin sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarında “eleştirel düşünme, problem çözme, araştırma ve sorgulama” gibi 21. yüzyıl becerilerini kazandırmak üzere amaçların da mevcut olduğu görülmektedir.

Finlandiya biyoloji ve coğrafya öğretim programında diğer öğretim programlarından farklı olarak öğrencilerde “ekolojik okuryazarlık” becerileri kazandırma çabası dikkat çekmektedir. Öğrenciler ekoloji okuryazarlığı becerisini kazanarak doğaya yönelik bilgi, beceri, tutum, değer ve anlayış geliştireceklerdir. Aynı zamanda doğa ve doğa olaylarına eleştirel bakabilen, sorunların çözümüne yönelik fikirler geliştirebilen, araştırma ve sorgulama yapabilen bireyler olabileceklerdir. Öğrencilerde doğa bilinci oluşturması açısından bu amacın önem taşıdığı düşünülmektedir.

4.2. İkinci alt probleme ilişkin bulgular ve yorumları

Bu alt problem “Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya’da yer alan ilkokul ve ortaokul düzeyinde sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarının içerikleri hangi konulardan oluşmaktadır ve konular bakımından benzerlik ve farklılıkları nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir. Probleme ilişkin bulgular ve yorumları şu şekildedir:

4.2.1. Türkiye “Hayat Bilgisi”, “Sosyal Bilgiler”, “Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük”, “Vatandaşlık ve Demokrasi” Öğretim Programlarının İçerikleri

4.2.1.1. Türkiye Hayat Bilgisi (1-2-3.sınıf) Öğretim Programının İçeriği

Hayat bilgisi öğretim programı üç ana temadan oluşmaktadır. Bunlar; *okul heyecanım*, *benim eşsiz yuvam*, *dün bugün ve yarın*. Temalar üç yıl boyunca aynı adlandırmayla devam emektedir. Hayat bilgisi dersinde öğrenciler 4 ve 5. sınıf programlarında yer alan sosyal bilgiler, fen ve teknoloji derslerine temel oluşturabilecek bilgileri de kazanacaklardır. Aşağıdaki tabloda Türkiye hayat bilgisi (1-2-3. sınıf) öğretim programının temaları yer almaktadır.

Tablo 4.4. Türkiye Hayat Bilgisi (1-2-3.sınıf) Öğretim Programının Temaları

TEMALAR (1-2-3. sınıf)
Okul Heyecanım
Benim Eşsiz Yuvam
Dün, Bugün ve Yarın

Kaynak: (MEB, 2009).

4.2.1.2. Türkiye Sosyal Bilgiler (4-5-6-7.sınıf) Öğretim Programının İçeriği

Türkiye sosyal bilgiler öğretim programının *öğrenme alanları* şunlardır: Birey ve toplum; kültür ve miras; insanlar, yerler ve çevreler; üretim, dağıtım ve tüketim; bilim, teknoloji ve toplum; gruplar, kurumlar ve sosyal örgütler; güç, yönetim ve toplum; küresel bağlantılar. Zaman, süreklilik ve değişim öğrenme alanı ise diğer öğrenme alanları içerisinde eritilmiştir. Öğrenme alanları sosyal bilgiler ünitelerinin ana çerçevesini oluşturmaktadır. Aşağıdaki tabloda Türkiye sosyal bilgiler (4-5-6-7. sınıf) öğretim programlarının içeriği sunulmaktadır.

Tablo 4.5. Türkiye Sosyal Bilgiler (4-5-6-7. Sınıf) Öğretim Programlarının İçeriği

ÖĞRENME ALANI	4.SINIF ÜNİTELER	5.SINIF ÜNİTELER	6.SINIF ÜNİTELER	7.SINIF ÜNİTELER
1.BİREY VE TOPLUM	Kendimi Tanıyorum	Haklarımı Öğreniyorum	Sosyal Bilgiler Öğreniyorum	İletişim ve İnsan İlişkileri
2.KÜLTÜR VE MİRAS	Geçmişimi Öğreniyorum	Adım Adım Türkiye	İpek Yolu'nda Türkler	Türk Tarihinde Yolculuk
3.İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER	Yaşadığımız Yer	Bölgemizi Tanıyalım	Yeryüzünde Yaşam	Ülkemizde Nüfus
4.ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM	Üretimden Tüketime	Ürettiklerimiz	Ülkemizin Kaynakları	Ekonomi ve Sosyal Hayat
5.BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM	İyi ki Var	Gerçekleşen Düşler	Elektronik yüzyıl	Zaman İçinde Bilim
6.GRUPLAR, KURUMLAR VE SOSYAL ÖRGÜTLER	Hep Birlikte	Toplum İçin Çalışanlar	-	-
7.GÜÇ, YÖNETİM VE TOPLUM	İnsanlar ve Yönetim	Bir Ülke Bir Bayrak	Demokrasinin Serüveni	Yaşayan Demokrasi
8.KÜRESEL BAĞLANTILAR	Uzaktaki Arkadaşlarım	Hepimizin Dünyası	Ülkemiz ve Dünya	Ülkeler Arası Köprüler
9. ZAMAN, SÜREKLİLİK VE DEĞİŞİM	Diğer öğrenme alanları içerisinde yer almaktadır.			

Kaynak: (MEB, 2004; MEB, 2005).

Programın içeriğinin ikinci boyutunu **bilgi, beceri ve değerler** oluşturmaktadır. Programda bilgi temel **kavramlar** olarak temsil edilmektedir. Her sınıf için kavramlar listelenmiş ve öğrenme düzeyleri de giriş, geliştirme ve pekiştirme düzeylerinde belirtilmiştir (Doğanay, 2008). Sosyal bilgiler dersinde öğrencilere kazandırılmak istenen **beceriler** ise şunlardır: Eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim, araştırma, problem çözme, karar verme, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik, Türkçe'yi doğru, güzel ve etkili kullanma, gözlem, mekânı algılama, zaman ve kronolojiyi algılama, değişim ve sürekliliği algılama, sosyal katılım, empati. Türkiye Sosyal Bilgiler (4-5-6-7. sınıf) öğretim programlarında *doğrudan verilecek beceriler* de bulunmaktadır. Bu doğrudan verilecek beceriler aşağıdaki tablolarda yer almaktadır:

Tablo 4.6. Türkiye Sosyal Bilgiler (4-5. sınıf) Öğretim Programının Doğrudan Verilecek Becerileri

	4.SINIF	5.SINIF
ÖĞRENME ALANI	DOĞRUDAN VERİLECEK BECERİ	DOĞRUDAN VERİLECEK BECERİ
BİREY VE TOPLUM	Kanıtı tanıma ve kullanma	Yazılı anlatım
KÜLTÜR VE MİRAS	Bilgiyi kullanılabilir biçimlerde planlama ve yazma	Görsel kanıt kullanma (nesne, minyatür, gravür, fotoğraf, karikatür, temsili resim)
İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER	Mekânı algılama	Gözlem
ÜRETİM, TÜKETİM VE DAĞITIM	Tablo, diyagram ve grafik okuma	Basit istatistik verilerini yorumlama
BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM	Karşılaştırma yapma	Kütüphane ve referans kaynakları kullanma
GRUPLAR, KURUMLAR VE SOSYAL ÖRGÜTLER	Sebep-sonuç ilişkisini belirleme	Sosyal katılım
GÜÇ, YÖNETİM VE TOPLUM	Karar verme	Basılı ve görsel kaynakları (gazete, televizyon v.b.) kullanma ve değerlendirme (5N1K Formülü)
KÜRESEL BAĞLANTILAR	Kütüphane ve referans kaynakları kullanma	Olgu ve düşünceleri ayırt etme

Kaynak: (MEB, 2004).

Tablo 4.7. Türkiye Sosyal Bilgiler (6-7. sınıf) Öğretim Programının Doğrudan Verilecek Becerileri

6. SINIF		7.SINIF	
ÜNİTELER	DOĞRUDAN VERİLECEK BECERİ	ÜNİTELER	DOĞRUDAN VERİLECEK BECERİ
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRENIYORUM	Bilimsel genelleme yapma	İLETİŞİM VE İNSAN İLİŞKİLERİ	İletişim
YERYÜZÜNDE YAŞAM	Harita okuma ve atlas kullanma	ÜLKEMİZDE NÜFUS	Grafik hazırlama
İPEK YOLU'NDA TÜRKLER	Çıkarımda bulunma	TÜRK TARİHİNDE YOLCULUK	Tarihsel olguları ve yorumları ayırt etme
ÜLKEMİZİN KAYNAKLARI	Girişimcilik	EKONOMİ VE SOSYAL HAYAT	Tarihsel empati
ÜLKEMİZ VE DÜNYA	Araştırma	ZAMAN İÇİNDE BİLİM	Zaman ve kronolojiyi algılama
DEMOKRASİNİN SERÜVENİ	Sosyal katılım	YAŞAYAN DEMOKRASİ	Karar verme
ELEKTRONİK YÜZYIL	Yaratıcılık	ÜLKELER ARASI KÖPRÜLER	Kalıp yargıları fark etme

Kaynak: (MEB, 2005).

Sosyal Bilgiler programının **değerleri** aşağıda yer almaktadır:

Adil olma	Aile birliğine önem verme	Bağımsızlık
Barış	Bilimsellik	Çalışkanlık
Dayanışma	Duyarlılık	Dürüstlük
Estetik	Hoşgörü	Misafirperverlik
Özgürlük	Sağlıklı olmaya önem verme	Saygı
Sevgi	Sorumluluk	Temizlik
Vatanseverlik	Yardıms severlik	

Sosyal Bilgiler programında “*doğrudan verilecek değerler*” de yer almaktadır. Her sınıf seviyesinde ve öğrenme alanı, ünite bazında olan bu doğrudan verilecek değerler aşağıda tablolarda sunulmaktadır.

Tablo 4.8. Türkiye Sosyal Bilgiler (4-5. sınıf) Öğretim Programının Doğrudan Verilecek Değerleri

	4.SINIF	5.SINIF
ÖĞRENME ALANI	DOĞRUDAN VERİLECEK DEĞER	DOĞRUDAN VERİLECEK DEĞER
BİREY VE TOPLUM	Duygu ve düşüncelere saygı, Hoşgörü	Sorumluluk
KÜLTÜR VE MİRAS	Türk büyüklerine saygı, Aile birliğine önem verme, Vatanseverlik	Estetik
İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER	Doğa sevgisi	Doğal çevreye duyarlılık
ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM	Temizlik ve Sağlıklı olmaya önem verme	Çalışkanlık
BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM	Bilimsellik	Akademik dürüstlük
GRUPLAR, KURUMLAR VE SOSYAL ÖRGÜTLER	Yardıms severlik	Dayanışma
GÜÇ, YÖNETİM VE TOPLUM	Bağımsızlık	Adil Olma, Bayrağa ve İstiklâl Marşı'na saygı
KÜRESEL BAĞLANTILAR	Misafirperverlik	Tarihsel mirasa duyarlılık

Kaynak: (MEB, 2004).

Tablo 4.9. Türkiye Sosyal Bilgiler (6-7. sınıf) Öğretim Programının Doğrudan Verilecek Değerleri

6. SINIF		7. SINIF	
ÜNİTELER	DOĞRUDAN VERİLECEK DEĞER	ÜNİTELER	DOĞRUDAN VERİLECEK DEĞER
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRENYORUM	Bilimsellik	İLETİŞİM VE İNSAN İLİŞKİLERİ	Farklılıklara saygı
YERYÜZÜNDE YAŞAM	Doğal çevreye duyarlılık	ÜLKEMİZDE NÜFUS	Vatanseverlik
İPEK YOLU'NDA TÜRKLER	Kültürel mirasa duyarlılık	TÜRK TARİHİNDE YOLCULUK	Estetik
ÜLKEMİZİN KAYNAKLARI	Sorumluluk	EKONOMİ VE SOSYAL HAYAT	Dürüstlük
ÜLKEMİZ VE DÜNYA	Yardımsverlik	ZAMAN İÇİNDE BİLİM	Bilimsellik
DEMOKRASİNİN SERÜVENİ	Hak ve özgürlüklere saygı	YAŞAYAN DEMOKRASİ	Adil olma
ELEKTRONİK YÜZYIL	Çalışkanlık	ÜLKELER ARASI KÖPRÜLER	Barış

Kaynak: (MEB, 2005).

Program değerler öğretiminde kullanılan farklı yaklaşımlara da yer vermektedir. Bu yaklaşımlar arasında değer açıklamak, ahlaki muhakeme, değer analizi, gözlem yoluyla değer öğretimi yer almaktadır. Bununla birlikte program bu yaklaşımlarda kullanılabilir örnek uygulamaları sunmaktadır.

4.2.1.3. Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük (8.Sınıf) Öğretim Programının İçeriği

Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programının 7 ünitesi bulunmaktadır. Aşağıdaki tabloda bu üniteler bulunmaktadır.

Tablo 4.10. Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük (8. Sınıf)

Öğretim Programının Üniteleri

ÜNİTELER
BİR KAHRAMAN DOĞUYOR
MİLLÎ UYANIŞ: YURDUMUZUN İŞGALİNE TEPKİLER
“YA İSTİKLÂL, YA ÖLÜM!”
ÇAĞDAŞ TÜRKİYE YOLUNDA ADIMLAR
ATATÜRKÇÜLÜK
ATATÜRK DÖNEMİ TÜRK DIŞ POLİTİKASI VE ATATÜRK'ÜN ÖLÜMÜ
ATATÜRK'TEN SONRA TÜRKİYE: İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI VE SONRASI

Kaynak: MEB, 2006.

4.2.1.4. Türkiye Vatandaşlık ve Demokrasi (8.sınıf) Öğretim Programının İçeriği

Vatandaşlık ve demokrasi eğitimi dersi öğretim programı tematik yaklaşımla hazırlanmıştır. Programda dört tema yer almaktadır. Temalar ise şunlardır: Her insan değerlidir, demokrasi kültürü, hak ve özgürlüklerimiz, görev ve sorumluluklarımız. Aşağıdaki tabloda bu temaların özellikleri sunulmaktadır.

Tablo 4.11. Türkiye Vatandaşlık ve Demokrasi (8.sınıf) Öğretim Programının Temaları

HER İNSAN DEĞERLİDİR	DEMOKRASİ KÜLTÜRÜ	HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİMİZ	GÖREV VE SORUMLULUKLARIMIZ
<p>Bu ilk temada, insan haklarıyla ilgili uluslararası belgelerde yer alan insanın değeri ve onurunun korunması, insani değerlerin korunması ve geliştirilmesi, bireysel farklılıklar ve bu farklılıkların birlikte yaşamak için gerekliliğine yer verilmektedir. Bununla birlikte insanın çevresiyle bir bütün olduğu anlayışıyla ekolojik açıdan diğer canlılarla birlikte yaşama zorunluluğu ele alınmıştır.</p>	<p>Bu temada demokrasi ve demokratik tutumlar vurgulanmaktadır. Ön plana çıkarılan konular ise şunlardır:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Demokrasinin insana yaptığı vurgu * Demokratik vatandaşlığın gerekleri * Her türlü ayrımcılığın fark edilmesi ve ayrımcılıkla mücadele * Diyalog ve etkili iletişimin birlikte yaşama için gerekliliği * Farklılıkların toplumsal zenginlik olduğu * Ön yargının olumsuzluğu * Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında rol alma * İş birliği ve iş bölümü gibi beceriler 	<p>Bu temada insan hak ve özgürlükleri vurgulanmaktadır. Hedeflenen beceriler ise şunlardır:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Hak ve özgürlükleri koruma ve geliştirme * Sivil toplum kuruluşlarının rolünü ve önemini kavrama * Demokrasi ile hak ve özgürlüklerin kullanılması arasındaki ilişkiyi fark edebilme * Demokratik hak arama yollarını kullanma * Hak ve özgürlüklerin ihlallerinde demokratik çözüm önerileri getirme 	<p>Bu son temada birlikte yaşam alanlarının demokratikleşmesinde bireylere düşen görev ve sorumluluklar vurgulanmaktadır. Hedefler ise şunlardır:</p> <ul style="list-style-type: none"> * İnsan yaşam ve onuruna saygı duyulması * Ülkenin birlik ve bütünlüğünün korunup geliştirilmesi

Kaynak: (MEB, 2010).

4.2.2. Kanada (Ontario) Sosyal Bilgiler, Tarih, Coğrafya Öğretim Programının İçeriği

Kanada'nın Ontario eyaletinde sosyal bilgiler (1-6), tarih ve coğrafya (7-8) adı altında bir öğretim programı mevcuttur. Aşağıda sosyal bilgiler, tarih ve coğrafya derslerinin ayrı ayrı ve sınıf seviyelerine göre içerikleri yer almaktadır.

4.2.2.1. Kanada (Ontario) Sosyal Bilgiler (1-2-3-4-5-6.sınıf) Dersinin İçeriği

Kanada'nın Ontario eyaletinde sosyal bilgiler dersi 1. sınıftan 6. sınıfa kadar bulunmaktadır. “Miras ve Kimlik” , “İnsanlar ve Çevreler” olmak üzere iki öğrenme alanı mevcuttur ve bu öğrenme alanları kapsamında konu başlıkları yer almaktadır. Bu öğrenme alanları ve konu başlıkları sınıf seviyelerine göre aşağıdaki tabloda sunulmaktadır:

Tablo 4.12. Kanada (Ontario) Sosyal Bilgiler (1-2-3-4-5-6.sınıf) Dersinin İçeriği

ÖĞRENME ALANI	1.SINIF Konular	2.SINIF Konular	3.SINIF Konular	4.SINIF Konular	5.SINIF Konular	6.SINIF Konular
MİRAS VE KİMLİK	Değişen Rollerimiz ve Sorumluluklarımız	Değişen Aile ve Toplum Gelenekleri	Kanada'da Toplumlar, 1780-1850	İlk Toplumlar, M.Ö. 3000- M.S. 1500	Yeni Fransa ve Eski Kanada'da İlk Uluslar ve Avrupalılar	Geçmişte ve Günümüzde Kanada'da Toplumlar
İNSANLAR VE ÇEVRELER	Yerel Toplum	Dünya Toplumları	Ontario'da Yaşam ve Çalışma	Kanada'nın Politik ve Fiziki Bölgeleri	Hükümetin Rolü ve Vatandaş Sorumluluğu	Kanada'nın Küresel Toplumla Etkileşimleri

Kaynak: (MEO, 2013).

4.2.2.2. Kanada (Ontario) Tarih (7-8.sınıf) Dersinin İçeriği

Kanada'nın Ontario eyaletinde tarih dersinin içeriği şu şekildedir (MEO, 2013):

7. Sınıf: Yeni Fransa ve İngiliz Kuzey Amerika, 1713–1800

Kanada, 1800-1850: Çatışma ve Değişimler

8.Sınıf: Oluşturulan Kanada, 1850-1890

Kanada, 1890-1914: Değişen Bir Toplum

4.2.2.3. Kanada (Ontario) Coğrafya (7-8.sınıf) Dersinin İçeriği

Kanada'nın Ontario eyaletinde coğrafya dersinin içeriği şu şekildedir (MEO, 2013):

7. Sınıf: Değişen Bir Dünyada Fiziksel Yapılar

Dünya Çevresinde Doğal Kaynaklar: Kullanım ve Sürdürülebilirlik

8.Sınıf: Dünya Çapında Yerleşim: Yapılar ve Sürdürülebilirlik

Küresel Eşitsizlikler: Ekonomik Gelişme ve Yaşam Kalitesi

4.2.3. Finlandiya Ulusal Öğretim Programında Sosyal Bilgiler, Tarih, Biyoloji ve Coğrafya, Coğrafya, Sağlık Eğitimi Derslerinin İçeriği

4.2.3.1. Finlandiya Sosyal Bilgiler (7-9.sınıf) Dersinin İçeriği

Finlandiya'da sosyal bilgiler dersinin içeriğinde toplumun bir üyesi olarak birey; bireyin refahı, etkide bulunma ve karar verme; vatandaşların güvenliği; bireyin maddi kaynaklarının yönetimi; ekonomi politikası ve ekonomi gibi konular ön plana çıkmaktadır. Finlandiya'da 7-9. sınıflarda okutulan sosyal bilgiler dersinin içeriği aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo 4.13. Finlandiya Sosyal Bilgiler (7-9.sınıf) Dersinin İçeriği

<p>Toplumun Bir Üyesi Olarak Birey</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Aile, çeşitli toplumlar, azınlık kültürleri ve alt kültürler ➤ Bireyin yaşadığı devletin bir vatandaşı olarak bulunduğu yerleşim yerinde, İskandinav ülkelerinde ve AB'de etkili olma fırsatları 	<p>Bireyin Refahı</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Refah devletin farklı boyutları ➤ Eşitlik, sürdürülebilir gelişim ve refahı korumanın diğer yolları 	<p>Etkide Bulunma ve Karar Verme</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Vatandaşların etkide bulunma fırsatları ➤ Demokrasi, seçimler ve oy kullanma ➤ Yerel, ulusal ve AB düzeylerinde siyasette ve yönetimde rol alma ➤ Medya ve sosyal etki
<p>Vatandaşların Güvenliği</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Adalet sistemi, bireysel haklar ve yükümlülükler, yasal sorumluluk ➤ Trafik güvenliği ➤ Güvenlik politikası: dış politika, ulusal savunma 	<p>Bireyin Maddi Kaynaklarının Yönetimi</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Özel maddi kaynakların yönetimine ilişkin ilkeler ➤ Çalışma ve girişimcilik <p>Ekonomi</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Dış ticaretin ve küresel ekonominin önemi ➤ Tüketiciler ve ekonomide rol alanlar olarak birey ve ev halkı 	<p>Ekonomi Politikası</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Ekonomik döngüdeki dalgalanmalar; işsizlik, enflasyon ve bunların aileler üzerindeki etkileri ➤ Vergilendirme ve kamu finans sistemi

Kaynak: (MECF, 2004).

4.2.3.2. Finlandiya Tarih (5-6-7-8-9. sınıf) Dersinin İçeriği

Finlandiya'da tarih dersinin 5-6. sınıf içeriğinde tarihsel bilgi ve kişinin kökleri, tarih öncesi ve tarihi zamanlar ve ilk gelişmiş kültürler, Avrupa medeniyetinin doğuşu, Ortaçağ, İsveç Krallığı'nın bir parçası olarak Finlandiya, tarih öncesinden 19. yüzyıla kadar gelişim, özgürlüğün bir tutunma noktası elde etmesi, modern çağın doğuşu gibi konular ön plana çıkmaktadır. Finlandiya'da 5-6. sınıflarda okutulan tarih dersinin içeriği aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 4.14. Finlandiya Tarih (5-6. sınıf) Dersinin İçeriği

<p>Tarihsel Bilgi ve Kişinin Kökleri</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Ailesinin gelişim aşamaları ➤ Hatıraların, yazıların, nesnelerin, resimlerin ve oluşturulan çevrenin anlamlarını yorumlama 	<p>Tarih Öncesi ve Tarihi Zamanlar ve İlk Gelişmiş Kültürler</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Taş devri insanların yaşam koşulları ve demir ve tuncun icadının bir sonucu olarak onların koşullarında değişimler ➤ Devletlerin meydana gelmesinin, tarımın başlamasının ve yazının icadının insan yaşamında etkileri 	<p>Avrupa Medeniyetinin Doğuşu</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Antik Atina ve Roma toplum ve kültürü ➤ Günümüz Avrupa'sında klasik dönemin yansımaları
<p>Ortaçağ</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ İnsan yaşamında dinin etkileri; insanların eşit olmayan sosyal statüleri ➤ Finlandiya'nın İsveç topraklarına katılması 	<p>İsveç Krallığı'nın Bir Parçası Olarak Finlandiya</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Bir büyük gücün sakinleri ve bir kralın vatandaşları olarak yaşam ➤ Fin kültürünün şekillenmesi 	<p>Tarih öncesinden 19. yüzyıla kadar gelişim</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Avrupa dışında gelişmiş bir kültür ➤ Ticaretin gelişmesi ➤ Kültürün gelişmesi ➤ Ulaşım araçlarının gelişmesi ➤ Nüfus değişimleri
<p>Modern Çağın Doğuşu</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Ortaçağın sonunda Avrupa'nın değerlerinde ve dünyanın fikirlerinde değişimler: Sanatta Rönesans, dinde Reform ve dünyanın fikirlerini genişleten bilim dalları 	<p>Özgürlüğün Bir Tutunma Noktası Elde Etmesi</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Fransız Devriminin etkileri 	

Kaynak: (MECF, 2004).

Finlandiya'da tarih dersinin 7-9. sınıf içeriğinde II. Dünya savaşı süreci, Finlandiya'da dönüşüm süreci, doğu-batı çekişmelerinden kuzey-güney Çatışmasına, Sanayi Devrimi, 1950'lerden günümüze Finlandiya, büyük güç çekişmesinden I. Dünya Savaşı'na kadar olan süreç ve sonuçları, 19. yüzyılın sonunda ve 20. yüzyılın başında yaşam, bunalım ve Totaliterliğin çağı, 19. yüzyıldan günümüze kadar olan süreç, 19. yüzyılda ulusçuluk ve yaşam gibi konular ön plana çıkmaktadır.

Finlandiya’da 7-9. sınıflarda okutulan Tarih dersinin içeriği aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 4.15. Finlandiya Tarih (7-9.sınıf) Dersinin İçeriği

<p>19. yüzyılda Ulusçuluk ve Yaşam</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ 19. yüzyılda Finlandiya’da yaşam ➤ 19. yüzyılın başlangıcında temel siyasal değişimler ve Avrupa’da ulusçuluğun etkileri ➤ Finlandiya’da ulusçuluğun bir aynası olarak kültür 	<p>Sanayi Devrimi</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Sanayileşme ve onun insanların yaşamlarında etkileri ➤ Şehirleşme 	<p>Finlandiya’da Dönüşüm Süreci</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Sınıflı toplumun çökmesi ➤ Finlandiya’nın Ruslaşması ve Ruslaşmaya direniş
<p>Büyük Güç Çekişmesinden I. Dünya Savaşı’na Kadar Olan Süreç ve Sonuçları</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Büyük Avrupa güçlerinde ve kolonilerde, emperyalizm ve etkileri ➤ Dünya Savaşı, sebep-sonuçları ➤ Rus İmparatorluğu’nun çöküşünün sebepleri; 1917’nin devrimleri ➤ Finlandiya’nın bağımsızlık başarısı ve Fin iç savaş 	<p>Bunalım ve Totaliterliğin Çağı</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Dünyanın ekonomik çöküşü ve Avrupa’da etkileri ➤ Diktatörlükler ve demokrasilerde yaşam 	<p>II. Dünya Savaşı Süreci</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ II. Dünya savaşı, sebep- sonuçları ➤ Finlandiya’da II. Dünya savaşı; savaştan kurtulma
<p>1950’lerden Günümüze Finlandiya</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Ekonomik yapıların dönüşümü ve insanların yaşamında etkileri ➤ Fin refah devleti kurma 	<p>Doğu-Batı Çekişmelerinden Kuzey-Güney Çatışmasına</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Soğuk savaş ➤ Dünyanın fakir ve zengin devletler haline bölünmesi ve meydana gelen problemler 	<p>19. yüzyılın Sonunda ve 20. yüzyılın başında Yaşam</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Batıda tüketici toplumun doğuşu ve insanların yaşamında etkisi ➤ İletişimin gelişimi
<p>19. yüzyıldan Günümüze Kadar Olan Süreç</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Avrupa dışında bir kültür ➤ Eşitliğin gelişimi ➤ Kültürün gelişimi ➤ Teknolojinin gelişimi ➤ Avrupa’nın parçalanmasından yeniden birleşmesine 		

4.2.3.3. Finlandiya Biyoloji ve Coğrafya (5-6.sınıf) Dersinin İçeriği

Finlandiya’da biyoloji ve coğrafya dersinin 5-6. sınıf içeriğinde organizmalar ve yaşam çevresi; insanın anatomisi, yaşamsal fonksiyonları, büyümesi, gelişimi ve sağlığı; biyolojik çeşitlilik; dünyanın bir parçası olarak Avrupa; insan yaşamının çeşitliliği ve dünyada yaşam çevreleri gibi konularda yer almaktadır. Finlandiya’da 5-6. sınıflarda okutulan biyoloji ve coğrafya dersinin içeriği aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 4.16. Finlandiya Biyoloji ve Coğrafya (5-6.sınıf) Dersinin İçeriği

<p>Organizmalar ve Yaşam Çevresi</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Bitki toplayarak yakın alanlardaki ana flora ve faunanın kimliğini belirlemek ➤ Ormanlar ve bataklıklar gibi yaşam çevreleri ve besin zincirleri, ormanlardan faydalanma ➤ Bitki yetiştirme ve deneysel inceleme, bitkilerin ve hayvanların üremesi ➤ Yiyeceklerin kaynağı ve üretimi, bahçe ürünleri 	<p>İnsanın Anatomisi, Yaşamsal Fonksiyonları, Büyümesi, Gelişimi ve Sağlığı</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ İnsan vücudunun yapısı ve temel yaşamsal fonksiyonları; üreme; ergenlikle beraber fiziksel, psikolojik ve sosyal değişimler ➤ İnsanların vücuduna saygı göstermesi ve koruması; sağlıklı büyüme ve gelişmeyi teşvik eden ve kötüleştiren etmenler; cinsel gelişimde bireysel farklılıklar ➤ İnsan ilişkileriyle bağlantılı sosyal faktörler ve duygusal kontrol; hoşgörü; öğrencilerin hak ve sorumlulukları
<p>Biyolojik Çeşitlilik</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Biyolojik çeşitliliğin önemi, kamu haklarına erişme, vatandaşların sorumlulukları 	<p>Dünyanın Bir Parçası Olarak Avrupa</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Dünya haritasında Avrupa, haritada Avrupa’nın görünümü ➤ Avrupa’nın iklim bölgeleri, bitki kuşakları ve insan aktiviteleri
<p>İnsan Yaşamının Çeşitliliği ve Dünyada Yaşam Çevreleri</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Dünya haritalarının başlıca terimleri; harita becerileri ➤ İnsanların yaşam çevreleri olarak yağmur ormanları, ovalar, bozkırlar, çöller, kış yağmurları alan bölgeler (Akdeniz), sıcak ve soğuk bölgeler; çeşitli çevrelerde insan yaşamının çeşitliliği ➤ Dünyada insan aktiviteleri ve doğayla etkileşim; insanların yol açtığı çevresel değişimler 	

Kaynak: (MECF, 2004).

4.2.3.4. Finlandiya Coğrafya (7-8-9.sınıf) Dersinin İçeriği

Finlandiya’da coğrafya dersinin 7-8-9. sınıf içeriğinde Dünya, Dünyada Finlandiya, Avrupa, ortak çevre gibi konular bulunmaktadır. Finlandiya’da 7-8-9. sınıflarda okutulan coğrafya dersinin içeriği aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 4.17. Finlandiya Coğrafya (7-8-9.sınıf) Dersinin İçeriği

<p>Dünya</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Dünyanın fiziki coğrafya ve beşeri coğrafya harita görünümünü tanımlama; bölgesel bir şekilde dünyayı analiz etme. ➤ Gezegenlerin içsel ve dışsal olayları ➤ Asya, Afrika, Kuzey ve Güney Amerika, Avustralya ve Avrupa: iki ya da daha fazla kıtanın doğal koşullarının, insan aktivitelerinin ve kültürel özelliklerinin karşılaştırılması. 	<p>Dünyada Finlandiya</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Finlandiya haritasının görünümü ve tabiatı ➤ Finlandiya’nın farklı bölgelerinde doğa ve insan faaliyetlerinin etkileşimi; inşa edilmiş çevre ve geleneksel manzaralar ➤ Finlandiya’nın halkı ve azınlık kültürleri ➤ İnsanların çevre planlama ve geliştirmede etkili olması için fırsatlar ➤ Dünyanın bir parçası olarak Finlandiya ➤ İnsanların yakın çevrelerinde küçük ölçekli araştırma yapmaları: doğal, inşa edilmiş ve sosyal çevreler.
<p>Avrupa</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Avrupa haritasının temel özellikleri ➤ Dünyanın bir parçası olarak Avrupa’nın coğrafi çalışması; Avrupa’nın geleceği 	<p>Ortak Çevre</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Bölgesel ve küresel olarak çevresel ve gelişimsel meseleler; problemlere makul çözümler düşünme ➤ Baltık bölgesinde çevresel meseleler ➤ Doğal kaynakların bir tüketicisi olarak insanlar

Kaynak: (MECF, 2004).

4.2.3.5. Finlandiya Sağlık Eğitimi (7-8-9.sınıf) Dersinin İçeriği

Finlandiya’da sağlık eğitimi dersinin 7-8-9. sınıf içeriğinde büyüme ve gelişme; günlük yaşam tercihlerinde sağlık, olanaklar ve baş etme becerileri; sağlık, toplum ve kültür konuları karşımıza çıkmaktadır. Finlandiya’da 7-8-9. sınıflarda okutulan sağlık eğitimi dersinin içeriği aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 4.18. Finlandiya Sağlık Eğitimi (7-8-9.sınıf) Dersinin İçeriği

<p>Büyüme ve Gelişme</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Bireyin ömrü: doğum, ölüm ve yaşamın farklı aşamaları ➤ Fiziksel büyüme ve gelişme: günlük düzen, uyku, dinlenme ve stres, sağlığı iyileştiren fiziksel aktivite, beslenme ve sağlık ➤ Psikolojik gelişme: Kendini tanıma ve kendine saygı, aile ve sosyal ilişkiler, ruh sağlığı ve değişimleri, vücut ve akıl dengesi ➤ Sosyal gelişme: Bireysellik ve farklılık, bireylerin toplumda yükümlülük ve sorumlulukları, hoşgörü, şefkat ➤ Gençlerin gelişimlerine özgü ihtiyaçlar ve özellikler, cinselliğin gelişimi ➤ İnsanların sağlığına dikkat etmesi 	<p>Günlük Yaşam Tercihlerinde Sağlık</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Farklı durumlarda besinsel ihtiyaçlar ve sorunlar, en yaygın alerjiler ve özel beslenme biçimleri ➤ Sigara içme, alkol ve uyuşturucu tüketimi, diğer alkollü maddelerin kullanımı; seçimlerle ilgili keyif, bağımlılık ➤ Kaygı verici konularla ilgili konuşma ve çatışmaları çözme ➤ Cinsel sağlık: İnsan ilişkileri, cinsellik, davranış, ilgili değerler ve kurallar ➤ En yaygın bulaşıcı hastalıklar ve ulusal hastalıklar, belirtileri tanıma, hastalanma ve kendine bakım ➤ Trafik güvenliği ve trafikte tutum, tehlikeli durumlar, talihsizlikler, kazalar ve ilk yardım
<p>Olanaklar ve Baş Etme Becerileri</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Bir zenginlik olarak sağlık, çalışma becerileri ve fonksiyonel yetenekler, bireysel zenginlikler ➤ Duygular ve dışavurumları, sosyal destek, sigortalar, etkileşim becerileri ➤ Gelişim ile ilgili değişimler ve ömür; krizler ve bu krizlerle baş etme 	<p>Sağlık, Toplum ve Kültür</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Ulusal hastalıklar ➤ Çevre ve sağlık, iş hayatında mutluluk, kültür ve sağlık ➤ Başlıca sağlık hizmetleri ve refah hizmetleri, hükümet dışı organizasyonlarda hizmet görmek ➤ Çocukların ve gençlerin hakları, aktivitelerde sınırlamalar hakkında yasalar ve sonuçlar

Kaynak: (MECF, 2004).

4.2.4. Estonya Cumhuriyeti Sosyal Bilgiler Öğretim Programının İçeriği (1-2-3-4-5-6-7-8-9.sınıf)

Estonya Cumhuriyeti sosyal bilgiler öğretim programı üç dersi içermektedir. Bu dersler bireysel, sosyal ve sağlık eğitimi; tarih; vatandaşlık eğitimidir. Din eğitimi dersi ise seçmelidir. Bu üç dersin ayrıntıları sınıf seviyelerine göre aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 4.19. Estonya Cumhuriyeti Sosyal Bilgiler Öğretim Programının İçeriği
(Bireysel, Sosyal ve Sağlık Eğitimi)

Bireysel Sosyal ve Sağlık Eğitimi	
Birinci Aşama (2-3. sınıf)	
I. İnsanoğlu 1. Ben 2. Ben ve Sağlığım 3. Ben ve Ailem 4. Ben: Zaman ve Olaylar 5. Ben ve Anavatanım	II. Biz 1. Ben 2. Ben ve Sağlığım 3. Ben ve Biz 4. Ben: Bilgi ve Olaylar 5. Ben ve Anavatanım
İkinci Aşama (5-6. sınıf)	
I. Sağlık 1. Sağlığı Etkileyen Faktörler 2. Sağlıklı Yaşam Tarzı 3. Ergenlik ve Vücutta Değişimler 4. Güvenli ve Tehlikeli Davranış 5. Hastalıklar ve İlk Yardım 6. Çevre ve Sağlık	II. İletişim 1. Ben ve İletişim 2. Başkalarıyla İletişim 3. Başkalarıyla İlişkiler 4. Anlaşmazlık 5. Karar verme ve Problem Çözme 6. Pozitif Düşünme
Üçüncü Aşama (7-8.sınıf)	
I. İnsanoğlu 1. İnsan Yaşamının Dönemeci ve Ergenliğin Yeri 2. Birey Olarak Ben 3. Birey ve Grup 4. Güvenli ve Tehlikeli Davranışlar 5. Birey Olarak Ben ve Ergenlikte Boyunca Değişimlerim 6. Mutluluk	II. Sağlık 1. Sağlık Başlık Açılımları 2. İlişkiler ve Cinsiyet 3. Güvenli ve Tehlikeli Davranış 4. Birey ve Seçimleri

Kaynak: (REMER, 2011).

Tablo 4.20. Estonya Cumhuriyeti Sosyal Bilgiler Öğretim Programının İçeriği (Tarih)

İkinci Aşama (4-5-6.sınıf)	
I. Tarihin Temelleri 1. Kronoloji 2. Tarihsel Kaynaklar 3. Yaşam Şekilleri 4. Tarihi Olaylar ve İnsanlar	II. Antikçağ 1. Antikçağ 2. Antik Doğu Ülkeleri 3. Antik Yunan 4. Antik Roma
Üçüncü Aşama (7-8-9.sınıf)	
I. Ortaçağ ve Erken Modern Tarih 1. Ortaçağ Boyunca Dünya, M.S. 476-1492 2. Erken Modern Çağ Boyunca Dünya, M.S. 1492-1600	II. Modern Çağ 1. 1600'den 1815'e kadar Dünya 2. 1815'den 1918'e kadar Dünya
III. Çağdaş Tarih 1. Savaşlar Arasındaki Dünya, 1918-1939 2. İkinci Dünya Savaşı, 1939-1945 3. İkinci Dünya Savaşından Sonra Dünya, 1945-2000	

Kaynak: (REMER, 2011).

Tablo 4.21. Estonya Cumhuriyeti Sosyal Bilgiler Öğretim Programının İçeriği (Vatandaşlık Eğitimi)

İkinci Aşama (4-5-6.sınıf)	
I. Sosyal İlişkiler 1. Çevremizdeki İnsanlar, Toplular, Avrupa Ülke ve Ulusları ile Hoşgörü 2. Gönüllülük: Sivil Dernekler, Sivil Girişim ve Dayanışma	II. Demokrasi 1. Demokrasinin İlkeleri ve İşleyişi
	III. Üretim ve Tüketim
	IV. Medya ve Bilgi Edinme
Üçüncü Aşama (7-8-9.sınıf)	
I. Toplum ve Sosyal İlişkiler 1. Medya ve Bilgi Edinme 2. Toplumun Sosyal Yapısı 3. Toplumun Geleneksel Yapısı: Kamu, Özel ve Üçüncü Sektörler 4. Toplum Üyelerinin Halkları	II. Devlet ve Yönetim 1. Demokrasi 2. Estonya'da Yönetim Kuralları 3. Sivil Toplum 4. Ekonomi

Kaynak: (REMER, 2011).

4.2.5. Kore Cumhuriyeti Sosyal Bilgiler (3-4-5-6-7-8-9-10. sınıf) Öğretim Programının İçeriği

İçerikte 3. sınıftan itibaren sosyal bilgiler eğitiminin var olduğu görülmektedir. Ancak 4, 5, 6, 7, 8, 9 ve 10. sınıflarda içerik tarih, coğrafya ve sosyal bilimler kategorileri altında sunulmaktadır. Kore Cumhuriyeti sosyal bilgiler öğretim programının içeriği aşağıdaki tabloda yer almaktadır (MEHRDK, 2007):

Tablo 4.22. Kore Cumhuriyeti Sosyal Bilgiler Öğretim Programının İçeriği

Sınıf	Tarih	Coğrafya	Sosyal Bilimler
3.sınıf			<ul style="list-style-type: none"> ° Biz nerede yaşıyoruz? ° Yerel toplumun kimliği ° Yerel toplumun kültürü ° İnsanlar nerede toplanır ° Hayat ve iletişim ° Farklı yaşam tarzları
4.sınıf	-	<ul style="list-style-type: none"> ° Yerel toplumumuzda doğal çevre ve yaşam tarzları ° Yerel halkımız ile ilgili olan yerler ° Farklı bölgelerde yaşam tarzları 	<ul style="list-style-type: none"> ° Yerlilerin özerkliği ve şehirlerinin gelişimi ° Yaşamda ekonomik faaliyetler ve cazip karar verme ° Hayatımızda toplumsal değişimler
5.sınıf	<ul style="list-style-type: none"> ° Bir birleşik halk ° Koryo'da dinamik kültürler ° Chosun'da gelenek ve Konfüçyüsçülük ° Chosun toplumunda değişimler ° Yeni kültürler ve ulusal hareketin benimsenmesi ° Kore'nin gelişimi ve bugün Kore 	-	-
6.sınıf	-	<ul style="list-style-type: none"> ° Güzel Kore ° Doğal çevremizi koruma ° Doğal çevre ve dünyadaki farklı bölgelerin kültürleri 	<ul style="list-style-type: none"> ° Kore ekonomisinin büyümesi ve görevlerimiz ° Kore'de demokrasi ° Küresel toplumda ve bilgi çağında insanlar
7.sınıf	-	<ul style="list-style-type: none"> ° Dünyamız ° Farklı iklim bölgeleri ve yaşam tarzları ° Farklı coğrafi yapı ve yaşam tarzları ° Farklı bölgelerde kültürler ° Demografik değişimler ve nüfus problemi ° Şehirselleşme ve problemler 	<ul style="list-style-type: none"> ° Bireyler ve sosyal yaşam ° Bir kültürün oluşumunu anlama ° Kurallar ve hayatımız ° İnsan haklarını koruma ve anayasa
8.sınıf	<p><u>Kore Tarihi</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ° Kochosun ve medeniyetin oluşumu ° 3 krallığın kuruluşu ve gelişimi 	-	-

	<ul style="list-style-type: none"> ◦ Birleşik Shilla ve Balhae ◦ Koryo'nun kuruluşu ve gelişimi ◦ Koryo toplumunda değişimler ◦ Chosun'un kuruluşu ve gelişimi <p><u>Dünya Tarihi</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ Birleşik imparatorlukların oluşumu ve dünya dinlerinin doğması ◦ Çeşitli kültürel alanların oluşumu ◦ Değişimin artması ve geleneksel toplumun ilerlemesi 		
9.sınıf	<p><u>Kore Tarihi</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ Chosun toplumunda değişimler ◦ Ulusal modern devlet kurma hareketi ◦ Kore'nin gelişimi <p><u>Dünya Tarihi</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ Ulus devletin oluşumu ve sanayileşme ◦ Asya ve Afrika'da ulusal hareket ve modern devletler için oluşum hareketi ◦ Çağdaş dünyanın gelişimi 	<ul style="list-style-type: none"> ◦ Kaynak gelişimi ve kullanma ◦ Endüstriyel faaliyetler ve bölgesel değişimler ◦ Farklı bölgelerde çevresel problemler ◦ Dünyada Kore ◦ Birleşik Kore Cumhuriyetinin geleceği 	<ul style="list-style-type: none"> ◦ Siyasal yaşam ve demokrasi ◦ Siyasal usuller demokraside katılım ◦ Ekonomik yaşam ve problemler ◦ Piyasa ekonomisini anlama ◦ Halk ekonomisini anlama
10.sınıf	<ul style="list-style-type: none"> ◦ Kore tarihinin oluşumu ve gelişimi ◦ Chosun'da değişimler ve Batı güçlerinin saldırgan yaklaşımları ◦ Doğu Asya'da değişimler ve Chosun'da modern reform hareketleri ◦ Modern ulus hareketi ve sömürgeci Japonya'nın saldırısı ◦ Japon sömürgeciliği ve ulusçu hareketin gelişimi ◦ Totaliter yapının doğması ve ulusçuluk ◦ 20. yüzyılda soğuk savaş ve Kore'nin kuruluşu ◦ Kore'nin gelişimi ve dünya düzeninde değişimler ◦ Küreselleşme ve Kore'nin geleceği 	<ul style="list-style-type: none"> ◦ Bölge ve coğrafi bilgi ◦ Doğal çevre ve insan yaşamı ◦ Farklı kültürel görünüm ◦ Uzayı tanıma ve mekânsal davranış ◦ Bölgesel gelişim ve doğayı koruma 	<ul style="list-style-type: none"> ◦ Kültür ◦ Adalet ◦ Küreselleşme ◦ İnsan hakları ◦ Yaşam kalitesi

8, 9 ve 10. sınıflarda yer alan “Kore Tarihi” ve “Dünya Tarihi” adlı içeriğin tarih bölümünde yani programın ikinci kısmında ayrıntılı bir biçimde sunulduğu görülmektedir. Aşağıdaki tabloda Kore Cumhuriyeti sosyal bilgiler öğretim programının içeriğinin ikinci kısmı (tarih ve 8-9-10. sınıf) yer almaktadır (MEHRDK, 2007):

Tablo 4.23. Kore Cumhuriyeti Sosyal Bilgiler Öğretim Programının İçeriği- 2. Kısım (Tarih/ 8-9-10.sınıf)

	8.	9.	10.
Kore Tarihi	<ul style="list-style-type: none"> ◦ Kochosun ve medeniyetin oluşumu ◦ 3 krallığın kuruluşu ve gelişimi ◦ Birleşik Shilla ve Balhae ◦ Koryo'nun kuruluşu ve gelişimi ◦ Koryo toplumunda değişimler ◦ Chosun'un kuruluşu ve gelişimi 	<ul style="list-style-type: none"> ◦ Chosun toplumunda değişimler ◦ Ulusal modern devlet kurma hareketi ◦ Kore'nin gelişimi 	<ul style="list-style-type: none"> ◦ Kore tarihinin oluşumu ve gelişimi ◦ Chosun'da değişimler ve Batı güçlerinin saldırgan yaklaşımları ◦ Doğu Asya'da değişimler ve Chosun'da modern reform hareketleri ◦ Modern ulus hareketi ve sömürgeci Japonya'nın saldırısı ◦ Japon sömürgeciliği ve ulusçu hareketin gelişimi ◦ Totaliter yapının doğması ve ulusçuluk ◦ 20. yüzyılda soğuk savaş ve Kore'nin kuruluşu ◦ Kore'nin gelişimi ve dünya düzeninde değişimler ◦ Küreselleşme ve Kore'nin geleceği
Dünya Tarihi	<ul style="list-style-type: none"> ◦ Birleşik imparatorlukların oluşumu ve dünya dinlerinin doğması ◦ Çeşitli kültürel alanların oluşumu ◦ Değişimin artması ve geleneksel toplumun ilerlemesi 	<ul style="list-style-type: none"> ◦Ulus devletin oluşumu ve sanayileşme ◦Asya ve Afrika'da ulusal hareket ve modern devletler için oluşum hareketi ◦ Çağdaş dünyanın gelişimi 	

4.2.6. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Bireysel, Sosyal ve Beşeri Bilimler Eğitimi (Sosyal Bilgiler, Tarih, Coğrafya, Vatandaşlık Eğitimi, Ekonomi ve Halkla İlişkiler, Yaşam ve Toplum, Din Eğitimi) Öğretim Programlarının İçeriği

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi öğrenme alanlarından biri bireysel, sosyal ve beşeri bilimler eğitimi olarak yer almaktadır. Sosyal bilgiler ve onun kapsamındaki öğeler bu öğrenme alanı içinde bulunmaktadır. Bu öğrenme alanı 6 aşamadan oluşmaktadır. Bu aşamalar ise bireysel ve sosyal gelişim; zaman, süreklilik ve değişim; kültür ve miras; yer ve çevre; kaynaklar ve ekonomik faaliyetler; toplumsal sistemler ve vatandaşlık olarak yer almaktadır.

4.2.6.1. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Sosyal Bilgiler (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programının İçeriği

İçerik, “Gençlik ve Dünyası” adlı ana temanın etrafında 5 öğrenme alanı tasarlanmıştır (TCDCHK, 1997a):

Öğrenme alanları şunlardır: *Ben, ailem ve arkadaşlarım, yerel toplum, Çin halkı, Dünya.* Aşağıdaki tabloda Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi sosyal bilgiler (ortaokul 1-2-3. Sınıf) öğretim programının içeriği genel olarak yer almaktadır. Devamındaki tablolarda ise sınıf düzeyinde içerikler sunulmuştur.

Tablo 4.24. Çin Halk Cumhuriyeti Özel İdari Bölgesi Sosyal Bilgiler (Ortaokul 1-2-3.Sınıf)
Öğretim Programının İçeriği

Seviye Alan	Ortaokul 1	Ortaokul 2	Ortaokul 3
Ben	1.Ders çalışma durumum ve boş zamanım 2. Sağlığım 3.Kendimi bilme	1. Karar Verme	1.Geleceğim
Ailem ve Arkadaşlarım	1.Ailem 2. Arkadaşlarım	1.Kimlik ve Sosyal Onay 2.Karşı Cinsle İlişkiler	1.Evlilik ve Aile Kurma
Yerel Toplum	1. Okul Bölgem 2. Hong Kong'ta Yaşam 3. Bazı Yerel Meseleler	1.Hong Kong-Geçmiş ve Bugün 2. Bazı Yerel Meseleler	1.Siyasal Gelişim ve Hong Kong Özel İdari Bölgesinin Geleceği 2.Bir vatandaş Olarak Görevim 3. Bazı Yerel Meseleler
Çin Halkı		1. Ülkem ve Milletim	1. Ülkem ve Milletim 2.Çin'de Bazı İnsan Manzaraları
Dünya		1.Dünyada Hong Kong Özel İdari Bölgesinin Yeri 2. Dünyanın Tarihsel Görünümü	1. Hong Kong Özel İdari Bölgesi ve Dünya 2.Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkeler 3.Uluslararası Çatışmalar ve İşbirliği

Kaynak: (TCDCHK, 1997a).

Tablo 4.25. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Sosyal Bilgiler (Ortaokul

1. Sınıf) Öğretim Programının İçeriği

Ben	Ailem ve Arkadaşlarım	Yerel Toplum
<p>1.Ders çalışma durumum ve boş zamanım</p> <p>A. Ders çalışma Becerileri</p> <p>B.Müfredat dışı faaliyetlere katılım</p> <p>C. Hobiler ve boş zamanın kullanımı</p> <p>2. Sağlıkım</p> <p>A. Kişisel temizlik</p> <p>B. Dengeli beslenme ve gıda hijyeni</p> <p>C. Çalışmak ve dinlenmek</p> <p>3.Kendimi Bilme</p> <p>A. Fiziksel değişimler</p> <p>B. Duygusal gelişim</p> <p>C. Cinsiyet rolü</p> <p>D. Kimlik</p> <p>E. Kişinin özsaygısı ve öz farkındalığı</p>	<p>1.Ailem</p> <p>A. Ebeveyn ile ilişkiler</p> <p>B. Diğer aile üyeleri ile ilişkiler</p> <p>C. Mutlu bir aile kurma</p> <p>2. Arkadaşlarım</p> <p>A. Akran Grubu ve etkisi</p> <p>B. İyi arkadaşlıklar kurma</p> <p>C. Diğer insanlarla iletişim</p>	<p>1.Okul bölgem</p> <p>A. Hong Kong'ta okul bölgemin yeri</p> <p>B. Arazi değerlendirilmesi</p> <p>C. Yerleşim</p> <p>D. Ulaşım</p> <p>E. Nüfus</p> <p>F. Çevre kirliliği, problemler ve çözüm</p> <p>G. İlçe organizasyonları (ilçe kurulu gibi)</p> <p>H. Yerel işlerde katılım</p> <p>2. Hong Kong'ta yaşam</p> <p>A. Coğrafi konum</p> <p>B. Giyim</p> <p>C. Yiyecek ve su</p> <p>D. Yerleşim</p> <p>E. Ulaşım</p> <p>F. İletişim ve medya</p> <p>G. Kentsel büyüme ve yeni kentler</p> <p>H. Eğlence ve dinlenme</p> <p>I. Kozmopolit bir şehir olarak Hong Kong Yönetim Bölgesi</p> <p>3. Bazı Yerel Meseleler</p> <p>1.Sigara kullanımı</p> <p>2.Alkoliklik</p> <p>3. Hong Kong'ta hastalık türleri</p> <p>4. Güvenlik eğitimi</p>

Kaynak: (TCDCHK, 1997a).

Tablo 4.26. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Sosyal Bilgiler (Ortaokul 2. Sınıf) Öğretim Programının İçeriği

Ben	Ailem ve Arkadaşlarım	Yerel Toplum	Çin Halkı	Dünya
<p>1. Karar verme A. Karar verme süreci B. Karar vermede gelişen beceriler</p>	<p>1.Kimlik ve sosyal onay A. Uyum ve bağımsızlık B. Putperestlik C. Bireysel gelişim 2.Karşı Cinsle İlişkiler A. Flört etme B. Aşk ve sevdalanma</p>	<p>1.Hong Kong- Geçmiş ve Bugün A. Tarihsel gelişim B. Ekonomik gelişim C. Toplumsal gelişim 2.Bazı yerel meseleler A. Kanun ve düzen B. Çocuk suçları C. Uyuşturucu eğitimi D. Toplumsal refah</p>	<p>1.Ülkem ve milletim A. Çin'in coğrafi alt yapısı B. Çin halkının gelenekleri ve kültürü</p>	<p>1.Dünyada Hong Kong Özel İdari Bölgesinin Yeri A. Dünyada Hong Kong Özel İdari Bölgesinin Konumu B. Dünyada Hong Kong Özel İdari Bölgesinin ticari ortakları C. Ticari ortaklarımızın ekonomik faaliyetlerine örnekler D. Komşu ülkelerimiz 2. Dünyanın Tarihsel Görünümü A. Yunan ve Roma uygarlıklarının günümüz dünyasında etkisi B. Rönesans'ın etkisi</p>

Kaynak: (TCDCHK, 1997a).

Tablo4.27. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Sosyal Bilgiler (Ortaokul
3. Sınıf) Öğretim Programının İçeriği

Ben	Ailem ve Arkadaşlarım	Yerel Toplum	Çin Halkı	Dünya
<p>1.Geleceğim A. İlerideki çalışmalar B. Mesleki eğitim C. İş seçimi</p>	<p>1.Evlilik ve aile kurma A. Evliliğin anlamı B. Bir ailenin kurulması C. Evlat sahibi olmak D. Tek ebeveynli aile</p>	<p>1.Siyasal Gelişim ve Hong Kong Özel İdari Bölgesinin Geleceği A. Siyasal gelişim B. Anayasa C. Değişimde Hong Kong 2.Bir vatandaş Olarak Görevim A. Bir vatandaşın görevi B. Hong Kong Özel İdari Bölgesi hükümeti ile iletişim 3. Bazı yerel meseleler A. Tüketici eğitimi B. Yolsuzlukla Mücadele Komisyonu ve yolsuzluk C. Çevre kirliliği ve koruma D. AIDS farkındalığı ve kanser eğitimi</p>	<p>1.Ülkem ve milletim A. Merkezi Halk Hükümetinin yapısı B. Çin topraklarının ekonomisi 2.Çin’de Bazı İnsan Manzaraları A. Tarımsal görünüm B. Şehirselleşme ve endüstriyel görünüm</p>	<p>1. Hong Kong Özel İdari Bölgesi ve Dünya A. Uluslararası ticaret ve finans merkezi olarak Hong Kong Özel İdari Bölgesi 2. Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkeler A. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler kavramına kısa bir giriş B. Sanayileşme ve ekonomik gelişme arasındaki bağlantı C. Gelişen ve gelişmekte olan ülkelerin durum çalışmaları 3.Uluslararası Çatışmalar ve İşbirliği A. Savaşların sebepleri ve etkileri B. Savaşların dört durum çalışması C. Uluslararası işbirliği</p>

Kaynak: (TCDCHK, 1997a).

4.2.6.2. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Tarih (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programının İçeriği

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi tarih öğretim programında yer alan konu başlıkları her sınıf düzeyinde aşağıdaki tabloda sunulmaktadır. Bazı konularla ilgili seçmeli başlıkların yer aldığı ve bu başlıklardan en az birinin seçilmesi gerektiği görülmektedir.

Tablo 4.28. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Tarih (Ortaokul 1-2-3. Sınıf) Öğretim Programının İçeriği

SINIF	KONU	SEÇENEKLER
Ortaokul 1	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Antik ve Ortaçağ Dönemleri 1. Tarihe Giriş 2. Hong Kong'un Geleneksel Kırsal Yaşamı 3. İlk Uygarlıkların Başlıca Merkezlerinde Yaşam 4. Antik Greco-Roman Medeniyetinde Yaşam 5. Ortaçağ Döneminde Yaşam 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Fertil Crescent, Nil Vadisi, İndus Vadisi, Huanghe Vadisi (en az biri) ➤ Yunanistan, Roma (en az biri)
Ortaokul 2	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Modern Dönemlere Geçiş 1. Rönesans 2. Devrim Çağı 3. Makinelerin Çağında Yaşam 4. Doğu-Batı Karşılaşması 5. 20.yüzyılın Başlarına Kadar Hong Kong'un Büyüme ve Gelişmesi 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Amerikan Devrimi, Fransız Devrimi (en az biri)
Ortaokul 3	<ul style="list-style-type: none"> ✓ 20.Yüzyıl 1. 20.yüzyılda Uluslararası Çatışmalar ve Barışa Karşı Tehditler (Dünya Savaşları, Soğuk Savaş) 2. 20.yüzyılda Hong Kong'un Büyüme ve Gelişmesi 3. 20.yüzyılda Büyük Başarılar (Uluslararası Birlikler ve Barışa Yönelik Çabalar; Bilimsel ve Teknolojik Gelişmeler) 4. 20.yüzyıl Hakkında Mini Araştırma 	

Kaynak: (TCDCHK, 1996).

4.2.6.3. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Coğrafya (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programının İçeriği

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi coğrafya (ortaokul 1-2-3. sınıf) Öğretim Programının içeriği üç bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler şöyledir (TCDCHK, 2011):

Bölüm A: Hong Kong'tan Dünya'ya-İnsan ve Mekânlarda Değişiklikler

Bölüm B: Çin'den Dünya'ya- İnsan ve Çevre Etkileşiminden Doğan Bölgesel Problemleri Sorgulama

Bölüm C: Dünyamızın Zorlukları- Sürdürülebilir Bir Yönde Küresel Meseleleri Yönetme

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi coğrafya (ortaokul 1-2-3.sınıf) öğretim programında yer alan ana modüller ile seçmeli modüller aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 4.29. Hong Kong Coğrafya (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programında Ana Modüller ve Seçmeli Modüller

Ana Modüller	Seçmeli Modüller	
Kentsel Mekânları Akıllıca Kullanma-Sürdürülebilir bir kentsel çevre sağlayabilir miyiz?	Turistler Arkadaşlar veya düşmanlar?	Herhangi biri
Doğal Afetlerle Yaşam- Başkalarından daha çok donanımlı mıyız?	İklim Değişimi, Çevresel Değişim	
Gıda Problemi- Kendimiz beslenebilir miyiz?	Nüfus Problemleri Yaklaşık rakamlar	Herhangi biri
Su Sorunu- Çok fazla ve çok az	Kumu Evcilleştirme Çölleşme ve kum fırtınalarına karşı uzun süreli mücadele	
Üretim Sanayisinin Küresel Değişimi- Fırsatlar ve tehditler	Hastalık Coğrafyası Yayılan bir riskle yüzleşme	Herhangi biri
Enerji Mücadelesi	Sorunlu Okyanuslar	

Kaynak: (TCDCHK, 2011).

4.2.6.4. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Vatandaşlık Eğitimi (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programının İçeriği

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi vatandaşlık eğitimi (ortaokul 1-2-3. sınıf) öğretim programının içeriğinde yer alan öğrenme alanları şunlardır: *Aile, komşu toplum, bölgesel toplum, ulusal toplum, uluslararası toplum, vatandaşlık ve sivil toplum*. Aşağıdaki tabloda Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi vatandaşlık eğitimi (ortaokul 1-2-3. sınıf) öğretim programının içeriğinde bulunan öğrenme alanları ve alt başlıklar, konular yer almaktadır.

Tablo 4.30. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Vatandaşlık Eğitimi (Ortaokul 1-2-3. Sınıf) Öğretim Programının İçeriği

Öğrenme Alanları	Ortaokul 1	Ortaokul 2	Ortaokul 3
Aile	1. Aile Üyeleri Arasında İlişkiler	1.Vatandaşlık Eğitiminde Ailenin Fonksiyonları	1.Ailesel Problemler ve Destek Hizmetleri
Komşu Topluluk	1.Komşum ve Ben 2.Komşuluk Organizasyonları	1.Bölge Organizasyonları 2.Bölge ve Ben	1.Bölge/ler İçindeki Meselelerin İncelenmesi 2.Gönüllü Organizasyonlar ve Gönüllü Çalışma
Bölgesel Topluluk	1.Hong Kong'un Politik ve Ekonomik Gelişimi 2.Anayasa'nın Özellikleri 3.Hong Kong Özel İdari Bölgesinin Sakinleri	1.Siyasal Yapı 2.Güçlerin Denetimi 3.Mevcut Meselelerin İncelenmesi	1.Siyasal Katılım 2.Halk ile Yönetim Arasındaki İletişim 3.Seçimler 4.Mevcut Meseleleri Rapor Etme ve Yorumlama
Ulusal Topluluk	1.Vatanımız ve Halkımız 2.Mevcut Meselelerin İncelenmesi	1.Çin Halk Cumhuriyeti'nin Kuruluşu ve Gelişimi a)Kuruluşunun Arka Planı b)Devletin Sembolleri c)Olayların ve Rakamların Önemi d)Mevcut Gelişim 2.Mevcut Meselelerin İncelenmesi	1. Çin Halk Cumhuriyeti'nin Vatandaşları ve Yönetim a)Anayasa b)Siyasal Katılım c)Vatandaşlar d)Devletin Yapısı 2.Mevcut Meselelerin İncelenmesi
Uluslararası Topluluk	1.Dünya ve Farklılıklar 2.Küresel Vatandaşlık	1.Uygarlıklar ve Kökleri 2.Dünya Çapındaki Tarihi Olayların Önemi	1.Büyük Küresel Meseleler
Vatandaşlık ve Sivil Toplum	1.Yaşam ve Saygınlık 2.Eşitlik 3.Özgürlük	1.Hak ve Sorumluluklar 2.Dayanışma 3.Memleket Sevgisi 4.İnsanlar Arasında Birlik	1.Hukukun Üstünlüğü 2.Demokrasi 3.Adalet 4.Eleştirel Düşünce

Kaynak: (TCDCHK, 1998).

4.2.6.5. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Ekonomi ve Halkla İlişkiler (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programının İçeriği

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi ekonomi ve halkla ilişkiler (ortaokul 1-2-3. sınıf) öğretim programının içeriğinde yer alan ögeler şunlardır: *İnsanlar, yönetim, ekonomi, toplum*. Aşağıdaki tabloda Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi ekonomi ve halkla ilişkiler (ortaokul 1-2-3. sınıf) öğretim programının içeriğinin ayrıntıları sunulmaktadır.

Tablo 4.31. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Ekonomi ve Halkla İlişkiler (Ortaokul 1-2-3. Sınıf) Öğretim Programının İçeriği

	Ögeler	Ortaokul 1	Ortaokul 2	Ortaokul 3
Ana Başlıklar	<i>İnsanlar</i>	-Hong Kong Özel İdari Bölgesi'nin İnsanları -Hong Kong Özel İdari Bölgesi Sakinlerinin Hak ve Görevleri		
	<i>Yönetim</i>	-Hong Kong'un Siyasal Gelişimi	-Hong Kong Özel İdari Bölgesi Nasıl Yönetilir -Yasa ve Düzen	
	<i>Ekonomi</i>	-Hong Kong'un Ekonomik Gelişimi		-Hong Kong'un Ekonomisinin Özellikleri -Sanayi, Ticaret ve Ekonomi Merkezi Olarak Hong Kong -Ekonomik Birlik ve Dayanışma
Seçmeli Konular (En az iki konu seçilir)	<i>Toplum</i>	-Besin Sağlama -Su sağlama -Enerji Sağlama -Ulaşım -Posta ve Telekomünikasyon Hizmeti	-Eğitim -Toplumsal Refah -Halk Sağlığı ve Sağlık Hizmetleri -Madde Bağımlılığı -Suç İşleme (Çocuklarda)	-Yerleşme -Kitleli Medya -Tüketici Eğitimi -Yolsuzluk -Kirlilik

4.2.6.6. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Yaşam ve Toplum (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programının İçeriği

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi yaşam ve toplum öğretim programının içeriğini 7 öğrenme alanı oluşturmaktadır. Bunlar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 4.32. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Yaşam ve Toplum (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programının İçeriği

Öğrenme Alanları	
Bireysel ve Sosyal Yaşam	Hong Kong Ekonomisi
Ülkemizin Ekonomisi	Küresel Ekonomi
Hong Kong'un Sosyo-Politik Sistemi	Ülkemizin Sosyo-Politik Sistemi
Küresel Sosyo-Politik Sistemler	

Kaynak: (TCDCHK, 2010).

4.2.6.7. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Din Eğitimi (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programının İçeriği

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi din eğitimi öğretim programının içeriğini 5 öğrenme alanı oluşturmaktadır. Bunlar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 4.33. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Din Eğitimi (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programının İçeriği

Öğrenme Alanları		
Budizm	Konfüçyüsçülük	Taoizm
Hristiyanlık	İslamiyet	

Kaynak: (TCDCHK, 1997b).

4.2.7. Güney Afrika Cumhuriyeti Sosyal Bilimler Öğretim Programının İçeriği (4-5-6.sınıf)

Güney Afrika Cumhuriyetinde sosyal bilimler temel eğitimde ve orta seviyede yani 4-5-6. sınıf seviyesinde yer almaktadır. Güney Afrika Cumhuriyeti sosyal bilimler öğretim programı tarih ve coğrafyadan oluşmaktadır. Güney Afrika Cumhuriyeti sosyal bilimler öğretim programının tarih kısmının içeriği aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 4.34. Güney Afrika Cumhuriyeti Sosyal Bilimler Öğretim Programının İçeriği (Tarih)

Güney Afrika Cumhuriyeti Sosyal Bilimler Öğretim Programının İçeriği (Tarih)			
Dönem	4. Sınıf	5. Sınıf	6. Sınıf
1	Yerel Tarih	Güney Afrika'da avcı-toplayıcılar ve çobanlar	Güney Afrika'da çok eski bir krallık: Mapungubwe
2	Liderlerden öğrenme	Güney Afrika'da ilk çiftçiler	Güney Afrika'yı keşfeden Avrupalı kâşifler
3	Zaman içinde ulaşım	Antik bir Afrika toplumu: Mısır	Güney Afrika'da demokrasi ve vatandaşlık
4	Zaman içinde iletişim	Güney Afrika'nın eyaletleri üzerinden köklerine uzanmak	Zaman içinde tıp

Kaynak: (DBERSA, 2011).

Güney Afrika Cumhuriyeti sosyal bilimler öğretim programının tarih kısmında önem arzeden bazı genel kavramlar bulunmaktadır. Bunlar:

- Tarihsel kaynaklar ve kanıt
- Çok yönlü yaklaşım
- Sebep ve sonuç

- Değişim ve devamlılık
- Zaman ve kronoloji

Güney Afrika Cumhuriyeti sosyal bilimler öğretim programının diğer önem arzeden kısmı coğrafyadır. Coğrafya kısmının içeriği aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 4.35. Güney Afrika Cumhuriyeti Sosyal Bilimler Öğretim Programının İçeriği (Coğrafya)

Güney Afrika Cumhuriyeti Sosyal Bilimler Öğretim Programının İçeriği (Coğrafya)			
Dönem	4. Sınıf	5. Sınıf	6. Sınıf
1	Yerleşim yerleri	Harita becerileri (Odak noktası: Afrika)	Harita becerileri (Odak noktası: Afrika)
2	Harita becerileri	Güney Afrika'nın fiziksel özellikleri	Ticaret (Odak noktası: Güney Afrika ve dünya)
3	Güney Afrika'da gıda ve tarım	Güney Afrika'nın iklim ve bitki örtüsü	Dünya etrafında iklim ve bitki örtüsü
4	Güney Afrika'da su	Güney Afrika'da mineraller ve madencilik	Nüfus (Odak noktası: Güney Afrika ve dünya)

Kaynak: (DBERSA, 2011).

4.2.8. Avustralya Beşeri ve Sosyal Bilimler (Tarih, Coğrafya, Vatandaşlık Eğitimi, Ekonomi ve Ticaret) Öğretim Programının İçeriği

4.2.8.1. Avustralya Tarih (Ana sınıf, 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10.sınıf) Öğretim Programının İçeriği

Avustralya tarih öğretim programı birbiriyle bağlantılı iki aşama üzerine kurulmuştur. Bunlardan biri tarihsel beceriler diğeri ise tarihsel bilgi ve anlayıştır.

Tarihsel beceriler kronoloji, terimler ve kavramlar; tarihsel sorular ve araştırma; kaynakların kullanımı ve analizi; bakış açıları ve yorumlar; anlamlandırma ve iletişim gibi başlıklar altında ve farklı sınıf seviyelerinde aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 4.36. Avustralya Tarih Öğretim Programında Tarihsel Beceriler

		Ana Sınıf	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf	5.Sınıf	6.Sınıf
Tarihsel Beceriler	Kronoloji, terimler ve kavramlar	Bilinen konu ve olayları sıralama Geçmiş, bugün ve gelecek arasındaki farkı görme			Tarihsel kişi ve olayları sıralama Tarihsel terimleri kullanma		Tarihsel kişi ve olayları sıralama Tarihsel terimleri ve kavramları kullanma	
	Tarihsel sorular ve araştırma	Sağlanan kaynakları kullanarak geçmiş hakkında sorular sorma			Geçmiş hakkında bir dizi soru oluşturma Kaynakları tanımlama		Sorular belirleme Konuyla ilgili bir dizi kaynak tespit etmek ve tanımlamak	
	Kaynakların Kullanımı ve Analizi	Geçmiş hakkında bir dizi kaynak keşfetme Geçmişten günümüze olayların özelliklerini belirleme ve karşılaştırma			Sağlanan kaynaklardan konu ile ilgili bilgiler tespit etme		Bir dizi kaynaktan araştırma soruları ile ilgili bilgiler tespit etme Bir dizi kaynaktan bilgiler karşılaştırma	
	Bakış açıları ve yorumlar	Bir bakış açısı keşfetmek			Farklı bakış açıları belirlemek		Geçmiş ve günümüzdeki bakış açılarını belirlemek	
	Anlamlandırma ve iletişim	Geçmiş hakkında bir öykü geliştirme Dijital teknolojileri ve bir dizi iletişim aracını kullanma			Metin geliştirme, özellikle öyküler Dijital teknolojileri ve bir dizi iletişim aracı(sözel, grafiksel, yazılı) kullanma		Metin geliştirme, özellikle kaynak materyalleri içeren öyküler ve betimlemeler Dijital teknolojileri ve bir dizi iletişim aracı(sözel, grafiksel, yazılı) kullanma	

		7.Sınıf	8.Sınıf	9.Sınıf	10.Sınıf
Tarihsel Beceriler	Kronoloji, terimler ve kavramlar	Tarihsel olayları, gelişmeleri ve dönemleri sıralama Tarihsel terimleri ve kavramları kullanma		Farklı dönem ve yerlerdeki olaylar ve gelişmeler arasındaki ilişkiyi göstermek için kronolojik sıralamayı kullanma Tarihsel terimleri ve kavramları kullanma	
	Tarihsel sorular ve araştırma	Geçmiş hakkında bir dizi soru belirleme Bilişim ve iletişim teknolojilerini ve diğer metotları kullanarak, konuyla ilgili kaynakları tespit etmek ve tanımlamak		Geçmiş hakkındaki soruların farklı türlerini seçme ve belirleme, bu soruları geliştirme ve değerlendirme Bilişim ve iletişim teknolojilerini ve diğer metotları kullanarak, konuyla ilgili kaynakları tespit etmek ve tanımlamak	
	Kaynakların Kullanımı ve Analizi	Birincil ve ikincil kaynakların köken ve amaçlarını tanımlama Kanıt olarak bir dizi kaynaktan bilgiler tespit etme, karşılaştırma, seçme ve kullanma Kaynakların faydası hakkında sonuç çıkarma		Birincil ve ikincil kaynakların köken, amaç ve içeriklerini tanımlama Tarihsel bir düşüncüyü kanıt olarak kullanmak için bir dizi kaynaktan bilgiler karşılaştırmak ve sentezlemek Birincil ve ikincil kaynakların faydasını ve güvenilirliğini değerlendirmek	
	Bakış açıları ve yorumlar	Birincil ve ikincil kaynaklardaki bakış açılarını, tutumları ve değerleri belirleme ve tanımlama		Geçmişteki insanların farklı bakış açılarını belirleme ve analiz etme Farklı tarihsel yorumları belirleme ve analiz etme	
	Anlamlandırma ve iletişim	Onaylanmış bir dizi kaynağı kanıt kullanarak metinler geliştirme özellikle açıklamalar ve tanımlar Dijital teknolojileri ve bir dizi iletişim aracı(sözel, yazılı) kullanma		Başvurulan bir dizi kaynağı kanıt kullanarak metinler geliştirme özellikle açıklamalar ve tartışmalar Dijital teknolojileri ve bir dizi iletişim aracı(sözel, grafiksel, yazılı) seçme ve kullanma	

Kaynak: (ACARA, 2010).

Tarihsel bilgi ve anlayış aşamasında ise odak noktası adı altında her sınıf seviyesinde öğrenme alanları yer almaktadır. Bununla birlikte bu öğrenme alanlarına dayalı önemli anahtar sorulara yer verilmiştir. Sebep-sonuç, süreklilik ve değişim gibi ana kavramlar sunulmuştur. 7. sınıf seviyesine kadar bilgi ve anlama boyutu, 7. sınıftan 10. sınıfa kadar da genel taslak boyutu bulunmaktadır. Ayrıca, 7. sınıftan 10. sınıfa kadar her sınıf seviyesinde üç tane derin araştırmalar yer almaktadır. Bu üç araştırmanın başlığı ve bazı konu seçenekleri de sunulmaktadır. Aşağıdaki tabloda Avustralya tarih öğretim programının *tarihsel bilgi ve anlayış* boyutu yer almaktadır.

Tablo 4.37. Avustralya Tarih Öğretim Programında Tarihsel Bilgi ve Anlayış

	Ana Sınıf	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf	5.Sınıf	6.Sınıf
Öğelik Noktası	Geçmiş (Kişisel/Ailesel)	Aile yaşamı (Geçmiş ve Günümüzde)	Günümüzde geçmişten kalanlar	Toplum ve anma	İlk temaslar	Avustralya kolonileri	Bir ulus olarak Avustralya
Anahtar Sorular	Geçmiş nedir, nasıl öğrenebilirim? Geçmişin anlatıldığı ve paylaşıldığı hikâyeleri nasıl oluşturabiliriz?	Benzer zaman içerisinde değişen ya da aynı kalan aile yaşamına nasıl sahip olunur? Günümüzün geçmişe benzeyen ya da geçmişten farklı olan yanlarının olduğunu nasıl gösterebiliriz? Zaman sırasını nasıl betimleriz?	Geçmişin bakış açılarının ne olduğunu bugün görebilir misiniz? Onlar bize ne anlatıyor? Yerel toplum için önemli olan geçmişin kalıntıları nelerdir? Niçin? Günlük yaşamımızı biçimlendiren teknolojide değişimler nasıl olur?	Burada ilk kim yaşadı ve nasıl öğrenebiliriz? Toplumumuz nasıl değişti? Kaybolan ve muhafaza edilen özellikleri nedir? Toplumda farklı gruplar ve bireyler tarafından yapılan katkının doğası nedir? Geçmişin önemli olaylarını hatırlamayı insanlar nasıl ve neden isterler?	Büyük keşif seyahatleri neden gerçekleşti? Avrupalılar gelmeden Aborjinler ya da Torres Boğazı Adalıları için hayat neydi? Avustralya'ya Avrupalılar neden yerleştiler? İlk tüccarlar, kâşifler ve yerleşimciler ile Aborjinler arasındaki temasın yapısı ve sonuçları neydi?	Avustralya'nın koloni geçmişindeki insanların yaşamı hakkında ne biliyoruz ve nasıl öğrenebiliriz? Bir Avustralya kolonisi zamanla nasıl ve neden gelişti? Koloni yerleşimi çevreyi nasıl değiştirdi? Avustralya kolonilerini biçimlendiren önemli insanlar kimlerdi ve önemli olaylar nelerdi?	Bir ulus olmadan önce Avustralya nasıldı? Yirminci yüzyıl boyunca Avustralya toplumu nasıl değişti? Avustralya'ya kim geldi? Bu insanlar kimlerdi? Niçin geldiler? Avustralya toplumunu geliştiren önemli bireyler ve gruplar nasıl katkıda bulundular?
Ana Kavramlar	İçerik süreklilik ve değişim, sebep ve sonuç, bakış açıları, empati ve önem dahil olmak üzere ana kavramlar yoluyla tarihsel anlayış geliştiren fırsatlar sağlar.			İçerik kaynaklar, süreklilik ve değişim, sebep ve sonuç, bakış açıları, empati ve önem dahil olmak üzere ana kavramlar yoluyla tarihsel anlayış geliştiren fırsatlar sağlar.			

Bilgi ve Anlayış	<p>Ailelerindeki insanlar kimlerdi ve nerede doğup büyüdüler ve birbirlerine karşı ilgileri nasıldı</p> <p>Günümüzdeki farklı aile yapıları ve grupları, onların ortak yanları</p> <p>Öğrenciler aileleri, arkadaşları ve kendileri için önemli olan geçmiş olayları nasıl anıyorlar?</p> <p>Geçmiş ve ailelerin hikâyeleri ile ilgili nasıl iletişim kurulabilir örneğin fotoğraflar, eserler, kitaplar, sözlü tarih, dijital medya ve müzeler</p>	<p>Günümüzde rollerde ve aile yapılarındaki farklılıklar ve bunlar benzer zamanda nasıl değişti ya da aynı kaldı</p> <p>Doğum günleri, kutlamalar ve mevsimler gibi bireysel öneme sahip olabilen değişimler ve tarihlerin yanı sıra “uzun bir süre önce, arada bir, eski ve yeni, yarın gibi” zaman belirten terimler yoluyla bugün, geçmiş ve gelecek nasıl ifade edilir</p> <p>Öğrenciler arasındaki benzerlikler ve farklılıklar (aile gelenekleri, boş zamanları ve iletişimleri dâhil)</p>	<p>Geçmiş gösteren şeyler, bina vb.</p> <p>Günümüzde kültürel ya da manevi değerlerin tarihsel bir mekânın önemi örneğin toplu konut, kent simgesi, savaş anıt</p> <p>Değişen teknolojinin insanların yaşamında etkisi</p>	<p>Yerel bir alana ait olan Aborjinler ya da Torres Boğazı Adalıları için ülke ve mekânın önemi</p> <p>Yerel toplularda, bölgede ya da yörede zaman içerisinde devamlılığın önemli bir örneği ve değişimin önemli bir örneği; örneğin, günlük yaşam, eğlence, doğal ve insan ürünü çevreler, eğitim, iş, ulaşım alanları hakkında</p> <p>Avustralya’da kutlama ya da anma günleri ve haftaları. ANZAC günü gibi</p> <p>Dünyada başka yerlerde kutlamalar ve anma törenleri, örneğin ABD Bağımsızlık Günü</p>	<p>Avustralya’nın ilk insanların uzun ömürlülüğü, farklılığı ve Aborjinler’in ülke ve mekâna (deniz, kanallar, iklim, toprak gibi) bağlı yönleri ve bunların günlük yaşama etkileri</p> <p>18. yüzyılın sonuna kadar en az bir dünya gezgini, kâşifi ya da tüccarının seyahati, onların diğer toplumlarla teması ve etkileri</p> <p>İlk donanmanın hikâyeleri, sefer için gerekçeleri</p> <p>Aborjinler ya da Torres Boğazı Adalıları ile başkaları arasındaki temasın doğası (örneğin Avrupalılar) ve bu temasın etkileri</p>	<p>1800’den sonra Avustralya’da İngiliz kolonilerinin kurulma sebepleri (ekonomik, politik ve sosyal)</p> <p>Bir kolonide önemli bir olay ya da gelişmenin etkisi, örneğin sınır çatışması, altın hücumları, demiryolunun gelişi, kuraklık</p> <p>Avrupa ve Asya’dan Avustralya’ya göç eden insanların gerekçeleri ve bir koloni içerisindeki belirli bir göçmen grubunun deneyimleri ve katkıları</p> <p>Önemli bir birey ya da grubun bir koloniyi şekillendirmede oynadığı rol, örneğin kâşifler, yazarlar, dini ve siyasi liderler</p>	<p>İngilizlerin ve Amerikalıların Avustralya’nın hukuk sistemi ve hükümeti üzerinde etkileri dâhil olmak üzere, Avusturya Federasyonuna yol açan önemli olaylar</p> <p>Göçmenler, kadınlar ve çocuklar, Aborjin halkı ya da Torres Boğazı Adalılarının hakları ve statüleri dâhil olmak üzere, Avustralya’nın demokrasi ve vatandaşlık tecrübeleri</p> <p>Avustralya’ya göç eden insanların hikâyeleri ve göç etme nedenleri</p> <p>Ekonomi, eğitim, sanat, bilim, spor gibi alanlarda Avustralya toplumunun gelişimine bireylerin ve grupların katkısı (Aborjin halkı ya da Torres Boğazı Adalıları ve göçmenler dâhil)</p>
------------------	---	--	--	--	---	--	--

	7.Sınıf	8.Sınıf	9.Sınıf	10.Sınıf
Odak Noktası	Antik Dünya 7. sınıf öğretim programı en eski insan toplulukları zamanından antik dönemin sonuna kadar, yaklaşık MÖ. 60.000- MS.650 arası geçmiş hakkında bir araştırma sağlar.	Antik ile Modern Dünya 8. sınıf öğretim programı antik dönemin sonundan modern dönemin başlangıcına kadar MS. 650-1750 arası geçmiş hakkında araştırma sağlar.	Modern Dünyanın Oluşumu 9. sınıf öğretim programı 1750'den 1918'e kadar modern dünyanın oluşumunun geçmişi hakkında bir araştırma sağlar.	Avustralya ve Modern Dünya 10. sınıf öğretim programı 1918'den günümüze kadar Avustralya ve modern dünyanın geçmişi hakkında bir araştırma sağlar.
Anahtar Sorular	İlk toplumlar nerede ve neden gelişti? Antik toplumların tanımlayıcı özellikleri olarak ne belirdi? Antik toplumların mirasları neler olmuştur?	Antik dönemin sonundan modern çağın başlangıcına kadar toplumlar nasıl değişti? Hangi temel inançlar ve değerler belirdi ve bunlar toplumları nasıl etkiledi? Bu dönemde toplumlar arasındaki temasın sebep ve sonuçları neydi? Bu dönemden hangi önemli insanlar, gruplar ve fikirler günümüz dünyasında etkiye sahiptir?	1750'den 1918'e kadar insanların faaliyetlerinin değişen özellikleri neydi? Bu dönemde değişime katkısı olan teknolojik gelişmeler ve yeni fikirler nelerdi? Bu dönemde emperyalizmin çıkışı, gelişimi, önemi ve uzun dönem etkisi neydi? Birinci Dünya Savaşı'nın önemi neydi?	20. yüzyıl boyunca küresel çatışma değişiminin doğası nasıldı? İkinci Dünya Savaşı'nın sonuçları nelerdi? Bu sonuçlar modern dünyayı nasıl şekillendirdi? Bu dönemde Avustralya toplumunu etkileyen diğer küresel olaylar ve değişimler nasıldı?
Ana Kavramlar	İçerik kanıt, süreklilik ve değişim, sebep sonuç, bakış açıları, empati, önem ve rekabetçi olma dahil olmak üzere ana kavramlar yoluyla tarihsel anlayış geliştirmek için fırsatlar sağlar.			
Genel Taslak	Antik dünya için (Mısır, Mezopotamya, İran, Yunanistan, Roma, Hindistan, Çin ve Maya) genel içerik aşağıdakileri içerir: MÖ. 60.000 civarında Afrika'dan taşınan ve dünyanın başka yerlerine (Avustralya dâhil) göç eden insanlara ilişkin teori Antik toplumların çıkışı ve kuruluşu için kanıt (yazı araçları ve çömlek, ikonografi) Antik toplumlarda ana kavramlar (tarım, ticaret, sosyal sınıflar, din vb)	Antik ile modern dünya için (Bizans, Kelt, Anglo-Sakson, Viking, Osmanlı, Kmer, Moğol, Yuan ve Ming Hanedanlığı, Aztek, İnka) genel içerik aşağıdakileri içerir: Hristiyanlık ve İslam'ın yayılması ve Roma dünyasının dönüşümü Ortaçağ dünyasının temel özellikleri (feodalizm, ticaret yolları, keşif yolculukları, temas ve çatışma) ve dönem sonu itibarıyla insanların mekân ve dünya hakkında fikirlerinin doğması (Rönesans, Sanayi Devrimi, Aydınlanma gibi)	Modern dünyanın oluşumu için genel içerik aşağıdakileri içerir: Endüstri Devrimi'nin niteliği ve önemi, yaşam ve çalışma koşullarına etkisi Bu dönemde insanların hayatlarının niteliği ve boyutu (köleler, mahkûmlar ve göçmenler) Avrupa İmparatorluğu'nun yayılma boyutu ve farklı tepkiler, Asya bölgesinde dâhil olmak üzere Bu dönemde ulusçuluk dâhil olmak üzere önemli ekonomik, sosyal ve politik fikirlerin doğuşu ve niteliği	Modern dünya ve Avustralya için genel içerik aşağıdakileri içerir: Birinci Dünya savaşı ile İkinci Dünya Savaşı arasındaki savaşlar arası yıllar (Versay Antlaşması, 1920'li yıllar, Büyük Buhran dâhil) Dünyada kalıcı güvenlik ve barışa ulaşmak için II. Dünya Savaşı sonrası devam eden çabalar (Avustralya'nın Birleşmiş Milletlere katılımı dâhil) Dünyada hak ve özgürlükler için büyük eylemler ve eski kolonilerin bağımsızlık başarıları Soğuk savaşın niteliği, Avustralya'nın katılımı ve soğuk savaş sonrası 20.yüzyıl boyunca yaşam standartlarında, uzun ömürlü olmada, teknoloji ve halk sağlığındaki gelişmeler

Derin Araştırmalar	<ol style="list-style-type: none"> 1. Antik geçmişi inceleme 2. Akdeniz Dünyası (Mısır, Yunanistan ve Roma'dan biri) 3. Asya Dünyası (Çin, Hindistan'dan biri) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Batı ve İslam Dünyası (Osmanlı İmparatorluğu, Orta Avrupa, Rönesans İtalya'sı, Vikinglerden biri) 2. Asya-Pasifik Dünya 3. Temasların genişlemesi 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Daha iyi bir dünyanın oluşumu (Sanayi Devrim, insanların eylemleri, yenilikçi fikirler ve hareketlerden biri) 2. Avustralya ve Asya 3. Birinci Dünya Savaşı 	<ol style="list-style-type: none"> 1. İlkinci Dünya Savaşı 2. Hak ve Özgürlükler 3. Küreselleşen Dünya (G deneyimleri, evre hareketleri, popüler kültürden biri)
---------------------------	---	--	--	--

Kaynak: (ACARA, 2010).

4.2.8.2. Avustralya Coğrafya (Ana sınıf, 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10.sınıf) Öğretim Programının İçeriği

Avustralya coğrafya öğretim programı birbiriyle bağlantılı iki aşama üzerine kurulmuştur. Bunlardan biri coğrafi bilgi ve anlayış diğeri ise coğrafi becerilerdir.

Coğrafi bilgi ve anlayış aşamasında odak noktası adı altında her sınıf seviyesinde öğrenme alanları yer almaktadır. Bununla birlikte bu öğrenme alanlarına dayalı önemli anahtar sorulara yer verilmiştir. Yerleşim yeri, mekân, çevre, sürdürülebilirlik ve değişim gibi ana kavramlar sunulmuştur. Ayrıca, ana sınıftan 10. sınıfa kadar da konuların ayrıntıları bulunmaktadır. Aşağıdaki tabloda Avustralya coğrafya öğretim programının coğrafi bilgi ve anlayış boyutu yer almaktadır.

Tablo 4. 38. Avustralya Coğrafya Öğretim Programında Coğrafi Bilgi ve Anlayış

	Ana Sınıf	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf	5.Sınıf	6.Sınıf
Odak Noktası	Yerleşim yerlerinde insanların yaşamı	Farklı özelliklere sahip yerleşim yerleri	Birçok yerleşim yeriyle bağlantısı olan insanlar	Hem benzer hem de farklı yerleşim yerleri	Bütün yaşamları ayakta tutan Dünya'nın çevresi	Yerleşim yerlerinin beşeri ve çevresel özelliklerini şekillendiren etkenler	Farklı ve birleşik bir Dünya
Anahtar Sorular	Yerleşim yerlerinde neye benzer? Bir yerleşim yerini özel yapan nedir? Yaşadığımız yerleşim yerlerinin bakımını nasıl üstlenebiliriz?	Yerleşim yerlerinin farklı özellikleri nelerdir? Yerleşim yerleriyle nasıl ilgilenebiliriz? Bir yerleşim yerindeki mekânlar farklı amaçlar için yeniden nasıl düzenlenebilir?	Bir yerleşim yeri nedir? İnsanlar yerleşim yerleri ve diğer yerleşim yerleriyle nasıl bağlantılı olurlar? Yerleşim yerleriyle bağlantılı olmamızı etkileyen faktörler nelerdir?	Yerleşim yerleri nasıl ve neden benzer ve farklıdır? Komşu bir ülkede yaşamak istenebilir mi? İnsanların yerleşim yerlerini koruma konusundaki görüşleri yerleşim yerleri hakkındaki duygularını nasıl etkiler?	İnsanların ve diğer canlıların yaşam çevrelerine nasıl katkıda bulunulur? Çevre hakkında farklı görüşler sürdürülebilirlik yaklaşımlarını nasıl etkiler? İnsanlar daha sürdürülebilir şekilde yerleşim yerleri ve çevrelerini nasıl kullanabilir?	İnsanlar ve çevreler nasıl birbirini etkiler? İnsanlar yerleşim yerlerinin beşeri özelliklerini ve onların içindeki mekânların yönetimini nasıl etkilerler? Sellerin ve yangınların insanların ve yerleşim yerleri üzerindeki etkileri nasıl azaltılabilir?	Dünya ölçeğinde yerleşim yerleri, insanlar ve kültürler nasıl farklılaşır? İnsanlar ve yerleşim yerleri konusunda Avustralya'nın küresel bağlantıları nelerdir? İnsanların yerleşim yerleri ile bağlantıları onların bu yerlere algılarını nasıl etkiler?

<p>Ana Kavramlar</p>	<p>Ana sınıftan 2. sınıfa kadar bireysel ve bölgesel ölçekteki çalışmalarda yerleşim yeri, mekân ve çevre kavramlarının kullanımında özel bir vurgu vardır.</p> <p>Avustralya ve Dünya’da insanların yerleşim yerlerine nasıl bağlandıkları konusunda öğrencilerin kavrayışlarını geliştirmek için <i>birbirine bağlı olma</i> kavramı 2. sınıfta tanıtılır.</p>			<p>Ana sınıftan 2. sınıfa kadar olan kavramlar 3. ve 6. sınıf arasında da çalışmaların odak noktası olmaya devam ederler ancak çalışılan yerleşim yerlerinin ölçekleri yerelden ulusala, dünya bölgesel ve küresel ölçeklere ilerler.</p> <p>Sürdürülebilirlik ve değişim kavramları da bu sınıflarda tanıtılır.</p>			
<p>İçerik</p>	<p>Küre ve harita üzerinde yerleşim yerlerinin konumları ve özelliklerinin gösterimi</p>	<p>Yerleşim yerlerinin doğal, yönetilmiş ve inşa edilmiş özellikleri, konumları. Onlar nasıl değişir ve onlarla ilgilenilebilir</p>	<p>Avustralya ile ilgili olarak dünyanın büyük coğrafi bölümleri ve konumları</p>	<p>Eyaletler ve bölgeler olarak Avustralya’nın tasviri ve Avustralya’nın başlıca doğal ve beşeri özellikleri</p>	<p>Avustralya ile bağlantılı olarak Güney Amerika ve Afrika’nın başlıca ülkelerinin konumu ve her iki kıtadan en az iki ülkenin doğal bitki örtüsü ve yerli hayvanlarının tipleri dâhil olmak üzere bu ülkelerin temel özellikleri</p>	<p>Avustralya ile bağlantılı olarak Kuzey Amerika ve Avrupa’nın başlıca ülkelerinin konumu ve her iki kıtadan en az iki ülkenin çevresel özelliklerine insanların etkisi</p>	<p>Avustralya ile bağlantılı olarak Asya’nın başlıca ülkelerinin konumu ve bölgede coğrafi çeşitlilik</p>
<p>İnsanların yaşadığı ve ait olduğu yerleşim yerleri, onların benzer özellikleri ve insanlar için önemleri</p>	<p>Yerleşim yerlerinin hava durumları ve mevsimleri ve farklı kültürel gruplar Aborjinler ya da Torres Boğazı Adalıları</p>	<p>Dünya yüzeyinin parçaları olarak yerleşim yerlerini tanımlama. Çeşitli ölçeklerde yerleşim yerleri nasıl belirlenebilir</p>	<p>Avustralya boyunca Aborjinler ya da Torres Boğazı Adalıları’nın birçok yerleşim yeri ve ülkeleri</p>	<p>Doğal bitki örtüsünün türleri ve insanlar ve çevre için bitki örtüsünün anlamı</p>	<p>Avustralya yerleşim yerlerinin çevresel özelliklerinde Aborjinler ya da Torres Boğazı Adalıları dâhil olmak üzere insanların etkisi</p>	<p>Dünya ölçeğinde ülkeler arasında ekonomik, demografik ve sosyal özelliklerde farklılıklar</p>	
<p>Yerel bölgeye mensup olan Aborjinler ya da Torres Boğazı Adalıları’nın yerleşim yerleri ve önemi</p>	<p>Bir yerleşim yerinde bulunan etkinlik yöntemlerinin ayırt edici özelliklerinin ortaya çıkması</p>	<p>Aborjinler ya da Torres Boğazı Adalıları’nda ülke/yerleşim yerlerine özgü özel bağlantıları sürdürmenin yöntemleri</p>	<p>Avustralya’nın komşu ülkelerinin konumu ve onların çeşitli özellikleri</p>	<p>Hayvanlar ve insanlar için çevrelerin önemi ve bunların nasıl korunacağı konusunda farklı bakış açıları</p>	<p>Bir yerleşim yerinin beşeri özelliklerinde çevrenin etkisi</p>	<p>Yerli halklar dâhil olmak üzere Dünya’nın kültürel çeşitliliği</p>	

	Neden bazı yerleşim yerleri insanlara özgüdür ve onlar nasıl idare edilebilir sebepleri	Sınıf ya da arka bahçe gibi yerlerdeki alanlar farklı etkinlik ya da amaçlar için yeniden düzenlenebilir	Avustralya'da ki insanların Avustralya'nın diğer yerleriyle; dünya ölçeğinde, Asya bölgesi'nin ülkeleriyle bağlantıları	Dünyanın başlıca iklim tipleri ve farklı yerlerin iklimleri arasında benzerlik ve farklılıklar	Ülkeler/ Yerleşim yerleri için Aborjinler ya da Torres Boğazı Adalıları emanet sorumluluktur ve bu durum kaynakların kullanımı ile ilgili onların bakış açılarını nasıl etkiler	Yerleşim yerlerinin beşeri özelliklerinde insanların etkisi	Bütün dünyadaki insanları ve yerleri ilgilendiren önemli olaylar
			İnsanların yerleşim yerlerini ziyaret etme sıklıklarında amaç, mesafe ve ulaşılabilirlik gibi unsurların etkisi	Yerleşim yerleri ile ilgili birey ve grupların algı ve duygularında benzerlik ve farklılıklar. Bu unsurlar onların yerleşim yerlerinin korunması hakkındaki bakış açılarını nasıl etkiler	Çevre tarafından sağlanan doğal kaynaklar ve onların nasıl sürdürülebilir bir şekilde kullanılması hakkında farklı bakış açıları	Yangın ya da sellerin çevreye ve toplumlara etkisi ve insanlar nasıl tepki verebilirler	Avustralya diğer ülkelerle çeşitli bağlantılara sahiptir ve bunlar nasıl yerleşim yerlerini ve insanları değiştirir
				Yerleşim tipleri, demografik özellikleri ve insanların yaşamları açısından yerleşim yerleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar	Üretim ve tüketim, harcamanın sürdürülebilir yönetimi		İnsanların iletişim halinde olmalarının etkileri

	7.Sınıf	7.Sınıf	8.Sınıf	8.Sınıf
Odak Noktası	Dünyada Su	Mekânlar ve Yaşanılabilirlik	Arazi Şekli ve Araziyi Düzenlemek	Değişen Uluslar
Anahtar Sorular	<p>İnsanların çevre ve yerleşim yerlerine güvenmesi onların bunlara olan algılarını nasıl etkiler?</p> <p>Hizmetlerin ve kaynakların dengesiz dağıtımını insanların yaşamında hangi etkiye sahiptir?</p> <p>Hizmetlere erişmek ve kaynakların mevcudiyetini arttırmak için hangi yaklaşımlar kullanılabilir?</p>		<p>Çevre ve yerleşim yerlerinin özellikleri çevresel ve beşeri süreçleri nasıl etkiler?</p> <p>Yerleşim yerleri, insanlar ve çevreler arasındaki ara bağlantılar insanların yaşamlarını nasıl etkiler?</p> <p>Yerleşim yeri ve çevrelerin değişimlerinin sonuçları nelerdir ve bu değişimler nasıl yönetilebilir?</p>	
Ana Kavramlar	7.sınıftan 10.sınıfa kadar öğrencilerin yerleşim yeri, mekân, çevre, ara bağlantı, sürdürülebilirlik ve değişim kavramlarını anlamaları gelişir ve bunu kavrayışlarını çok çeşitli ölçeklerde birçok yerleşim yerinde ve çevrede, yerelden küresel ve bir dizi yerleşim biriminde uygularlar.			
İçerik	Çevresel kaynakların sınıflandırılması ve bir kaynak olarak suyun aldığı şekiller	Yaşam yerleri hakkında insanların aldıkları kararları etkileyen faktörler ve yerleşim yerlerinin yaşanılabilirlikleri ile ilgili algıları	Arazilerin farklı türleri ve ayırt edici özellikleri	Kentleşmenin sebep ve sonuçları
	Su ile ilgili yerlerin akış yönleri	Yerleşim yerlerinin yaşanılabilirliklerinde kolaylıklara ve hizmetlere ulaşılabilmenin etkisi	Aborjinler ya da Torres Boğazı Adalıları dâhil olmak üzere insanlar için manzaraların ve arazi şekillerinin estetik, kültürel ve manevi değerleri	ABD ve Avustralya arasında kentsel yerleşim modelleri ve şehir yoğunluklarında farklılıklar ve bunların sebep ve sonuçları
	Diğer kıtalarla karşılaştırıldığında Avustralya'nın su kaynaklarının niceliği ve değişkenliği	Yerleşim yerlerinin yaşanılabilirliklerinde çevresel niteliğin etkisi	Arazi şekillerini meydana getiren Jeomorfik süreçler	Avustralya'da iç göçün sebepleri ve etkileri
	Su kıtlığının niteliği ve üstesinden gelmenin yolları	Yerleşim yerlerinin yaşanılabilirliklerinde sosyal bağlanışlık, toplum kimliği ve suç ve güvenlik algılarının etkisi	Arazi kaybının beşeri sebep ve etkileri	Çin'de iç göçün sebepleri ve etkileri
	Aborjinler ya da Torres Boğazı Adalıları, Asya bölgesinin halkı dâhil olmak üzere insanlar için suyun ekonomik, kültürel, manevi ve estetik değeri	Yerleşim yerlerinin yaşanılabilirliğini arttırmak için kullanılan stratejiler	Önemli arazileri korumanın yolları	Avustralya'da uluslararası göçün sebepleri ve etkileri
	Hidrolojik ya da atmosferik bir tehlikenin sebepleri, etkileri ve yansımaları		Jeomorfolojik bir tehlikenin sebepleri, etkileri ve yansımaları	Avustralya'nın kentsel geleceğini planlama ve yönetme

	9.Sınıf	9.Sınıf	10.Sınıf	10.Sınıf
Odak Noktası	Biyomlar ve gıda güvenliği	Ara bağlantıların coğrafyaları	Çevresel değişim ve yönetim	İnsan huzurunun coğrafyaları
Ana Kavramlar	7.sınıftan 10.sınıfa kadar öğrencilerin yerleşim yeri, mekân, çevre, ara bağlantı, sürdürülebilirlik ve değişim kavramlarını anlamaları gelişir ve bunu kavrayışlarını çok çeşitli ölçeklerde birçok yerleşim yerinde ve çevrede, yerelden küresele ve bir dizi yerleşim biriminde uygularlar.			
Anahtar Sorular	Yerleşim yerlerinde ve çevrelerde değişimin sebep ve sonuçları nelerdir ve bu değişim nasıl yönetilebilir? Yerleşim yerleri ve çevrelerde değişimin gelecekteki sonuçları nelerdir? Yerleşim yerleri ve çevrelerin geleceği için ara bağlantılar ve dayanışmalar neden önemlidir?		Çevresel değişimler ve yerleşim yerleri arasında mekânsal çeşitlilik nasıl açıklanabilir? Gelecekte beşeri ve doğal sistemleri sürdürmek için yönetim seçenekleri nelerdir? Çevresel ve sosyal değişimin yönetimi konusunda kararlar nasıl dünya görüşlerini etkiler?	
İçerik	Ayırt edici iklim, toprak, bitki örtüsü ve verimlilikleriyle bölgesel olarak biyomlar, özellikleri ve dağılımı	İnsanların yerleşim yeri algıları. Bunlar onların farklı yerleşim yerleriyle ilişkilerini nasıl etkiler	Sürdürülebilirliğe meydan okuyan insan kaynaklı çevresel değişimler	İnsani gelişmişliği ölçme ve haritalandırmada farklı yollar ve bu yollar farklılıkları ölçmek için nasıl uygulanabilir
	Gıda üretmek için biyomların beşeri değişimleri, endüstriyel madde ve yapıları ve bu değişimlerin çevresel etkileri	İnsanlarla hizmeti, bilgiyi ve başka yerlerdeki insanları bağlamak için kullanılan bilgi ve iletişim teknolojileri ve ulaşım yolları	İnsanların çevresel dünya görüşleri ve çevresel yönetim için önerileri	İnsani refahın göstergeleri seçilmiş ülkeler arasında mekânsal değişimlerin sebepleri
	Dünyada ve Avustralya’da tarımsal üretimi etkileyen çevresel, ekonomik ve teknolojik faktörler	Ürün ve hizmet ticareti yoluyla yerleşim yerlerinin ve insanların başka yerlerdeki insanlarla bağlı olma yolları	Araştırma içeriği olarak aşağıdaki çevre türlerinden biri seçilir. Toprak, iç sular, kıyılar, deniz, şehir.	Hindistan’da ya da Asya’nın bir başka bölgesinde bölgesel bir ölçekte insan refahında mekânsal değişimin gerekçe ve sonuçları
	Avustralya ve Dünya’nın başka bölgelerinde toprak ve su bozulması, sağlıklı su kıtlığı, toprak kullanımıyla mücadele ve iklimsel değişim dâhil olmak üzere gıda üretiminde zorluklar	Dünya genelinde ve kuzey-doğu Asya’dan bir ülkede çevre ve yerleşim yerlerinde ürünlerin üretim ve tüketimlerinin etkileri	Araştırılmış olan çevresel değişimin sebeplerini ve olası sonuçlarını kavramak için insan-çevre sistemlerini düşünmeye başurma	Yerel ölçekte Avustralya’da insan refahında mekânsal değişimin gerekçe ve sonuçları
	Avustralya ve Dünya yararına gıda güvenliğine erişmek için gelecek nesillere tasarlanan sürdürülebilir besinde Dünya’nın kapasitesi	Yerleşim yerlerinde insanların seyahat, eğlence, kültürel ve tatil tercihlerinin etkileri ve bu yerleşim yerlerinin geleceğine yönelik öneriler	Araştırılmış olan çevresel değişimi yönetmek için coğrafi görüş ve metotlara başvurma	Avustralya’da ve diğer ülkelerde insan refahını geliştirmede uluslararası ve ulusal yönetimin ve hükümet dışı örgütlerin girişimlerinin rolü

Kaynak: (ACARA, 2013a).

Coğrafi beceriler ise gözleme, sorgulama ve planlama; toplama, kaydetme, değerlendirme ve ifade etme; yorumlama, analiz ve sonuçlandırma; iletişim kurma; yansıtma ve yanıtama gibi başlıklar altında ve farklı sınıf seviyelerinde sunulmuştur. Aşağıdaki tabloda Avustralya coğrafya öğretim programının coğrafi beceriler boyutu yer almaktadır.

Tablo 4.39. Avustralya Coğrafya Öğretim Programında Coğrafi Beceriler

Ana Sınıf	1-2.Sınıf	3-4.Sınıf	5-6.Sınıf	7-8.Sınıf	9-10.Sınıf
Gözleme, Sorgulama ve Planlama					
Bilindik yerleşim yerleri hakkında gözlemler yapma ve onlar hakkında sorular oluşturma	Bilindik ve bilindik olmayan yerleşim yerleri hakkında sorular oluşturma	İnceleme yapmak için coğrafi sorular geliştirme	İnceleme yapmak için coğrafi sorular geliştirme ve bir araştırma planlama	Coğrafi açıdan önemli sorular geliştirme ve uygun coğrafi kavram ve yöntemler kullanan bir araştırma planlama	Coğrafi açıdan önemli sorular geliştirme ve uygun coğrafi kavram ve yöntemleri ifade eden ve uygulayan bir araştırma planlama
Toplama, Kaydetme, Değerlendirme ve İfade Etme					
Gözlem yoluyla toplanan coğrafi veri ve bilgileri kaydetme	Gözlem, araştırma yoluyla ya da çeşitli kaynaklardan coğrafi veri, bilgi toplama ve kaydetme	Gözlem araştırma yoluyla, incelemeler yürüterek, ölçerek ya da çeşitli kaynaklardan ilgili coğrafi veri ve bilgi toplama ve kaydetme	Etik protokolleri kullanarak, birincil ve ikincil kaynaklardan ilgili coğrafi veri ve bilgi toplama ve kaydetme	Uygun birincil ve ikincil kaynaktan, etik protokolleri kullanarak ilgili coğrafi veri ve bilgi toplama, seçme ve kaydetme	Bir dizi uygun birincil ve ikincil kaynaktan, etik protokolleri kullanarak ilgili coğrafi veri ve bilgi toplama, seçme, düzenleme ve kaydetme
Resimsel harita ve modellerde bilindik bir yerleşim yerinin göze çarpan özelliklerinin konumunu gösterme	Harita, tablo ve planlar yoluyla yerleşim yerlerinin konum ve özelliklerini tasvir etme	Tablo ve grafikler oluşturma yoluyla veri sunma	Farklı formlarda örneğin haritalar, planlar, grafikler, tablolar, krokiler ve diyagramlarda veri sunma ve kaynaklar değerlendirme	Bir dizi uygun formda örneğin iklim grafikleri, birleşik sütun grafikleri, nüfus piramitleri, tablolar, krokilerde ve dijital teknolojileri kullanmadan ayrıntılı diyagramlarda veri sunma ve kaynaklar değerlendirme	Bir dizi uygun formda örneğin tablo, kroki, ayrıntılı diyagramlarda ve dijital teknolojileri kullanmadan çok değişkenli veri sunma ve kaynaklar değerlendirme
		Büyük ölçekli haritalarda yerleşim yerlerinin konumlarını ve özelliklerini ifade etme	Büyük ve küçük ölçekli haritalarda coğrafi bilginin farklı türlerini, yerleşim yerlerinin konumlarını ve özelliklerini ifade etme	Farklı ölçeklerdeki uygun haritalarda coğrafi fenomenlerin farklı türlerinin mekânsal dağılımlarını ifade etme	Özel amaçlı haritalarda coğrafi fenomenlerin mekânsal dağılımlarını ifade etme

Yorumlama, Analiz ve Sonuçlandırma					
Gözlem konuşmalarından yola çıkarak sonuçların taslağını çizme	Kategoriler halinde sıralanmış coğrafi bilgilerin yorumlamalarından yola çıkarak sonuçların taslağını çizme	Dağılımları ve yapıları tespit etmek için coğrafi bilgileri yorumlama ve sonuçların taslağını çizme	Teknolojileri kullanarak coğrafi verileri ve diğer bilgileri yorumlama ve sonuçların taslağını çizmek için mekânsal dağılımları, yapıları ve eğilimleri anlatma ve bağlantıları gösterme	Mekânsal dağılımları, yapıları ve eğilimleri anlatmak ve bağlantıları göstermek için teknolojileri, nitel ve nicel yöntemleri kullanarak coğrafi verileri ve diğer bilgileri analiz etme	Nitel ve nicel yöntemleri, teknolojileri kullanarak çok değişkenli verileri ve diğer coğrafi bilgileri değerlendirme
				Toplanan bilgi ve verilerin analizlerini temel alarak sonuçların taslağını çizmek için coğrafi kavramlara başvurma	Çeşitli kaynaklardan bilgileri sentezlemek için coğrafi kavramlara başvurma, bilgi ve verilerin analizlerini temel alarak sonuçların taslağını çizme, alternatif görüşleri göz önüne alma
					Coğrafi bilgileri analiz etmek ve tahminlerde bulunmak için coğrafi bilgi sistemleri nasıl kullanılabilir ifade etme
İletişim Kurmak					
Yerleşim yerlerini ve yönlerini açıklamak için günlük dil kullanarak bilgi sunma	Bir dizi iletişim formundaki bulguları sunma	Bir dizi iletişim formundaki bulguları sunma ve coğrafi terminoloji kullanma	Dijital teknoloji ve coğrafi terminoloji kullanarak bir dizi iletişim formundaki bulguları ve fikirleri sunma ve coğrafi teknoloji kullanma	Dijital teknoloji ve coğrafi terminoloji kullanılarak özel bir amaca uygun seçilmiş bir dizi iletişim formundaki bulguları, iddiaları ve fikirleri sunma	Dijital teknoloji ve ilgili coğrafi terminoloji kullanılarak özel bir amaca uygun seçilmiş bir dizi iletişim formundaki bulguları, iddiaları ve açıklamaları sunma

Kaynak: (ACARA, 2013a).

4.2.8.3. Avustralya Vatandaşlık ve Yurttaşlık Eğitimi (3-4-5-6-7-8-9-10.sınıf) Öğretim Programının İçeriği

Avustralya vatandaşlık ve yurttaşlık eğitimi öğretim programı birbiriyle bağlantılı iki aşama üzerine kurulmuştur. Bunlardan biri bilgi ve anlayış diğeri ise becerilerdir. *Bilgi ve anlayış* aşamasında öğrenme alanları yer almaktadır. Bunlar, yönetim ve demokrasi; kanunlar ve vatandaşlar; vatandaşlık, çeşitlilik ve kimlik başlıkları altında yer almaktadır. Bu öğrenme alanlarının her sınıf seviyesinde ayrıntıları bulunmaktadır. Bununla birlikte bu öğrenme alanlarına dayalı önemli anahtar sorulara yer verilmiştir. Aşağıdaki tabloda Avustralya vatandaşlık ve yurttaşlık eğitimi öğretim programının bilgi ve anlayış boyutu yer almaktadır.

Tablo 4.40. Avustralya Vatandaşlık ve Yurttaşlık Eğitimi Programında Bilgi ve Anlayış

	3.Sınıf	4.Sınıf	5.Sınıf	6.Sınıf	7.Sınıf	8.Sınıf	9.Sınıf	10.Sınıf
Anahtar Sorular	Demokratik olarak kararlar nasıl alınır? Neden kurallar düzenleriz? Toplumun içine nasıl katılabiliriz?	Toplum hayatına yerel yönetim nasıl katkıda bulunabilir? Kurallar ve kanunlar arasındaki fark nedir ve bunlar neden önemlidir? Ait olduğum grup kimliğimi nasıl etkiler?	Avustralya’da demokrasi nedir ve demokraside seçim neden önemlidir? Vatandaşların yaşamını kanunlar nasıl etkiler? Ortak hedeflerine ulaşmak için insanlar gruplara nasıl katılırlar?	Avustralya hükümeti ve farklı kademeleri nin görevleri nelerdir? Avustralya’da kanunlar nasıl geliştirilir? Avustralya’da vatandaş olmak ne anlama gelir?	Anayasayla şekillenen Avustralya’nın demokratik hükümet sistemi nasıldır? Avustralya hukuk sisteminde bireylerin haklarını korumanın ilkeleri nelerdir? Kapsamlı bir toplum olan Avustralya nasıldır ve birleşmiş bir toplum olmasına katkıda bulunan etkenler nelerdir?	Avustralya demokrasisi ve vatandaş özgürlüğü sorumluluğu nedir? Avustralya’da oluşturulan ve uygulanan kanunlar nasıldır? Ulusal kimlik hakkında farklı bakış açıları nelerdir?	Avustralya politik sisteminin çalışma şeklini neler etkiler? Demokratik ve adil bir toplumu destekleme konusunda Avustralya mahkeme sistemi nasıl çalışır? Birbirine bağlı bir dünyaya vatandaşlar nasıl katılır?	Küresel bağlamda Avustralya demokrasisi nasıl belirlenir ve şekillenir? Avustralya’nın uluslararası yasal yükümlülükleri açısından hükümet politikaları nasıl şekillenir? Esnek demokrasi ve özellikleri nelerdir?

Yönetim ve Demokrasi								
	3.sınıf	4.sınıf	5.sınıf	6.sınıf	7.sınıf	8.sınıf	9.sınıf	10.sınıf
İçerik	Toplumlar demokratik olarak kararları nasıl ve neden alınır	Yönetimin ve yerel düzeyde sağlanan bazı yakın hizmetlerin amaçları	Avustralya'nın demokratik sistemini destekleyen temel değerler	Monarşi mahkeme ve parlamento dâhil Westminster sistemine dayanan Avustralya demokratik sisteminin temel kuruluşları	Avustralya anayasasının amaç ve değerleri	Kanun sınırları içerisinde Avustralya demokrasisi ne aktif katılımı olanaklı kılan özgürlükler	Siyasi partilerin rolü	Avustralya yönetim sistemini, Asya bölgesinde bir başka yönetim sistemiyle karşılaştırma
			Avustralya demokrasisi nde seçmen ve temsilci rolleri	Hükümetin görev ve sorumlulukları	Avustralya anayasasının etkisi altında hükümetin temel özellikleri	Avustralya demokrasisi ne vatandaşlar nasıl katılabilir	Medyanın etkisi dâhil olmak üzere seçim zamanında vatandaş tercihleri nasıl şekillenir	Küresel bir düzeyde Avustralya'nın sorumluluk ve rolleri örneğin dış yardımı hazırlama, BM ve yabancı organizasyon a katılım, barışı koruma
			Avustralya seçim sürecinin temel özellikleri		Referandum yoluyla anayasal değişim süreci			
Kanunlar ve Vatandaşlar								
	3.sınıf	4.sınıf	5.sınıf	6.sınıf	7.sınıf	8.sınıf	9.sınıf	10.sınıf
İçerik	İnsanlar nasıl ve neden kurallar düzenler	Kurallar ve kanunlar arasındaki farklar	Vatandaş yaşamlarını kanunlar nasıl etkiler	Devlet, bölge ve federal kanunları nasıl sunulur ve meclisten geçer	Avustralya'nın hukuk sistemi	Avustralya'da kanunlar nasıl düzenlenir	Avustralya yargı sisteminin temel özellikleri	Anayasa yorumlamada yüksek mahkemenin rolü
		Kanunlar niçin önemlidir	Yasal sistemde ve kanunların uygulanması konusunda ana personelin rol ve sorumlulukları			Avustralya'da kanun türleri	Avustralya yargı sisteminde temel prensipler	Avustralya kanunları ve hükümet politikaları ülkenin uluslararası yasal yükümlülüklerini nasıl şekillendirir

Vatandaşlık, Çeşitlilik ve Kimlik								
	3.sınıf	4.sınıf	5.sınıf	6.sınıf	7.sınıf	8.sınıf	9.sınıf	10.sınıf
İçerik	İnsanlar neden topluluklara katılırlar ve öğrenciler nasıl aktif olarak katılabilir ve katkıda bulunabilirler	Farklı kültürel, dini ya da sosyal gruplar tarafından bir kişinin kimliği nasıl şekillenir	Amaçlarına ulaşmak için insanlar neden gruplarda çalışırlar ve paylaştıkları değerleri ve inançları, çalışmanın etkisini nasıl ifade edebilirler	Bir Avustralya vatandaşı kim olabilir; Avustralya vatandaşının hak ve sorumlulukları paylaştığı değerleri	Avustralya nasıl seküler bir ulus ve çok inançlı bir toplumdur	Avustralya toplumunun Yahudi-Hristiyan gelenekleri ve çağdaş Avustralya'da uygulanan inançlar	Gruplar	Dirençli bir demokrasi ve bağlı bir toplumu devam ettirmenin yolları ve zorluklar
				Vatandaşlar ve yükümlülükler	Birleşik Avustralya toplumunda değerler nasıl teşvik edilebilir	Avustralya'nın ulusal kimliği hakkında farklı bakış açıları	Kimlikleri ve tutumları şekillendirir mede sosyal medya dâhil olmak üzere medyanın etkisi	
					Aborjinler ve Torres Boğazı Adaları dahil olmak üzere gruplar özel kimliklerini nasıl açıklarlar ve bu başka insanların algılarını nasıl etkiler	Avustralya'nın çok kültürlü toplumunda ait olma duygusu ulusal kimlik nasıl şekillenir	Küresel bağlanabilirlik ve değişkenlik gibi öğelerden Avustralya kimliği ile ilgili fikirler nasıl etkilenir	

Kaynak: (ACARA, 2013c).

Vatandaşlık becerileri sorgulama ve araştırma; analiz, sentez ve değerlendirme; problem çözme ve karar verme; iletişim ve düşünme gibi başlıklar altında ve farklı sınıf seviyelerinde sunulmuştur. Aşağıdaki tabloda Avustralya vatandaşlık ve yurttaşlık eğitimi öğretim programının vatandaşlık becerileri ve ayrıntıları yer almaktadır.

Tablo 4.41. Avustralya Vatandaşlık ve Yurttaşlık Eğitimi Öğretim Programında Vatandaşlık Becerileri

3-4. sınıf	5-6.sınıf	7-8.sınıf	9-10.sınıf
Sorgulama ve Araştırma			
Yaşadıkları toplum hakkında sorular oluştururlar	Yaşadıkları toplumu incelemek için bir dizi bilgi bir araya getirir ve sorular geliştirirler	Avustralya'nın siyasal ve yasal sistemlerini incelemek için bir dizi soru geliştirirler	Avustralya'nın siyasal ve yasal sistemlerini incelemek için bir dizi soru geliştirir, seçer ve değerlendirirler
		Bir dizi kaynaktan bilgiler ve fikirler toparlar ve sınıflandırır	Bir dizi kaynaktan bilgiler ve fikirler toparlar ve sınıflandırır
Analiz, Sentez ve Değerlendirme			
Vatandaşlıkla ilgili konularda düşüncelerden gerçekleri ayırt eder	Vatandaşlıkla ilgili konularda aşırı genelleştirilmiş ifadeleri tanımlar	Vatandaşlıkla ilgili bir dizi kaynaktan bilgi ve fikirleri eleştirel olarak analiz ederler	Vatandaşlıkla ilgili bir dizi kaynaktan bilgi ve fikirleri eleştirel olarak değerlendirirler
Bakış açısı geliştirmek için bilgilerden yararlanırlar	Bakış açısı geliştirmek için bir dizi haberden yararlanır ve değerlendirirler		Farklı yorum ve bakış açılarını izah ederler
Problem Çözme ve Karar Verme			
Farklı bakış açılarını tanımayı ve fikirlerini paylaşmayı esas alarak başkalarıyla etkileşime geçerler	Kişisel bakış açılarını ve düşüncelerini paylaşmayı ve farklı bakış açılarını tanımlamayı esas alarak başkalarıyla etkileşime geçerler	Çok yönlü bakış açılarında değer biçerler	Çok yönlü bakış açılarını ayırt ederler ve dikkate alırlar
Grup halinde çalışırlar	Grup halinde çalışırlar	Oy birliğine ulaşmak için demokratik yöntemler kullanırlar	Oy birliğine ulaşmak için demokratik yöntemler kullanırlar
İletişim ve Düşünme			
Vatandaşlıkla ilgili konularda fikirler sunarlar	Vatandaşlık kavramlarını kullanarak özel bir amaç için fikirlerini sunarlar	Vatandaşlık ile ilgili argümanlarını kanıta dayalı sunarlar	Vatandaşlık ile ilgili argümanlarını kanıta dayalı sunarlar
Kültürel kimliklerini düşünürler	Okulda ve toplumda bir vatandaş olarak bireysel rollerini ve davranışlarını düşünürler	Avustralya demokrasisinde bir vatandaş olarak rollerini düşünürler	Bölgesel ve küresel bağlamda Avustralya'da bir vatandaş olarak rollerini düşünürler

Kaynak: (ACARA, 2013c).

4.2.8.4. Avustralya Ekonomi ve Ticaret (5-6-7-8-9-10.sınıf) Öğretim Programının İçeriği

Avustralya ekonomi ve ticaret öğretim programı birbiriyle bağlantılı iki aşama üzerine kurulmuştur. Bunlardan biri bilgi ve anlayış diğeri ise becerilerdir. *Bilgi ve anlayış* aşamasında içeriğin ayrıntıları yer almaktadır. İçerik her sınıf seviyesinde başlıklar halinde bulunmaktadır. Bununla birlikte önemli anahtar sorulara yer verilmiştir. Aşağıdaki tabloda Avustralya ekonomi ve ticaret öğretim programının bilgi ve anlayış boyutu yer almaktadır.

Tablo 4.42. Avustralya Ekonomi ve Ticaret Öğretim Programında Bilgi ve Anlayış

	5.sınıf	6.sınıf	7.sınıf	8.sınıf	9.sınıf	10.sınıf
Anahtar Sorular	<p>Bir tüketici olarak neden tercihler yapmak zorundayım?</p> <p>Kararlarımı neler etkiler?</p> <p>Bilinçli kararlar almak için ne yapabilirim?</p>	<p>Karar vermeye ilişkili değiş-tokuşlar neden var?</p> <p>Finansal tercihlerimin olası etkileri nelerdir?</p> <p>İşletmeler neden var olurlar ve onların ürün ve hizmet sağlamada farklılıkları nelerdir?</p>	<p>Piyasada üreticiler ve tüketiciler arasında neden bir ilişki vardır?</p> <p>Hem tüketiciler hem de işletmelerin gelecek için bireysel, örgütsel ve finansal planları neden önemlidir?</p> <p>Başarılı bir işletmeye girişimci davranış nasıl katkıda bulunur?</p> <p>Mevcut işlerin türleri nelerdir?</p>	<p>Pazarlara neden ihtiyaç duyulur ve niçin yönetimler içerirler?</p> <p>Tüketicilerin ve işletmelerin hak ve sorumlulukları neden vardır?</p> <p>Günümüzde ve gelecekte insanların çalışma yöntemlerini neler etkileyebilir?</p> <p>Piyasadaki fırsatlara farklı şirketler nasıl karşılık verebilirler?</p>	<p>Katılımcılar küresel ekonomide nasıl etkileşim içinde olurlar?</p> <p>Finansal riskler ve bedelleri yönetmek için hangi stratejiler kullanılabilir?</p> <p>İş dünyasında katılımcıların sorumlulukları nelerdir ve neden bunlar önemlidir?</p>	<p>Bir ekonominin performansı nasıl ölçülür?</p> <p>Farklı ekonomilerde ekonomik performanslarda neden farklar oluşur?</p> <p>Ekonomiye yönetmek için hangi stratejiler kullanılır?</p> <p>Değişen ekonomik koşullara bireyler, yönetimler ve şirketler nasıl karşılık verebilirler?</p>
İçerik	<p>İstekler ve ihtiyaçlar arasındaki farklar</p> <p>Kaynakların türleri</p>	<p>Kaynakların alternatif kullanımları ile ilgili seçenekler</p> <p>Finansal kararların etkileri</p>	<p>Pazarda birbirini etkilemenin ve üreticilere ve tüketicilere karşılık vermenin yolları</p> <p>Kısa ve uzun vadeli bireysel, örgütsel ve finansal amaçlarına ulaşmada bireyler, şirketler nasıl ve neden plan yaparlar</p>	<p>Avustralya'da işletmeleri çalıştırmanın yolları</p> <p>Aborjinlerin, Torres Boğazı Adalılarının geleneksel pazarları/çağdaş pazara girişleri</p>	<p>Bir ekonomi olarak Avustralya ve onun Asya ve küresel ekonomide yeri</p> <p>Küresel ekonomide katılımcılar neden ve nasıl birbirine bağlıdır</p>	<p>Ekonomik performansın göstergeleri</p> <p>Ekonomik performans ve yaşam standartları arasındaki bağlantılar</p>

	Tüketici tercihleri	Şirketlerin var olma sebepleri	Girişimcilerin ve başarılı şirketlerin özellikleri	Avustralya'da şirketlerin ve tüketicilerin hak ve sorumlulukları	Günümüz Avustralya' sında ve küresel finansal alanda finansal riskleri ve bedelleri insanlar nasıl ve neden yönetirler	Yaşam standartlarını ve ekonomik performansını arttırmanın yolları
			İnsanlar neden çalışırlar, çalışma türleri	Şirket türleri	Şirketler küresel pazarda neden rekabetçi bir üstünlük yaratmak ve sürdürmek isterler	Başlıca finansal kararları etkileyen faktörler ve bu kararların kısa ve uzun vadede sonuçları
					Değişen Avustralya'da ve küresel çalışma yerinde katılımcıların rol ve sorumlulukları	Üretimi geliştirmek için şirketlerin kendilerini düzenleme yöntemleri

Kaynak: (ACARA, 2013b).

Avustralya'nın ekonomi ve ticaret öğretim programının becerileri ise sorgulama ve araştırma; yorumlama ve analiz; ekonomik akıl yürütme; karar verme ve uygulama; iletişim ve düşünme gibi başlıklar altında ve farklı sınıf seviyelerinde sunulmuştur. Aşağıdaki tabloda Avustralya ekonomi ve ticaret Öğretim Programında yer alan beceriler ve ayrıntıları yer almaktadır.

Tablo 4.43. Avustralya Ekonomi ve Ticaret Öğretim Programında Beceriler

5-6.sınıf	7-8.sınıf	9-10.sınıf
Sorgulama ve Araştırma		
İktisadi bir konu veya olayın incelemesini yapmak için sorular geliştirir ve çevrimiçi kaynaklardan, gözlemlerinden bilgi ve veri toplarlar	İktisadi bir konu veya olayın incelemesini yapmak için sorular geliştirir ve bir araştırma ya da proje planlar ve yürütür	İktisadi bir konu veya olayın incelemesini yapmak için sorular ve hipotezler geliştirir ve bir araştırma planlar ve yürütür
	Bir dizi dijital, çevrimiçi, yazılı kaynaktan konuyla ilgili bilgi toplarlar	Bir dizi dijital, çevrimiçi, yazılı kaynaktan konuyla ilgili ve güvenilir bilgi toplarlar
Yorumlama ve Analiz		
Kategoriler içinde bilgi ve verileri sıralar	Güncel konuları ve bağlantıları tanımlamak için farklı formatlarda sergilenen bilgileri yorumlar	Bağlantıların sebep ve sonuçlarını açıklamak için değişik formatlardaki bilgi ve verileri analiz eder, tahminlerde bulunur ve alternatif bakış açıları sergiler
Ekonomik Akıl Yürütme, Karar Verme ve Uygulama		
Bir konu veya olayın alternatif yansımalarını tespit eder	Gözlemlenen ekonomik bir konu veya olaya karşılık vermede bir dizi alternatif oluşturur ve her alternatifin potansiyel maliyet ve kazançlarını değerlendirir	Ekonomik bir konu veya olaya karşılık vermede bir dizi uygun seçenek oluşturur, maliyet kazanç analizini kullanır
Benzer durumlarda iktisadi bilgi ve becerilerini uygular	Benzer ve yeni durumlarda iktisadi bilgi, beceri ve düşüncelerini uygular	Benzer, yeni ve kuramsal durumlarda iktisadi bilgi, beceri ve düşüncelerini uygular
İletişim ve Düşünme		
Ekonomi terimlerini uygun bir biçimde kullanarak kararlar sunar ve kararların olası sonuçlarını derinlemesine düşünür	Bir dizi uygun formatta ve ekonomi dilini ve kavramlarını kullanarak kanıt temelli sonuçlar sunar ve alternatif durumların sonuçlarını derinlemesine düşünür	Ekonomi geleneklerini, dilini ve kavramlarını kullanarak bir dizi uygun formatta kanıt temelli sonuçlar ve uygun argümanlar sunar,
		Ekonomi kararlarının planlanmış ve planlı olmayan sonuçlarını derinlemesine düşünür

Kaynak: (ACARA, 2013b).

4.2.9. Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya’da Yer Alan İlkokul ve Ortaokul Düzeyinde Sosyal Bilgiler Kapsamındaki Öğretim Programlarının “İçerik” Bakımından Benzerlik ve Farklılıkları

Türkiye hayat bilgisi öğretim programında okul heyecanım, benim eşsiz yuvam, dün bugün ve yarın adlı üç ana tema bulunmaktadır. Türkiye sosyal bilgiler öğretim programının içeriğini oluşturan öğrenme alanları ise şunlardır: Birey ve toplum; kültür ve miras; insanlar, yerler ve çevreler; üretim, dağıtım ve tüketim; bilim, teknoloji ve toplum; gruplar, kurumlar ve sosyal örgütler; güç, yönetim ve toplum; küresel bağlantılar. Zaman, süreklilik ve değişim öğrenme alanının diğer öğrenme alanları içerisinde eritildiği görülmektedir. İçeriğin diğer boyutlarıysa bilgi, beceri ve değerler olarak yer almaktadır. Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programına baktığımızda bir kahraman doğuyor, millî uyanış: yurdumuzun işgaline tepkiler, ya istiklâl ya ölüm, çağdaş Türkiye yolunda adımlar, Atatürkçülük, Atatürk dönemi Türk dış politikası ve Atatürk’ün ölümü, Atatürk’ten sonra Türkiye: ikinci dünya savaşı ve sonrası adı altında üniteler bulunmaktadır. Milli mücadele dönemi, Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşu ve ikinci dünya savaşı gibi konuların öne çıktığı bir içerik mevcuttur. Her insan değerlidir, demokrasi kültürü, hak ve özgürlüklerimiz, görev ve sorumluluklarımız adlı temalar da vatandaşlık ve demokrasi eğitimi öğretim programının içeriğini oluşturmaktadır.

Kanada’nın Ontario eyaletinde sosyal bilgiler dersinde 1. sınıftan 6. sınıfa kadar “Miras ve Kimlik” , “İnsanlar ve Çevreler” olmak üzere iki öğrenme alanı mevcuttur. Miras ve kimlik öğrenme alanı kapsamında roller, sorumluluklar, aile, gelenekler, ilk toplumlar ile Kanada toplumları gibi konular ele alınmıştır. Diğer yandan insanlar ve çevreler öğrenme alanı kapsamında yerel toplum, dünya toplumları, Ontario eyaletinde yaşam ve çalışma hayatı, Kanada’nın bölgeleri ülkenin küresel toplumla etkileşimleri öne çıkmaktadır. 7 ve 8. sınıfta ise tarih ve coğrafya dersleri yer almaktadır. Tarih dersinin içeriği Yeni Fransa ve İngiliz Kuzey Amerika (1713–1800) ; Kanada (1800-1850): Çatışma ve Değişimler; Oluşturulan

Kanada (1850-1890); Kanada (1890-1914): Değişen Bir Toplum adlı konulardan oluşmaktadır. Kanada tarihinin ağırlıkta olduğu görülmektedir. Coğrafya dersinin içeriğine bakıldığında şu konulara yer verildiği görülmektedir. Değişen Bir Dünyada Fiziksel Yapılar, Dünya Çevresinde Doğal Kaynaklar: Kullanım ve Sürdürülebilirlik, Dünya Çapında Yerleşim: Yapılar ve Sürdürülebilirlik, Küresel Eşitsizlikler: Ekonomik Gelişme ve Yaşam Kalitesi. Özellikle sürdürülebilirlik kavramı ele alınmakta ve önemsenmektedir.

Finlandiya'da sosyal bilgiler dersinin içeriği toplumun bir üyesi olarak birey; bireyin refahı, etkide bulunma ve karar verme; vatandaşların güvenliği; bireyin maddi kaynaklarının yönetimi; ekonomi politikası ve ekonomi gibi konulardan oluşmaktadır. Daha çok vatandaşlık bilgisi konularını içeren bir ders olarak karşımıza çıkmaktadır. Öte yandan tarih dersinin 5-6. sınıf içeriğinde tarihsel bilgi ve kişinin kökleri, tarih öncesi ve tarihi zamanlar ve ilk gelişmiş kültürler, Avrupa medeniyetinin doğuşu, Ortaçağ, İsveç Krallığı'nın bir parçası olarak Finlandiya, tarih öncesinden 19. yüzyıla kadar gelişim, özgürlüğün bir tutunma noktası elde etmesi, modern çağın doğuşu gibi konular ön plana çıkmaktadır. Genel olarak Avrupa ve Finlandiya tarihinin ele alındığı görülmektedir 7-9. sınıf içeriğinde ise ulusçuluk, sanayi devrimi, I. Dünya Savaşı'na kadar olan süreç ve sonuçları, II. Dünya savaşı süreci, 1950'lerden günümüze Finlandiya, soğuk savaş, teknoloji, kültür gibi konular ön plana çıkmaktadır.

5-6. sınıf düzeyinde bulunan, biyoloji ve coğrafya adını taşıyan ve sağlık konularını da kapsayan dersin içeriğinde organizmalar ve yaşam çevresi; insanın anatomisi, yaşamsal fonksiyonları, büyümesi, gelişimi ve sağlığı; biyolojik çeşitlilik; dünyanın bir parçası olarak Avrupa; insan yaşamının çeşitliliği ve dünyada yaşam çevreleri gibi konular bulunmaktadır. 7-8-9. sınıf düzeyindeki coğrafya dersinin içeriğinde ise Dünya, Dünyada Finlandiya, Avrupa, ortak çevre gibi konular yer teşkil etmektedir. Finlandiya'da 7-8-9. sınıf düzeyinde sağlık eğitimi dersi de yer almaktadır ve içeriğinde büyüme ve gelişme; günlük yaşam tercihlerinde sağlık, olanaklar ve baş etme becerileri; sağlık, toplum ve kültür konularını barındırmaktadır.

Bireysel, sosyal ve sağlık eğitimi; tarih; vatandaşlık eğitimi adı altında Estonya Cumhuriyeti sosyal bilgiler oğretim programını oluşturan u dersin var olduğu görülmektedir ve bu derslerin içeriği incelendiğinde şu konuların ön plana çıktığı görülmektedir: İnsanoğlu, sağlık, iletişim, tarihin temelleri, antikçağ, ortaçağ ve erken modern tarih, modern ağ, ağdaş tarih, sosyal ilişkiler, demokrasi, üretim ve tkretim, medya ve bilgi edinme, ekonomi. Özellikle bireysel, sosyal ve sağlık eğitimi kapsamında öğrencilerin sağlığına ilişkin önemli bazı konuların yer aldığı görülmektedir. Sağlığı etkileyen faktörler, sağlıklı yaşam tarzı, ergenlik ve vücutta değişimler gibi konuları ele alarak öğrencilerin daha bilinçli ve sağlıklı bireyler olarak yetişmeleri konusunda tedbirler alınmaktadır. Öte yandan hastalıklar ya da ilk yardım gibi hayati önem taşıyan konulara da yer verilmekte ve öğrencilerde farkındalık yaratılmaya çalışılmaktadır.

Kore Cumhuriyeti'nin sosyal bilgiler programında yerel toplum, yaşam tarzları, iletişim, doğal evre, ekonomik faaliyetler, Konfcyşlk, Kore tarihi, demokrasi, iklim, nüfus, şehirsel sorunlar, sosyal hayat, insan hakları, anayasa, dünya tarihi, Japonya ve küreselleşmeye ilişkin konular dikkat çekmekte ve yoğunluk kazanmaktadır.

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong zel İdari Bölgesi'nde yer alan öğrenme alanlarından birisi bireysel, sosyal ve beşeri bilimler eğitimidir. Sosyal bilgiler ve onun kapsamındaki ögeler bu öğrenme alanı içinde karşımıza çıkmaktadır. Bu ğrenme alanı bireysel ve sosyal gelişim; zaman, süreklilik ve değişim; kültür ve miras; yer ve evre; kaynaklar ve ekonomik faaliyetler; toplumsal sistemler ve vatandaşlık olarak gibi temaları içermektedir.

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong zel İdari Bölgesi sosyal bilgiler oğretim programında “Gençlik ve Dünyası” adlı bir ana temanın varlığı görülmektedir. Konular ise bu ana temanın etrafında tasarlanmıştır. Ben, ailem ve arkadaşlarım; yerel toplum; Çin halkı; Dünya başlıkları altında 5 konu mevcuttur. nemli ve hayata ilişkin alt başlıklar ise kişisel temizlik, dengeli beslenme ve gıda hijyeni, kanser eğitimi, ebeveyn ile ilişkiler, mutlu bir aile kurma, evlat sahibi olmak,

evliliğin anlamı, sigara kullanımı, alkoliklik, çocuk suçları, uyuşturucu eğitimi, mesleki eğitim ve iş seçimidir.

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi tarih öğretim programında ortaokul birinci sınıf düzeyinde antikçağ ile ortaçağ konularına yer verildiği görülmektedir. Ortaokul ikinci sınıfta, modern dönemlere geçiş başlığı altında Rönesans vb. konulara yer verilirken; ortaokul üçüncü sınıf düzeyinde 20. yüzyılda yaşananlar ve bu bağlamda dünya savaşları, uluslararası birlikler gibi konular yer teşkil etmektedir. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi coğrafya öğretim programındaysa insan ve mekânlardaki değişiklikler konusu Hong Kong'tan dünyaya uzanarak ele alınmıştır. Öte yandan insan ve çevre etkileşimi sonucunda oluşan birtakım bölgesel sorunları incelemek üzere bir içerik sözkonusudur. Sürdürülebilirliğe ilişkin bir içerik de mevcuttur aynı zamanda. Küresel meselelerin sürdürülebilir bir yönde yönetilmesi üzerine bir başlık yer almaktadır. Bunların yanısıra su ve gıda problemi, doğal afetler gibi önem teşkil eden çeşitli konuların da bulunduğu görülmektedir.

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi vatandaşlık eğitimi öğretim programının içeriğini oluşturan öğrenme alanları “aile, komşu toplum, bölgesel toplum, ulusal toplum, uluslararası toplum, vatandaşlık ve sivil toplum” olarak yer almaktadır. Bu öğrenme alanları kapsamında hak ve sorumluluklar, demokrasi, seçimler, adalet, eşitlik, özgürlük gibi kavramlar üzerinde durulurken; küresel vatandaşlık, büyük küresel meseleler gibi konulara da değinilmiştir. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi ekonomi ve halkla ilişkiler öğretim programının içeriğindeyse “insanlar, yönetim, ekonomi, toplum” olmak üzere dört öge söz konusudur. Yaşam ve toplum öğretim programının içeriğinin de benzer konulardan oluştuğu görülmektedir. Bu programda Hong Kong ekonomisi ve küresel ekonomi ele alınırken; sosyo-politik sistemlerin de önemsendiği gözlenmektedir. Budizm, Konfüçyüsçülük, Taoizm, Hristiyanlık, İslamiyet konularının yer aldığı Hong Kong din eğitimi öğretim programı ise öğrencilere dinler ve inanç sistemlerine ilişkin bilgiler sunmaktadır.

Güney Afrika Cumhuriyeti'nin sosyal bilimler öğretim programının içerik boyutunun bir kısmını oluşturan tarih konuları incelendiğinde daha çok Güney Afrika geçmişi ve köklerinin ele alındığı görülmektedir. Bununla birlikte zaman içinde ulaşım, iletişim, tıp gibi farklı konulara yer verilmesi de dikkat çekmektedir. Öte yandan Güney Afrika Cumhuriyeti'nin sosyal bilimler öğretim programının içerik boyutunun diğer yarısını oluşturan coğrafya konularının da Afrika odaklı olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca harita becerilerinin ayrı bir yer ve öneme sahip olduğu gözlenmektedir.

Avustralya tarih öğretim programında “tarihsel beceriler” ile “tarihsel bilgi ve anlayış” adı altında iki temel ögenin varlığı dikkat çekmektedir. Tarihsel beceriler kronoloji, terimler ve kavramlar; tarihsel sorular ve araştırma; kaynakların kullanımı ve analizi; bakış açıları ve yorumlar; anlamlandırma ve iletişim gibi başlıkları içermektedir. Kronolojik sıralama, tarihsel bir araştırma esnasında bilişim ve iletişim teknolojilerinin kullanımı önemsenirken; birincil ve ikincil kaynaklara ilişkin bazı becerilerin gelişmesi yönünde de ifadeler bulunmaktadır. Tarihsel bilgi ve anlayış ögesindeyse öğrenme alanları, anahtar sorular, ana kavramlar, derin araştırmalar gibi ayrıntılar bulunmaktadır. Programda geçmiş, Avustralya yerlileri, Avrupalıların kıtaya gelişleri, Avustralya kolonileri ve bir ulus haline gelmeleri üzerinde durulan konular arasındadır. 7. sınıftan itibaren antik dünyadan modern dünyaya uzanan bir içerik söz konusudur ve rönesans, sanayi devrimi, dünya savaşları, küresel olaylar ele alınmaktadır. Süreklilik ve değişim, sebep ve sonuç, bakış açıları, empati ve önem gibi kavramlar üzerinden tarihsel anlayış geliştirme çabası görülmektedir. Avustralya coğrafya öğretim programı da benzer bir yapıya sahiptir. Bu programda “coğrafi beceriler” ile “coğrafi bilgi ve anlayış” adı altında iki temel öge bulunmaktadır. Coğrafi beceriler gözleme, sorgulama ve planlama; toplama, kaydetme, değerlendirme ve ifade etme; yorumlama, analiz ve sonuçlandırma; iletişim kurma; yansıtma ve yanıtlama şeklinde ifade edilmektedir. Coğrafi bilgi ve anlayış aşamasında ise öğrenme alanları; anahtar sorular; yerleşim yeri, mekân, çevre, sürdürülebilirlik ve değişim gibi ana kavramlar yer almaktadır. Programda yerleşim yerleri, su kıtlığı, yaşanılabilirlik, araziler, değişime uğrayan uluslar, gıda güvenliği ve çevresel değişimler üzerinde durulan konular arasındadır.

Avustralya'nın tarih ve coğrafya öğretim programlarında olduğu gibi vatandaşlık eğitimi öğretim programında da bilgi ve anlayış, beceriler olmak üzere iki temel öge söz konusudur. Ancak farklı olarak içerik ana sınıfından itibaren değil, 3. sınıf ve sonrasında oluşmaktadır. Başka bir deyişle 3.sınıf ile 10.sınıf arasını kapsayan bir içerik mevcuttur. Bilgi ve anlayış boyutu yönetim ve demokrasi; kanunlar ve vatandaşlar; vatandaşlık, çeşitlilik ve kimlik gibi öğrenme alanlarını içermektedir. Ayrıca bu boyut içerisinde anahtar sorular da yer almaktadır. Vatandaşlık becerileri ise sorgulama ve araştırma; analiz, sentez ve değerlendirme; problem çözme ve karar verme; iletişim ve düşünme olarak karşımıza çıkmaktadır.

Avustralya ekonomi ve ticaret öğretim programının içeriği 5.sınıf ile 10.sınıf arasını kapsamaktadır ve Avustralya'nın sosyal bilgiler kapsamındaki diğer öğretim programlarında olduğu gibi bilgi ve anlayış, beceriler boyutlarından oluşmaktadır. Bilgi ve anlayış ögesi kaynaklar, finansal kararlar, pazarlar, şirketler, küresel ekonomi, çalışma hayatı gibi önem taşıyan çeşitli konuları içermektedir ve anahtar sorular da yer almaktadır. Beceriler sorgulama ve araştırma; yorumlama ve analiz; ekonomik akıl yürütme; karar verme ve uygulama; iletişim ve düşünme olarak ifade edilmektedir.

Yukarıda ifade edilen bilgiler çerçevesinde; Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya'da yer alan ilkökul, ortaokul düzeyinde ve sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarının içerik bakımından benzer özelliklerinin ağırlıkta olduğunu ancak bazı farklılıkları da içerdiklerini söylemek mümkündür.

Bilindiği üzere Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NCSS) 1994 yılında sosyal bilgiler için eğitim programı standartları belirlemiştir. Bu standartlar dünyadaki sosyal bilgiler programlarını en çok etkileyen kaynaklardan biri olmuştur. Belirlenen tematik standartlar sosyal bilgilerin içerik seçme ve düzenleme çalışmalarına kılavuzluk etmektedir. Belirlenen on tematik standart (Doğanay, 2008) şunlardır: Kültür; zaman, süreklilik ve değişim; insanlar, yerler ve çevre; bireysel gelişim ve kimlik; bireyler, gruplar ve kurumlar; güç, otorite ve yönetim; üretim, tüketim ve

dağıtım; bilim, teknoloji ve toplum; küresel bağlar; vatandaşlık idealleri ve uygulamaları.

Bu tematik standartların varlığı ve ülkelerin öğretim programlarının içeriklerini seçerken, düzenlerken bunları göz önünde bulundurmaları da benzer ve ortak konuların, özelliklerin olmasına yol açmıştır. Elbette her ülke bu tematik standartları öğrenme alanlarına yansıtırken kendi toplumlarının yapılarına, kültürel özelliklerine ve toplumsal, teknolojik birtakım gelişmelere dayalı olarak düzenlemişlerdir. Türkiye sosyal bilgiler öğretim programında vatandaşlık idealleri ve uygulamaları dışında diğer 9 tematik standartın varlığı görülmektedir. Kanada'nın Ontario eyaletinde uygulanmakta olan sosyal bilgiler öğretim programında da bu tematik standartların varlığı söz konusudur. “Miras ve Kimlik”, “İnsanlar ve Çevreler” adlı iki tematik standart programda iki temel öge, öğrenme alanı olarak ifade edilmektedir. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi'nde yer alan ve sosyal bilgiler kapsamındaki öğeleri içeren bireysel, sosyal ve beşeri bilimler eğitimi adlı öğrenme alanı da bireysel ve sosyal gelişim; zaman, süreklilik ve değişim; kültür ve miras; yer ve çevre; kaynaklar ve ekonomik faaliyetler; toplumsal sistemler ve vatandaşlık gibi bu tematik standartların bir kısmını içermektedir. Güç, otorite ve yönetim; bilim, teknoloji ve toplum; küresel bağlar gibi tematik standartların ise diğerlerinin içerisinde eritildiği gözlenmektedir.

Kanada'nın Ontario eyaletinde 7. ve 8. sınıflarda görülmekte olan coğrafya konularının içerisinde “Dünya Çevresinde Doğal Kaynaklar: Kullanım ve Sürdürülebilirlik” ile “Dünya Çapında Yerleşim: Yapılar ve Sürdürülebilirlik” konuları ağırlık kazanmaktadır. Diğer yandan Avustralya coğrafya öğretim programının içeriğine bakıldığında yine sürdürülebilirliğin öne çıktığı ve ana kavramlar içerisinde yer aldığı görülmektedir. Bu noktadan hareketle bu iki ülkenin “sürdürülebilirlik” konusuna yer ve önem verdiğini söylemek mümkündür. Sürdürülebilir ve daha yaşanılabilir bir dünya için gayretler sözkonusu olmaktadır. İnsan faaliyetleri sonucunda tükenmek üzere olan dünya kaynakları ve çevreye dikkat çekmek üzere bu konulara yer verildiği düşünülmektedir.

Türkiye, Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti ve Avustralya gibi ülkelerin sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarının içerik boyutunda dünya savaşlarının geniş bir yer kapladığı görülmektedir. 20. yüzyılda dünya çapında yapılan ve dünya üzerindeki birçok ülkeyi etkileyen “I. ve II. Dünya Savaşları” bu ülkelerin tarih konuları içerisinde geniş bir yer bulmaktadır.

Çalışmada ele alınan sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarının içerikleri incelendiğinde, bir kısmının sağlık ve sağlık eğitime ilişkin konulara yer verdiği gözlenmektedir. Bunlar arasında Türkiye, Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti ve Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi yer almaktadır. Türkiye’de sosyal bilgiler öğretim programının içeriğini oluşturan değerlerden biri olarak yer almakta ve “sağlıklı olmaya değer verme” şeklinde ifade edilmektedir. Finlandiya’da biyoloji ve coğrafya dersinin 5-6. sınıf içeriğinde sağlığa ilişkin konulara yer verilmekte ve “İnsanın Anatomisi, Yaşamsal Fonksiyonları, Büyümesi, Gelişimi ve Sağlığı” başlıkları altında ele alınmaktadır. 7-8-9. sınıflardaysa daha ayrıntılı bir şekilde büyüme ve gelişme; günlük yaşam tercihlerinde sağlık, olanaklar ve baş etme becerileri; sağlık, toplum ve kültür konuları bulunmaktadır. Estonya’da ise sosyal bilgiler öğretim programını oluşturan üç temel öğeden birisi “bireysel, sosyal ve sağlık eğitimi” dersidir. Bu bağlamda bu ülkenin de sosyal bilgiler kapsamında sağlık ve sağlık eğitimi konularına önem verdiğini görmekteyiz. 2 ve 3. sınıflarda ben ve sağlığım adlı bir içerik mevcutken; 5 ve 6.sınıflarda sağlığı etkileyen faktörler, sağlıklı yaşam tarzı, ergenlik ve vücutta değişimler, güvenli ve tehlikeli davranış, çevre ve sağlık, hastalıklar ve ilkyardım gibi hayati önem taşıyan konulara yer verilmektedir. 7 ve 8. sınıflardaysa sağlık başlık açılı, ilişkiler ve cinsiyet, güvenli ve tehlikeli davranış, birey ve seçimleri gibi konularla sağlık açısından öğrencileri bilinçlendirecek başlıklara yer verilmeye devam edilmektedir.

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi sosyal bilgiler öğretim programı ortaokul 1-2-3. sınıf düzeyinde olup, “Gençlik ve Dünyası” konusu etrafında şekillenmiştir. Bu noktada insan sağlığına ve yaşamına ilişkin konuları ele alan bir program olmuştur. Ortaokul birinci sınıfta kişisel temizlik, dengeli beslenme

ve gıda hijyeni gibi ömür boyu ihtiyaç duyulacak bilgilere ve konulara yer verilmiştir.

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi sosyal bilgiler öğretim programında diğer programlardan farklı nitelikte olan konular da bulunmaktadır. Bu konular arasında ebeveyn ile ilişkiler, diğer aile üyeleri ile ilişkiler, mutlu bir aile kurma, iyi arkadaşlıklar kurma, sigara kullanımı, alkoliklik, çocuk suçları, uyuşturucu eğitimi, mesleki eğitim, iş seçimi, tüketici eğitimi, yolsuzlukla mücadele, çevre kirliliği ve koruma, AIDS farkındalığı ve kanser eğitimi yer almaktadır. Gerçek hayata ilişkin konulara yer verilmesi, gerçek dünya sorunlarını çözme konusunda öğrencilerin bilinçlendirilmesi açısından Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi sosyal bilgiler öğretim programının kayda değer özellikler taşıdığını söylemek mümkündür.

Araştırmanın kaynak ve materyallerini oluşturan öğretim programlarının birçoğu genel olarak amaçlar ya da içerik boyutunda beceri, tutum ve değerlere önem vermektedir. Sosyal bilgiler öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanı olduğundan dolayı ülkelerin bu doğrultuda öğretim programlarını geliştirmeleri olumlu bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır. Yalnızca bilgiye ağırlık veren öğretim programlarından ziyade çeşitli becerileri olan bireyler yetiştirmek üzere hazırlanmış öğretim programları mevcuttur artık. Daha önceden ifade edildiği gibi, 21. yüzyıl becerilerinin ön plana çıktığı ve bu becerilerin öğrencilerde geliştirilmesi adına amaç ve içeriklerin mevcut olduğu bir durum söz konusudur. Bununla birlikte öğrencilerin olumlu, demokratik ve tarafsız bir tutum içerisinde olmaları; insani ve ortak değerleri benimsemeleri önemsenmektedir.

Araştırmada sosyal bilgiler kapsamında din eğitimi dersi ve konularına yer veren iki öğretim programı mevcut bulunmaktadır. Estonya'da din eğitimi dersine yer verilmekte ancak seçmeli bir ders olarak ifade edilmektedir. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi'nde ise bireysel, sosyal ve beşeri bilimler eğitimi öğrenme alanı içerisinde din eğitimine yer verildiği görülmektedir.

4.3. Üçüncü alt probleme ilişkin bulgular ve yorumları

Bu alt problem “Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya’da yer alan ilkokul ve ortaokul düzeyinde sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarının öğrenme-öğretme süreçleri hangi özellikleri taşımaktadır ve bu süreçler açısından benzerlik ve farklılıkları nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir. Probleme ilişkin bulgular ve yorumları şu şekildedir:

4.3.1. Türkiye “Hayat Bilgisi”, “Sosyal Bilgiler”, “Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük”, “Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi” Öğretim Programlarının Öğrenme- Öğretme Süreci

4.3.1.1. Türkiye Hayat Bilgisi (1-2-3.sınıf) Öğretim Programının Öğrenme- Öğretme Süreci

Programda yapılandırmacı bir yaklaşım benimsenmiştir. Öğrenme ve öğretme sürecinin temalar, ara disiplinler, beceriler, kişisel nitelikler ve kazanımlar dikkate alınarak organize edilmesi gerekmektedir. Aşağıdaki tabloda hayat bilgisi dersinin öğrenme ve öğretme sürecinde dikkate alınması gereken öğeler yer almaktadır.

Tablo 4.44. Türkiye Hayat Bilgisi Dersinin Öğrenme ve Öğretme Sürecinde Dikkate Alınması Gereken Öğeler

TEMALAR	ÖĞRENCİLERE KAZANDIRILACAK BECERİLER	ÖĞRENCİLERE KAZANDIRILACAK KİŞİSEL NİTELİKLER
Okul Heyecanım Benim Eşsiz Yuvam Dün, Bugün, Yarın	Eleştirel Düşünme Yaratıcı Düşünme Araştırma İletişim Problem Çözme Bilgi Teknolojilerini Kullanma Girişimcilik Türkçeyi Doğru Etkili Ve Güzel Kullanma Karar Verme Kaynakları Etkili Kullanma Güvenlik ve Korunmayı Sağlama Özyönetim Bilimin Temel Kavramlarını Tanıma Temalarla İlgili Temel Kavramları Tanıma	Özgüven Toplumsallık Sabır Hoşgörü Sevgi, Saygı Barış Yardımsızlık Doğruluk Dürüstlük Adalet Yeniliğe Açıklık Vatanseverlik Kültürel Değerleri Koruma ve Geliştirme
ARA DİSİPLİNLER		
Afetten Korunma ve Güvenli Yaşam Girişimcilik İnsan Hakları ve Vatandaşlık Kariyer Bilinci Geliştirme Özel Eğitim Rehberlik ve Psikolojik Danışma Sağlık Kültürü Spor Kültürü ve Olimpik Eğitim		

Kaynak:(MEB, 2009).

Öğretmenlerin temel rollerinden biri, öğrencilere en uygun ve onları aktif kılacak öğrenme-öğretme ortamları hazırlamaktır. Ayrıca, öğrencilerin öğrenme-öğretme sürecinin her aşamasına aktif olarak katılımı sağlanmalıdır. Aynı zamanda öğretmenler öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkları dikkate almalıdır. Programın üzerinde durduğu bir diğer ayrıntı ise öğrenme-öğretme ortamları düzenlenirken öğrencilerin farklı öğrenme stillerine ve zekâ alanlarına sahip olabileceklerinin unutulmaması gerektiğidir. Programda öğrenme stillerine göre öğrenciler; hayalci, düşünür, karar veren, aktör, görsel, işitsel, kinestetik ve dokunsal olarak gruplandırılmaktadır. Bu öğrencilere uygun öğrenme ortamlarının nasıl hazırlanması gerektiğine dair bilgiler sunulmaktadır. Ayrıca, hayat bilgisi dersi programında öğrencilerin öğrenme stilleri ve farklı zekâ türlerinde oldukları göz önünde bulundurularak kazanımlar belirlenmiştir. Genel olarak programın bireysel farklılıklar konusuna önem verdiği ve bu doğrultuda şekillendiği görülmektedir. Hayat bilgisi dersi programında önemsenen öğelerden bir diğeri, *kavramlardır*. Temalara ve sınıflara göre belirlenen bu kavramların derslerde doğrudan doğruya tanımlanması yapılmamalı; kavramlarla ilgili kazanımlara ait öğrenme-öğretme etkinlikleri

sırasında ve sonrasında öğrenciler tarafından bulunması sağlanmalıdır. Temalara ve sınıflara göre belirlenen bu kavramların listeleri aşağıdaki tablolarda bulunmaktadır.

Tablo 4.45. Türkiye Hayat Bilgisi Dersinin Temalara ve Sınıflara Göre Kavramları

OKUL HEYECANIM					
1.SINIF			2. SINIF		3. SINIF
Plan	Benzer	Sorun	Ders programı	Sevgi	
Arkadaş	Farklı	Çözüm	Yardım	Barış	
Oyun	Beslenme	Meslek	Şekil	Doğruluk	
Ders araç gereci	Temizlik	Acil durum	Saygı	İhtiyaç	
Kişisel bakım	Görgü kuralları	İletişim aracı	Duygu	İstek	
Okul	Eğlenme	Doğal afet	Ulaşım araçları	Görüş	
Sınıf	Özel gün	Trafik	Vücut	Yanlı davranış	
Kural	Kutlama	Ses	Sağlık	Kroki	
Seçme/seçilme	Eşya	Görme/görülme	İletişim	Tarih	
Oy	Millî bayram	Yaya	Nezaket	İyimserlik	
Oy pusulası	Aşı	Kaynak	Görsel materyal	Tutumluluk	
Türk Bayrağı	Kültür	Bilinçli tüketim	Bilinçli tüketici	Kaza	
İstiklal Marşı	Grup çalışması	Duyu organı	Dinî bayram	Toplumsal paylaşım	
Gençliğe Hitabe	Görev	Çevre	Paylaşım	Hak	
Öğretmen	İş birliği	Sorumluluk	Kaynak kitap	Öğrenme tekniği	
				Yönerge	
				Bilgi teknolojisi	
				İşaret	
				Levha	
				Duyarlılık	
				Dürüstlük	
				Yeterlilik	

BENİM EŞSİZ YUVAM					
1.SINIF		2. SINIF		3. SINIF	
Canlı	Yardımlaşma	Eşsizlik	Öneri	Barınma	Madde
Yuva	Dayanışma	Güneş	Reddetme	Bitki	Reklâm
Adres	Akraba	Doğu	Hak	Hayvan	İmkân
Donma	Hata	Batı	Hürriyet	Sanat	Mizah
Erime	Para	Yer	Liderlik	Yön	Grup
Buharlaşma	Bütçe	Organ	Tasarruf	Kuzey	Toplum
Kaynama	Alet	Sağlıklı yaşam	Güvenlik	Güney	Deprem
Aile	Makine	Büyüme	Amaç	Beden imgesi	Yangın
Birey		Gelişme	Gezi	Hizmet	Harita
		Spor	Tatil	Sözsüz iletişim	Küre
		İş	Vatan	Ön yargı	
		Ortam	Ülke	Adalet	
		Güven		Gezegen	

DÜN, BUGÜN, YARIN					
1.SINIF		2. SINIF		3. SINIF	
Geçmiş	Mevsim	Değişim	Su	Cumhuriyet	Cansız varlık
Şimdi	Takvim	Karşılaştırma	Toprak	Teknolojik ürün	Zaman
Gelecek	Hava durumu	Aile büyüğü	Gök cismi	Bilgisayar	Doğa
Oyuncak	Yeryüzü	Hayat	Bina	İletişim teknolojisi	Su döngüsü
Öz geçmiş	Gökyüzü	Katı-sıvı-gaz	Doğal çevre	Yerleşim birimi	Grafik
Anı	Renk	Neden-sonuç	Yapay çevre	Müze	Meteoroloji
Kılık-kıyafet	Dünya	Hava		Kültürel değer	Tahmin
Değişiklik	Gün			Karşılıklı	Ay
				bağımlılık	Süreklilik
				Karşılıklı etkileşim	

Kaynak: (MEB, 2009).

Hayat bilgisi dersi programı, öğrenme-öğretme sürecinde iki ögeyi ön plana çıkarmaktadır. Bunlar; öğretmen ve öğrenme ortamıdır. Ancak önemsenen bir diğer öge aile katılımıdır. Ailelerin üst düzeyde katılımının sağlanması gerekmektedir (MEB, 2009).

4.3.1.2. Türkiye Sosyal Bilgiler (4-5-6-7. sınıf) Öğretim Programının Öğrenme- Öğretme Süreci

Programda etkinlik temelli, öğrenci merkezli yapılandırmacı bir yaklaşım benimsendiği görülmektedir. Bilgi, beceri ve kavramların öğrencilere etkinlikler aracılığıyla kazandırılması hedeflenmektedir. Örnek etkinlikler sunulmaktadır. Ayrıca etkinliklere temel oluşturabilecek şu uygulamalara da yer verilmektedir: *Örnek Olay İncelemesi, sonuç çıkarma, geri plandaki düşünceleri bulma, slogan bulma, reklam hazırlama/ poster afiş hazırlama, şiir-öykü yazma/ şarkı yapma, görsel imge oluşturma, önem sırasına koyma, başlık bulma, sınıflama, örnek verme, kendini değerlendirme, yordama yapma, bulmaca, dramatisasyon, tavsiyede bulunma, karşılaştırma, problem çözme, görüşme yapma, alan gezileri, kavram haritası oluşturma, kanıtlama.*

Tüm bu uygulamalarla birlikte “empati kurma, değerlendirme, benzetim, günlük yaşamla ilişkilendirme, not alma, görüş tarama, gözlem, formülleştirme,

haber toplama, önceki düşünceleriyle karşılaştırma, bildikleriyle bağ kurma, dosya oluşturma, öykü tamamlama, öğretim malzemesi hazırlama, çalışma yaprağı, koleksiyon yapma, hipotez oluşturma ve sınama, yıllık hazırlama, tersinden düşünme, anlaşma imzalama, pandomim, öğrendiklerini listeleme, proje, gazete çıkarma, yeniden yazma” gibi uygulamalar etrafında farklı öğretim etkinlikleri hazırlanabileceği ifade edilmektedir. Ayrıca sosyal bilgiler öğretim programının önemli bir boyutunu ilişkilendirmeler oluşturmaktadır. Öğretmenler programda üç türlü ilişkilendirme ile karşılaşmaktadır. Bunlar, ders içi (üniteler arası) ilişkilendirme, dersler arası ilişkilendirme ve ara disiplinlerle ilişkilendirme. Sınıf öğretmenleri, 4 ve 5. sınıflarda sosyal bilgiler dersinde sık sık bu ilişkileri öğrencilerin kurmasına yardımcı olmalıdır. 6. ve 7. sınıflarda dersin öğretmenleri, diğer branş öğretmenleriyle toplantı yaparak planlarını oluşturmalıdır. Programda bu ilişkilendirmeler ünite şemalarının sağ sütununda bulunan “açıklamalar” bölümünde çeşitli semboller ve ifadelerle gösterilmiştir (MEB, 2004; MEB, 2005).

Aşağıdaki tabloda örnek bir ünite şeması bulunmaktadır ve bu ilişkilendirmeler ve sembolleri görülmektedir.

kaynaklardan birisi olmasıdır. Ayrıca programa göre gazetenin tamamı değil, konu ve içerik ile ilgili kupürünün eğitim açısından kullanımı esas alınmalıdır. Öğrenme-öğretme sürecinde gazete kupürlerinden yararlanmaya yönelik olarak programın kazanım tablolarında konu ile ilgili ilişkilendirmeler yapılmıştır. Bu ilişkilendirmeler açıklamalar sütununda yer almaktadır. İlişkilendirilen kazanımların sınırları içinde kalınarak ilgili gazete kupürlerinin, fotokopilerinin ya da gazetenin sanal ortamda (internet) sınıfa getirilip öğrenme öğretim sürecinde kullanılması öngörülmekte ve güncel olaylarla ilişkilendirilerek kazanımlara ulaşılması hedeflenmektedir (MEB, 2004; MEB, 2005).

4.3.1.3. Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük (8.Sınıf) Öğretim Programının Öğrenme- Öğretim Süreci

Programda “Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük” dersinin eğitim ve öğretimine ilişkin çeşitli vurgulamalar yer almaktadır. Örneğin, bu ders sadece siyasî, askerî ve diplomatik olaylara indirgenmemelidir. Kültür ve sanat konularına da vurgular yapılmalıdır. Ayrıca, öğrenciler yerel tarih ile ulusal tarih arasında ilişkilendirmeler yapabilmelidir. Bu amaçla, dersin öğretmeni okulun bulunduğu yerin milli mücadele dönemindeki yerel tarihi ile ilgili araştırma ödevleri vermelidir. Aynı zamanda, tarih konularının öğrencilere sorun merkezli olarak sunulabileceği de ifade edilmektedir. Önemsenen bir diğer konu ise, öğrencilerin Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde geçen tarih metodolojisine özgü kavramları öğrenmelerine dikkat edilmesi gerektiğidir. Öğretmenler, öğrencilerin kavram yanlışlarını düzeltmelerine yardımcı olmalıdır. Bu konuda onların hazırladıkları kavram ve zihin haritalarından yararlanmaları uygun görülmektedir (MEB, 2006).

Öğretmen, programda üç türlü ilişkilendirme ile karşılaşmaktadır. Bunlar, ders içi ilişkilendirme, diğer derslerle ilişkilendirme ve ara disiplinlerle ilişkilendirmedir. Programa göre dersin öğretmeni, Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde sık sık öğrencilerin bu ilişkileri kurmasına yardımcı olmalıdır. Ayrıca diğer branş öğretmenleriyle iş birliği yapılmalıdır. Öte yandan öğretmenlere aktif öğrenmeye dayalı etkinlikler kullanmaları tavsiye edilmektedir. Ayrıca

öğretmenler ders kitabındaki bütün bilgileri ders saatinde vermeye çalışmamalıdır. Öğrenciler bireysel ve serbest çalışmaya teşvik edilmelidir. Bir diğer önemli konu ise, inceleme gezilerine yer verilmesi gerektiğidir. Öğretmenler, gezi düzenleyemedikleri mekânlara ise sanal alan gezileri yaptırmalıdır (MEB, 2006).

4.3.1.4. Türkiye Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi (8.Sınıf) Öğretim Programının Öğrenme- Öğretme Süreci

Vatandaşlık ve demokrasi eğitimi dersi öğretim programı öğrenci merkezli, etkinlik temelli ve çoklu zekâ kuramını da içine alan bir yaklaşımla hazırlanmıştır. Bu yaklaşım doğrudan bilgi aktarmayı değil öğrencinin bilgiyi bizzat kendisinin yapılandırmasını amaçlamaktadır. Program yaşama daha fazla nüfuz eden, öğrenci merkezli, yapılandırmacı yöntem ve tekniklerin kullanılmasını önermektedir. Bunlar arasında *soru-cevap, tartışma, örnek olay incelemesi, grup etkinlikleri, rol yapma, beyin fırtınası, münazara, altı şapkalı düşünme, turnuva/istasyon, afiş hazırlama, drama* gibi öğretim yöntem ve teknikleri yer almaktadır. Ayrıca, kişi hak ve özgürlükleri, hukuk kuralları okunarak veya anlatılarak öğretilmemelidir. Kazanımlara uygun olarak hazırlanmış etkinliklerle bunlar kazandırılmalıdır. Öte yandan programın ünite şemalarında örnek etkinlikler yer almaktadır, ancak bu etkinlikler öneri niteliğindedir. Dersin öğretmeni verilen etkinlikleri aynen kullanabilmektedir. Bununla birlikte okulun donanımı, fiziki durumu, öğrencilerin ve çevrenin özelliklerine göre ilgili, “kazanımı gerçekleştirmek” koşuluyla farklı etkinlikler de düzenleyip uygulayabilmektedir.

Dersin işlenişinde fotoğraf, film, CD-ROM, benzeşim (simülasyon) programları, çoklu ortam (multimedia) araçları, telekomünikasyon hizmetleri (internet vb.) dersin bir parçası olarak kabul edilmelidir ve imkânlar ölçüsünde uygulanmalıdır. Programın vurguladığı bir diğer konu ise gezi düzenlenemeyen mekânlara, sanal alan gezileri düzenlenmelidir (MEB, 2010).

Programda, genel amaçlar ve kazanımların yanı sıra çeşitli temel beceri ve değerlerin verilmesi, öğrencilerin kazanımlar ve etkinlikler yoluyla bu beceri ve değerleri elde etmeleri amaçlanmıştır. Program, ilköğretim düzeyindeki diğer

derslerde öğrencilere kazandırılması tasarlanan 8 becerinin yanında, kendine özgü bazı becerileri de kazandırmayı amaçlamaktadır. Vatandaşlık ve demokrasi eğitimi dersi öğretim programı ile öğrencilere kazandırılmak istenen beceri ve değerler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 4.47. Türkiye Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersi Öğretim Programı ile Öğrencilere Kazandırılmak İstlenen Beceri ve Değerler

BECERİLER	DEĞERLER
1. Araştırma	1. Dayanışma
2. Eleştirel düşünme	2. Hoşgörü
3. Yaratıcı düşünme	3. Sorumluluk
4. İletişim	4. Sevgi
5. Problem çözme	5. Saygı
6. Bilgi teknolojilerini kullanma	6. Yardımseverlik
7. Girişimcilik	7. Diğerkâmlık
8. Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma	8. Barış
9. Gözlem yapma	9. Onur
10. Değişim ve sürekliliği algılama becerisi	10. Adil olma
11. Sosyal ve kültürel katılım becerisi	11. Özsaygı
12. Empati	12. Paylaşma
13. Özyönetim	13. Vatanseverlik
14. Kaynakları etkili kullanma	14. Özgürlük
15. Sosyal uyum	15. Uzlaşma
16. Ayrımcılığa duyarlılık	16. Eşitlik
17. Birlikte yaşama	17. Farklılıklara saygı duyma
	18. Kültürel mirası yaşatmaya duyarlılık
	19. Millî, manevî ve evrensel değerlere duyarlı olma

Kaynak: (MEB, 2010).

4.3.2. Kanada (Ontario) Sosyal Bilgiler, Tarih, Coğrafya Öğretim Programının Öğrenme-Öğretme Süreci

Kanada (Ontario) sosyal bilgiler, tarih, coğrafya öğretim programına göre; öğretmenlerin sorumluluklarından birisi, uygun ve etkileyici öğretim stratejileri kullanmaktır. Öğretmenler sınıfa heyecan, coşku ve değişik öğretim yöntemleri getirerek öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayabileceklerdir. Ayrıca onlar öğrenciler için önemli rol modellerdir. Programda önemsenen öğelerden bir diğeri araştırma sürecidir. Araştırma süreci sorular oluşturma; bilgi toplama, düzenleme, yorumlama, analiz etme, değerlendirme; bulgular arasında ilişkiler kurma gibi aşamalardan oluşmaktadır. Bu süreç sayesinde öğrenciler çeşitli olay, mesele ve gelişmeleri araştırırlar ve problem çözme vb. becerileri kazanırlar. Bir diğeri önemli konu ise mekânsal/konumsal beceriler yani harita, küre ve grafik kullanma becerisidir. Bu bağlamda matematiksel okuryazarlık ve teknolojik beceriler de önemsenmektedir. Çünkü bu beceriler ile mekânsal/konumsal beceriler arasında yakın bir ilişki sözkonusudur. Diğeri yandan Kanada (Ontario) sosyal bilgiler, tarih, coğrafya öğretim programında bireysel farklılıkların önemsendiği; öğrenci ihtiyaçları, yaşam tecrübeleri ve altyapıları gibi konuların da dikkate alındığı görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin bilgi, beceri, tutum kazanabilmeleri ve eleştirel bir şekilde düşünebilmeleri önemsenmektedir ve bunların öğrenme-öğretme sürecinde dikkate alınması gerektiği ifade edilmektedir (MEO, 2013).

Sosyal bilgiler, tarih, coğrafya öğretiminde programın üzerinde durduğu diğeri öğeler ise şunlardır (MEO, 2013):

- ✓ Güncel olaylar, meseleler ile bağlantıların kurulması
- ✓ Alan çalışmaları sayesinde öğrencilere uygulamalı eğitim fırsatlarının verilmesi
- ✓ Öğrencilerin özel eğitim ihtiyaçlarına göre plan yapılması
- ✓ Öğrencilerin sağlıklı ilişkiler konusunda teşvik edilmesi
- ✓ Programları arası ve entegre olmuş, bütünleşik eğitim

- ✓ Çevre eğitimi
- ✓ Adaletli ve kapsamlı eğitim
- ✓ Finansal okuryazarlık, matematiksel okuryazarlık, eleştirel okur-yazarlık, sorgulama
- ✓ Bilgi ve iletişim teknolojisinin rolü, önemi
- ✓ Öğrencilere eğitim ve kariyer/ yaşam planlama konusunda olanaklar sağlama

4.3.3. Finlandiya Ulusal Öğretim Programında Öğrenme-Öğretme Süreci

Finlandiya'nın ulusal öğretim programında öğretme ve öğrenme konusunda sadece sosyal bilgiler, tarih, biyoloji ve coğrafya, sağlık eğitimi dersi adına herhangi bir açıklama bulunmamaktadır. Ancak, bazı genel açıklamalar mevcuttur. Bu açıklamalar ise daha çok yerel öğretim programlarına yöneliktir. Finlandiya'da Yerel Eğitim Müdürlükleri ve okullar kendi öğretim programlarını hazırlayabilmektedirler. Ancak bu programları ulusal çekirdek öğretim programının çerçevesinde düzenlemeleri gerekmektedir. Yerel öğretim programının genel eğitim ve öğretim hedeflerinin yanısıra değerleri ve temel ilkeleri de açıklaması gerekmektedir. Bununla birlikte, yerel öğretim programı bazı sorunlar üzerinde durmalıdır. Örneğin, farklı dil ve kültür gruplarına ait öğrencilerin eğitimi. Ayrıca Finlandiya'da öğretmenler öğretim metot ve yaklaşımlarını kendileri seçebilmektedirler. Bu metot ve yaklaşımları öğretim programında belirtilen hedeflere ulaşmak için uygulamaktadırlar. Ulusal Çekirdek Öğretim programı metot seçme konusunda çok genel anahatları içermektedir. Seçilen metot ve yaklaşımlar öğrenme isteği oluşturmalı; amaçlı çalışmaya öğrencileri teşvik etmeli; bilgiyi elde etme, uygulama ve değerlendirme becerileri geliştirmelidir. Programın vurguladığı en önemli hususlardan birisi öğrencinin aktif, etkin bir role sahip olması gerektiğidir (MECF, 2004).

4.3.4. Estonya Cumhuriyeti Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Öğrenme-Öğretme Süreci (1-2-3-4-5-6-7-8-9.sınıf)

Öğrencilerin aktif ve bağımsız öğrenciler olmalarını desteklemek için onlara bağımsız olarak ve başkalarıyla (grup ve ikili) çalışma imkânı verilir. Öğrencilerin öğrenme motivasyonlarını arttırmak için farklı görev ve ödevler kullanılır. Modern öğrenme çevreleri, ders materyal ve araçları, bilgi ve iletişim temelli teknoloji kullanılır. Öğrenme çevreleri sosyo-kültürel çevre, bilgisayar sınıfları ve şirket, müze, sergi vb. ziyaretler yoluyla genişletilir. Aktif öğrenme odaklı çok yönlü öğretim metodları kullanılır ve bu öğretim metodları arasında tartışma, örnek olay çalışması, ikili çalışma, proje temelli öğrenme, rol oynama, grup çalışması, öğrenme portfolyoları, uygulama ve araştırma projeleri vb. yer almaktadır. Öğrencilerin yetenekleri, toplumdaki değişimler ve yerlere özgü özellikler dikkate alınmaktadır. Öğrencilerin bilgi beceri ve tutumları geliştirilir. Ayrıca öğrenciler okul dışı yaşamla bütünleştirilir. Sosyal bilgiler dersinde önemsenen diğer öğeler ise yaşam boyu öğrenme ve kariyer planlama, çevre ve sürdürülebilir gelişim, sivil girişimcilik, kültürel kimlik, teknoloji ve inovasyon, sağlık ve güvenlik, değerler ve ahlak (REMER, 2011).

Sosyal Bilgiler diğer konu alanları yetenekleri ile bütünleştirilir. Bu konu alanları arasında matematik, ulusal dil, yabancı dil, doğa bilimleri, teknoloji, güzel sanatlar yer almaktadır. Örneğin matematik alanındaki şu yetenekler geliştirilerek sosyal bilgiler ile bütünleştirilmesi sağlanır (REMER, 2011):

Kronoloji, kaynakları planlama (zaman ve para), matematiksel okuryazarlık, sayısal bilgi sunma ve okuma (grafik, tablo ve diyagram); problem oluşturma yeteneği, uygun çözüm bulma stratejileri ve onları uygulama, çözüm fikirlerini analiz etme, sonuçların geçerliliğini kontrol etme; mantıksal sorgulama, açıklama ve doğrulama becerileri ve bir matematiksel yaklaşıma değer verme ve onun sosyal, kültürel, bireysel önemini anlama becerileri.

4.3.5.Kore Cumhuriyeti Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Öğrenme-Öğretme Süreci

4.3.5.1.Kore Cumhuriyeti Sosyal Bilgiler (3-4-5-6-7-8-9-10.sınıf) Dersi Öğrenme-Öğretme Süreci

Öğrenciler öğrenme içeriğinin yapısına uygun olarak sorgulama, araştırma, tartışma, kompozisyon yazma, gözlem ve görüşmeler, alan gezileri ve deneyimleri, rol oynama, simülasyon (benzeşim), sosyal katılım gibi çeşitli öğrenme metotlarından yararlanırlar. Ayrıca sınıflarında çeşitli bilgi teknolojilerinden faydalanırlar. NİE (Eğitimde Gazete), İIE (Eğitimde İnternet), CAI (Bilgisayar Destekli Öğretim) gibi. Öte yandan öğretmenler, çağdaş toplumdaki siyasal, ekonomik, sosyal ve kültürel olguları deneysel verilere ve somut örneklere dayalı olarak incelemeleri konusunda öğrencilerine yardım ederler. Bununla birlikte, öğrenme verimliliğini arttırmak amacıyla haritalar, çizelgeler, filmler, slaytlar, istatistikler, kronolojik tablolar, yıllıklar, gazeteler, yayınlar, fonograflar, belgeler, sanat eserleri, seyahat ve gezi kitapları gibi çeşitli eğitim materyallerinden faydalanırlar (MEHRDK, 2007).

4.3.5.2. Kore Cumhuriyeti Tarih (8-9-10.sınıf) Dersi Öğrenme-Öğretme Süreci

Öğretmenler, bireysel olayları listelemekten ziyade sebep ve sonuçların mantıksal ilişkilerini ve önemli tarihsel kavramları anlayarak tarihsel bağlamda geçmiş olayları kavrama konusunda öğrencilere yardım edebilmelidir. Ayrıca, eleştirel bir şekilde düşünmeye öğrencileri teşvik edebilmelidirler. Bunların yanısıra çeşitli tarihi materyaller, tablolar, istatistikler ve multimedya kaynakları kullanarak sınıfları aktif yapma ve öğrencileri soru cevap sürecine aktif bir şekilde katılma konusunda motive etme gibi sorumlulukları bulunmaktadır. Öğrencilerin aktif katılımını harekete geçirmek için tartışma, sunum, araştırma ve örnek olay incelemesi gibi çeşitli öğretim yöntemlerine uygun olarak; gerçeklere, kavramlara, temalara, rakamlara ya da karşılaştırmalara odaklanarak çeşitli öğrenme metotlarından faydalanabilmelidirler. Programda vurgulanan bir diğer konu ise,

öğretmenlerin bilgi çağında gerekli olan bilgi işlem ve organizasyon becerilerini öğrencilerinde geliştirmek için NİE (Eğitimde Gazete), İIE (Eğitimde İnternet), CAI (Bilgisayar Destekli Öğretim) gibi öğretim metotlarından faydalanmaları gerektiğidir (MEHRDK, 2007).

4.3.6. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Bireysel, Sosyal ve Beşeri Bilimler Eğitimi (Sosyal Bilgiler, Tarih, Coğrafya, Vatandaşlık Eğitimi, Ekonomi ve Halkla İlişkiler, Yaşam ve Toplum, Din Eğitimi) Öğretim Programlarında Öğrenme-Öğretme Süreci

4.3.6.1. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Sosyal Bilgiler (Ortaokul 1-2-3.sınıf) Öğretim Programında Öğrenme-Öğretme Süreci

Program tartışma, sorgulama, simülasyon, rol yapma, örnek olay çalışmaları, proje çalışmaları, alan araştırmaları ve gezileri gibi bazı öğretim tekniklerinin kullanımını önermektedir. Programın genel çerçevesinin açıklandığı kısımda ise her bir üniteye ilişkin öğrenme etkinlikleri önerilmektedir (TCDCHK, 1997a).

4.3.6.2. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Tarih (Ortaokul 1-2-3.sınıf) Öğretim Programında Öğrenme-Öğretme Süreci

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi tarih öğretim programında öğrenci merkezli bir yaklaşım sözkonusudur. Ders kitapları ve diğer öğretim materyallerinin kullanımı, sorgulama, tartışma, sunum, not alma, simülasyon vb. farklı öğretim stratejilerinin kullanımı vurgulanmaktadır. Programda bir diğer önemsenen öge ise öğretmenlerin öğretim sürecinde uygun durumlarda tarih dersi ile öğretim programları arası bazı temaların bağlantılarını vurgulamaları gerektiğidir. Bu temalar arasında ahlak, vatandaşlık, bireysel ve sosyal, çevresel ve sağlık eğitimi yer almaktadır. Amaç ise öğrencilere olumlu değer ve tutumlar geliştirme fırsatları verebilmektir. Programa göre kaynak materyaller sadece yazılı dokümanları değil resim, fotoğraf, karikatür, grafik, sanat eseri ve benzeri öğeleri de içermelidir. Bununla birlikte görsel-işitsel kaynakların kullanımıyla tarih öğretme ve öğrenme

süreci kolaylaştırılabilir. Bu kaynaklar arasında film, video, kasetçalar, slayt, harita, çizelge, diyagram, TV programı, bilgisayar oyunları ve diğer bilgi teknolojisi ürünleri yer almaktadır. Ayrıca programda “okuma yoluyla tarih öğrenme” önemsenmektedir. Kitaplar tarih öğrenmek için önemli birer kaynaktır. Öte yandan öğrencilerin sınıf içerisindeki bazı aktivitelere katılarak da tarihi etkili bir şekilde öğrenebilecekleri ifade edilmektedir. Bu aktivitelere örnek olarak rol oynama, simülasyon, grup tartışması ve sunum yapma verilmektedir. Öğrencilerin tarihi daha iyi kavramalarına yardımcı olmak adına geziler ve alan araştırmaları üzerinde durulmaktadır. Müze gezileri önemsenmektedir (TCDCHK, 1996).

4.3.6.3. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Coğrafya (Ortaokul 1-2-3.sınıf) Öğretim Programında Öğrenme-Öğretme Süreci

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi coğrafya öğretim programında dersler arası işbirliği önemsenmektedir. Örneğin coğrafya öğretmenlerinin tarih, yaşam ve toplum gibi derslerin öğretmenleri ile şehir, tarım ve sanayi gibi konularda öğretim programları arası öğrenmeyi düzenlemede işbirliği yapabilecekleri belirtilmektedir. Bunun dışında sınıf dışı öğrenme aktivitelerine önem ve yer verilmektedir. Programın bilgi, beceri, değer, yaşam boyu öğrenme, sorgulama gibi öğelere odaklandığı görülmektedir. Haritalar yoluyla öğrenme de önemsenmekte ve coğrafyacılar için önemli bir araç olarak görülmekte, “Google Map” ve “Google Earth” kullanımı da ele alınmaktadır ve önerilmektedir. Harita becerilerinin geliştirilmesi gerektiği de vurgulanmaktadır. Programda sorgulama temelli alan araştırmalarına da yer verilmektedir. Ayrıca öğrenme sürecinde bilgi teknolojilerinin kullanılmasına değinilmektedir. İnternet, sosyal medya, e-mail aracılığıyla öğrencilerin fikirlerini, öğrenme kaynaklarını paylaşabilecekleri ve bazı coğrafi konuları tartışabilecekleri hatta öğretmenleri ile iletişime geçebilecekleri vurgulanmaktadır. Böylece zaman, mekân sınırlaması olmadan öğrenme fırsatı elde edebilecekleri belirtilmektedir. Grup içinde ve işbirliği halinde öğrenme sürecine de değinilmektedir. Programda dikkat çeken öğelerden bir diğeryse bireysel farklılıkların göz önünde bulundurulmasıdır (TCDCHK, 2011).

4.3.6.4. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Vatandaşlık Eğitimi (Ortaokul 1-2-3.sınıf) Öğretim Programında Öğrenme-Öğretme Süreci

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi vatandaşlık eğitimi öğretim programında çeşitli öğretim önerileri sunulmaktadır. Programa göre vatandaşlık eğitiminde en önemli elementlerden birisi “katılım” dır. “Katılımcı Öğrenme Aktiviteleri” vurgulanmaktadır. Bu katılımcı öğrenme aktiviteleri arasında video, film, slayt izleme ve tartışma; poster ya da slogan tasarlama; gazete kupürleri hazırlama; sergi düzenleme; güncel olayları analiz etme; rol oynama, görüşme, grup tartışması, simülasyon, tartışma ve durum çalışmaları yürütme yer almaktadır. Programa göre bu aktiviteler bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazanılması için fırsatlar sağlamaktadırlar. Ayrıca öğretmenler farklı öğrenme aktivitelerini yürütmek için uygun atmosfer ve çevre oluşturmalıdır (TCDCHK, 1998).

4.3.6.5. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Ekonomi ve Halkla İlişkiler (Ortaokul 1-2-3.sınıf) Öğretim Programında Öğrenme-Öğretme Süreci

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi ekonomi ve halkla ilişkiler öğretim programında öğrenme öğretme sürecinde önemsenen öğeler arasında bilgi, tutum, sosyal ilişkiler ve kaynaklar yer almaktadır. Bireysel farklılıklar önemsenmekte ve vurgulanmaktadır. Öğretim yaklaşımlarına yer verilmektedir. Bunlar arasında didaktik, sokratik ve buluşsal yaklaşım bulunmaktadır. Bu yaklaşımlara ilişkin açıklama, yöntem önerisi, avantaj ve dezavantaj gibi öğelere de yer verilmiştir. Çeşitliliğin önemine değinilmiştir. Aynı metodlarla bütün öğrencilerin etkili bir şekilde öğrenmelerinin mümkün olmadığı belirtilmektedir. Vurgulanmakta olan bir diğer konu ise aynı metodlardan bütün öğrencilerin eşit bir şekilde faydalanamayacağı ve bir metodun tüm içerikler için en iyisi olamayacağıdır. Ayrıca programın öğrencilerin çeşitli öğrenme becerilerini geliştirebilmeleri adına bazı aktivite örneklerine yer verdiği de görülmektedir.

4.3.6.6. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Yaşam ve Toplum (Ortaokul 1-2-3.sınıf) Öğretim Programında Öğrenme-Öğretme Süreci

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi yaşam ve toplum öğretim programında öğrenme-öğretme sürecinde önemsenen konular şunlardır (TCDCHK, 2010):

- Öğrencilerin eski bilgi ve tecrübelerini dikkate almak
- Öğrenme amaçlarını açık, net olarak belirlemek
- Öğrenme motivasyonunu aktif hale getirmek
- Bağımsız öğrenmeye teşvik etmek
- Etkileyici kaynaklar kullanmak
- Farklı değerlendirme metodları kullanmak
- Eğitim öğretim faaliyetlerinde bireysel farklılıkları gözönünde bulundurmak
- Öğrencileri öğrenme sürecine aktif olarak katılma konusunda teşvik etmek ve fırsatlar sağlamak
- Farklı bilgi alanlarıyla bağlantılar kurmak
- Öğrenme tutum ve becerileri geliştirmek
- Keşfetme, sorgulama, katılım, değer açıklama ve sınıf dışı öğrenmeye yer vermek
- Sınıf içi etkileşimi arttırmak için etkili kaynaklar kullanmak
- Pozitif öğrenme ortamı sağlamak
- Bilgi ve iletişim teknolojilerinden faydalanmak

4.3.6.7. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Din Eğitimi (Ortaokul 1-2-3.sınıf) Öğretim Programında Öğrenme-Öğretme Süreci

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi din eğitimi öğretim programında öğrenci merkezli bir yaklaşım benimsenmiştir. Farklı öğretim stratejilerinin kullanılması gerektiği vurgulanmaktadır. Öğrencilerin öğrenme sürecine aktif olarak katılmaları, öğretmenlerin ise öğretim hedeflerine ulaşmaları beklenmektedir. Bu bağlamda çeşitli öğretim stratejilerine yer verilmektedir. Bu stratejiler arasında sorgulama, rol oynama, simülasyon, grup tartışması, örnek olay incelemesi/durum çalışması, proje, gezi, görsel işitsel materyallerin yardımıyla öğretim yer almaktadır (TCDCHK, 1997b).

4.3.7. Güney Afrika Cumhuriyeti Sosyal Bilimler (4-5-6.sınıf) Öğretim Programında Öğrenme-Öğretme Süreci

Güney Afrika Cumhuriyeti sosyal bilimler öğretim programına göre, her öğrenci nitelikli bir ders kitabına ve düzenli bir şekilde tutulmuş not defterine sahip olmalıdır. Ders kitapları öğrencilerin şartlarına, seviyelerine ve dillerine uygun olmalıdır. Ayrıca onlar gerekli beceri, kavram ve değerlerin gelişmesini amaçlayan doğru içeriği sağlamalıdır. Ders kitapları uygun ve yeterli değerlendirme aktiviteleri de içermelidir. Öte yandan her sosyal bilimler sınıfı, seviyesine uygun çeşitli okuma kitaplarına ve görsel materyallere, duvar haritalarına, bir küreye, atlas setine ve bir sözlüğe sahip olmalıdır. Öğretmenler, öğrencilerin aktivitelerinde kullanmaları için sınıflarda gazete ve dergiler bulundurmalarıdır. Onlar, uygun işitsel ve işitsel-görsel materyalleri öğrencilerine sunmak için TV/CD ve DVD player erişimini sağlamaya uğraşmalıdırlar. Ayrıca, her nerede mümkünse internet kullanmaya çaba göstermelidirler. Google Earth ve you-tube kullanımı da derse uygun olarak tavsiye edilmektedir. Güney Afrika Cumhuriyeti sosyal bilimler öğretim programının önemseddiği konulardan bir diğeri haritalar ve harita becerileridir. Öğrencilerin kendi yerel bölgelerinin haritaları ile çalışmaları önem arz etmektedir (DBERSA,2011).

4.3.8. Avustralya Beşeri ve Sosyal Bilimler (Tarih, Coğrafya, Vatandaşlık Eğitimi, Ekonomi ve Ticaret) Öğretim Programlarının Öğrenme- Öğretme Süreçleri

4.3.8.1. Avustralya Tarih (Ana sınıf, 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10.sınıf) Öğretim Programında Öğrenme-Öğretme Süreci

Öğrencilerin tarihe olan ilgileri ve beğenileri eserlerin, müzelerin, tarihi yerlerin, uygulamalı alıştırmaların ve arşivlerin kullanımı gibi bir dizi farklı yaklaşımlar yoluyla artırılır. Tarihsel öyküler kullanılır. Ayrıca tarih dersinde öğrenme özellikle İngilizce, matematik ve fen gibi diğer öğrenme alanlarında öğrenilen bilgi ve becerilerin kullanımını da içermektedir. Süreçte öğretmenler önce mevcut öğrenme ve başarı seviyelerini belirlemek ve sonra öğrenci gruplarına ya da bireysel olarak öğrencilere öğretime en uygun içeriği seçmek için Avustralya öğretim programının içerik ve başarı standartlarını kullanırlar. Böylece, her sınıfta farklı başarı düzeyinde öğrencilerin olabileceği durumu göz önüne alınmış olur ve öğretmenler mevcut öğrenimi planlar. Aynı zamanda, Avustralya öğretim programının en önemli boyutlarından birisi öğrencilerde bireysel farklılıklardır. Örneğin, öğretmenler üstün yetenekli öğrencilerin bireysel öğrenme ihtiyaçlarını karşılamak için Avustralya tarih öğretim programını esnek bir biçimde kullanabilmektedirler. Programda vurgulanan bir diğer husus ise, engelli öğrenciler için gerekli düzenlemeler yapıldığı sürece onların akranlarıyla eşit oranda eğitimsel standartları başarabilecekleridir (ACARA, 2010).

4.3.8.2. Avustralya Coğrafya (Ana sınıf, 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10.sınıf) Öğretim Programında Öğrenme-Öğretme Süreci

Avustralya coğrafya öğretim programı sorgulama temelli öğrenme ve öğretimi vurgular. Programa göre, eğitimin tüm aşamalarında öğrencilerin sorgulama ve araştırma yapmalarına olanaklar sağlanmalıdır. Ayrıca, tüm aşamalarda alan çalışması için fırsatlar sağlanmalıdır. Sınıf dışı bilgilerin gözlenmesi ve kaydedilmesi açısından alan çalışmaları önemsenmektedir.

Öğrencilerin coğrafya öğrenme hevesleri geniş çeşitlilikteki aktiviteler yoluyla teşvik edilmelidir. Bu aktivitelere örnekler okul gezileri, uzaktan hissedilen görüntüleri yorumlama, yerlerin yazınsal açıklamalarını okuma, geleneksel hikâyeleri dinleme, istatistiksel analiz, rol oynama ve sınıf tartışmalarıdır. Bununla birlikte, öğrenme faaliyetleri basit bir şekilde tekrarlamaktan ziyade anlama, açıklama, değer verme ve bilgiyi kullanma yeteneklerini vurgulamalıdır. Ayrıca öğretmenlerin öğrencilerinin yaşadıkları toplum ve gruplara özgü ilgi ve ihtiyaçlarını içeriğe dâhil etme konusunda özgür oldukları görülmektedir. Yalnızca ilkokulun başlangıcında üzerinde çalışılan yerler yerel bir ölçekte yerel bölge ve yerleşim yerlerini içermeli; daha sonraki yıllarda ve ortaokulda ise bir dizi ülkeden yararlanılmalıdır (ACARA, 2013a).

4.3.8.3. Avustralya Vatandaşlık ve Yurttaşlık Eğitimi (3-4-5-6-7-8-9-10.sınıf) Öğretim Programında Öğrenme-Öğretme Süreci

Avustralya vatandaşlık ve yurttaşlık eğitimi öğretim programı sorgulama temelli öğrenme ve öğretimi vurgular. Programa göre, öğrencilerin vatandaşlık ve yurttaşlık eğitimine olan ilgileri okul ve toplumdaki faaliyetlere aktif katılma yoluyla artırılmalıdır. Bu faaliyetlere örnekler öğrenci hükümeti, topluma hizmet uygulamaları, meclis eğitim programları ve bölgesel ve uluslararası düzeyde sivil toplum örgüt çalışmalarıdır. Öğretmenler ise önce mevcut öğrenme ve başarı seviyelerini belirlemek ve sonra öğrenci gruplarına ya da bireysel olarak öğrencilere öğretime en uygun içeriği seçmek için Avustralya öğretim programının içerik ve başarı standartlarını kullanırlar. Öğretmenler, eğitim öğretim döneminin sonunda öğrenciler tarafından sergilenen öğrenme niteliği hakkında her şeyi düşünerek kararlar almak için de başarı standartlarını kullanmaktadırlar (ACARA, 2013c).

4.3.8.4. Avustralya Ekonomi ve Ticaret (5-6-7-8-9-10.sınıf) Öğretim Programında Öğrenme-Öğretme Süreci

Avustralya ekonomi ve ticaret öğretim programı sorgulama temelli öğrenme ve öğretimi vurgular. Programa göre, eğitimin tüm aşamalarında öğrencilerin sorgulama ve araştırma yapmalarına olanaklar sağlanmalıdır. Ayrıca, öğrencilere

gerçek yaşamlarında bilgi, anlama ve becerilerini uygulamaları için fırsatlar sağlanmalıdır. Bunlar arasında yardım parası toplama, ürün tasarlama ve geliştirme, ticari girişimler ve özel olaylar yer almaktadır. Öğrencilerin ekonomi ile ilgili becerilerini ve düşüncelerini uygulamalarını, ekonomik bakımdan düşünme yeteneklerini göstermelerini olanaklı kılacak değerlendirme türleriyle öğretim yöntemleri desteklenmelidir. Öğretmenler ise önce mevcut öğrenme ve başarı seviyelerini belirlemek ve sonra öğrenci gruplarına ya da bireysel olarak öğrencilere öğretime en uygun içeriği seçmek için Avustralya öğretim programının içerik ve başarı standartlarını kullanırlar. Öğretmenler, eğitim öğretim döneminin sonunda öğrenciler tarafından sergilenen öğrenme niteliği hakkında her şeyi düşünerek kararlar almak için de başarı standartlarını kullanmaktadırlar (ACARA, 2013b).

4.3.9. Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya’da Yer Alan İlkokul ve Ortaokul Düzeyinde Sosyal Bilgiler Kapsamındaki Öğretim Programlarının “Öğrenme-Öğretme Süreci” Bakımından Benzerlik ve Farklılıkları

Türkiye hayat bilgisi öğretim programında yapılandırmacı bir yaklaşım benimsenmiştir. Programa göre, öğrenme ve öğretme süreci organize edilirken temalar, ara disiplinler, beceriler, kişisel nitelikler ve kazanımlar dikkate alınmalıdır. Aynı zamanda öğrencilerin aktif olarak katılımı ve öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklar da dikkate alınmalıdır. Ailelerin üst düzeyde katılımları sağlanmalıdır. Sosyal bilgiler öğretim programında da yine etkinlik temelli, öğrenci merkezli yapılandırmacı bir yaklaşım benimsenmektedir. Bilgi, beceri ve kavramların öğrencilere etkinlikler aracılığıyla kazandırılması hedeflenmektedir. Örnek etkinlikler sunulmaktadır. Ders içi (üniteler arası), dersler arası ve ara disiplinlerle ilişkilendirme önemsenmektedir. Aynı zamanda müze ile eğitim ve öğrenme-öğretme sürecinde gazete kupürlerinden yararlanma da vurgulanmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde de kavramlar, aktif öğrenmeye dayalı etkinlikler, üç türlü ilişkilendirme ve inceleme gezileri öğrenme öğretme

sürecinde önem taşımaktadır. Vatandaşlık ve demokrasi eğitimi öğretim programı da diğer öğretim programlarında olduğu gibi öğrenci merkezli, yapılandırmacı yöntem ve tekniklerin kullanılmasını önermektedir. Bu yöntem ve teknikler arasında soru-cevap, tartışma, örnek olay incelemesi, grup etkinlikleri, rol yapma, beyin fırtınası, münazara, altı şapkalı düşünme, turnuva/istasyon, afiş hazırlama ve drama yer almaktadır. Dersin işlenişinde fotoğraf, film, CD-ROM, benzeşim (simülasyon) programları, çoklu ortam (multimedia) araçları, telekomünikasyon hizmetleri (internet vb.) dersin bir parçası olarak kabul edilmektedir. Kavram, beceri ve değerlerin kazandırılması ve gezilerin düzenlenmesi de önem arz etmektedir.

Kanada (Ontario) sosyal bilgiler, tarih, coğrafya öğretim programında uygun, etkileyici ve farklı öğretim stratejilerinin kullanılması önemsenmektedir. Öğrencilerin araştırma sürecine katılması, problem çözme becerilerinin gelişmesi, mekânsal/konumsal becerileri yani harita, küre ve grafik kullanma becerileri de ayrı önem taşımaktadır. Programın bireysel farklılıkları önemsendiği de görülmektedir. Programları arası ve entegre olmuş, bütünleşik eğitim; finansal okuryazarlık, matematiksel okuryazarlık, eleştirel okur-yazarlık; bilgi ve iletişim teknolojisi de diğer önemli öğelerdir.

Finlandiya ulusal öğretim programında öğrenme öğretme sürecinde vurgulanan en önemli hususlardan birisi öğrencinin aktif, etkin bir role sahip olması gerektiğidir. Ayrıca seçilen metot ve yaklaşımlar öğrenme isteği oluşturmali; amaçlı çalışmaya öğrencileri teşvik etmeli; bilgiyi elde etme, uygulama ve değerlendirme becerileri geliştirmelidir.

Estonya Cumhuriyeti sosyal bilgiler öğretim programına göre; aktif öğrenme odaklı, çok yönlü öğretim metotları kullanılmalıdır. Bu öğretim metotları arasında tartışma, örnek olay çalışması, ikili çalışma, proje temelli öğrenme, rol oynama, grup çalışması, öğrenme portfolyoları, uygulama ve araştırma projeleri vb. yer almaktadır. Öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumları geliştirilmelidir. Öğrencilerin okul dışı yaşamla bütünleştirilmesi, müze ve sergi ziyaretleri de önemsenmektedir. Sosyal bilgiler matematik, ulusal dil, yabancı dil, doğa bilimleri, teknoloji, güzel sanatlar gibi diğer konu alanları yetenekleri ile bütünleştirilmelidir.

Kore Cumhuriyeti sosyal bilgiler öğretim programı öğrenme öğretme sürecinde çeşitli öğrenme metotlarından yararlanılması gerektiği üzerinde durmaktadır. Bu öğrenme metotları arasında sorgulama, araştırma, tartışma, kompozisyon yazma, gözlem ve görüşmeler, alan gezileri ve deneyimleri, rol oynama, simülasyon (benzeşim), sosyal katılım yer almaktadır. Ayrıca programa göre öğretmenler sınıflarında çeşitli bilgi teknolojilerinden -NİE (Eğitimde Gazete), IIE (Eğitimde İnternet), CAI (Bilgisayar Destekli Öğretim)- faydalanmalıdır. Çeşitli eğitim materyallerinden faydalanmak da önem arz etmektedir. Haritalar, çizelgeler, filmler, slaytlar, istatistikler, kronolojik tablolar, yıllıklar, gazeteler, yayınlar, fonograflar, belgeler, sanat eserleri, seyahat ve gezi kitapları bu materyallerden bazılarıdır. Tarih konularında ise öğretmenler çeşitli tarihi materyaller, tablolar, istatistikler ve multimedya kaynakları kullanarak sınıfları aktif yapma ve öğrencileri soru cevap sürecine aktif bir şekilde katılma konusunda motive etme durumundadırlar. Öğrencilerin aktif katılımını harekete geçirmek içinse tartışma, sunum, araştırma ve örnek olay incelemesi gibi çeşitli öğretim yöntemlerini kullanmaları gerekmektedir.

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi sosyal bilgiler öğretim programında tartışma, sorgulama, simülasyon, rol yapma, örnek olay çalışmaları, proje çalışmaları, alan araştırmaları ve gezileri gibi bazı öğretim tekniklerinin kullanımı önerilmektedir. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi tarih öğretim programında öğrenci merkezli bir yaklaşım söz konusudur. Yine aynı şekilde farklı öğretim stratejilerinin kullanımı vurgulanmaktadır. Film, video, kasetçalar, slayt, harita, çizelge, diyagram, TV programı, bilgisayar oyunları ve diğer bilgi teknolojisi ürünleriyle yani görsel-işitsel kaynaklarla tarih öğretimi tavsiye edilmektedir. Geziler, alan araştırmaları ve müze gezileri de programda önemli bir yere sahiptir. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi coğrafya öğretim programında ise dersler arası işbirliği, sınıf dışı öğrenme aktiviteleri, bireysel farklılıklar, sorgulama temelli alan araştırmaları, bilgi, beceri, değer, yaşam boyu öğrenme, “Google Map” ve “Google Earth” gibi öğeler önemsenmektedir. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi vatandaşlık öğretim programına göreyse, vatandaşlık eğitiminde en önemli elementlerden birisi “katılım” dır. “Katılımcı Öğrenme Aktiviteleri” vurgulanmaktadır. Bu katılımcı öğrenme aktiviteleri arasında

ise video, film, slayt izleme ve tartışma; poster ya da slogan tasarlama; gazete kupürleri hazırlama; sergi düzenleme; güncel olayları analiz etme; rol oynama, görüşme, grup tartışması, simülasyon, tartışma ve durum çalışmaları yürütme yer almaktadır.

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi ekonomi ve halkla ilişkiler öğretim programı incelendiğinde, öğrenme öğretme sürecinde önemsenen öğeler arasında bilgi, tutum, sosyal ilişkiler, kaynaklar, bireysel farklılıklar görülmektedir. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi yaşam ve toplum öğretim programında öne çıkan öğeler ise öğrenme motivasyonunu aktif hale getirmek, öğrencileri bağımsız öğrenmeye teşvik etmek gibi bazı önemli konulardır. Ayrıca eğitim öğretim faaliyetlerinde bireysel farklılıkları göz önünde bulundurmamak, aktif katılımı sağlamak, farklı bilgi alanlarıyla bağlantılar kurmak, bilgi ve iletişim teknolojilerinden faydalanmak yine üzerinde durulan konulardandır. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi din eğitimi öğretim programı da öğrenci merkezli bir yaklaşım benimsemiş ve bu doğrultuda bireysel farklılıkları göz önüne alarak farklı öğretim stratejilerinin kullanılması gerektiğini vurgulamıştır.

Güney Afrika sosyal bilimler programında öğrenme öğretme sürecinde beceri, kavram ve değerlerin gelişmesi önem arz etmektedir. İşitsel-görsel materyaller, haritalar ve harita becerileri de önem taşımaktadır. Avustralya tarih öğretim programında ise, öğrenme öğretme sürecinde bireysel farklılıkların göz önünde bulundurulması gerektiği öne çıkan bir özelliktir. Tarihe olan ilginin artması adına da eserlerin, müzelerin, tarihi yerlerin, uygulamalı alıştırma ve arşivlerin kullanımı gibi bazı yaklaşımlar ön plana çıkmaktadır. Avustralya coğrafya öğretim programı sorgulama temelli öğrenme ve öğretimi vurgulamaktadır. Alan çalışmaları ve farklı aktiviteler ele alınmaktadır. Avustralya vatandaşlık ve yurttaşlık eğitimi öğretim programı ile ekonomi ve ticaret öğretim programı da sorgulama temelli öğrenme ve öğretimi, aktif katılımı ve bireysel farklılıkları dikkate almaktadır.

Yukarıda ifade edilen bilgiler çerçevesinde; Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya'da yer alan

ilkokul, ortaokul düzeyinde ve sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarının öğrenme-öğretme süreci bakımından benzer özelliklerinin ağırlıkta olduğunu ancak bazı farklılıkları da içerdiklerini söylemek mümkündür.

Tespit edilen benzerliklerden birisi, öğrencilerin aktif olarak sürece katılması gerektiği durumudur. Başka bir deyişle öğrenciler aktif, etkin bir role sahip olmalıdırlar. Öğretim programlarının öğrenci merkezli, aktif öğrenme odaklı ve etkinlik temelli oldukları görülmektedir. Bu bağlamda çeşitli, çok yönlü, öğrencileri aktif katılıma teşvik edecek yöntem ve tekniklerin, aktivitelerin kullanımı vurgulanmaktadır. En fazla belirtilen yöntem ve teknikler arasında soru-cevap, tartışma, örnek olay incelemesi, grup etkinlikleri, rol yapma/oyunama, beyin fırtınası, münazara, altı şapkalı düşünme, turnuva/istasyon, afiş hazırlama, drama, ikili çalışma, proje temelli öğrenme, grup çalışması, öğrenme portfolyoları, sorgulama, kompozisyon yazma, gözlem ve görüşmeler, alan araştırmaları/ gezi ve deneyimleri, simülasyon (benzeşim), sosyal katılım, sunum, proje çalışmaları ve durum çalışmaları yer almaktadır.

Öğretim programlarının öğrenme öğretme süreci açısından öne çıkan benzerliklerinden bir diğeri ise, dersin işlenişinde çeşitli eğitim materyallerinden faydalanılması gerektiği ve onların dersin bir parçası olduğudur. Ülkelerin sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarında ortak olan ve öne çıkan eğitim materyalleri; fotoğraf, film, CD-ROM, kasetçalar, multimedia araçları/kaynakları, telekomünikasyon hizmetleri (internet vb.), gazeteler, haritalar, çizelgeler, slaytlar, istatistikler, kronolojik tablolar, yıllıklar, gazeteler, yayınlar, fonograflar, belgeler, sanat eserleri, seyahat ve gezi, diyagram, TV programı, bilgisayar oyunları ve diğer bilgi teknolojisi ürünleri, görsel-işitsel kaynaklardır. Özellikle harita becerilerinin geliştirilmesi birçok ülkede ayrı bir önem taşımaktadır.

Öğretim programlarının öğrenme öğretme sürecinde ilişkilendirme konusuna önem verdikleri ve bu açıdan da benzer oldukları görülmektedir. Türkiye’de ders içi (üniteler arası), dersler arası ve ara disiplinlerle ilişkilendirme; Kanada Ontario’da programları arası ve entegre olmuş, bütünleşik eğitim; Estonya’da matematik, ulusal dil, yabancı dil, doğa bilimleri, teknoloji, güzel sanatlar gibi diğer konu alanları

yetenekleri ile bağlantılar; Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi'nde farklı bilgi alanlarıyla, dersler arası ilişkilendirme; Avustralya'da tarih dersinde özellikle İngilizce, matematik ve fen gibi diğer öğrenme alanlarında öğrenilen bilgi ve becerilerin kullanımı üzerine ifadeler bulunmaktadır.

Öğretim programlarında öğrenme-öğretme süreci bakımından tespit edilen önemli benzer özelliklerden birisi, bireysel farklılıkların dikkate alınması gerektiği ile ilgili ifadelerdir.

Türkiye, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi ve Güney Afrika Cumhuriyeti öğretim programlarının öğrenme öğretme sürecinde gazete kullanımını önemsedikleri görülmektedir. Öte yandan Türkiye, Estonya, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi ve Avustralya'da müze ile eğitimin, müze ziyaretlerinin öğrenme öğretme sürecinde önemsenmesi gerektiği belirtilmekte ve ortak bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kore Cumhuriyeti sosyal bilgiler öğretim programında diğer öğretim programlarından farklı olarak şöyle bir özellik dikkat çekmektedir. Öğretmenlerin öğrenme öğretme sürecinde sınıflarında çeşitli bilgi teknolojilerinden faydalanmaları konusunda bir vurgulama yapılmaktadır. Bu bağlamda NİE (Eğitimde Gazete), İIE (Eğitimde İnternet), CAI (Bilgisayar Destekli Öğretim) gibi örneklere yer verilmektedir Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi coğrafya öğretim programındaysa “Google Map” ve “Google Earth” kullanımının önemsendiği ve tavsiye edildiği görülmektedir. 21. yüzyılda iletişim ve teknolojinin hızla gelişmesi öğretim programlarının da bu yönde geliştirilmesi gerektiği gerçeğini ortaya koymaktadır. Yukarıdaki örneklerden de anlaşılacağı üzere, ülkeler de programlarını bu yönde geliştirmeye ve öğrencileri teknoloji okuryazarları olarak yetiştirmeye çalışmaktadırlar.

Güney Afrika Cumhuriyeti sosyal bilimler öğretim programında vurgulanan ve önemsenen bir konudan söz etmek mümkündür. Programa göre her öğrenci nitelikli bir ders kitabına ve düzenli bir şekilde tutulmuş not defterine sahip olmalıdır. Öğrenci hafızasına çok güvense bile mutlaka sınıfta öğretmen tarafından söylenen ve

önemli gördüğü hususları not etmelidir. Böylece unutkanlık sonucu doğabilecek olumsuz sonuçları engellemiş de olacaktır. Daha sonra temize geçirilen bu notlar bir kez daha tekrar edilmiş olacak ve unutulma ihtimali azalacaktır. Bununla birlikte programda ifade edildiği gibi nitelikli bir ders kitabı da öğrenme öğretme sürecini daha verimli kılacaktır.

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi yaşam ve toplum öğretim programında farklı ve önemli bir özellik söz konusudur. Öğrenme öğretme sürecinde pozitif bir öğrenme ortamı sağlamanın öneminden söz edilmektedir. Böylece pozitif bir öğrenme ortamı ile süreç öğrenciler açısından daha keyifli bir hale gelecektir. Ayrıca bu durum öğrencilerin akademik başarılarında ve okula olan ilgilerinde de etkili olacaktır.

Kanada (Ontario) sosyal bilgiler, tarih, coğrafya öğretim programında güncel olaylar ve meseleler ile bağlantıların kurulması; matematiksel, finansal ve eleştirel okuryazarlık becerileri öğrenme öğretme sürecinde ön plana çıkmakta ve bu özelliklere sahip öğrenciler yetiştirmek hedeflenmektedir. Bu açılardan program farklılık yaratmaktadır.

4.4. Dördüncü alt probleme ilişkin bulgular ve yorumları

Bu alt problem “Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya’da yer alan ilkokul ve ortaokul düzeyinde sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarının ölçme ve değerlendirme boyutları hangi özellikleri taşımaktadır ve bu boyutlar bakımından benzerlik ve farklılıkları nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir. Probleme ilişkin bulgular ve yorumları şu şekildedir:

4.4.1. Türkiye “Hayat Bilgisi”, “Sosyal Bilgiler”, “Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük”, “Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi” Öğretim Programlarında Ölçme ve Değerlendirme

4.4.1.1. Türkiye Hayat Bilgisi (1-2-3. sınıf) Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme

Hayat bilgisi programına göre, öğretmenler şu durumlarda değerlendirme yaparlar (MEB, 2009):

- Öğrencilerin kazanımlar, kavramlar ve becerilerle ilgili bireysel gelişimlerini izlerken, eksiklerini belirlerken ve karşılaştıkları zorlukları tanımlarken
- Öğrencileri öğrenmeye ve becerilerini geliştirmeye özendirirken

Programa göre değerlendirme, öğrencilerin eğitiminde yapılandırıcı ve geliştirici bir rol oynamaktadır. Öğrencilerin öğrenmesi ve gelişimiyle ilgili elde edilen bilgiler, öğretmenler tarafından kullanılabilir. Ayrıca, öğrencinin kendini değerlendirmesine ve kişisel hedefler belirlemesine de yardım etmektedir. Programda öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını sergilemeleri için çoklu değerlendirme esas alınmıştır. Çünkü sadece yazılı ve sözlü sınavlarla öğrenci başarısının ölçülmesi ve değerlendirilmesi uygun değildir. Program, öğrencilerin başarılarını ölçüp değerlendirmede öğretmenlere yardımcı olmak amacıyla bazı kazanımlara yönelik etkinlik örneklerine yer vermiştir. Bu kazanımların ölçme ve

değerlendirme ölçekleri ve formları verilmiştir. Ölçme ve değerlendirme işlemlerinin ne sıklıkta yapılması gerektiği ya da birbirini izleyen iki ölçme ve değerlendirme işlemi arasında ne kadar süre olması gerektiği konusunda öğretmenlere esneklik tanınmıştır. Ayrıca, programda yer alan hiçbir kazanımın ölçme ve değerlendirme dışında bırakılmaması gerektiği vurgulanmaktadır.

Hayat bilgisi dersi programının açıklamalar bölümünde birinci sınıftaki öğrencilerin okuma-yazma bilmediği göz önünde bulundurularak daha çok gözlem formlarına yer verildiği görülmektedir. Ayrıca, aynı teknikle ölçülebilecek kazanımlar için ortak formların düzenlenmesi uygun görülmüştür. Örneğin programın açıklamalar bölümünde gözlemle ölçülebilecek ardışık kazanımların sonucunda kazanım numaraları belirtilerek gözlem formu önerilmiştir. Ancak bu formların önceden ortak kazanımları kapsayacak şekilde öğretmenler tarafından düzenlenmesi gerekmektedir. Kazanımların işlenmesi sırasında ise gözlem çalışmalarının yapılması gerekmektedir (MEB, 2009).

4.4.1.2. Türkiye Sosyal Bilgiler (4-5-6-7.sınıf) Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme

Program bireysel farklılıkları dikkate aldığı ve öğrenci merkezli öğretme-öğrenme stratejilerini benimsediği için, ölçme ve değerlendirmede de öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını sergilemeleri amacıyla çoklu değerlendirmeyi gerektirmektedir. Bu sebeple sadece yazılı ve sözlü sınavlarla öğrenci başarısının ölçülüp değerlendirilmesinin uygun olmadığı ifade edilmektedir. Önem arz eden bir diğer husus ise değerlendirme teknikleri ile öğrencinin tüm yeteneklerinin değerlendirilebilmesinin sağlanmasıdır. Ayrıca, program bazı ölçme araç ve yöntemleri hakkında da kısa bilgiler sunmaktadır. Programın genel çerçevesinin açıklandığı kısımda ise her bir üniteyle ilgili olarak açıklamalar bölümünde ölçme değerlendirme teknikleri önerilmiştir. Bu öneriler tekniklerin adı belirtilerek yapılmıştır. “Bu üniteye öz değerlendirme ve gözlem formları, açık uçlu sorular, projeler, performans değerlendirme, kavram haritası, çoktan seçmeli, boşluk doldurmalı testler kullanılarak değerlendirme yapılabilir.” şeklinde ifadeler yer almaktadır (MEB, 2004; MEB, 2005).

4.4.1.3. Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük (8.Sınıf) Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme

Program, ünitelerin yapısına uygun olan değerlendirme araç ve yöntemlerinin seçilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Değerlendirme öğrenmenin ayrılmaz bir parçası olarak ifade edilmektedir. Ayrıca sadece öğrenme ürünü değil, öğrenme süreci de değerlendirilmelidir. Geleneksel yöntemlerle birlikte alternatif değerlendirme yöntemlerinin de kullanılması gerektiğine değinilmiştir. Programda yer alan değerlendirme yöntem ve araçları ise şunlardır: Gözlem, performans ödevleri, görüşmeler, öz değerlendirme ölçekleri, öğrenci ürün dosyaları (portfolyo), projeler, çoktan seçmeli, eşleştirmeli, boşluk doldurmalı, açık uçlu sorulardan oluşan testler. Programın genel çerçevesinin açıklandığı kısımda her bir üniteyle ilgili olarak açıklamalar bölümünde ölçme değerlendirme teknikleri önerilmiştir. Bu öneriler tekniklerin adı belirtilerek yapılmıştır. “Bu ünite de gözlem, öz değerlendirme formları, açık uçlu sorular, çoktan seçmeli sorular, proje, öğrenci ürün dosyası (portfolyo), dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirme yapılabilir.” şeklinde ifadeler bulunmaktadır (MEB, 2006).

4.4.1.4. Türkiye Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi (8.sınıf) Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme

Geleneksel ve alternatif ölçme değerlendirme araç veya yöntemlerinin birlikte ve dengeli bir şekilde kullanılması önerilmektedir. Çoklu değerlendirme esas alınmıştır. Ayrıca, programda vatandaşlık ve demokrasi eğitimi dersinde kullanılacak bazı ölçme araçları ve yöntemleri ile ilgili kısa bilgilere yer verilmiştir. Bunlar arasında kısa cevaplı sorular, açık uçlu sorular, çoktan seçmeli sorular, grup değerlendirme, gözlem, kontrol listesi, proje, görüşme, sözlü sunum, öz değerlendirme, dereceli puanlama anahtarı (Rubric), öğrenci ürün dosyası (Portfolyo), performans değerlendirme bulunmaktadır. Aynı zamanda programın sonunda ölçme ve değerlendirme form örnekleri bulunmaktadır (MEB, 2010).

4.4.2. Kanada (Ontario) Sosyal Bilgiler, Tarih, Coğrafya Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme

Kanada (Ontario) sosyal bilgiler, tarih, coğrafya öğretim programında ölçme ve değerlendirmenin temel amacı, öğrencinin öğrenmesini geliştirmektir. Ölçme, değerlendirme ve rapor etmenin geçerli, güvenilir olmasını sağlamak amacıyla tüm öğretmenlerin faydalanması adına temel prensipler bulunmaktadır. Bu prensipler arasında şunlar yer almaktadır (MEO, 2013):

- ✓ Ölçme ve değerlendirmenin tüm öğrenciler için eşit, açık, adaletli olması
- ✓ Ölçme ve değerlendirme sürecinin bütün öğrencileri desteklemesi
- ✓ Okullar açıldığında ve tüm eğitim öğretim yılı boyunca uygun zamanlarda öğrenciler, ebeveynler ile iletişim kurulması
- ✓ Öğrenme ve başarı gelişimini destekleyen geri bildirimlerin verilmesi
- ✓ Öğrencilerin öz değerlendirme becerilerinin geliştirilmesi

Öğrenme becerileri ve çalışma alışkanlıkları öğrenci öğrenmesinin ayrılmaz bir parçasıdır. Programda öğrenme becerileri ve çalışma alışkanlıkları olarak sorumluluk, organize etme, bağımsız çalışma, işbirliği, girişkenlik ve öz düzenleme yer almaktadır. Ölçme ve değerlendirme açısından bu öğeler de önem taşımaktadır. Ayrıca içerik ve performans ölçütlerine dayalı olarak ölçme ve değerlendirme sözkonusudur. İçerik ölçütleri öğretim programında bulunan genel ve özel beklentilerdir. Performans ölçütleri ise bir başarı çizelgesinde özetlenmektedir. Programda yer alan bu başarı çizelgesinin amaçları arasında şunlar yer almaktadır (MEO, 2013):

- ✓ Genel bir tasarı oluşturmak,
- ✓ Üstün nitelikli ölçme araç ve gereçleri geliştirmeye rehberlik etmek (rubric vb.),
- ✓ Öğretmenlere ders planlama konusunda yardımcı olmak,

- ✓ İçerik ve performans ölçütlerine ilişkin öğrencilere uygun ve mantıklı geri bildirimler vermek,
- ✓ Öğrencilerin öğrenme sürecini ölçmek ve değerlendirmek için kategori ve ölçütler oluşturmak bulunmaktadır.

Başarı çizelgesinde bilgi ve beceri konusunda *dört kategori* yer almaktadır. Çizelgede yer alan bilgi ve beceri kategorileri şu şekilde ifade edilmiştir: Bilgi ve kavrama, düşünme, iletişim, uygulama. Başarı konusunda ise dört ayrı düzey bulunmaktadır ve bu düzeyler ise şöyle nitelendirilmektedir: Birinci düzey, sınırlı; ikinci düzey, biraz; üçüncü düzey, dikkate değer; dördüncü düzey ise yüksek derecede.

Kanada (Ontario) sosyal bilgiler, tarih, coğrafya öğretim programında ölçme ve değerlendirme konusunda üzerinde durulan konulardan bir diğeryse, bütün yıl boyunca sürekli olarak öğrenciler ve aileleriyle öğrenci başarısı konusunda iletişim içerisinde olunması gerektiğidir. Bu iletişimi sağlamak için araçlar ise ebeveyn-öğretmen veya ebeveyn-öğrenci-öğretmen konferansları, portfolyolar, kontrol listeleri, mülakatlardır. Programa göre öğrenci başarısı hakkında iletişim kurulması hem öğretmenler hem de ebeveyn ve öğrenciler açısından önem arz etmektedir (MEO, 2013).

4.4.3. Finlandiya Ulusal Öğretim Programında Sosyal Bilgiler, Tarih, Biyoloji ve Coğrafya, Coğrafya, Sağlık Eğitimi Derslerinde Ölçme ve Değerlendirme

4.4.3.1. Finlandiya Sosyal Bilgiler (7-8-9.sınıf) Dersinde Ölçme ve Değerlendirme

Ulusal temel eğitim çekirdek öğretim programına göre, Finlandiya'da sosyal bilgiler derslerinden başarılı olabilmek için öğrencilerden şu kazanımları gerçekleştirmeleri beklenmektedir (MECF, 2004):

- Medyadaki bilgileri, istatistikleri ve grafik sunumlarını eleştirel gözle yorumlama
- Sosyal konularla ilgili kendi düşüncelerini savunma
- Sosyal ve ekonomik konularda alınan kararların veya çözümlerin alternatiflerini üretebilme ve bunların sonuçlarını karşılaştırma
- Sosyal ve ekonomik etkinliklerle ilgili etik sorunları anlama

4.4.3.2. Finlandiya Tarih (5-6-7-8-9. sınıf) Dersinde Ölçme ve Değerlendirme

6. sınıfın sonunda tarih dersinden başarılı olabilmek için öğrencilerden şu kazanımları gerçekleştirmeleri beklenmektedir:

Tablo 4.48. Finlandiya Tarih Dersinde Ölçme ve Değerlendirme Kriterleri (6. Sınıfın Sonunda)

<i>Geçmiş Hakkında Bilgi Elde Etme</i>	<i>Tarihsel Fenomenleri Anlama</i>	<i>Tarihsel Bilgiyi Uygulama</i>
<p>Öğrenciler,</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Görüş ile gerçek nasıl ayırt edilir bilecekler. ➤ Bir kaynağın kendisiyle yorumu nasıl ayırt edilir bilecekler. 	<p>Öğrenciler,</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Geçmişin farklı çağlara bölünebildiğini (kronolojiyi) bilecekler; çağların ve toplumların karakteristik özelliklerini söyleyebilecekler. ➤ Bir çağdan bir başka çağa kadar fenomenin sürekliliğinin farkına varacaklar; gelişim ile değişimin aynı şey olmadığını ve farklı insanların, grupların bakış açılarının aynı anlama gelmediklerini de anlayacaklar. ➤ Geçmişten bir kişinin yerine kendilerini nasıl koyacaklarını bilecekler; onlar farklı çağların insanlarının neden farklı yönlerde düşünüp, davrandıklarını bilecekler; ayrıca sebep ve sonuç ilişkisinin önemini bilecekler. 	<p>Öğrenciler,</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Bazı konuları farklı yönlerde yorumlamayı bilecekler; nedenlerini açıklayabilecekler.

Kaynak: (MECF, 2004).

8. sınıf için son değerlendirme ölçütleri ise şunlardır:

Tablo 4.49. Finlandiya Tarih Dersinde Ölçme ve Değerlendirme Kriterleri (8. Sınıfın Sonunda)

<i>Geçmiş Hakkında Bilgi Elde Etme</i>	<i>Tarihsel Fenomenleri Anlama</i>	<i>Tarihsel Bilgiyi Uygulama</i>
<p>Öğrenciler;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Etmenler arasında nasıl ayırım yapıldığını bilecekler. ➤ Çeşitli kaynakları okuyup, yorumlayabilecekler. 	<p>Öğrenciler;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Kronolojik düzen içerisinde olayları yerleştirebilecekler. ➤ İnsanların yaşamın bazı alanlarında neden eskiden farklı olarak davrandıklarını açıklayacaklar. ➤ Tarihsel olayların sebep ve sonuçlarının nasıl sunulduğunu bilecekler. 	<p>Öğrenciler;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Modern teknolojiyi kullanarak elde ettikleri bilgiler dâhil olmak üzere, farklı kaynaklardan elde ettikleri bilgileri kullanarak geçmiş hakkındaki soruları cevaplayabilecekler. ➤ Olayları ve fenomenleri kendi gerekçeli fikirleri noktasında açık ve kesin bir biçimde ifade edebilecekler ve değerlendirebilecekler

Kaynak: (MECF, 2004).

4.4.3.3. Finlandiya Biyoloji ve Coğrafya (5-6. sınıf) Dersinde Ölçme ve Değerlendirme

Finlandiya biyoloji ve coğrafya dersinde 6. sınıfın sonunda iyi performans şu şekilde betimlenmektedir:

Tablo 4.50. Finlandiya Biyoloji ve Coğrafya Dersinde Ölçme ve Değerlendirme Kriterleri (6. Sınıfın Sonunda)

<p>Organizmalar ve Yaşam Çevreleri Öğrenciler;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Farklı omurgalı hayvan türlerini bilecekler ve en yaygın memeli hayvanları, kuşları ve balıkları belirleyecekler ve hayvanların çevrelerine nasıl uyum sağladıklarıyla ilgili örnekler vermeyi bilecekler. ➤ Bir örnek yardımıyla, besin zincirinin temel prensiplerinin nasıl açıklandığını bilecekler. ➤ İnsanların doğaya nasıl ve neden bağlı olduklarını anlayacaklar; temel besin kaynaklarını açıklayabilecekler. ➤ Yakın doğal çevrenin ve yerleşim çevresinin nasıl muhafaza edildiğine dair örnekler verebilecekler. 	<p>İnsanın Anatomisi, Yaşamsal Fonksiyonları, Büyümesi, Gelişimi ve Sağlığı Öğrenciler;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ İnsanların yapıları ve yaşamsal fonksiyonları ile ilgili temel bakış açılarının nasıl tanımlandığını bilecekler. ➤ Büyümeleri ve gelişmeleriyle bağlantılı değişimleri incelemeyi, kızlar ve erkeklerde cinsel gelişimde ergenlik ve değişimleri açıklamayı bilecekler ve değişimlere örnekler verecekler. ➤ Duyusal ifadelerin nasıl düzenlenebildiğine dair örnekler verebilecekler. İnsanların duygusal ifadelerinde nasıl farklılaştıklarını bilecekler. ➤ Yaşlarına özgü hak ve sorumluluklarını bilecekler. 	<p>Harita Becerileri Öğrenciler;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Bir haritayı okurken sembol ve ölçekleri iyi kullanacaklar ve çeşitli haritaları yorumlamayı bilecekler. ➤ İstatistikleri, diyagramları ve resimleri yorumlamayı ve farklı veri kaynaklarını eleştirel bir şekilde değerlendirmeyi bilecekler. ➤ Basit harita ve diyagramlar çizmeyi bilecekler.
<p>Dünyanın Bir Parçası Olarak Avrupa Öğrenciler;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Genel olarak Avrupa'nın ülkelerini ve başkentlerini bilecekler ve Avrupa'daki doğa koşullarının ve insan faaliyetlerinin değişimini açıklayabilecekler. 	<p>İnsan Yaşamının Çeşitliliği ve Dünyada Yaşam Çevreleri Öğrenciler;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Dünya haritasındaki en önemli isimleri – kıtalar, okyanuslar, en büyük sıradağlar, yağmur ormanları, çöller - bilecekler. ➤ Dünyanın farklı iklim ve bitki örtüsü alanlarını bilecekler; farklı bölgelerde sıcaklık ve yağış miktarı gibi farklı iklimsel koşulların insan aktivitelerini özellikle tarım ve konut yaşamını nasıl etkilediğine dair örnekler vermeyi bilecekler; çevrelerin değişik türlerindeki insan yaşamlarını tasvir edecekler. ➤ Çevresel değişimlere sebep olan şehirlerin kuruluşu, endüstriyel kuruluş, aşırı otlatma ve yakacak odun toplama gibi insan faaliyetlerine farklı bölgelerden örnekler verecekler. ➤ Kültürlerinin ve yabancı kültürlerin özelliklerini belirleyecekler. 	<p>Doğa Araştırma Becerileri Öğrenciler;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Doğal çevrede nasıl dolaşılır, gözlem ve incelemeler yapılır bilecekler. ➤ Basit gözlemler nasıl tanımlanır bilecekler. ➤ En yaygın bitki türlerini belirleyecekler ve talimatlara uygun olarak yakın çevrelerinden nasıl bitkiler toplanır bilecekler.

Kaynak: (MECF, 2004).

4.4.3.4. Finlandiya Coğrafya (7-8-9.sınıf) Dersinde Ölçme ve Değerlendirme

Finlandiya coğrafya dersinde 8.sınıf için son değerlendirme ölçütleri şunlardır:

Tablo 4.51. Finlandiya Coğrafya Dersinde Ölçme ve Değerlendirme Kriterleri (8. Sınıfın Sonunda)

<p>Coğrafi Beceriler Öğrenciler;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Çalışırken harita ve atlaslarda yer belirlemeyi ve haritaların ölçek ve sembollerinin nasıl iyi kullanıldığını bilecekler. ➤ Fiziki haritaları, tematik haritaları, fotoğrafları ve istatistikleri yorumlamayı ve haber kaynaklarından ve veri ağlarından alınan bilgilerden nasıl yararlandığını öğrenecekler. ➤ Harita ve çizimlerin yardımıyla coğrafi bilgileri gözlerinde canlandırmayı bilecekler. ➤ Farklı bölgelerin iklim diyagramlarını ve nüfus piramitlerini karşılaştırmayı ve istatistiksel bilgiye dayanarak bir iklim diyagramını çizmeyi bilecekler. 	<p>Finlandiya'yı Analiz Etme Öğrenciler;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Finlandiya'nın doğal tabiatının nasıl şekillendiğini ve Finlandiya'nın farklı bölgelerinde insan aktivitelerinin doğa koşullarından nasıl etkilendiğini açıklayacaklar. ➤ Finlandiya'daki yerleşim yerlerinin konumlarını, bölgesel özelliklerini ve iş hareketliliğini açıklayacak ve analiz edecekler. ➤ Finlandiya'nın inşa edilmiş çevresinin özelliklerini analiz edecekler. ➤ Finlandiya'da her vatandaşın kendi yaşam çevresini planlama ve geliştirmede nasıl etkili olabileceğini açıklayacaklar. ➤ Evlerinin etrafında bulunan, doğal ve inşa edilmiş çevrenin küçük ölçekli araştırmalarını planlayacak ve yürütecekler. ➤ Kültürlerinin özelliklerini tanıyacaklar; Finlandiya'daki ve yakın bölgelerdeki azınlık kültürleri bilecekler. ➤ "Finlandiya komşu bölgelerle, Avrupa'nın ve Dünya'nın geri kalanıyla nasıl etkileşim kurar" anlatacaklar. 	
<p>Dünyayı Analiz Etme Öğrenciler;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Dünyayı anlayıp, analiz edecekler ve farklı kıtaların temel fiziki coğrafya ve beşeri coğrafya özelliklerini fark edecekler. ➤ Farklı kaynaklardan aldıkları güncel haber bilgilerini analiz ederken coğrafi bilgilerine başvurmayı ve dünya haritasında güncel olayların yerlerini saptamayı bilecekler. 	<p>Avrupa'yı Analiz Etme Öğrenciler;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Avrupa'nın farklı bölgelerindeki doğa koşullarını ve insan aktivitelerini dile getirecekler ve Avrupa'nın doğal ve kültürel zenginliğini fark edecekler. ➤ Başka kıtalarla Avrupa'yı karşılaştıracaklar ve dünyanın diğer alanlarıyla Avrupa'nın etkileşimini anlayacaklar. 	<p>Yakın Çevre Öğrenciler;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Başlıca küresel çevre ve gelişim sorunlarının neler olduğunu kısaca açıklayacaklar: Sera etkisinin büyüyen gücü, ozon incilmesi, çölleşme, yaşama ortamlarının kirlenmesi, nüfus artışı, yoksulluk, açlık vb. ➤ Baltık bölgesinin çevresel sorunlarını ve bu sorunların sebeplerini dile getirecekler; bölgelerin çevresel statülerini geliştirmenin yollarını öne sürecekler. ➤ Çevrelerin statülerini geliştirmeye katkıda bulunmak için kendi fırsatlarını ifade edecekler.

Kaynak: (MECF, 2004).

4.4.3.5. Finlandiya Sağlık Eğitimi (7-8-9. sınıf) Dersinde Ölçme ve Değerlendirme

Sağlık eğitimi dersinden başarılı olabilmek için öğrencilerden şu kazanımları gerçekleştirmeleri beklenmektedir:

Tablo 4.52. Finlandiya Sağlık Eğitimi Dersinde Ölçme ve Değerlendirme Kriterleri

<p>Büyüme ve Gelişme</p> <p>Öğrenciler;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Yaşamın farklı aşamalarının özelliklerini, insan ömrüyle bağlantılı olayları ve sağlık bakış açısıyla bunların nasıl incelendiğini bilecekler. ➤ Uyku ve dinlenmenin etkinlik seviyesine ve sağlığa nasıl etki ettiğini açıklayabilecekler. Ayrıca, egzersizin sağlığa etkilerini bileceklerdir. ➤ İyi bir dostluğun ve işlevsel toplumun ayırt edici özelliklerini tanımlayabilecekler ve temel etkileşim becerilerine örnekler verebilecekler. ➤ Kendileriyle ve sağlıklarıyla ilgilenmeyi bilecekler. ➤ Gençlerin karşılaştıkları problem durumlarını ve bunların sebep-sonuçlarını tartışıp analiz etmeyi bilecekler. Ayrıca, bu durumlar için muhtemel çözümler ifade edebilecekler. 	<p>Günlük Yaşam Tercihlerinde Sağlık</p> <p>Öğrenciler;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Cinsel sağlığın temellerini ve doğum kontrol yöntemlerinin önemini bilecekler. ➤ Tütün, enfiye, alkol, uyuşturucu gibi sarhoş edici ve diğer uyarıcı maddelerin kullanımı ile ilişkili bağımlılığı ve sağlık risklerini ayrıca bu maddeleri kullanmanın sebep ve sonuçlarını ifade edecek, düşünüp taşınacaklar. Öğrenciler, bu maddelerin kullanımını engelleme yollarına örnekler verecek ve gerekçeler gösterecekler. ➤ Zorbalığı ve şiddetin diğer formlarını tanımlayan izlerin farkına varacaklar ve yapıcı bir şekilde şiddeti önlemenin ve diyalog kurmanın pratik örneklerini üretebileceklerdir. ➤ En yaygın bulaşıcı ve ulusal hastalıkları söyleyecekler ve örneklerle genel olarak onlardan korunmayı tarif edebilecekler. ➤ Trafik güvenliğinin temel prensiplerini bilecekler ve farklı tehlike ve kaza durumlarında ilk yardım nasıl yapılır ifade edecek ve gösterebilecekler.
<p>Olanaklar ve Baş Etme Becerileri</p> <p>Öğrenciler;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Çeşitli duyguları ve sebeplerini tanımlayacak, ifade edebilecekler. ➤ Duygular ve belirtileri hakkında gözlemler yapabilecekler; ilaçların uygun kullanımının esaslarını bilecekler. ➤ İnsanların sağlığı için yaşam tarzı tercihlerinin sonuçlarını düşünüp tartacaklar. Sağlığı destekleyen günlük tercihleri örnekler yoluyla ispat edebilecekler. ➤ Sağlık ve hastalıkla ilgili temel kavramları kullanabilecekler ve sağlık bilgisinin çeşitli kaynaklarını kullanacak ve değerlendirecekler. 	<p>Sağlık, Toplum ve Kültür</p> <p>Öğrenciler;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ En yaygın ulusal hastalıkları ve bu hastalıkların risk faktörlerini bilecekler. ➤ Bir çevrenin sağlık ve güvenliğini tanımlayabilecekler ve kendi çevrelerinde sağlık ve güvenliği arttırmak için yöntemlere örnekler verecekler. ➤ Okulları ve belediyeleri tarafından sağlanan temel sağlık ve yardım hizmetlerini bilecekler. ➤ Çocukların ve gençlerin temel haklarını, davranışların kısıtlanmasıyla ilgili yasaları ve sonuçlarını tanımlayabilecekler.

Kaynak: (MECF, 2004).

4.4.4. Estonya Cumhuriyeti Sosyal Bilgiler (1-2-3-4-5-6-7-8-9.sınıf) Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme

Estonya Cumhuriyeti sosyal bilgiler öğretim programı üç dersi içermektedir. Bunlar bireysel, sosyal ve sağlık eğitimi; tarih; vatandaşlık eğitimidir. Ölçme ve değerlendirme boyutları ise şunları içermektedir (REMER, 2011):

Bireysel, sosyal ve sağlık eğitimi dersinde değerlendirmenin başlıca amacı, oğrencilerin gelişimini desteklemek ve onların olumlu benlik saygılarını geliştirmektir. Değerlendirmede oğrencinin rolü de önem taşımaktadır. Onlara öz değerlendirme yapabilmeleri için fırsatlar sunulmaktadır. Bununla birlikte bu derste değerlendirmede bilgi ve beceriler değerlendirilmektedir yani tutum ve değerlerin değerlendirilmesi sözkonusu değildir. Öğrenme ürünlerini değerlendirme şekilleri ise çok yönlüdür ve yazılı, sözlü, uygulamalı görevleri içermektedir.

Tarih dersinde oğrenme ürünlerini kontrol etmenin amacı, oğrencilerin bireysel gelişimleri ile ilgili genel bir bakış açısı elde etmektir. Ayrıca çalışmaları daha etkili planlayabilmek için bilgi elde etme amacı da bulunmaktadır. Değerlendirme yöntemlerinin seşiminde gözönüne alınan unsurlar ise şunlardır: Öğrencilerin yaşlarına özgü özellikleri, bireysel yetenekleri ve hazırbulunuşlukları.

Vatandaşlık eğitimi dersinde bilgi ve becerilerin yanında oğrencilerin değer ve tutumları da değerlendirilmektedir. Bu değerlendirmeler rol oynama, örnek olay çalışmaları ve grup çalışmaları yoluyla yapılabilmektedir. Değerlendirme yöntemlerinin seşiminde gözönüne alınan unsurlar tarih dersinde olduğu gibi oğrencilerin yaşlarına özgü özellikleri, bireysel yetenekleri ve hazırbulunuşluklarıdır. Öğrenme ürünlerini değerlendirme şekilleri çok yönlü ve oğrenme ürünleri ile aynı ekseninde olmalıdır. Uygulamalı bir çalışma sözkonusu olduğunda değerlendirme sadece sonuca değeril sürece de odaklanmalıdır.

4.4.5. Kore Cumhuriyeti Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme

4.4.5.1. Kore Cumhuriyeti Sosyal Bilgiler (3-4-5-6-7-8-9-10. sınıf) Dersinde Ölçme ve Değerlendirme

Programa göre, oğretmenler farklı değerlendirme metotlarından faydalanırlar. Değerlendirmenin farklı metotları arasında; kâğıt-kalem sınavları, görüşme, kontrol listeleri, tartışma, kompozisyon yazma, gözlemler, faaliyet raporları ve portfolyolar yer almaktadır (MEHRDK, 2007).

Değerlendirme öğretim programındaki amaç, içerik ve öğrenme öğretme metotlarına uygun olmak durumundadır. Ayrıca, değerlendirme öğretmenlere her bir öğrencinin öğrenme sürecini ve başarı metotlarını anlama konusunda yardımcı olmaktadır. Programda vurgulanan bir diğer konu değerlendirmenin muhakeme becerileri ile değer ve tutumlardaki değişimi ölçmek amacıyla hem niceliksel hem de niteliksel bilgiyi temel alması gerektiğidir. Değerlendirme sonuçlarına ise şu durumlarda başvurmak gerekmektedir (MEHRDK, 2007):

- ✓ Öğrencilerin akademik başarı seviyelerine karar vermek
- ✓ Öğrencilerin öğrenme yeteneklerini ve uygun öğretim-öğrenme metotlarını teşhis etmek ve geliştirmek

4.4.5.2. Kore Cumhuriyeti Tarih (8-9-10. sınıf) Dersinde Ölçme ve Değerlendirme

Tarih dersinin değerlendirmesi, öğrencilerin öğrenme süreçlerini anlamak, onların performans derecelerini yükseltmek ve eğitim içeriğinin ve öğretim-öğrenme metotlarının yeterliliğini teşhis etmek için kapanış kısmı olmanın yanı sıra; öğretim programının bir parçası olarak amaçlar ve öğretim- öğrenme metotları ve ile uyumlu olmalıdır. Bilgi ve anlamının yanında değer ve tutumlara da yer verilmelidir. Ayrıca ulusal öğretim programında önerilen amaçlara ve içeriğe uygun olarak yürütülmelidir. Öğrencileri güdülemek, onların bilgilerini arttırmak ve öğretim programı ile değerlendirmeyi birleştirmek içinse tanımlayıcı, biçimlendirici, özetleyici ile performans görevi değerlendirme iyi kullanılmalıdır. Diğer yandan değerlendirmede öğrencilerin tarihsel yeteneklerini kapsamlı bir şekilde test etmek için kâğıt-kalem testlerine ilave olarak gözlem, görüşme, yazılı testler, kontrol listeleri ve portfolyo gibi çeşitli değerlendirme metotları kullanılmalıdır. Öğretmenler geçerlik, güvenilirlik ve tarafsızlık gibi değerlendirme öğelerinin standartlarına bağlı kalarak, değerlendirme amacıyla öznel ve nesnel soruları birleştirmelidir. Bununla birlikte, geçerlik ve güvenilirliği en yüksek düzeye çıkartmak için öz değerlendirme ve grup değerlendirme gibi çeşitli değerlendirme metotlarını da kullanmalıdırlar (MEHRDK, 2007).

4.4.6. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Bireysel, Sosyal ve Beşeri Bilimler Eğitimi (Sosyal Bilgiler, Tarih, Coğrafya, Vatandaşlık Eğitimi, Ekonomi ve Halkla İlişkiler, Yaşam ve Toplum, Din Eğitimi) Öğretim Programlarında Ölçme ve Değerlendirme

4.4.6.1. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Sosyal Bilgiler (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi sosyal bilgiler öğretim programında ölçme ve değerlendirme konusunda herhangi bir açıklama ya da başlık bulunmamaktadır. Bilindiği üzere Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi'nde sosyal bilgiler dersi bireysel, sosyal ve beşeri bilimler eğitimi öğrenme alanı kapsamındadır. Bu bağlamda bireysel, sosyal ve beşeri bilimler eğitimi öğrenme alanına ilişkin olarak ölçme ve değerlendirme konusu ele alınacaktır. Bireysel, sosyal ve beşeri bilimler eğitimi öğrenme alanında değerlendirme şu özellikleri taşımaktadır (TCDCHK, 2002):

- ✓ Hem öğretmen hem de öğrenci performansının en iyi şekilde gelişmesi için alınan kararlara temel olmaktadır.
- ✓ Öğretmen, öğrenci, ebeveyn ve okullara faydalı geribildirimler sağlamaktadır.
- ✓ Daha iyi öğrenmeye katkıda bulunmaktadır.
- ✓ Öğrenme öğretme sürecini geliştirmeye yönelik bilgiler sağlamaktadır.

Uygun değerlendirme metotları ise öğrenme ürünü ile birlikte öğrenme süreci hakkında kanıtlar toplamaya yardımcı olmalıdır. Ayrıca öğretmenler değerlendirme sonuçlarının ışığında öğretim sürecini geliştirmelidirler. Öz değerlendirme ve akran değerlendirmesi de önemsenmektedir. Biçimlendirici değerlendirme üzerinde durulmaktadır. Bununla birlikte eğitim öğretim yılının sonunda öğrenci performansı hakkında değerlendirmeler yapmak için özetleyici değerlendirme yapılması gerektiği de ifade edilmektedir (TCDCHK, 2002).

4.4.6.2. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Tarih (Ortaokul 1-2-3. Sınıf) Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi tarih öğretim programına göre; öğrencilerin performanslarını değerlendirmek, öğretmenlere öğrenci ihtiyaçlarını belirleme konusunda kolaylık sağlamaktadır. Programda değerlendirme konusunda üzerinde durulan ve önemsenen konulardan birisi, değerlendirme programının dersin amaçlarına ve yapısına uygun olması gerektiğidir. Bir diğeryse, öğrencilerin farklı yetenek seviyelerinin içerik seçimi ve değerlendirme biçiminde dikkate alınması gerektiğidir. Tarih dersinde öğrenci başarısının çok çeşitli yöntemlerle değerlendirilebileceği de ifade edilmiştir. Örnek olarak sözlü sunum, drama, görsel sunum, bireysel ve grup çalışması, bilimsel çalışma verilmiştir. Farklı değerlendirme biçimlerinin öğrenci değerlendirmesini kolaylaştırdığı belirtilmektedir. Bununla birlikte tarih dersinde yazma becerisinin de önemine değinilmiştir. Öte yandan sözlü, yazılı veya uygulamalı olarak yürütülen biçimlendirici değerlendirmenin de etkili olabileceği üzerinde durulmaktadır. Özellikle de öğrencilerin güçlü ve zayıf yönlerini belirme konusunda etkili olacağı ve hem öğretmenlere hem de öğrencilere geribildirimler sağlayacağı vurgulanmaktadır (TCDCHK, 1996).

Programa göre dönem sonu testler/sınavlar rapor etmeye, kaydetmeye bir temel olarak kullanılabilir. Dönem sonu sınavları veya testleri düzenlemede olayları hatırlamaya yönelik öğelere çok fazla vurgu yapılmamalıdır. Daha çok öğrencilerin önemli kavram ve becerileri nasıl daha iyi kavrayabilecekleri üzerinde durulmalıdır (TCDCHK, 1996).

4.4.6.3. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Coğrafya (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi coğrafya öğretim programında değerlendirme konusuna ilişkin bazı açıklamalar bulunmaktadır ve “tüm öğrenciler öğrenebilir, gelişebilir” bakış açısıyla bu açıklamalara yer verilmektedir. Açıklamalar arasında şunlar bulunmaktadır (TCDCHK, 2011):

✓ Coğrafya dersinde değerlendirme bilgi ve kavramaya, beceri, değer ve tutumlara yönelik planlanmalıdır. Özellikle öğrencilerin bilgi ve becerilerini gerçek yaşam durumlarına uygulama yetenekleri ele alınmalıdır.

✓ İlk elden mekânsal veri toplama gibi bazı coğrafi yeteneklerin geleneksel sınavlar ile ölçülmesi veya değerlendirilmesi tatmin edici değildir. Bu nedenle öğrencilerin bu yeteneklerinin gelişimini değerlendirmeye yardımcı olacak değerlendirme stratejileri gerekmektedir. Bu bağlamda portfolyolar, projeler, çalışma kâğıtları kullanılmalıdır.

✓ Öğretmenler öğrencilerine geribildirimlerde bulunmalıdır.

✓ Okullarda etkili bir şekilde değerlendirme yapabilmek için hem biçimlendirici ve hem de özetleyici değerlendirmeye yer verilmelidir. Biçimlendirici değerlendirme, kısa vadeli olarak öğrencinin öğrenme durumu ile ilgili bilgiler toplamaya yardımcı olmaktadır. Özetleyici değerlendirme ise genelde dönem sonunda veya eğitim öğretim yılı sonunda öğrencilerin performansını özetlemek adına uygulanmaktadır.

✓ Öğretmenler öğrencilerini öz değerlendirme ve akran değerlendirmesi gibi konularda teşvik etmeli, yardımcı olmalıdır.

Değerlendirme strateji ve uygulamaları hakkında da programda açıklamalar bulunmaktadır. Öğrenci performansını değerlendirme zaman açısından kısa süreli, orta süreli ve uzun süreli olarak sınıflandırılmaktadır. Kısa süreli değerlendirme öğrencilerin günlük veya haftalık ilerlemelerini kaydetme amaçlıdır. Kısa süreli değerlendirme uygulamaları arasında grup tartışması, sözlü sunum ve not vererek geribildirimde bulunma yer almaktadır. Orta süreli değerlendirme stratejisi bir konu veya bir okul dönemi içinde öğrencilerin performansını ölçmeye yöneliktir. Quiz sınavları, akran değerlendirmesi bu kapsamdadır. Uzun süreli değerlendirme ise hem biçimlendirici hem de özetleyici değerlendirmeyi içermektedir. Yılda bir veya iki defa uygulanır, yarıyıl ve yıl sonu sınavları, proje raporları ve portfolyolar örnek olarak verilebilmektedir (TCDCHK, 2011).

4.4.6.4. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Vatandaşlık Eğitimi (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi vatandaşlık eğitimi dersinde öğrencilerin öğrenme ürünlerini değerlendirmede temel prensipler şunlardır (TCDCHK, 1998):

- ✓ Değerlendirme güvenilir bilgilere dayanmalı ve iyi planlanmalıdır.
- ✓ Etkili ve geçerli birçok ölçme ve değerlendirme aracından faydalanılmalıdır.
- ✓ İnteraktif olmalıdır ve öğretmenler, öğrenciler ve ebeveynler açık bir şekilde değerlendirmenin amaçlarını bilmelidir.

Programa göre öğrenci bilgisini ölçmek amacıyla birçok objektif test kullanılmaktadır. Ancak öğrencilerin değer ve tutumlarındaki değişimlerini, üstün becerilerini tarafsız olarak ölçmek için çok az araç geliştirilmiştir. Bu açıdan program öğrencilerin beceri ve tutumlarını ölçmeye yönelik öğretmenlere bazı ölçme araçlarını önermektedir. İletişim, bilgi toplama, problem çözme ve olayları değerlendirmede öğrenci becerilerini ölçmek için öğretmenlerin grup tartışması, münazara ve simülasyon gibi ölçme araçları üzerinde düşünmesi gerektiği ifade edilmektedir. Tutumları ölçme konusunda ise daha uzun bir süreye ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Ayrıca öğrencilerin öz değerlendirme konusunda teşvik edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (TCDCHK, 1998).

4.4.6.5. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Ekonomi ve Halkla İlişkiler (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi ekonomi ve halkla ilişkiler öğretim programında değerlendirmenin hem öğrenciler hem de öğretmenler açısından önemli olduğu belirtilmektedir. Öğretmenlere öğrencilerinin güçlü ve zayıf yönlerini detaylı bir şekilde inceleme konusunda faydalı olmaktadır. Öğrencilereyse

yanlış cevaplarının düzeltilmesi, hatalı genellemelerinin aydınlatılması gibi konularda yardımcı olmaktadır. Bu noktada geribildirimler önem taşımaktadır.

Programda değerlendirme faaliyetleri iki kategori halindedir. Bunlardan biri dönem sonu değerlendirme olup resmi sınavları, testleri içermektedir. Öğretmen tarafından planlanmakta ve hazırlanmaktadır. Sistematik bir biçimde sınav/test sonuçları kaydedilmektedir. Diğer değerlendirme biçimi ise sürekli değerlendirmedir. Kümülatif bir süreçtir. Öğrencilerin değişim ve gelişimini yansıtmaktadır.

Tüm uygulamalarda yüksek düzeyde geçerlik ve güvenilirlik olması gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca grup tartışması, günlük, örnek olay incelemesi, proje ödevi, sunum, drama, münazara, oyun ve diğer simülasyon çalışmaları da önemsenmektedir.

4.4.6.6. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Yaşam ve Toplum (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi yaşam ve toplum öğretim programına göre değerlendirme, eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır. Öğrencilerin öğrenme sürecindeki güçlü ve zayıf yönleri ile öğretimin verimliliği hakkında öğrenci, öğretmen, okul ve ebeveynlere önemli bilgiler sağlamaktadır. Biçimlendirici ve özetleyici değerlendirme iki önemli değerlendirme biçimi olarak ele alınmaktadır. Her ikisi de öğrencilerin öğrenmesini geliştirme amacı içerisindedir. Etkili bir değerlendirme yapabilmek için aşağıdaki şartların yerine getirilmesi gerekmektedir (TCDCHK, 2010):

- ✓ Öğretmenler, öğrenci ihtiyaçlarını belirlemeye uygun ölçme araçları seçmelidirler.
- ✓ Değerlendirme, öğrenme amaçları ve öğrenme öğretme sürecine uygun olmalıdır. Bu öğelere göre ayarlanmalıdır.
- ✓ Değerlendirme öğrenci merkezli olmalıdır.

- ✓ Öğrencilerin güçlü ve zayıf yönlerini anlamaları için öğretmenler yerinde ve etkili geribildirimler vermelidir.
- ✓ Farklı değerlendirme yöntemleri kullanılmalıdır.
- ✓ Öğrenciler öz değerlendirme ve akran değerlendirmesi konusunda cesaretlendirilmelidir.
- ✓ Öğrencilerin performanslarını değerlendirmek için rubrikler geliştirilmelidir.

4.4.6.7. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Din Eğitimi (Ortaokul 1-2-3.Sınıf) Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi din eğitimi öğretim programında değerlendirme, öğrenme sürecinin bir parçası olarak ifade edilmektedir. Planlama, uygulama ve ölçme aşamalarını içermektedir. Öğretim programının içeriği ile de yakından ilgilidir. Özellikle iki değerlendirme biçimi üzerinde durulmaktadır. Bunlardan biri resmi değerlendirmedir. Resmi değerlendirme test, sınav ve proje ödevi gibi öğeleri içermektedir. Diğer değerlendirme biçimi ise resmi olmayan değerlendirmedir. Kesintisiz bir süreç olarak ifade edilmektedir. Öğretmenlere farklı değerlendirme yöntemleri kullanma konusunda öneriler de programda sunulmaktadır (TCDCHK, 1997b).

4.4.7. Güney Afrika Cumhuriyeti Sosyal Bilimler Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme

Güney Afrika Cumhuriyeti sosyal bilimler öğretim programına göre değerlendirme; değerlendirmenin çeşitli formlarını kullanarak öğrencilerin performansları hakkında bilgi toplama ve yorumlamanın aralıksız planlı bir sürecidir. Bu süreç dört basamak içermektedir. Bu basamaklar; başarı kanıtı oluşturma ve toplama, bu kanıtı değerlendirme, bulguları kaydetmek ve yorumlamak için bu

bilgiyi kullanmadır. Böylece bu süreç, öğrenme ve öğretme sürecini iyileştirmek amacıyla öğrencilerin gelişimlerine yardım eder (DBERSA, 2011).

Değerlendirme hem formal hem de informal olmalıdır. Her iki durumda da öğrenme tecrübelerini arttırmak için öğrencilere düzenli geri bildirimler sağlanmalıdır. İnfomal değerlendirme, öğrencilerin gelişiminin günlük bir gözetimidir. Bu değerlendirme gözlemler, tartışmalar, pratik gösteriler, öğrenci-öğretmen konferansları, informal sınıf etkileşimleri vb. aracılığıyla yapılır. İnfomal değerlendirme, öğrencilere geri bildirim sağlamak ve öğretimi planlamak için kullanılmalıdır ancak kaydedilmeyi gerektirmez. Ayrıca, sınıfta gerçekleşen öğrenme faaliyetlerinden ayrı olarak düşünülmemelidir. İnfomal günlük değerlendirme görevlerinin sonuçları öğretmenler istemedikçe resmi olarak kaydedilmez. Formal değerlendirme görevleri ise resmi olarak kaydedilir. Formal değerlendirmenin örnekleri ise şunlardır: Sınavlar, testler, görevler, projeler, sözel sunumlar, gösteriler, performanslar vb. Sınavlar ve testler bir dizi bilişsel basamağı içermek zorundadır. Yüzde olarak şu şekilde verilmektedir. Bilgi ve hatırlama: %30, Kavrama ve Uygulama: %50, Analiz, sentez ve değerlendirme: %20. Bununla birlikte, öğrenciler her sınıfta bir *proje* tamamlamalıdır. Tavsiye edilen projeler de programda yer almaktadır. *Görevler* arasında ise şunlar yer almaktadır (DBERSA, 2011):

- Sorulara kısa cevaplar yazma
- Paragraflar yazma
- Konular araştırma
- Araştırmanın küçük bir kısmını düzenleme
- Okuma ve özetleme
- Dinleme ve not alma
- Gözlemler kaydetme
- Sorular yanıtlama

- Sorular sorma
- Çalışma sayfalarını tamamlama
- Sebepler ve sonuçlar arasında bağlantılar kurma
- Metin, grafik, harita, fotoğraf ve resimleri eşleştirme, sınıflandırma, listeleme, tanımlama ve karşılaştırma
- Benzerlik ve farklılıkları açıklama
- Bilgi seçme ve düzenleme
- Bilgi analiz etme ve sentezleme
- Harita okuma, çizme ya da tamamlama
- Kaynaklarla tespit ya da çalışma
- Bilgi eşleştirme ve karşılaştırma
- Sözel, yazılı ya da görsel olarak bir açıklama yapma
- Konular tartışma
- Bir görüş ifade etme ve savunma
- Düşünce ve davranışlar değerlendirme
- Ön yargıları fark etme
- Sözel, yazılı ya da görsel olarak bir sunum yapma
- Bir poster ya da çizelge oluşturma
- Fotoğraflar ve yazılı başlıkları yorumlama
- Tartışmalara katılma ya da rol oynama

Güney Afrika Cumhuriyeti sosyal bilimler öğretim programına göre, tarih ve coğrafya ayrı olarak değerlendirilmelidir. Bununla birlikte değerlendirme formları öğrencilerin yaşlarına ve gelişimsel seviyelerine uygun olarak kullanılmalıdır. Geri bildirimler ise öğrencileri daha iyi olma ve öz güven inşa etme konusunda cesaretlendirmelidir. Değerlendirmede öğrencileri aktif bir şekilde “öz değerlendirme ve akran değerlendirme” içine almaktadır (DBERSA, 2011).

Aşağıdaki tablolarda her sınıf seviyesinde ve dönemler halinde değerlendirme programları verilmiştir:

Tablo 4.53. Güney Afrika Cumhuriyeti Sosyal Bilimler Öğretim Programı Değerlendirme Programları

4.Sınıf				
Dönem 1	Tarih	Proje	Okul Tabanlı Değerlendirme %75	
	Coğrafya	Görev		
Dönem 2	Tarih	Görev/Test		
	Coğrafya	Görev/Test		
Dönem 3	Tarih	Görev		
	Coğrafya	Görev		
Dönem 4	Tarih	Test/Sınav		Yıl sonu test/sınav
	Coğrafya	Test/Sınav		%25
5.Sınıf				
Dönem 1	Tarih	Görev	Okul Tabanlı Değerlendirme %75	
	Coğrafya	Görev		
Dönem 2	Tarih	Görev/Test		
	Coğrafya	Görev/Test		

Dönem 3	Tarih	Görev		
	Coğrafya	Proje		
Dönem 4	Tarih	Test/Sınav	Yıl sonu test/sınav	
	Coğrafya	Test/Sınav	%25	
6.Sınıf				
Dönem 1	Tarih	Görev	Okul Tabanlı Değerlendirme %75	
	Coğrafya	Görev		
Dönem 2	Tarih	Görev/Test		
	Coğrafya	Görev/Test		
Dönem 3	Tarih	Proje		
	Coğrafya	Görev		
Dönem 4	Tarih	Test/Sınav		Yıl sonu test/sınav
	Coğrafya	Test/Sınav		%25

Kaynak: (DBERSA, 2011).

Çeşitli başarı seviyeleri ve onlara karşılık gelen yüzde aralıkları aşağıdaki tabloda gösterildiği gibidir:

Tablo 4.54. Güney Afrika Cumhuriyeti Sosyal Bilimler Öğretim Programı Başarı Seviyeleri

Seviye Kodu	Başarı Tanımı	Yüzde Oranı
7	Üstün Başarı	80-100
6	Değerli Başarı	70-79
5	Önemli Başarı	60-69
4	Yeterli Başarı	50-59
3	Orta Dereceli Başarı	40-49
2	Temel Başarı	30-39
1	Başarısız	0-29

Kaynak: (DBERSA, 2011).

4.4.8. Avustralya Beşeri ve Sosyal Bilimler (Tarih, Coğrafya, Vatandaşlık Eğitimi, Ekonomi ve Ticaret) Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme

4.5.8.1. Avustralya Tarih (Ana sınıf, 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10. sınıf) Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme

Avustralya tarih öğretim programının boyutlarından biri **başarı standartlarıdır**. Başarı standartları, öğrencilerin çalışma örneklerinden ve yazılı tanımlamalardan oluşmaktadır. Bir başarı standardı öğrenme niteliğini tanımlamaktadır. Başarı standartlarının ana sınıfından 10. sınıfa kadar dizilişi öğrenme alanındaki ilerlemeyi göstermektedir. Öğretmenlerin öğretim periyodunun sonunda başarı standartlarını kullanmalarının **amacı** öğrenciler tarafından sergilenen öğrenme niteliği hakkında

her şeyi göz önünde tutarak değerlendirmeler yapabilmektir. Eğer bir öğretmen, öğrencisinin başarısını beklenen standardın altında bulursa öğretim programının uygulamalarının yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir. Aşağıda birinci sınıf tarih dersi başarı standardı örneğine yer verilmiştir (ACARA, 2010):

Örnek: 1. Sınıfın Başarı Standardı

Öğrenciler birinci sınıfın sonunda şu durumu açıklar: Son zamanlarda günlük yaşamın bazı durumları değişirken diğerleri nasıl aynı kalmıştır. Ayrıca, öneme sahip olan bireysel ve ailesel durumları tanımlar. Geçmiş hakkında sorular oluştururlar ve bu sorulara cevaplar belirtmek için fiziksel ve görsel kaynakları incelerler. Bir dizi metin kullanarak, geçmişteki yaşam ile ilgili hikâyeleri anlatırlar.

Her sınıf seviyesinde üçer tane *tarih portfolyoları* bulunmaktadır. 1.sınıfın portfolyolarında resim çizme, fotoğraf yorumlama ve venn diyagramı gibi görevler yer almaktadır. Bu görevlerin de başarı standartları ile ilişkili olduğu görülmektedir (ACARA, 2010).

4.4.8.2. Avustralya Coğrafya (Ana sınıf, 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10. sınıf)

Avustralya coğrafya öğretim programının boyutlarından biri *başarı standartlarıdır*. Başarı standartları, öğrencilerin çalışma örneklerinden ve yazılı tanımlamalardan oluşmaktadır. Bir başarı standardı öğrenme niteliğini tanımlamaktadır. Başarı standartlarının ana sınıfından 10. sınıfa kadar dizilişi öğrenme alanındaki ilerlemeyi göstermektedir Aşağıda birinci sınıf tarih dersi başarı standardı örneğine yer verilmiştir. Aşağıda üçüncü sınıf coğrafya dersi başarı standardı örneğine yer verilmiştir (ACARA, 2013a):

Örnek: 3. Sınıfın Başarı Standardı

Öğrenciler, yerel ölçekte farklı yerlerin özelliklerini betimler ve bu yerlerin özellikleri arasındaki benzerlik ve farklılıkları tespit ederler. Ayrıca, insanlar ve yerler arasındaki ara bağlantıları tanımlarlar. Seçilen ülkelerin konumlarını ve yerleşim yerlerinin özelliklerinin dağılımlarını izah ederler. İnsanların yerleşim

yerleri ile ilgili sahip oldukları farklı algıları ve bunların yerleşim yerlerinin korunmasında nasıl etkili olduğunu fark ederler.

Öğrenciler basit coğrafi sorular oluşturur ve bu soruları yanıtlamak için farklı kaynaklardan bilgiler toplarlar. Tablolarda ve basit grafiklerde veriler sunarlar. İşaretlenmiş haritalarda yerleşim yerlerinin konumlarını ve özelliklerini gösterirler. Bir dizi kaynaktan basit coğrafi terminolojiyi kullanarak sonuçlar ortaya koyarlar.

Her sınıf seviyesinde *coğrafya portfolyoları* bulunmaktadır. 3.sınıfın portfolyolarında harita yapma (Avustralya ve onun komşuları/Avustralya'nın iklim tipleri), araştırma, soruşturma, mektup yazma gibi görevler yer almaktadır. Bu görevlerin de başarı standartları ile ilişkili olduğu görülmektedir (ACARA, 2013a).

4.4.8.3. Avustralya Vatandaşlık ve Yurttaşlık Eğitimi (3-4-5-6-7-8-9-10. sınıf) Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme

Avustralya vatandaşlık ve yurttaşlık eğitimi öğretim programının boyutlarından biri *başarı standartlarıdır*. Bir başarı standardı öğrenme niteliğini tanımlamaktadır. Başarı standartlarının 3. sınıftan 10. sınıfa kadar dizilişi öğrenme alanındaki ilerlemeyi göstermektedir. Aşağıda beşinci sınıf vatandaşlık ve yurttaşlık eğitimi dersi başarı standardı örneğine yer verilmiştir (ACARA, 2013c):

Örnek: 5. Sınıfın Başarı Standardı

5. sınıfın sonunda öğrenciler Avustralya demokrasininin temelini oluşturan değerleri belirtir ve seçim sürecinin önemini açıklarlar. Ayrıca, Avustralya hukuk sisteminde farklı insanların rolünü izah ederler. İnsanların ortak amaçlarına ulaşmak için gruplara etkili bir şekilde katılabilme yollarını ifade ederler.

Öğrenciler yaşadıkları toplumu incelemek için farklı kaynakların bilgilerinden yararlanır ve sorular geliştirirler. Vatandaşlıkla ilgili terim ve kavramları kullanarak vatandaşlık ve yurttaşlık eğitimi fikirlerini, bakış açılarını geliştirir ve sunarlar.

4.4.8.4. Avustralya Ekonomi ve Ticaret (5-6-7-8-9-10. sınıf) Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme

Avustralya ekonomi ve ticaret öğretim programının boyutlarından biri **başarı standartlarıdır**. Bir başarı standardı öğrenme niteliğini tanımlamaktadır. Başarı standartlarının 5. sınıftan 10. sınıfa kadar dizilişi öğrenme alanındaki ilerlemeyi göstermektedir Aşağıda yedinci sınıf ekonomi ve ticaret dersi başarı standardı örneğine yer verilmiştir (ACARA, 2013b):

Örnek: 7. Sınıfın Başarı Standardı

7. sınıfın sonunda öğrenciler, alışverişte üreticilerin ve tüketicilerin birbirine bağlı olduğunu izah ederler. Birey ve şirketlerin başarısında kısa ve uzun vadeli planların önemini açıklar ve kullanılabilir farklı stratejileri belirtirler. Başarılı şirketlerin özelliklerini tanımlar ve bu başarıya girişimci yeteneklerinin nasıl katkıda bulunduğunu açıklar. Bireylerin iş seçme gerekçelerini ifade ederler.

Öğrenciler araştırma yaparken ekonomi ile ilgili bir konuda inceleme yapmak için farklı kaynaklardan veri, bilgi toplar ve sorular geliştirirler. Bir meseleye alternatif yanıtlar tasarlar ve her alternatifin fayda ve zararlarını değerlendirirler. Yakın problemlerde ekonomi ile ilgili bilgi, beceri ve düşüncelerini uygularlar. Uygun konu, terim ve kavramları kullanarak sonuçlar geliştirir ve sunarlar.

Avustralya öğretim programlarının farklı düzeylerde ve farklı amaçlar için değerlendirmeleri de mevcuttur. Bunlar biçimlendirici değerlendirme, özetsel değerlendirme, yıllık test etme ve dönemsel test etme şeklinde ifade edilmektedir Australian Curriculum (2015).

4.4.9. Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya’da Yer Alan İlkokul ve Ortaokul Düzeyinde Sosyal Bilgiler Kapsamındaki Öğretim Programlarının “Ölçme ve Değerlendirme” Bakımından Benzerlik ve Farklılıkları

Türkiye hayat bilgisi öğretim programında değerlendirme, öğrencilerin eğitiminde yapılandırıcı ve geliştirici bir rol oynamaktadır. Ayrıca bu süreç öğrencinin kendini değerlendirmesine ve kişisel hedefler belirlemesine de yardım etmektedir. Ölçme ve değerlendirmede çoklu değerlendirmenin esas alındığı görülmektedir. Sosyal bilgiler öğretim programında da çoklu değerlendirme esas alınmaktadır. Bu bağlamda çeşitli ölçme değerlendirme teknikleri de önerilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programına göreyse, değerlendirme öğrenmenin ayrılmaz bir parçasıdır ve sadece öğrenme ürünü değil, öğrenme süreci de değerlendirilmelidir. Değerlendirme yöntem ve araçları olarak gözlem, performans ödevi, görüşme, öz değerlendirme ölçeği, öğrenci ürün dosyaları (portfolyo), proje, çoktan seçmeli, eşleştirmeli, boşluk doldurmalı, açık uçlu sorulardan oluşan testler gibi öğelere yer verildiği görülmektedir. Vatandaşlık ve demokrasi eğitimi öğretim programında geleneksel ve alternatif ölçme değerlendirme araç veya yöntemlerinin birlikte ve dengeli bir şekilde kullanılması gerektiği vurgulanmaktadır. Çoklu değerlendirme esas alınmıştır ve bu doğrultuda kısa cevaplı, açık uçlu ve çoktan seçmeli sorular, grup değerlendirme, gözlem, kontrol listesi, proje, görüşme, sözlü sunum, öz değerlendirme, dereceli puanlama anahtarı (Rubric), öğrenci ürün dosyası (Portfolyo), performans değerlendirme gibi öğeler önemsenmektedir.

Kanada (Ontario) sosyal bilgiler, tarih, coğrafya öğretim programında ölçme ve değerlendirmede temel amaç öğrencinin öğrenmesini geliştirmektir. Öğrencilerin öz değerlendirme becerileri, öğrencilere uygun geri bildirimlerin verilmesi, bütün yıl boyunca sürekli olarak öğrenciler ve aileleriyle öğrenci başarısı konusunda iletişim kurulması ve bu iletişimi sağlamak için ebeveyn-öğretmen veya ebeveyn-öğrenci-

öğretmen konferansları, portfolyolar, kontrol listeleri, mülakatlar gibi araçların kullanılması üzerinde durulmaktadır.

Finlandiya ulusal öğretim programında ölçme ve değerlendirme konusunda farklı bir uygulama sözkonusudur. Ders bazında çeşitli kriterler bulunmaktadır. Öğrencilerin başarılı sayılabilmeleri için bu kriterleri yerine getirmeleri gerekmektedir. Kriterler ise genel olarak eleştirel gözle yorumlama, kendi düşüncelerini savunma, karşılaştırma, bilgi elde etme, anlama, bilgiyi uygulama, analiz etme gibi becerileri içermektedir.

Estonya Cumhuriyeti sosyal bilgiler öğretim programında bireysel, sosyal ve sağlık eğitimi dersinde değerlendirme konusunda önemli olan öğrencilerin bireysel gelişimi ve bu gelişimin desteklenmesidir. Öğrencilerin öz değerlendirme yapabilmeleri de önemsenmektedir. Ayrıca çok yönlü ve çoklu değerlendirme üzerinde durulan konulardan birisidir. Tarih dersinde ölçme ve değerlendirme yapmak ise genel olarak iki amaç taşımaktadır. Bunlar öğrencilerin gelişimi hakkında bir bakış açısına sahip olabilmek ve çalışmalarını etkili bir şekilde planlamak adına bilgiler edinmektir. Değerlendirme yöntemleri seçilirken bireysel farklılıklar dikkate alınmaktadır. Vatandaşlık eğitimi dersinde ise, bilgi ve becerilerle birlikte değer ve tutumlar da değerlendirilmekte ve bu bağlamda rol oynama, örnek olay çalışmaları ve grup çalışmaları gibi yöntemler önemsenmektedir. Yine bireysel farklılıkların dikkate alındığı görülmektedir. Ayrıca çok yönlü değerlendirme de vurgulanmakta olup süreç değerlendirmeye de yer verilmektedir.

Kore Cumhuriyeti sosyal bilgiler öğretim programına göre, öğretmenler değerlendirme sürecinde kâğıt-kalem testi, görüşme, kontrol listeleri, tartışma, kompozisyon yazma, gözlem, faaliyet raporu ve portfolyo gibi çeşitli değerlendirme metotlarından faydalanırlar. Böylece öğretmenler her bir öğrencinin öğrenme sürecini ve başarı metotlarını anlama imkânı elde edebileceklerdir. Uygun öğretme-öğrenme metotlarını teşhis etmek ve geliştirmek amacıyla da değerlendirme sonuçlarına başvurmanın gerekliliği vurgulanmaktadır. Tarih dersinde ise tanımlayıcı, biçimlendirici, özetleyici değerlendirme ve öz değerlendirme, grup değerlendirme gibi konular önemsenmektedir. Ayrıca öğrencilerin tarihsel

yeteneklerini kapsamlı bir şekilde test etmek için kâğıt-kalem testlerinin yanında gözlem, görüşme, yazılı testler, kontrol listeleri ve portfolyo gibi çeşitli değerlendirme metotlarının da kullanılması önerilmektedir.

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi bireysel, sosyal ve beşeri bilimler eğitimi öğrenme alanında değerlendirme daha iyi öğrenmeye, öğrenme öğretme sürecini geliştirmeye katkıda bulunmaktadır. Öğrenme ürünü ile birlikte öğrenme süreci de önem taşımaktadır. Değerlendirme sonuçları öğretmenlerin öğretim sürecini geliştirebilmeleri için bir araçtır. Öz değerlendirme, akran değerlendirme, biçimlendirici, özetleyici değerlendirme diğer önemli ve önemsenen öğelerdir. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi tarih öğretim programında ise bireysel farklılıkların dikkate alındığı görülmektedir. Çoklu değerlendirmenin önemi ve sözlü sunum, drama, görsel sunum, bireysel ve grup çalışması, bilimsel çalışma gibi yöntemlerle öğrenci başarısının değerlendirilebileceği belirtilmektedir. Biçimlendirici değerlendirmenin etkisine, dönem sonu sınavların kullanımına değinilmekte ve bu sınavların öğrencileri ezberlemeye, hatırlamaya yönlendirmemesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi coğrafya öğretim programında değerlendirme konusunda önerilerden birisi bilgi, kavrama, beceri, değer ve tutumlara yönelik planlanmaların yapılması gerektiğidir. Geleneksel değerlendirme yöntemlerinin yetersiz geldiği durumlarda portfolyolar, projeler, çalışma kâğıtlarının kullanımı önerilmektedir. Öz değerlendirme, akran değerlendirme, biçimlendirici, özetleyici değerlendirmeye yer verilmektedir. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi vatandaşlık eğitimi öğretim programı incelendiği takdirde, geçerlik ve güvenilirlik konusunda vurgulamaların yapıldığı ve interaktif bir süreçten sözedildiği görülmektedir. Grup tartışması, münazara ve simülasyon gibi ölçme araçları önemsenmektedir. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi ekonomi ve halkla ilişkiler öğretim programı da tüm uygulamalarda yüksek düzeyde geçerlik ve güvenilirliğin olması gerektiğini vurgulamaktadır. Değerlendirmenin kümülatif bir süreç olduğu belirtilmektedir. Grup tartışması, günlük, örnek olay incelemesi, proje ödevi, sunum,

drama, münazara, oyun ve diğer simülasyon çalışmaları da yine ön plana çıkmaktadır. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi yaşam ve toplum öğretim programında da öz değerlendirme, akran değerlendirme, biçimlendirici, özetleyici değerlendirme ele alınmakta ve öğrenci merkezli bir değerlendirmeden söz edilmektedir. Ayrıca farklı değerlendirme yöntemlerinin kullanılması gerektiği de ifade edilmektedir. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi din eğitimi öğretim programında da aynı durum söz konusudur. Bununla birlikte resmi ve resmi olmayan değerlendirme biçimleri ele alınmaktadır.

Güney Afrika Cumhuriyeti sosyal bilimler öğretim programında değerlendirme, öğrenme ve öğretme sürecini iyileştirme amacı taşımaktadır. Formal ve informal değerlendirme üzerinde durulmaktadır. İnfomal değerlendirme, öğrencilerin gelişiminin günlük gözetimi olarak ifade edilmektedir ve resmi olarak kaydedilme zorunluluğu yoktur. Formal değerlendirme ise resmi olarak kaydedilmektedir. Ayrıca öğrenciler her yıl bir proje tamamlamak durumundadırlar. Geribildirimlerin amacı, öz değerlendirme ve akran değerlendirme gibi konular da yer almaktadır.

Avustralya beşeri ve sosyal bilimler öğrenme alanı kapsamında yer alan tarih, coğrafya, vatandaşlık eğitimi, ekonomi ve ticaret öğretim programlarında ölçme ve değerlendirme konusunda başarı standartları bulunmaktadır. Öğrencilerin çalışma örneklerinden ve yazılı tanımlamalardan oluşmaktadır. Bir başarı standardı öğrenme niteliğini tanımlamaktadır. Öğretmenlerin öğretim periyodunun sonunda başarı standartlarını kullanmalarının amacı ise öğrenciler tarafından sergilenen öğrenme niteliği hakkında her şeyi göz önünde tutarak değerlendirmeler yapabilmektir. Eğer bir öğretmen, öğrencisinin başarısını beklenen standardın altında bulursa öğretim programının ve uygulamalarının yeniden gözden geçirilmesi önerilmektedir. Ayrıca tarih ve coğrafya portfolyoları da bulunmaktadır. Bu görevlerin de başarı standartları ile ilişkili olduğu görülmektedir. Bunların yanında genel olarak Avustralya öğretim programının farklı düzeylerde ve farklı amaçlar için değerlendirmeleri de söz konusudur. Bunlar; biçimlendirici değerlendirme, özetsel değerlendirme, öğrencilerin okuryazarlık ve matematiksel başarıları açısından başarı seviyelerini 3,

5, 7 ve 9. sınıflarda yıllık test etme, özel öğrenme alanlarını dönemsel örnek test etme şeklindedir.

Yukarıda ifade edilen bilgiler çerçevesinde; Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya'da yer alan ilkokul, ortaokul düzeyinde ve sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarının ölçme ve değerlendirme bakımından benzer özelliklerinin ağırlıkta olduğunu ancak bazı farklılıkları da içerdiklerini söylemek mümkündür.

Araştırmada ele alınan sosyal bilgiler kapsamındaki bu öğretim programlarının ölçme ve değerlendirme öğeleri şu amaçları taşımaktadır: Öğrencinin öğrenmesini ve bireysel gelişimini desteklemek; öğrencilerin eğitiminde yapılandırıcı ve geliştirici bir rol oynamak; öğrencinin kendini değerlendirmesine, kişisel hedefler belirlemesine yardım etmek; daha iyi öğrenmeye, öğrenme öğretme sürecini geliştirmeye katkıda bulunmak; öğrenme ve öğretme sürecini iyileştirmek.

Benzer özelliklerden bir diğeriye ölçme ve değerlendirmede çok yönlü ve çoklu değerlendirmenin esas alınması ve bu bağlamda çeşitli ölçme değerlendirme tekniklerine yer verilmesidir. Gözlem, performans ödevi, görüşme, öz değerlendirme ölçeği, öğrenci ürün dosyaları (portfolyo), proje, çoktan seçmeli, eşleştirmeli, boşluk doldurmalı, kısa cevaplı, açık uçlu sorulardan oluşan testler/sınavlar, grup değerlendirme, sözlü sunum, drama, görsel sunum, bireysel ve grup çalışması, bilimsel çalışma, dereceli puanlama anahtarı (Rubric), performans değerlendirme, kâğıt-kalem testi, kontrol listeleri, tartışma, kompozisyon yazma, faaliyet raporu, ebeveyn-öğretmen veya ebeveyn-öğrenci-öğretmen konferansları gibi çeşitli değerlendirme metotlarının ön plana çıktığı görülmektedir.

Özellikle Türkiye, Estonya Cumhuriyeti ve Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarında ölçme ve değerlendirme konusunda dikkat çeken benzerliklerden birisi, yalnızca öğrenme ürününün değil; öğrenme sürecinin de değerlendirilmesidir. Başka bir deyişle, süreç değerlendirme ön plana çıkmaktadır. Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong

Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya’da ise biçimlendirici değerlendirme, özetleyici değerlendirme ve akran değerlendirme üzerinde durulmaktadır.

Öğrencilerin öz değerlendirme yapabilmeleri, bu becerilerinin gelişmesi ve onlara uygun geri bildirimlerin verilmesi de bu araştırmada ele alınan bütün öğretim programlarının ölçme ve değerlendirme konusunda üzerinde durduğu konulardan birisidir.

Diğer programlardan farklı olarak Finlandiya’nın sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarında “değerlendirme kriterleri” bulunmaktadır. Öğrencilerin derslerde başarılı olabilmeleri için çeşitli kazanımları gerçekleştirmeleri gerekmektedir. Avustralya’da ise başarı standartları mevcuttur. Başarı standartları, öğrenme niteliğini tanımlamakla birlikte öğrenme alanındaki ilerlemeyi göstermektedir.

5. BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya’da yer alan ilkokul ve ortaokul düzeyinde sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarının karşılaştırıldığı bu çalışma; amaç, içerik, öğrenme-öğretme süreci, ölçme ve değerlendirme boyutları açısından programlar arasındaki benzerlik ve farklılıkları ortaya koymayı amaçlamıştır. Programların amaç, içerik, öğrenme-öğretme süreci, ölçme ve değerlendirme boyutları bakımından benzer özelliklerinin ağırlıkta olduğu ancak bazı farklılıkları da içerdikleri saptanmıştır.

Amaçlar Bakımından Benzerlik ve Farklılıklar

Araştırmada ele alınan sosyal bilgiler kapsamındaki bu öğretim programlarının genel olarak amaçları “öğrencilerin aktif, sorumluluk sahibi ve bilinçli birer vatandaş olmalarına katkıda bulunmak” olarak bulunmuştur.

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika ve Avustralya’da “öğrencilerin geçmişe ilgi duymaları, geçmişi anlamaları ve tarihsel sorgulama yapmaları” tarih konularında öne çıkan benzer amaçlar olarak tespit edilmiştir. Öğrencilerin tarihsel okuryazarlık becerisi kazanmaları ise Kanada (Ontario) ve Estonya’da amaçlar boyutunda ortak bir özellik olarak görülmüştür.

Öte yandan Kore Cumhuriyeti’nde “öğrencilerin günümüz dünyasındaki problemlerin tarihsel altyapılarını anlamaları” adına amaçlar yer alırken; Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi’nde benzer bir şekilde “geçmiş bağlamında günümüzü anlama becerisi geliştirme” amacı da göze çarpmaktadır. Bu doğrultuda geçmiş ile günümüz arasında bağlantıların kurulması yönünde hedeflerin olduğunu söylemek mümkündür.

Coğrafya konularında ise Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti gibi yerlerde

yer/ mekân/ çevre bilincinin kazanılması ve doğal çevre ile insanlar arasındaki etkileşimin kavranması adına amaçların yer aldığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda öğretim programlarında yer temelli eğitim yaklaşımının etkilerini görmekteyiz. Sobel'e (2004) göre yer temelli eğitim; dil sanatları, matematik, sosyal bilgiler, fen bilgisi ve diğer alanlarda kavramları öğretmek için bir başlangıç noktası olarak yerel toplum ve çevreyi kullanma sürecidir. Bu yaklaşım öğrencilerin doğal yaşama karşı minnettarlığını arttırmaktadır.

Demokrasi, insan hakları, adalet gibi kavramlara ilişkin amaçların da öğretim programlarında çokça yer aldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte programlarda, öğrencilere “evrensel bir bakış açısı kazandırma” amacı da gözlenmiştir. Programlarda öğrencilerin tüm dünyayı ilgilendiren konulara, problemlere karşı duyarlı olmaları; yalnızca kendi ülke ve uluslarının değil, dünyadaki birbirinden farklı ülke ve toplumların özelliklerini de kavramaları hedeflenmektedir. Öte yandan “eleştirel düşünme, problem çözme, araştırma ve sorgulama” gibi 21. yüzyıl becerilerini kazandırmak üzere amaçların da mevcut olduğu görülmüştür. Aksoy (2004) göre, düz anlatım ve soru cevap gibi öğretmen merkezli yöntemler öğrencilerin mevcut yaratıcı düşünme yeteneklerini köreltmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin öğrenciyi aktif kılan bir yöntem olan probleme dayalı öğrenmeyi uygulaması gerekmektedir.

Finlandiya biyoloji ve coğrafya öğretim programında diğer öğretim programlarından farklı olarak öğrencilerde “ekolojik okuryazarlık” becerileri kazandırma çabası tespit edilmiştir. Bilim (2012) tarafından yapılan çalışmaya göre, öğrencilerin çevre okuryazarlık düzeylerini arttırıcı düzenlemeler yapılmalıdır. Bunlar öğrencilerin sürdürülebilir çevre bilinçlerini tutuma ve davranışa dönüştürecek çalışmalar olmalıdır. Ayrıca, eğitim kurumları sürdürülebilir çevre için organizasyon merkezleri olmalı ve buralarda çevreyle ilgili projeler üretilmelidir.

İçerik Bakımından Benzerlik ve Farklılıklar

Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NCSS) 1994 yılında sosyal bilgiler için eğitim programı standartları belirlemiştir. Bu standartlar dünyadaki sosyal bilgiler

programlarını en çok etkileyen kaynaklardan biri olmuştur. Belirlenen tematik standartlar sosyal bilgilerin içerik seçme ve düzenleme çalışmalarına kılavuzluk etmektedir (Doğanay, 2008). Bu tematik standartların varlığı ve ülkelerin öğretim programlarının içeriklerini seçerken, düzenlerken bunları göz önünde bulundurmaları da benzer ve ortak konuların, özelliklerin olmasına yol açmıştır.

Türkiye sosyal bilgiler öğretim programında vatandaşlık idealleri ve uygulamaları dışında diğer 9 tematik standardın varlığı saptanmıştır. Kanada'nın Ontario eyaletinde uygulanmakta olan sosyal bilgiler öğretim programında da bu tematik standartların varlığı tespit edilmiştir. “Miras ve Kimlik”, “İnsanlar ve Çevreler” adlı iki tematik standart programda iki temel öge, öğrenme alanı olarak ifade edilmektedir. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi’de yer alan ve sosyal bilgiler kapsamındaki ögeleri içeren bireysel, sosyal ve beşeri bilimler eğitimi adlı öğrenme alanının da bu tematik standartların bir kısmını içerdiği belirlenmiştir. Bunlar bireysel ve sosyal gelişim; zaman, süreklilik ve değişim; kültür ve miras; yer ve çevre; kaynaklar ve ekonomik faaliyetler; toplumsal sistemler ve vatandaşlıktır. Güç, otorite ve yönetim; bilim, teknoloji ve toplum; küresel bağlar gibi tematik standartların ise diğerlerinin içerisinde eritildiği gözlenmiştir.

Kanada Ontario’da ve Avustralya’da coğrafya konularında sürdürülebilirliğin öne çıktığı görülmüştür. Bu noktadan hareketle bu iki ülkenin “sürdürülebilirlik” konusuna yer ve önem verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Sürdürülebilir ve daha yaşanılabilir bir dünya için gayretler sözkonusudur. İnsan faaliyetleri sonucunda tükenmek üzere olan dünya kaynakları ve çevreye dikkat çekmek çabası var olmaktadır. Tanrıverdi’ye (2009) göre, özellikle 80’li yılların ortasından sonra önem kazanmaya başlayan sürdürülebilir kalkınma düşüncesi, giderek sürdürülebilir çevre eğitimine doğru ivme kazanmış ve günümüzde baskın bir görüş haline gelmiştir. UNESCO’nun, 1975–1995 yılları arasında uygulanan “Uluslararası Çevre Eğitimi Programı”nı, “Sürdürülebilir Gelecek İçin Eğitim” programıyla değiştirmesi, buna bir örnek olarak verilebilmektedir. UNESCO tarafından hazırlanan “Educating for a Sustainable Future” (Sürdürülebilir Gelecek İçin Eğitim) programında amaç, bireyin doğal kaynaklardan yararlanma konusunda bilgi sahibi olabilmesini sağlamaktır.

Ayrıca sürdürülebilir bir yaşam biçiminin etkin kılınması adına çabalar söz konusudur (UNESCO, 1997).

Türkiye, Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti ve Avustralya gibi ülkelerin sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarının içerik boyutunda dünya savaşlarının geniş bir yer kapladığı görülmüştür. 20. yüzyılda dünya çapında yapılan ve dünya üzerindeki birçok ülkeyi etkileyen “I. ve II. Dünya Savaşları” bu ülkelerin tarih konuları içerisinde geniş bir yer bulmuştur.

Çalışmada ele alınan sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarının bir kısmında sağlık ve sağlık eğitime ilişkin konuların yer aldığı saptanmıştır. Bunlar arasında Türkiye, Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti ve Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi yer almaktadır. Türkiye’de sosyal bilgiler öğretim programının içeriğini oluşturan değerlerden biri olarak yer almaktadır ve “sağlıklı olmaya değer verme” şeklinde ifade edilmiştir. Finlandiya’da biyoloji ve coğrafya dersinin 5-6. sınıf içeriğinde sağlığa ilişkin konulara yer verilmiştir ve “İnsanın Anatomisi, Yaşamsal Fonksiyonları, Büyümesi, Gelişimi ve Sağlığı” başlıkları altında ele alınmıştır. 7-8-9. sınıflardaysa daha ayrıntılı bir şekilde büyüme ve gelişme; günlük yaşam tercihlerinde sağlık, olanaklar ve baş etme becerileri; sağlık, toplum ve kültür konuları yer almıştır. Estonya’da ise sosyal bilgiler öğretim programını oluşturan üç temel öğeden birisi “bireysel, sosyal ve sağlık eğitimi” dersiştir. Bu bağlamda bu ülkenin de sosyal bilgiler kapsamında sağlık ve sağlık eğitimi konularına önem verdiği görülmüştür. 2 ve 3. sınıflarda ben ve sağlığım adlı bir içerik mevcutken; 5 ve 6. sınıflarda sağlığı etkileyen faktörler, sağlıklı yaşam tarzı, ergenlik ve vücutta değişimler, güvenli ve tehlikeli davranış, çevre ve sağlık, hastalıklar ve ilkyardım gibi hayati önem taşıyan konulara yer verilmiştir. 7 ve 8. sınıflardaysa sağlık başlık açıları, ilişkiler ve cinsiyet, güvenli ve tehlikeli davranış, birey ve seçimleri gibi konularla sağlık açısından öğrencileri bilinçlendirecek başlıklara yer verilmeye devam edilmiştir.

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi sosyal bilgiler öğretim programı ortaokul 1-2-3. sınıf düzeyinde olup, “Gençlik ve Dünyası” konusu etrafında şekillenmiştir. Bu noktada insan sağlığına ve yaşamına ilişkin konuları ele

alan bir program olmuştur. Ortaokul birinci sınıfta kişisel temizlik, dengeli beslenme ve gıda hijyeni gibi ömür boyu ihtiyaç duyulacak bilgilere ve konulara yer verildiği tespit edilmiştir.

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi sosyal bilgiler öğretim programında diğer programlardan farklı nitelikte olan konular bulunmuştur. Bu konular arasında ebeveyn ile ilişkiler, diğer aile üyeleri ile ilişkiler, mutlu bir aile kurma, iyi arkadaşlıklar kurma, sigara kullanımı, alkoliklik, çocuk suçları, uyuşturucu eğitimi, mesleki eğitim, iş seçimi, tüketici eğitimi, yolsuzlukla mücadele, çevre kirliliği ve koruma, AIDS farkındalığı ve kanser eğitimi yer almaktadır. Gerçek hayata ilişkin konulara yer verilmesi, gerçek dünya sorunlarını çözme konusunda öğrencilerin bilinçlendirilmesi açısından Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi sosyal bilgiler öğretim programının kayda değer özellikler taşıdığı söylenebilir.

Araştırmanın kaynak ve materyallerini oluşturan öğretim programlarının birçoğu amaç ya da içerik boyutunda beceri, tutum ve değerlere önem vermiştir. Yalnızca bilgiye ağırlık veren öğretim programlarının yerine çeşitli becerileri olan bireyler yetiştirmek üzere hazırlanmış öğretim programlarının mevcut olduğu da görülmüştür. Bununla birlikte programlarda öğrencilerin olumlu, demokratik ve tarafsız bir tutum içerisinde olmaları; insani ve ortak değerleri benimsemeleri de önemsenmiştir.

Araştırmada sosyal bilgiler kapsamında din eğitimi dersi ve konularına yer veren iki öğretim programı tespit edilmiştir. Estonya'da din eğitimi dersine yer verilmiş ancak seçmeli bir ders olarak ifade edilmiştir. Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi'nde ise bireysel, sosyal ve beşeri bilimler eğitimi öğrenme alanı içerisinde din eğitimine yer verildiği görülmüştür.

Öğrenme-Öğretme Süreci Bakımından Benzerlik ve Farklılıklar

Tespit edilen benzerliklerden birisi, öğrencilerin aktif olarak sürece katılması gerektiğidir. Başka bir deyişle öğrenciler aktif, etkin bir role sahip olmalıdırlar. Öğretim programlarının öğrenci merkezli, aktif öğrenme odaklı ve etkinlik temelli

oldukları görülmüştür. Bu bağlamda çeşitli, çok yönlü, öğrencileri aktif katılıma teşvik edecek yöntem ve tekniklerin, aktivitelerin kullanımı vurgulanmaktadır. Araştırmada ele alınan öğretim programlarında en fazla belirtilen yöntem ve teknikler arasında soru-cevap, tartışma, örnek olay incelemesi, grup etkinlikleri, rol yapma/oynama, beyin fırtınası, münazara, altı şapkalı düşünme, turnuva/istasyon, afiş hazırlama, drama, ikili çalışma, proje temelli öğrenme, grup çalışması, öğrenme portfolyoları, sorgulama, kompozisyon yazma, gözlem ve görüşmeler, alan araştırmaları/ gezi ve deneyimleri, simülasyon (benzeşim), sosyal katılım, sunum, proje çalışmaları ve durum çalışmaları yer almaktadır. Yüceer'in (2011) yapmış olduğu çalışmada, Danimarka ve Türkiye'de uygulanan sosyal bilgiler öğretim programları karşılaştırılmış ve her iki ülkenin de eğitim sisteminde öğrenci merkezliliğin esas olduğu; yöntem ve teknik, ölçme ve değerlendirme araçları bakımından benzerlikler taşıdıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretim programlarının öğrenme öğretme süreci açısından öne çıkan benzerliklerinden bir diğeri ise, dersin işlenişinde çeşitli eğitim materyallerinden faydalanılması gerektiği ve onların dersin bir parçası olduğudur. Ülkelerin sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarında ortak olan ve öne çıkan eğitim materyalleri; fotoğraf, film, CD-ROM, kasetçalar, multimedia araçları/kaynakları, telekomünikasyon hizmetleri (internet vb.), gazeteler, haritalar, çizelgeler, slaytlar, istatistikler, kronolojik tablolar, yıllıklar, gazeteler, yayınlar, fonograflar, belgeler, sanat eserleri, seyahat ve gezi, diyagram, TV programı, bilgisayar oyunları ve diğer bilgi teknolojisi ürünleri, görsel-işitsel kaynaklardır. Özellikle harita kullanımı ve harita becerilerinin geliştirilmesi birçok ülkede ayrı bir önem taşımaktadır. Gün (2007) tarafından yapılan araştırmada, Türkiye ve İngiltere ilköğretim 4 ve 5. sınıflar sosyal bilgiler dersi öğretim programları incelenmiş ve her iki programda ders boyunca yapılacak etkinliklerde çeşitli materyallerin kullanımının desteklendiği görülmüştür. Diğer yandan Yazıcı'nın (2009) yapmış olduğu çalışmada, Yeni Zelanda ve Türkiye'deki sosyal bilgiler öğretim programları karşılaştırılmış ve bu öğretim programlarında da yer alan araç-gereçlerin benzer oldukları gözlenmiştir.

Araştırmanın öğrenme öğretme sürecine ilişkin bulgularından bir diğeriye dersler, konular arası bağlantıların kurulması adına gösterilen çabadır. Türkiye’de ders içi (üniteler arası), dersler arası ve ara disiplinlerle ilişkilendirme; Kanada Ontario’da programları arası ve entegre olmuş, bütünleşik eğitim; Estonya’da matematik, ulusal dil, yabancı dil, doğa bilimleri, teknoloji, güzel sanatlar gibi diğer konu alanları yetenekleri ile bağlantılar; Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi’nde farklı bilgi alanlarıyla, dersler arası ilişkilendirme; Avustralya’da tarih dersinde özellikle İngilizce, matematik ve fen gibi diğer öğrenme alanlarında öğrenilen bilgi ve becerilerin kullanımı üzerinde durulmaktadır.

Öğretim programlarında öğrenme-öğretme süreci bakımından tespit edilen önemli benzer özelliklerden birisi, bireysel farklılıkların dikkate alınması gerektiği ile ilgili ifadelerdir.

Türkiye, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi ve Güney Afrika Cumhuriyeti öğretim programlarının öğrenme öğretme sürecinde gazete kullanımını önemsedikleri görülmüştür. Öte yandan Türkiye, Estonya Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi ve Avustralya’da müze ile eğitimin, müze ziyaretlerinin öğrenme öğretme sürecinde önemsenmesi gerektiği belirtilmiştir ve ortak bir özellik olarak görülmüştür.

Kore Cumhuriyeti sosyal bilgiler öğretim programında diğer öğretim programlarından farklı olarak şöyle bir özellik saptanmıştır. Programda öğretmenlerin öğrenme öğretme sürecinde sınıflarında çeşitli bilgi teknolojilerinden faydalanmaları konusunda bir vurgulama yapılmaktadır. Bu bağlamda NİE (Eğitimde Gazete), İIE (Eğitimde İnternet), CAI (Bilgisayar Destekli Öğretim) gibi örnekler yer verilmiştir.

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi coğrafya öğretim programındaysa “Google Map” ve “Google Earth” kullanımının önemsendiği ve tavsiye edildiği görülmüştür. 21. yüzyılda iletişim ve teknolojinin hızla gelişmesi öğretim programlarının da bu yönde geliştirilmesi gerektiği gerçeğini ortaya

koymaktadır. Ülkelerin programlarını bu yönde geliştirmeye ve öğrencilerini teknoloji okuryazarları olarak yetiştirmeye çalıştıkları gözlenmiştir.

Güney Afrika Cumhuriyeti sosyal bilimler öğretim programında farklı bir konunun üzerinde durulduğu saptanmıştır. Programa göre her öğrenci nitelikli bir ders kitabına ve düzenli bir şekilde tutulmuş not defterine sahip olmalıdır. Öğrenci sınıfta öğretmen tarafından söylenen ve önemli olan öğeleri not etmelidir. Bununla birlikte programa göre nitelikli bir ders kitabı da öğrenme öğretme sürecini daha verimli kılacaktır.

Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi yaşam ve toplum öğretim programında farklı ve önemli bir özellik tespit edilmiştir. Programda öğrenme öğretme sürecinde pozitif bir öğrenme ortamı sağlamanın öneminden söz edilmiştir. Böylece pozitif bir öğrenme ortamı ile süreç öğrenciler açısından daha keyifli bir hale gelecektir. Ayrıca bu durum öğrencilerin akademik başarılarında ve okula olan ilgilerinde de etkili olacaktır. Öte yandan Kanada (Ontario) sosyal bilgiler, tarih, coğrafya öğretim programında öğrenme öğretme sürecinde şu özelliklerin ön planda olduğu görülmüştür: Güncel olaylar ve meseleler ile bağlantıların kurulması; matematiksel, finansal ve eleştirel okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesi. Bu açılarından programın farklı ve önemli özelliklere sahip olduğu söylenebilir.

Ölçme ve Değerlendirme Bakımından Benzerlik ve Farklılıklar

Araştırmada ele alınan sosyal bilgiler kapsamındaki bu öğretim programlarının ölçme ve değerlendirme öğelerinin şu amaçları taşıdıkları görülmüştür: Öğrencinin öğrenmesini ve bireysel gelişimini desteklemek; öğrencilerin eğitiminde yapılandırıcı ve geliştirici bir rol oynamak; öğrencinin kendini değerlendirmesine, kişisel hedefler belirlemesine yardım etmek; daha iyi öğrenmeye, öğrenme öğretme sürecini geliştirmeye katkıda bulunmak; öğrenme ve öğretme sürecini iyileştirmek. Başka bir deyişle eğitimi iyileştirmek amacıyla ölçme ve değerlendirme öğesine yer verdikleri görülmektedir.

Tespit edilen benzer özelliklerden bir diğeri ise ölçme ve değerlendirilmede çok yönlü ve çoklu değerlendirmenin esas alınması ve bu bağlamda çeşitli ölçme değerlendirme tekniklerine programlarda yer verilmesidir. Gözlem, performans ödevi, görüşme, öz değerlendirme ölçeği, öğrenci ürün dosyaları (portfolyo), proje, çoktan seçmeli, eşleştirmeli, boşluk doldurmalı, kısa cevaplı, açık uçlu sorulardan oluşan testler/sınavlar, grup değerlendirme, sözlü sunum, drama, görsel sunum, bireysel ve grup çalışması, bilimsel çalışma, dereceli puanlama anahtarı (Rubric), performans değerlendirme, kâğıt-kalem testi, kontrol listeleri, tartışma, kompozisyon yazma, faaliyet raporu, ebeveyn-öğretmen veya ebeveyn-öğrenci-öğretmen konferansları gibi çeşitli değerlendirme metotlarının ön plana çıktığı tespit edilmiştir.

Araştırmada ölçme ve değerlendirme konusunda tespit edilen benzerliklerden bir diğeri ise; Türkiye, Estonya Cumhuriyeti ve Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi'nde sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarında yalnızca öğrenme ürününün değil; öğrenme sürecinin de değerlendirilmesidir. Başka bir deyişle, süreç değerlendirme ön plana çıkmaktadır. İnci'nin (2009) araştırmasında, ölçme ve değerlendirme açısından Türkiye sosyal bilgiler programı ve çalışmadaki ülkelerin sosyal bilgiler programlarında hemen hemen benzer teknik ve yöntemlerin kullanıldığı tespit edilmiştir. Yazılı, sözlü sınavlar gibi geleneksel yöntemlerin yanında gözlem, görüşme, proje, sunum, portfolyo gibi daha çağdaş değerlendirme yöntemlerinin de kullanıldığı görülmüştür. Süreci de ölçme ve değerlendirmeye tabi tutmak da ortak olarak benimsenen bir anlayış olarak bulunmuştur.

Araştırmada; Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya gibi yerlerin 'biçimlendirici değerlendirme, özetleyici değerlendirme ve akran değerlendirme' konularına ağırlık verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öte yandan bu araştırmada ele alınan öğretim programlarının büyük bir çoğunluğunun ölçme ve değerlendirme konusunda şu konular üzerinde durduğu tespit edilmiştir: Öğrencilerin öz değerlendirme yapabilmeleri, bu becerilerinin gelişmesi ve onlara uygun geri bildirimlerin verilmesi.

Diğer programlardan farklı olarak Finlandiya'nın sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarında değerlendirme kriterlerinin bulunduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin derslerde başarılı olabilmeleri için çeşitli kazanımları gerçekleştirmeleri gerekmektedir. Avustralya'daki programlarda ise başarı standartlarının mevcut olduğu saptanmıştır. Programlara göre başarı standartları, öğrenme niteliğini tanımlamakla birlikte öğrenme alanındaki ilerlemeyi göstermektedir.

Sonuç olarak, ülkemizdeki sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarının amaç, içerik, öğrenme-öğretme süreci, ölçme ve değerlendirme öğeleri açısından yeterince kapsamlı olduğunu ve dünyanın çeşitli ülkelerinde okutulan sosyal bilgiler kapsamındaki programlarıyla benzer, ortak özellikler taşıdığını söylemek mümkündür. Ancak daha önemli olan birçok öğenin programda yer almasının yanında onların okullarda gereken düzeyde uygulanabilmesi ve öğrencilere kazandırılabilmesidir. Özellikle içerik boyutunda yer alan kavram, beceri ve değerlerin öğrencilere kazandırılması konusunda öğretmenlere çok büyük görevler düşmekte ve sorumluluklar yüklenmektedir. Öte yandan, araştırmada tespit edilen farklı özelliklere dayanılarak ülkemizde uygulanmakta olan sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarının bazı konularda program geliştirme çalışmalarına ihtiyaç duyduğu düşünülmektedir.

Araştırma bulgularından hareketle şu *öneriler* geliştirilmiştir:

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Bu araştırma Türkiye, Kanada (Ontario), Finlandiya, Estonya Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya ülkelerini kapsamaktadır. Bu ülkelerin sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programları incelenmiştir. Öğretim programlarına evrensel bir boyutta bakabilmek amacıyla başka ülkelerin sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programları da incelenebilir.

2. Bu çalışmada sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programları incelenmiştir. Başka derslerde de bu tarz çalışmalar yapılabilir.

Uygulamacılara Yönelik Öneriler

1. Türkiye'deki sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programları ve ele alınan diğer programlar öğrenci merkezli ve etkinlik temellidir. Bu nedenle, öğretmenler öğretim programlarına uygun bir şekilde öğrencilerini derste etkin kılmalıdır. Sosyal bilgiler dersi ancak öğrencilerin aktif olmaları halinde amacına ulaşabilecektir. Özellikle öğrencilere farklı beceri ve değerlerin kazandırılması amacıyla etkinlikler düzenlenmeli ve onlara rol model olunmalıdır.

2. Türkiye, Estonya Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi ve Avustralya'nın öğretim programlarında yer alan müze gezileri ve müze eğitimi gibi konular dikkate alınmalıdır. Coğrafi yerlere, müzelere ziyaretler ve geziler düzenlenmelidir. Böylece, öğrenciler çalıştıkları konuların gerçek örneklerini görebileceklerdir.

Program Geliştirenlere Yönelik Öneriler

1. Öğrencilerin gittikçe küreselleşen dünyada başarılı birer birey olmaları için programların içerik açısından zenginleştirilmeleri ve öğrencilerin dünyanın çeşitli bölgelerinin tarihi, kültürel, ekonomik, siyasi yapıları hakkında daha fazla bilgi sahibi olabilmeleri sağlanmalıdır.

2. Gerçek hayata ilişkin konulara yer verilmesi, gerçek dünya sorunlarını çözme konusunda öğrencilerin bilinçlendirilmesi önem arz etmektedir. Bu noktadan hareketle ebeveyn ve diğer aile üyeleri ile ilişkiler, mutlu bir aile kurma, iyi arkadaşlıklar kurma, sigara kullanımı, alkoliklik, çocuk suçları, uyuşturucu eğitimi, mesleki eğitim, iş seçimi, tüketici eğitimi, yolsuzlukla mücadele, çevre kirliliği ve koruma, kanser eğitimi gibi konularda program geliştirme çalışmalarına ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla bu çalışmalara yer verilebilir.

3. Genel olarak sosyal bilgiler kapsamındaki derslerin amacı öğrencilerin aktif, etkin birer vatandaş olmalarıdır ancak bu özelliklere sahip olabilmeleri için her şeyden önce sağlıklı bir yaşam sürmeleri gerekmektedir. Sağlık ve sağlıklı bir yaşam üzerine eğitim aldıkları takdirde daha bilinçli bireyler olarak yetişecekleri

düşünülmektedir. Bu bağlamda sağlıklı yaşam tarzı, güvenli ve tehlikeli davranış, çevre ve sağlık, hastalıklar ve ilkyardım gibi hayati önem taşıyan konulara daha fazla yer verilebilir. Ayrıca kişisel temizlik, dengeli beslenme ve gıda hijyeni gibi ömür boyu ihtiyaç duyulacak bilgilere ve konulara da daha çok yer verilebilir.

4. Sürdürülebilirlik, ekolojik okuryazarlık, matematiksel okuryazarlık, finansal okuryazarlık, tarihsel okuryazarlık gibi konular da öğrencilerin daha bilinçli olmaları, onlarda bir farkındalık oluşması ve bu yönde beceriler kazanmaları adına düzenlemeler yapılabilir.

KAYNAKÇA

- AKDAĞ, H. (2009). Sosyal Bilgilerin Tanımı, Amacı, Önemi ve Türkiye’deki Yeri. Refik Turan, Ali Murat Sünbül (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar* içinde (s. 2-21). Ankara: Pegem Akademi.
- AKSOY (2004). Coğrafya Öğretiminde Probleme Dayalı Öğrenme Yaklaşımı. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- AUSTRALIAN CURRICULUM (2015). Humanities and Social Sciences. [http://www.australiancurriculum.edu.au/humanities - and- social sciences/](http://www.australiancurriculum.edu.au/humanities-and-social-sciences/) 20.06.2015 tarihinde erişilmiştir.
- AUSTRALIAN CURRICULUM ASSESSMENT AND REPORTING AUTHORITY (ACARA) (2010). *The Australian Curriculum History*, Australian. http://www.acara.edu.au/curriculum/learning_areas/learning_areas.html 09.12.2013 tarihinde erişilmiştir.
- AUSTRALIAN CURRICULUM ASSESSMENT AND REPORTING AUTHORITY (ACARA) (2013a). *The Australian Curriculum Geography*, Australian. http://www.acara.edu.au/curriculum/learning_areas/learning_areas.html 09.12.2013 tarihinde erişilmiştir.
- AUSTRALIAN CURRICULUM ASSESSMENT AND REPORTING AUTHORITY (ACARA) (2013b). *The Australian Curriculum Economics and Business*, Australian. http://www.acara.edu.au/curriculum/learning_areas/learning_areas.html 06.04.2014 tarihinde erişilmiştir.
- AUSTRALIAN CURRICULUM ASSESSMENT AND REPORTING AUTHORITY (ACARA) (2013c). *The Australian Curriculum Civics and Citizenship*, Australian. http://www.acara.edu.au/curriculum/learning_areas/learning_areas.html 17.09.2014 tarihinde erişilmiştir.

- AYNAL, S. (2012). Karşılaştırmalı Eğitim Kimliği. Songül Aynal (Yay. Haz.), *Karşılaştırmalı Eğitim Yansımaları* içinde (s.195-238). Ankara: Pegem Akademi.
- BARR, R. , BARTH, J. L. & SHERMIS, S. (1978). *The Nature of the Social Studies*. ETC.
- BARTH, J.L. & DEMİRTAŞ, A. (1997). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretimi Kaynak Üniteler*. Ankara: YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi.
- BASIC EDUCATION ACT (1998).
<http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1998/en19980628.pdf> 12.06.2015 tarihinde erişilmiştir.
- BAŞ, T. & AKTURAN, U. (2013). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- BAYAR, F. (2008). Küreselleşme Kavramı ve Küreselleşme Sürecinde Türkiye. *Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi*, 32, 25-34.
- BİLİM, İ. (2012). Sürdürülebilir Çevre Açısından Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Çevre Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- CRESWELL, J. W. (2013). *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*. Mesut Bütün & Selçuk Beşir Demir (Çev. Ed.). Ankara: Siyasal.
- DEMİREL, Ö. (1996). *Karşılaştırmalı Eğitim*. Ankara: USEM.
- DEPARTMENT OF BASIC EDUCATION REPUBLIC OF SOUTH AFRICA (2011). *Curriculum and Assessment Policy Statement (CAPS) Grades 4-6 Social Sciences, South Africa*.
<http://www.education.gov.za/Curriculum/NCSGradesR12/CAPSIntermediate/tabid/572/Default.aspx> 09.12.2013 tarihinde erişilmiştir.

- DOĞANAY, A. (2003). Sosyal Bilgiler Öğretimi. Cemil Öztürk, Dursun Dilek (Ed.), *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi* içinde (s. 16-43). Ankara: Pegem Akademi.
- DOĞANAY, A. (2008). Çağdaş Sosyal Bilgiler Anlayışı Işığında Yeni Sosyal Bilgiler Programının Değerlendirilmesi, *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(2) , 77-96.
- ERDEN, M. (Tarihsiz). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Alkım.
- ERDOĞAN, İ. (2003). Karşılaştırmalı Eğitim: Çağdaş Eğitim Sistemleri. İstanbul: Sistem.
- ERDOĞAN, İ. (2012). Karşılaştırmalı Eğitimin Bir Disiplin Olarak Türkiye'deki Gelişimi. Songül Aynal (Yay. Haz.), *Karşılaştırmalı Eğitim Yansımaları* içinde (s.240-249). Ankara: Pegem Akademi.
- ERGÜN, M. (1985). *Karşılaştırmalı Eğitim*
<http://www.egitim.aku.edu.tr/kegitim.pdf> adresinden erişilmiştir.
- GÜN, E. S. (2007). *Türkiye ve İngiltere İlköğretim 4 ve 5. Sınıflar Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarının Karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- GÜNDEN, S. (1995). Sosyal Bilgiler Öğretimine Genel Bakış. Meral Çileli (Ed.), *İlköğretim Okullarında Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Sorunları* içinde (s. 22-33). Ankara: Türk Eğitim Derneği.
- ITS (2014). <http://www.itseducation.asia/education-system.htm> 09.12.2014 tarihinde erişilmiştir.
- İNCİ, S. (2009). *Türkiye Sosyal Bilgiler Programının Karşılaştırmalı İncelemesi (Kanada (Ontario), İrlanda, ABD (New York Kaliforniya), Finlandiya, Yeni Zelanda)*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.

- KABAPINAR, Y. (2012). *Kuramdan Uygulamaya Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- LAUWERYS, J. A. , VARIŞ, F. & NEFF, K. (1979). *Mukayeseli Eğitim*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI (2004). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı, 4-5. Sınıflar*. <http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72> 25.02.2013 tarihinde erişilmiştir.
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI (2005). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı, 6-7. Sınıflar*. <http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72> 25.02.2013 tarihinde erişilmiştir.
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI (2006). *Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi 8. sınıf Öğretim Programı*. <http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72> 25.02.2013 tarihinde erişilmiştir.
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI (2009). *İlköğretim 1,2 ve 3. Sınıflar Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu*. <http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72> 25.06.2014 tarihinde erişilmiştir.
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI (2010). *İlköğretim Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi 8. Sınıf Öğretim Programı*. <http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72> 28.02.2013 tarihinde erişilmiştir.
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI (2014). *Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2013/14*.
- MEREY, KUŞ & KARATEKİN (2012). Türkiye ve ABD İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının Değerler Eğitimi Açısından Karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12 (2), Ek Özel Sayı, 1613-1632.

- MERRIAM, S. B. (2013). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*. Selahattin Turan (Çev. Ed.). Ankara: Nobel.
- MINISTRY OF EDUCATION ONTARIO (2013). *The Ontario Curriculum Social Studies Grades 1 to 6 History and Geography Grades 7 and 8*, Ontario. <http://www.edu.gov.on.ca/eng/curriculum/elementary/sshg.html> 09.12.2013 tarihinde erişilmiştir.
- MINISTRY OF EDUCATION AND CULTURE FINLAND (2004), *National Core Curriculum for Basic Education Social Studies 7-9*. Finland. <http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/perusopetus/?lang=en> 09.12.2013 tarihinde erişilmiştir.
- MINISTRY OF EDUCATION AND CULTURE (2015). Education System in Finland. <http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutusjaerjestelmae/?lange> 12.06.2015 tarihinde erişilmiştir.
- MINISTRY OF EDUCATION AND HUMAN RESOURCES DEVELOPMENT KOREA (2007). *Social Studies Curriculum*, Korea. <http://www.ncic.re.kr/english.kri.org.inventoryList.do> 13.11.2013 tarihinde erişilmiştir.
- MOFFATT, M. P. (1957). *Sosyal Bilgiler Öğretimi Orta Dereceli Okullarda Sosyal Bilgilerin Organizasyonu, Öğretimi ve Teftişi*. Nesrin Oran (Çev.). İstanbul: Maarif.
- NCEE (2014). National Center On Education and The Economy. <http://www.ncee.org/programs-affiliates/center-on-international-education-benchmarking/top-performing-countries/south-korea-overview/south-korea-instructional-systems/> 07.12.2014 tarihinde erişilmiştir.
- PATTON, M. Q. (2014). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri* (3. Baskıdan Çeviri, Çeviri Editörleri: M. Bütün & S.B. Demir.) Ankara: Pegem Akademi.

- OECD (2011). Strong Performers and Successful Reformers in Education: Lessons from PISA for the United States. (<http://www.oecd.org/pisa/46623978.pdf>)
- OSMANOĞLU, A. E. (2012). *Türkiye Cumhuriyeti ve Mısır Arap Cumhuriyeti Sosyal Bilgiler Öğretim Programları ve Ders Kitaplarının Karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- ÖZTÜRK, C. & OTLUOĞLU, R. (2003). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebi Ürünler Yazılı Materyaller*. Ankara: Pegem Akademi.
- ÖZTÜRK, C. & DEVECİ, H. (2011). Farklı Ülkelerin Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının Değerlendirilmesi. Cemil Öztürk (Ed), *Farklı Ülkelerin Sosyal Bilgiler Öğretim Programları* içinde (s. 1-41). Ankara: Pegem Akademi.
- PAYKOÇ, F. (1995). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Çağdaş Eğilimler. Meral Çileli (Ed.), *İlköğretim Okullarında Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Sorunları* içinde (s. 46-57). Ankara: Türk Eğitim Derneği.
- REPUBLIC OF ESTONIA MINISTER OF EDUCATION AND RESEARCH (2011). *National Curriculum for Basic Schools Social Studies*, Estonia. <https://www.hm.ee/en/national-curricula> 11.12.2013 tarihinde erişilmiştir.
- REPUBLIC OF ESTONIA MINISTRY OF EDUCATION AND RESEARCH(2014). <https://www.hm.ee/en> 09.12.2014 tarihinde erişilmiştir.
- SAFRAN, M. (2008). Sosyal Bilgiler Öğretimine Genel Bakış. Bayram Tay, Adem Öcal (Ed.), *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi* içinde (s. 2-16). Ankara: Pegem Akademi.
- SOBEL, D. (2004). *Place-Based Education: Connecting Classrooms and Communities*. Barrington, MA: Orion Society.
- SOUTHAFRICA.INFO(2013).<http://www.southafrica.info/about/education/education.htm> 14.12.2014 tarihinde erişilmiştir.

- SÖNMEZ, V. (1998). *Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu*. Ankara: Anı.
- ŞEKER (2014). Singapur Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Bu Programın Türkiye Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ile Karşılaştırılması. *Turkish Studies*, 9/2 1417-1439.
- TANRIVERDİ, B. (2009). Sürdürülebilir Çevre Eğitimi Açısından İlköğretim Programlarının Değerlendirilmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 34 (151), 89-103.
- TAY, B. (2010). Sosyal Bilgiler Öğretiminin Dünü Bugünü ve Yarını. Refik Turan, Kadir Ulusoy (Ed.) , *Sosyal Bilgilerin Temelleri* içinde (s. 5-19). Ankara: Pegem Akademi.
- TDK (1992). Türkçe Sözlük. Ankara.
- THE AUSTRALIAN GOVERNMENT DEPARTMENT OF EDUCATION (2014). <https://www.education.gov.au/school-education> 10.12.2014 tarihinde erişilmiştir.
- THE CURRICULUM DEVELOPMENT COUNCIL HONG KONG (1996). *Syllabuses for Secondary Schools History Secondary 1-3*, Hong Kong. <http://www.edb.gov.hk/en/curriculum-development/kla/pshe/curriculum-documents> 11.10.2014 tarihinde erişilmiştir.
- THE CURRICULUM DEVELOPMENT COUNCIL HONG KONG (1997a). *Syllabuses for Secondary Schools Social Studies Secondary 1-3*, Hong Kong. <http://www.edb.gov.hk/en/curriculumdevelopment/kla/pshe/curriculum-documents> 11.10.2014 tarihinde erişilmiştir.
- THE CURRICULUM DEVELOPMENT COUNCIL HONG KONG (1997b). *Syllabuses for Secondary Schools Religious Education 1-3*, Hong Kong. <http://www.edb.gov.hk/en/curriculum-development/kla/pshe/curriculum-documents> 11.10.2014 tarihinde erişilmiştir.

THE CURRICULUM DEVELOPMENT COUNCIL HONG KONG (1998). *Syllabuses for Secondary Schools Civic Education Secondary 1-3*, Hong Kong. <http://www.edb.gov.hk/en/curriculumdevelopment/kla/pshe/curriculum-documents> 11.10.2014 tarihinde erişilmiştir.

THE CURRICULUM DEVELOPMENT COUNCIL HONG KONG (2002). *Personal, Social & Humanities Education/ Key Learning Area Curriculum Guide Primary 1- Secondary 3*, Hong Kong. <http://www.edb.gov.hk/en/curriculum-development/kla/pshe/curriculum-documents> 11.10.2014 tarihinde erişilmiştir.

THE CURRICULUM DEVELOPMENT COUNCIL HONG KONG (2010). *Personal, Social & Humanities Education Key Learning Area Life and Society Curriculum Guide (Secondary 1-3)*, Hong Kong. <http://www.edb.gov.hk/en/curriculum-development/kla/pshe/curriculum-documents> 11.10.2014 tarihinde erişilmiştir.

THE CURRICULUM DEVELOPMENT COUNCIL HONG KONG (2011). *Personal, Social & Humanities Education Key Learning Area Geography Curriculum Guide (Secondary 1-3)*, Hong Kong. <http://www.edb.gov.hk/en/curriculum-development/kla/pshe/curriculum-documents> 11.10.2014 tarihinde erişilmiştir.

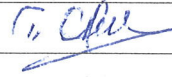
TÜRKOĞLU, A. (1983). *Fransa, İsveç ve Romanya Eğitim Sistemleri "Karşılaştırmalı Bir Araştırma"*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.

TÜRKOĞLU, A. (2012). Karşılaştırmalı Eğitim Nedir? Songül Aynal (Yay. Haz.), *Karşılaştırmalı Eğitim Yansımaları* içinde (s. 1-22). Ankara: Pegem Akademi.

UNESCO (1997). *Educating for a Sustainable Future. A Transdisciplinary Vision for Concerted Action*. Paris.

- ÜLTANIR, G. (2000). *Karşılaştırmalı Eğitim Bilimi Kuram ve Teknikler*. Ankara: Eylül.
- VINSON, K. D. & ROSS, E. W. (2001). In Search of the Social Studies Curriculum: Standardization, Diversity and a conflict of Appearances. William B. Stanley (Ed.) , *Critical Issues in Social Studies Research for the 21st Century (Research in Social Education)* (s. 39-62). United States of America: Information Age.
- YAŞAR, R. (2007). *Suudi Arabistan'daki Mutavassıt (Ortaokul) 1. Sınıf Tarih, Coğrafya Ve Vatandaşlık Eğitimi Programları İle Türkiye'deki 6. sınıf Sosyal Bilgiler Eğitimi Programının Karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- YAZICI (2009). Yeni Zelanda Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Bu Programın Türkiye'deki Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ile Karşılaştırılması. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 22, 423-435.
- YILDIRIM, A. & ŞİMŞEK, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- YÜCEER, D. (2011). *Danimarka ve Türkiye'de Uygulanan Sosyal Bilgiler Programlarının Analizi ve Karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- YÜKSEL, İ. & SAĞLAM, M. (2012). Karşılaştırmalı Eğitimde Araştırma Yaklaşımları, Yöntemleri ve Türleri. Songül Aynal (Yay. Haz.), *Karşılaştırmalı Eğitim Yansımaları* içinde (s.23-46). Ankara: Pegem Akademi.

Özgeçmiş

Adı Soyadı:	Tuğba Cevriye ÖZKARAL	İmza:	
Doğum Yeri:	Konya		
Doğum Tarihi:	01.06.1983		
Medeni Durumu:	Bekâr		

Öğrenim Durumu

Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
İlköğretim	Mümtaz Kuru İlkokulu		Konya	1989-1994
Ortaöğretim	Vali Necati Çetinkaya Ortaokulu		Konya	1994-1997
Lise	Gazi Lisesi		Konya	1997-2000
Lisans	Selçuk Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Konya	2000-2004
Yüksek Lisans	Selçuk Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Konya	2005-2007

Becerileri:	Gitar çalmak
-------------	--------------

İlgi Alanları:	Okuma, araştırma, müzik, kültür gezileri
----------------	--

İş Deneyimi:	2004-2005 KONYA ÖZEL İDEAL KOLEJİ (SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENİ) 2008-2011 MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI DERİK/MARDİN (SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENİ)
--------------	--

Hakkımda bilgi almak için önerebileceğim şahıslar:	Prof. Dr. Güngör KARAUĞUZ
--	---------------------------